

Tretja izdaja

Priročnik o integraciji

za oblikovalce politik in strokovne delavce

Generalni direktorat
za pravosodje, svobodo in varnost

Evropska komisija

Priročnik o integraciji za oblikovalce politik in strokovne delavce

Tretja izdaja, april 2010

*Europe Direct je služba za pomoč pri iskanju
odgovorov na vprašanja v zvezi z Evropsko unijo*

Brezplačna telefonska številka (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Nekateri operaterji mobilne telefonije ne dovoljujejo vzpostavitve zveze s števkami 00 800 ali pa te klice zaračunavajo.

Ta priročnik sta v imenu Evropske komisije (Generalni direktorat za pravosodje, svobodo in varnost) napisala Jan Niessen in Thomas Huddleston iz Skupine za migracijsko politiko („Migration Policy Group – MPG“).

Prenešiti ga je mogoče s spletne strani Evropske komisije http://ec.europa.eu/comm/justice_home/ in z evropske spletne strani za integracijo <http://www.integration.eu>

Veliko dodatnih informacij o Evropski uniji je na voljo na internetu.

Dostop je mogoč na strežniku Europa (<http://europa.eu>).

Kataloški podatki so navedeni na koncu te publikacije.

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2010

ISBN 978-92-79-13523-1

doi:10.2758/1949

© Evropska unija, 2010

Reprodukcija je dovoljena z navedbo vira.

© Oblikovanje: Ruben Timman, <http://www.nowords.nl>

© Fotografije: MM Production/Corbis

Printed in France

TISKANO NA BELEM PAPIRJU, KI NE VSEBUJE KLORA

Kazalo

Predgovor	6
Uvod	8
■ Poglavlje 1: Izmenjava informacij in dobrih praks na evropski ravni	13
1.1 Ciljno usmerjeno evropsko sodelovanje na področju integracije	15
1.2 Priročnik v središču	20
■ Poglavlje 2: Sredstva javnega obveščanja in integracija	23
2.1. Izzivi in priložnosti v medijskem okolju	24
2.2 Razvoj učinkovite medijske strategije	28
2.3 Ustvarjanje medijev z večjo raznolikostjo	35
Sklepi	44
■ Poglavlje 3: Ozaveščanje in krepitev vloge in položaja priseljencev	47
3.1 Ozaveščanje: ozaveščanje mnenj in aktiviranje javnosti	49
3.2 Krepitev sposobnosti in izbira ukrepov	65
Sklepi	73
■ Poglavlje 4: Platforme za dialog	77
4.1 Vzpostavitev in vodenje platforme: preseganje ovir	80
4.2 Naloge vodilnih organov javne uprave ali organizacij civilne družbe	95
Sklepi	100

■ Poglavlje 5: Pridobitev državljanstva in uresničevanje aktivnega državljanstva	103
5.1 Koncepti in različni interesi za skupno prihodnost raznolike družbe	105
5.2 Pridobitev državljanstva	110
5.3 Upravni postopki, spodbudni za prihodnje državljane	116
5.4 Od pridobitve državljanstva do aktivnega državljanstva med starimi in novimi državljani	123
Sklepi	128
■ Poglavlje 6: Priseljenska mladina, izobraževanje in trg dela	131
6.1 Izboljšanje šolskega sistema	132
6.2 Naložba v učence	143
6.3 Olajšanje prehoda v visoko šolstvo in na trg dela	150
Sklepi	160
Priloga I: Skupna osnovna načela za politiko integracije priseljencev v evropski uniji	163
Priloga II: Orodje za primerjalno analizo integracije	165
Priloga III: Nacionalne kontaktne točke za integracijo	169
Priloga IV: Izbrana bibliografija	175

Legenda:

Pri strukturiranju priročnika smo zaradi lažjega sklicevanja uporabili okvirčke in naslednje simbole:

= sklepna ugotovitev s poudarkom na pridobljenih novih spoznanjih

= A primer dobre prakse

= A spletna povezava za pridobitev dodatnih informacij. Spletne povezave so navedene, kjer je le mogoče. Upoštevajte, da so bile te povezave med pripravljanjem osnutka aktivne, vendar se lahko spremenijo.

Predgovor

Vodje držav in vlad so pred sedmimi leti na zasedanju Evropskega sveta v Solunu pozvali k obsežnejši razpravi o integraciji, da bi se države članice lahko učile druga od druge. Evropska komisija se je v sodelovanju z nacionalnimi kontaktnimi točkami za integracijo, tj. strokovnjaki, ki se redno sestajajo, odločila, da pripravi priročnik dobrih praks.

Danes vam predstavljamo tretjo izdajo priročnika. Zajema zelo pomembna področja: „sredstva javnega obveščanja in integracija“, „ozaveščanje in krepitev položaja in vloge priseljencev“, „platforme za dialog“, „pridobitev državljanstva in uresničevanje aktivnega državljanstva“ ter „priseljenska mladina, izobraževanje in trg dela“. Skoraj 600 vladnih strokovnjakov in predstavnikov civilne družbe si je več kot 18 mesecev izmenjevalo izkušnje o teh ključnih tematikah. Rezultat je veliko število konkretnih primerov, ki služijo kot navdih in so vključeni v to izdajo priročnika. Vendar pa priročnik ni edini plod dela strokovnjakov. V sedmih letih, po treh izdajah in 14 tehničnih seminarjih je na podlagi sodelovanja več sto ljudi nastala povezana, dobro delujoča skupnost strokovnih delavcev.

Izzivi na tem področju še obstajajo, priročnik pa nas vodi korak naprej pri iskanju skupnih rešitev zanje. V prejšnjih izdajah smo obravnavali programe uvajanja, državljsko udeležbo, kazalnike, vključevanje integracije v splošne politike, stanovanja v mestnem okolju, gospodarsko integracijo in upravljanje integracije. Ta izdaja obsega skoraj vsa pomembna področja, določena s temeljnimi skupnimi načeli, o katerih so se države članice dogovorile leta 2004.

Ta integracijska skupnost še naprej raste. Lani je bil odprt forum, ki je na voljo vsem – evropsko spletno mesto o integraciji. Dodanih je bilo več sto dobrih praks, ki naj nas še naprej navdihujejo in vodijo tudi k novim, odličnim idejam in projektom. Nekatere izmed njih financira Evropski sklad za vključevanje.

S tretjo izdajo in zagonom spletne strani smo zaključili prvo stopnjo skupne agende za integracijo iz leta 2005. Lizbonska pogodba nas opogumlja k oblikovanju ukrepov, ki države članice podpirajo pri spodbujanju integracije. S spodbudo stockholmskega programa, ministrskih konferenc o integraciji in razprav evropskega foruma o integraciji zdaj vstopamo v razgibano obdobje prizadevanj za skupni cilj – dobro počutje vseh državljanov v raznoliki družbi. Evropska komisija ostaja še naprej v celoti predana temu procesu.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Jonathan Faul'.

Jonathan Faul
Generalni direktor
Generalni direktorat za pravosodje, svobodo in varnost
Evropska komisija

Uvod

Ta priročnik o integraciji vsebuje nova spoznanja in dobre prakse, ki temeljijo na izkušnjah oblikovalcev politik in strokovnih sodelavcev iz vse Evrope. Z zbiranjem in predstavitvijo konkretnih primerov z različnih področij integracije priseljencev se priročnik vključuje v širši politični proces integracije v Evropski uniji (EU), zlasti v razvoj evropskega okvira o integraciji.

Kakor v prejšnjih izdajah priročnika so tudi v tej, tretji, združene „vsebinske“ in „metodološke“ teme. Zajema tri tematske sklope in tri pristope k upravljanju. V poglavjih o vlogi medijev, pridobitvi državljanstva in uresničevanju aktivnega državljanstva ter izkušnjah priseljske mladine v izobraževalnem sistemu in na trgu dela so predstavljeni prakse in nova spoznanja s teh specifičnih področij. Poglavlja o vseevropski izmenjavi informacij in dobrih praks, ozaveščanju in krepitvi položaja in vloge priseljencev ter platformah za dialog proučujejo strukture in mehanizme, ki se uporabljajo za izvajanje uspešnih integracijskih strategij na vseh področjih politik. Tretja izdaja temelji na sklopu tehničnih seminarjev, ki so jih organizirala ministrstva, pristojna za integracijo, in sicer na Dunaju (novembra 2007), v Parizu (novembra 2007), Atenah (marca 2008), Dublinu (maja 2008), Lizboni (novembra 2008) in Talinu (februarja 2009).

Cilj uspešne Evrope je zagotovitev dolgotrajne blaginje vseh pripadnikov njenih raznolikih družb. V evropske družbe, ki so same v postopku preoblikovanja pod vplivom socialno-ekonomskih in demografskih sprememb, bodo še naprej prihajale in se naseljevale različne skupine priseljencev.

Cilj integracijskih politik je, da se sčasoma doseže zблиževanje družbenih učinkov za vse. To zahteva dejavno vključevanje vseh državljanov in prebivalcev, tistih s priseljskim ozadjem ali brez njega. S svojimi znanji, spretnostmi in sposobnostmi lahko prispevajo k družbenemu, gospodarskemu, kulturnemu in civilnemu življenju v določeni družbi.

S svojo sposobnostjo za vseživljenjsko učenje so posamezniki kot dejavniki sprememb odgovorni za integracijo družb. Pogoj za dejavno vključevanje v družbo so primerljive pravice in dolžnosti ter dostopnost uveljavljenih institucij.

Prebivalci s priseljskim ozadjem lahko naletijo na težave, povezane z njihovim poreklom, s pogoji nastanitve ali z diskriminacijo, medtem ko se prebivalci brez priseljskega ozadja srečujejo s težavami pri sobivanju z novimi prebivalci, prilagajanju povečani raznolikosti okoli njih in pogajanjih o novih konceptih državljanstva in udeležbe.

Nove ureditve aktivnega državljanstva nastajajo tako, da se odstranijo ovire družbeni integraciji in krepijo dejavniki, ki jo spodbujajo. Organi javne uprave, civilna družba in zasebni sektor si med seboj pomagajo v integracijskem procesu, v katerem postanejo „učee se organizacije“. Pridobijo si medkulturno znanje in delujejo proaktivno pri obravnavi spreminjajočih se potreb, socialne dinamike in blaginje vse bolj raznolikega prebivalstva.

Prvo poglavje se razlikuje od drugih, saj opisuje, kako trenutno poteka izmenjava informacij in dobrih praks v okviru usmerjenega evropskega sodelovanja na področju integracije. Maloštevilni praktični primeri se nanašajo na evropsko raven delovanja, ne opisujejo pa nacionalnih praks. To poglavje se navezuje na določitev pravnih standardov in poročanje o njihovem izvajanju. V njem so opredeljene tudi politične prednostne naloge na evropski ravni ter na kratko povzeti glavni elementi skupnega programa za integracijo, kot sta evropsko spletno mesto o integraciji in evropski forum o integraciji. Pri tem zlasti opisuje dogajanje, ki je spremljalo oblikovanje priročnika, vključno s tremi sklopi tehničnih seminarjev, na podlagi katerih so nastale tri izdaje priročnika za oblikovalce politik in strokovne delavce.

Drugo poglavje je posvečeno vlogi sredstev javnega obveščanja pri integraciji priseljencev. V liberalnih demokracijah z zagotovljeno svobodo tiska mediji skrbijo za obveščanje, izobraževanje in razvedrilo. Pri tem delujejo kot platforma za odprto in pošteno komunikacijo o pozitivnih in negativnih straneh družbene resničnosti, tudi o migraciji. Na voljo imajo močne instrumente, s katerimi vplivajo na odnose v družbi in obveščajo vse predstavnike družbe, tudi priseljence. Medijske organizacije se učijo, kako izpolnjevati potrebe svojega vse bolj raznolikega občinstva ter ob odpravljanju ovir tudi, kako ponuditi osebam s priseljenkim ozadjem možnost dostopa do takega poklica in teh organizacij. Pri tem je pomembna vloga medijskih strokovnjakov, vlade, politikov, javnosti, organizirane civilne družbe in zasebnih podjetij. To poglavje načrtuje strategije za razvoj usposobljenosti interesnih skupin pri integraciji v svetu medijev.

Tretje poglavje povezuje ozaveščanje javnosti in krepitev položaja in vloge priseljencev kot dva komplementarna pristopa. Oba prispevata k ideji, da družbena integracija deluje kot dvosmerni proces skupnega prilagajanja med priseljenci in splošno javnostjo. Z ozaveščanjem oblikovalci politik in strokovni delavci povečujejo poznavanje vprašanj integracije v splošni javnosti in spodbujajo dovednost za blaginjo soproblevalcev. Ozaveščenost prispeva h krepitvi položaja in vloge, saj posamezne skupine izoblikujejo bolj ozaveščena mnenja o raznolikosti in dejavneje sodelujejo pri spreminjanju stališč. Krepitev položaja in vloge priseljencem omogoča, da si sami pomagajo. Temelji na poznavanju lastnih potreb priseljencev in povečuje obseg njihovih sredstev in usposobljenosti na teh področjih. To priseljencem in organizacijam za priseljence omogoča, da sprejmejo bolj ozaveščene odločitve in se zavežejo k dejavnejši vlogi pri spreminjanju položaja integracije. Krepitev položaja in vloge prispeva k ozaveščanju, saj projekti priznavajo in gradijo na enkratnih spretnostih priseljencev kot ozaveščevalcev. Ta dva koncepta sproščata pogosto interakcijo med vsemi prebivalci, ki enkrat nastopajo kot prostovoljci, in sicer na podlagi dostopa do uveljavljenih institucij in novih partnerstev med organizacijami, drugič pa kot državljani, soudeleženi pri oblikovanju integracijske politike in novih oblik lokalnega in civilnega državljanstva.

Četrto poglavje predstavlja platforme za dialog kot eno od orodij za vodenje pogajanj o integraciji. Te krepijo dolgoročno medsebojno razumevanje in zaupanje, s čimer lahko prispevajo k preprečevanju in reševanju konfliktov med priseljenci, prebivalci, državljani s priseljenkim ozadjem ali brez njega ter med vlado in temi raznolikimi skupinami. V poglavju so opisani posamezni koraki procesa vzpostavitve in delovanja začasnih in

trajnejših platform za dialog. Proučene so praktične ovire, na katere pogosto naletijo strokovni delavci, in povezovalske vloge, ki bi jih lahko prevzeli vodilni organi javne uprave ali organizacije civilne družbe. Uspešna platforma omogoča odprto in spoštljivo izmenjavo stališč in, če dobro deluje, pomaga udeležencem opredeliti skupne točke sodelovanja za izpolnjevanje potreb njihove skupnosti. Nadaljnje dejavnosti, ki nadgrajujejo platformo za dialog, lahko vplivajo na izoblikovanje novih mrež med posamezniki in organizacijami na terenu, tako da jim dajejo skupen občutek identitete in zanimanja za blaginjo sosedov.

Peto poglavje raziskuje pridobitev državljanstva, in sicer na podlagi pristopa k integraciji, ki se osredotoča na državljane. Če priseljenci vidijo svojo prihodnost v določeni državi, imajo interes, da bi v njej živeli z enakimi pravicami, obveznostmi in možnostmi udeležbe. Države članice EU, ki postajajo priseljenke države, svoj interes za polnopravno socialno-ekonomsko in politično vključitev izražajo z dvigovanjem stopnje naturalizacije prve generacije priseljenih prebivalcev in zagotavljanjem pridobitve državljanstva za njihove otroke, rojene v tej državi. Ovire v državljanskem pravu, ki nenamerno izključujejo ali odvrčajo današnje prosilce, se ugotavljajo in odpravljajo. Elementi upravnega postopka, ki bi najverjetneje lahko upočasnili ali ovirali postopek, so omejujejo. Izvrševanje s tem postane učinkovitejše, prihodnji državljani pa so s storitvami bolj zadovoljni. Kar nekaj držav članic daje prednost skrajševanju postopkov ter večjemu sodelovanju in zanimanju širše javnosti. Po pridobitvi državljanstva je s spodbujanjem aktivnega državljanstva med novimi in starimi državljani omogočeno izoblikovanje skupne prihodnosti raznolike družbe. Aktivno državljanstvo povezuje raznolike identitete njenih članov in jim omogoča, da v polnosti prispevajo h gospodarskemu, družbenemu, kulturnemu, civilnemu in političnemu življenju v državi.

Šesto poglavje proučuje različne strategije za zvišanje dosežene šolske izobrazbe in uspešnosti priseljenke mladine na trgu dela. Strokovni delavci spoznavajo, kako lahko pristranskost v šolskem sistemu ali posamezni socialno-ekonomski dejavniki in poznavanje jezika pomembno vplivajo na priložnosti in izzive, s katerimi se posamezniki s priseljenkim ozadjem srečujejo na vsaki stopnji izobraževanja, vse od otroške dobe do zgodnjega obdobja odraslosti. Ukrepi pripomorejo h krepitvi usposobljenosti mladih priseljencev in pristojnosti uveljavljenih institucij, ki so odgovorne za enakopravno izpolnjevanje učnih potreb vseh učencev, priseljenih in domačih. V povezavi z močnim medkulturnim izobraževanjem ta pristop spodbuja nove in dejavnejše oblike udeležbe v šolah in njihovih skupnostih, ki postajajo vse bolj raznolike. Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti izobraževanja in usposabljanja ter izboljšanje dostopa za priseljence pomaga ustvariti boljše in številnejše poklicne priložnosti, ki povečujejo gospodarsko konkurenčnost določene države in njeno socialno kohezijo.

Poglavje 1

Izmenjava informacij in dobrih praks na evropski ravni

Vprašanja v zvezi s priseljevanjem in integracijo so presegla zanimanje samo peščice specializiranih interesnih skupin in postala najpomembnejši del programa številnih organizacij najrazličnejših vrst. Nacionalne in podnacionalne politike na mnogih področjih integracije so vse bolj pod vplivom odločitev, ki se sprejemajo na ravni EU. Oblikovanje politik EU je lahko dolgotrajno in zapleteno delo, ki zahteva različno stopnjo vključenosti nacionalnih vlad, civilne družbe in institucij EU. Pri tem ima osrednjo vlogo Evropska komisija, ki pogosto deluje kot pobudnica ali koordinatorka. Da bi lahko razumeli svoj položaj, morajo oblikovalci politik in strokovni delavci na lokalni, regionalni in nacionalni ravni vedeti, kako se politike oblikujejo na evropski ravni, prav tako pa morajo biti sposobni delovati v okviru evropskih mehanizmov sodelovanja.

V prvem delu tega poglavja je na kratko predstavljeno trenutno delovanje ciljno usmerjenega evropskega sodelovanja na področju integracije. Pravo Evropske unije postavlja standarde na področjih, ki bistveno vplivajo na integracijo priseljencev. Pravno sodelovanje pri integraciji se razvija skupaj z novo politično zavezanostjo in tehničnim sodelovanjem. V okvir, ki ga usklajuje Evropska komisija, se v srečanja ministrov, pristojnih za integracijo, vključuje strukturirana izmenjava informacij med nacionalnimi kontaktnimi točkami za integracijo (NCPI) in samo Komisijo. Njihovi sklepi opredeljujejo prednostne naloge za nova področja evropskega sodelovanja, ki se izvajajo in financirajo na podlagi projektov z raznoliko sestavo interesnih skupin ter lokalnih, regionalnih in nacionalnih organov iz vse Evrope.

Namen tega poglavja ni natančno opisati širšega okvira vključitve integracije v prevladujoče usmeritve na ravni EU (*mainstreaming*), kar je Evropska komisija obravnavala v svojem Sporočilu o Skupni agendi za integracijo iz leta 2005. Tako so na primer druga področja evropskega sodelovanja prevzela integracijo različnih kategorij priseljencev, tudi beguncev, z vidika kulture, izobraževanja, zaposlovanja, podjetništva, enakih možnosti, zdravja, večjezičnosti, javnega mnenja, raziskav, socialne vključenosti in urbanistične politike. Poleg tega pa je za integracijo priseljencev pomembno tudi delo dveh neodvisnih agencij EU: Agencije Evropske unije za temeljne pravice (FRA), ki ima sedež na Dunaju in se je razvila iz nekdanjega Evropskega centra za spremljanje rasizma in ksenofobije (EUMC), ter Evropske fundacije za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer (Eurofound) s sedežem v Dublinu.

V drugem delu tega poglavja so opisani trije sklopi tehničnih seminarjev, ki so vodili k nastanku treh izdaj Evropskega priročnika o integraciji za oblikovalce politik in strokovne delavce. Z zbiranjem in ponazoritvijo konkretnih primerov z različnih področij integracije priseljencev se ta priročnik umešča v širši proces razvoja evropskega okvira o integraciji.

1.1 Ciljno usmerjeno evropsko sodelovanje na področju integracije

V zadnjem desetletju so se nacionalne vlade držav članic EU zavezale, da bodo okrepile pristojnosti institucij EU in obseg delovnih programov za integracijo državljanov tretjih držav z zakonitim prebivališčem.

Opredelitev standardov

Pristojnost EU na področjih svobode, varnosti in pravice se je okrepila z Amsterdamsko pogodbo iz leta 1997. Ko je leta 1999 pogodba začela veljati, so se države članice v skladu s sklepi Evropskega sveta iz Tampereja dogovorile, da bo cilj odločnejših integracijskih politik zagotovitev poštene obravnave priseljencev, ki ne prihajajo iz EU in ki zakonito prebivajo v državi članici EU. Države članice bodo tem državljanom tretjih držav zagotovile pravice in dolžnosti, ki so čim bližje tistim, ki jih imajo državljani EU. Poleg tega jim bodo ponudile možnost, da pridobijo njihovo državljanstvo.

Sprejeta je bila zakonodaja Skupnosti, na podlagi katere so bili oblikovani evropski standardi na nekaterih področjih, ki vplivajo na integracijo.

Sprejeta sta bila dva predpisa, ki vplivata na integracijo priseljencev, in sicer:

Direktiva Sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0086:SL:NOT>

Direktiva Sveta 2003/109/ES z dne 25. novembra 2003 o statusu državljanov tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0109:SL:NOT>

Po naročilu Evropske komisije je akademska mreža Odysseus opravila študije o izvajanju teh dveh direktiv. Poročila so objavljena na:

<http://www.ulb.ac.be/assoc/odysseus/index2.html>

Poleg tega sta bila sprejeta dva predpisa proti diskriminaciji, in sicer:

Direktiva 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 (direktiva o rasni enakosti)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000L0043:SL:HTML>

Direktiva 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 (direktiva o enakosti pri zaposlovanju)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000L0078:SL:HTML>

Mreža neodvisnih pravnih strokovnjakov Evropske komisije proti diskriminaciji svetuje in pomaga Komisiji ter državam članicam pri prenosu in izvajanju teh dveh pravnih instrumentov.

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=615&langId=sl>

Določanje prednostnih nalog

Politične zaveze so sprejele tudi nacionalne vlade, ki se v sklopu evropskega sodelovanja dogovarjajo o skupnih prednostnih nalogah za ukrepanje. V skladu s sklepi Sveta iz leta 2004 so države članice sprejele skupna osnovna načela za integracijsko politiko priseljencev. Navedena so v Prilogi 1.

Cilj skupnih osnovnih načel je:

- zagotavljanje pomoči državam članicam pri oblikovanju integracijskih politik s preprostimi nezavezujočimi smernicami, na podlagi katerih lahko presodijo in ovrednotijo svoja prizadevanja;
- zagotavljanje osnove, na podlagi katere države članice raziščejo, kako lahko organi EU, nacionalni, regionalni in lokalni organi vzajemno delujejo pri razvoju in izvajanju integracijskih politik;
- zagotavljanje pomoči Svetu, da razmisli in se sčasoma dogovori o mehanizmih in politikah na ravni EU, ki so potrebne za podporo prizadevanjem v zvezi z integracijskimi politikami na nacionalni in lokalni ravni.

Nove politične zaveze in prednostne naloge za evropsko sodelovanje se sprejmejo na vsaki evropski konferenci ministrov, pristojnih za integracijo. Tri take konference so potekale v Groningenu (2004), Potsdamu (2007) in Vichyju (2008), naslednja pa bo organizirana med španskim predsedovanjem leta 2010.

Tehnično sodelovanje

Tehnično sodelovanje pri integraciji je bilo uvedeno na podlagi Haaškega programa, ki je petletni delovni program, v katerem so se države članice EU dogovorile o tesnejšem sodelovanju za krepitev razvoja skupnega prostora svobode, varnosti in pravice. To področje bo dobilo nov zagon s Stockholmskim programom za obdobje od 2010 do 2014.

Sporočilo Komisije „Skupna agenda za integracijo“ iz leta 2005 je bil prvi odziv Komisije v smeri vzpostavitve koherentnega evropskega okvira. Mehanizmi sodelovanja EU za

interesne skupine, ki omogočajo izmenjavo izkušenj in informacij med državami, bodo države članice spodbudili k uresničevanju skupnih osnovnih načel in h krepitvi svojih prizadevanj za integracijo. Mehanizmi, navedeni v tem poglavju, so mejniki tega okvira.

Leta 2002 so bile nacionalne kontaktne točke za integracijo (NCPI) združene na evropski ravni v okviru medvladne mreže za izmenjavo informacij med predstavniki nacionalnih ministrstev, pristojnih za integracijo, in Evropsko komisijo. Namen mreže je operacionalizacija in okrepitev izvajanja tehničnega sodelovanja, opredelitev skupnih ciljev, usmeritev ali primerjalnih meril in krepitev koordinacije med nacionalnimi politikami in politikami EU.

Komisija je strukturirala izmenjavo informacij in sestavila več primerjalnih publikacij o integracijskih politikah in praksah v Evropski uniji. Triletna poročila Komisije o migraciji in integraciji v Evropi vsebujejo informacije, ki so jih večinoma zagotovile nacionalne kontaktne točke za integracijo v zvezi s politikami in statistikami priseljevanja ter o izvajanju skupnih osnovnih načel o integraciji. Priročniki o integraciji za oblikovalce politik in strokovne delavce so bili glavno vodilo pri izmenjavi informacij in praks, ki so jo omogočile nacionalne kontaktne točke za integracijo.

Evropsko spletno mesto o integraciji nadgrajuje to strukturirano izmenjavo informacij. Namenjeno je vsem interesnim skupinam in omogoča javni dostop do izmenjave informacij in praks med vsemi državami članicami, zajema pa vse razsežnosti integracije. Njegov namen je spodbujanje integracijskih politik in praks z izmenjavo uspešnih strategij in s podporo sodelovanju med vladami in organizacijami civilne družbe po vsej EU. Dostopno je vsem, obiskovalcem pa omogoča izmenjavo dobrih praks, odkrivanje možnosti financiranja in iskanje projektnih partnerjev, spremljanje najnovejšega razvoja dogodkov na ravni EU, nacionalni in lokalni ravni ter ohranjanje stika s člani skupnosti za integracijo v EU. Ker evropsko spletno mesto o integraciji deluje kot vez med strokovnimi delavci na področju integracije in oblikovalci politik, ponuja „integracijo na doseg roka“ s kakovostno vsebino iz vse Evrope in podpira skupnost strokovnih delavcev na področju integracije.

Na spletnem mestu (<http://www.integration.eu>) lahko najdete naslednje:

- zbirko inovativnih „dobrih praks“ o integraciji, ki so jasno in primerljivo predstavljene: vir teh praks so bili evropski in nacionalni projekti, lokalni organi in organizacije civilne družbe. Zbrane so z uporabo skupne predloge, kar omogoča preprosto primerjavo;
- dosežke na ravni EU, kot so nove direktive ES, sklepi Sveta, sporočila Komisije;
- podatkovne kartice držav z najnovejšimi podatki v zvezi z zakonodajo in političnimi programi;
- orodja, kot je orodje „poišči projektne partnerja“, ki podpira mreženje in razvoj skupnih projektov. Zajema osnovne informacije o organizacijah, dejavnih na področju integracije, in seznam posameznikov, ki so registrirani na spletnem mestu in želijo izmenjati svoje osebne podatke;
- informacije o možnostih financiranja: aktualnost informacij je pomembna zahteva potencialnih uporabnikov spletnega mesta. Spletno mesto zagotavlja informacije o različnih možnostih financiranja, ki jih Evropska komisija ponuja strokovnim delavcem, in oglašuje programe financiranja, ki jih vodijo države članice in zasebne fundacije;

- obširno knjižnico dokumentov, ki vsebuje poročila, politične spise, zakonodajo in ocene učinka;
- forume za razpravo: moderirani spletni forum ponuja pregled sporočil, tako da lahko registrirani uporabniki preletijo, kaj je novega, in se hitro odločijo, ali bi na to odgovorili ali ne;
- redno posodobljena poročila in dogodke: redni elektronski bilten opozarja na koristno temeljno gradivo in študije primerov, povezane s tekočimi dogodki;
- zbirko povezav do zunanjih spletnih mest.

Spletno mesto je Evropska komisija vzpostavila aprila 2009 ob prvem srečanju Evropskega foruma za integracijo. Razvoj foruma poteka v sodelovanju z Evropskim ekonomsko-socialnim odborom, ki je sestavil posvetovalno mnenje o vlogi civilne družbe pri spodbujanju integracijskih politik.

Forum omogoča posvetovalni mehanizem med civilno družbo in Evropsko komisijo. Skupna agenda EU je potrdila, da celovit pristop k integracijski politiki zahteva večjo vključenost interesnih skupin na evropski ravni z vseh upravnih stopenj. Forum je eden od instrumentov za vključitev akterjev civilne družbe v ta proces.

Podoben proces na mestni ravni, „Integracija mest“ (*Integrating Cities*), združuje Evropsko komisijo in Eurocities, mrežo največjih evropskih mest. Letne konference pripomorejo k preseganju številnih upravnih stopenj in osredotočenju na nove ideje pri praktičnem izvajanju skupnih osnovnih načel.

<http://www.intocities.eu/>

Evropski forum o integraciji omogoča, da se sliši glas predstavnikov civilne družbe v zvezi z vprašanji integracije, zlasti v povezavi z agendo EU za integracijo, Komisija pa ima v teh razgovorih proaktivno vlogo. Forum ima dodano vrednost kot dodaten vir informacij, posvetovanj, izmenjav strokovnega znanja in oblikovanja priporočil. Skupna osnovna načela o integraciji bodo vodilo za dejavnosti foruma.

Države članice so se na ministrskih konferencah v Potsdamu in Vichyju dogovorile, da bodo „evropski moduli“ eden od novih načinov nadaljnega razvijanja izmenjave informacij in dobrih praks. Moduli za vsebinska vprašanja o integraciji so praktični instrumenti, ki naj bi bili v oporo oblikovalcem politik in strokovnim delavcem. Njihovi rezultati lahko zajemajo standarde, primerjalna merila, medsebojne preglede in druga razpoložljiva orodja ter uporabne nasvete za uspešno izvajanje. Predstavljajo način pospeševanja in izpopolnjevanja dela, ki je bilo že opravljeno v različnih oblikah evropskega sodelovanja na področju integracije, vključno s tremi izdajami tega priročnika.

Ena od ključnih prednostnih nalog za prihodnje sodelovanje pri integracijski politiki je razvoj orodij za oceno in primerjavo. Oblikovalci politik lahko poskrbijo za to, da njihove integracijske politike temeljijo na praksi in dokazih, če vodijo ocene učinkov, izvajajo

samoocenjevanje, opravljajo medsebojne preglede ter zbirajo javno in težko dostopno mnenje priseljencev. Za to se lahko uporabijo kazalniki.

Enajsto skupno osnovno načelo narekuje razvoj „kazalnikov in ocenjevalnih mehanizmov za prilagajanje politike, oceno napredka in učinkovitejšo izmenjavo informacij“. To splošno osnovno načelo izraža potrebo po orodjih in merilih za izboljšanje sposobnosti vlade pri ovrednotenju pomembnosti, učinkovitosti, veljavnosti, trajnosti ter učinka politik in praks. Vedno močnejši pozivi na ravni EU po ocenah, temelječih na kazalnikih, so vodili k novim možnostim financiranja za primerljive kazalnike in ocenjevalne okvire. V zadnjih petnajstih letih je Evropska komisija podprla šest raziskovalnih projektov o različnih vrstah kazalnikov in študije izvedljivosti v zvezi z razvojem skupnega primerjalnega okvira EU.

Ciljno usmerjeni finančni instrumenti

Prednostne naloge, povezane z integracijo, se odražajo v več glavnih finančnih programih, na primer v Evropskem socialnem skladu, ter na področjih razvoja mest, izobraževanja in kulture. Kar se tiče ciljno usmerjenih integracijskih politik za državljane tretjih držav z zakonitim prebivališčem, se je prvi krog financiranja osredotočil na transnacionalne ukrepe programa INTI (18 milijonov evrov za 64 projektov v obdobju od 2003 do 2006). Ti projekti so prispevali k razvoju tehničnega sodelovanja s spodbujanjem dialoga s civilno družbo, ocenjevanjem praks in vzpostavitvijo mrež na ravni EU. Od leta 2007 Evropski sklad za vključevanje državljanov tretjih držav (825 milijonov evrov za obdobje od 2007 do 2013) financira letne programe držav članic (93 odstotkov skupnega proračuna) in ukrepe Skupnosti (7 odstotkov).

Splošni cilj Sklada za vključevanje je podpora prizadevanjem držav članic pri zagotavljanju, da državljani tretjih držav izpolnjujejo pogoje za prebivanje, in olajšanju njihove integracije v evropske družbe. Zato Sklad za vključevanje prispeva k razvoju in izvajanju nacionalnih integracijskih strategij v vseh družbenih vidikih, zlasti ob upoštevanju načela, da je integracija dinamičen dvosmerni proces vzajemnega prilagajanja priseljencev in državljanov držav članic.

V skladu s členom 3 odločbe o ustanovitvi Evropskega sklada za vključevanje Sklad prispeva k izpolnjevanju naslednjih specifičnih ciljev:

- spodbujanje razvoja in izvajanje postopkov sprejema, ki so pomembni in podpirajo integracijski proces državljanov tretjih držav;
- razvoj in izvajanje integracijskega procesa novoprispelih državljanov tretjih držav v države članice;
- povečanje sposobnosti držav članic pri razvoju, izvajanju, spremljanju in ocenjevanju politik in ukrepov za integracijo državljanov tretjih držav;
- izmenjava informacij, najboljših praks in sodelovanje med državami članicami pri razvoju, izvajanju, spremljanju in ocenjevanju politik in ukrepov za integracijo državljanov tretjih držav.

1.2 Priročnik v središču

Zamisel o evropskem priročniku o integraciji se je porodila po zasedanju Evropskega sveta v Solunu junija 2003. Ob tej priložnosti so vodje držav in vlad poudarili pomembnost razvoja sodelovanja in izmenjave informacij v novoustanovljeni mreži NCPI za medsebojno učenje. Kot odgovor na ta poziv je bil pripravljen priročnik, ki naj bi vodil in strukturiral to izmenjavo. Priprava priročnika naj bi bila trajen in vključujoč proces, priročnik pa živ instrument, ki bi se korak za korakom sčasoma ne le izboljšal, temveč bi tudi predlagal posodobitve novih razvojnih usmeritev, rešitve in rezultate ocen.

Predvideno je, da oblikovalci politik in strokovni delavci črpajo iz praks in sklepov priročnika pri razvoju in spodbujanju prednostnih nalog ali pobud. Oblikovalci politik večinoma sprejmejo splošne cilje integracije na svoji stopnji uprave, dajejo na voljo sredstva, spremljajo izvajanje in ocenjujejo rezultate. Strokovni delavci pa cilje prenašajo v konkretne programe, določajo usmeritve in izvajajo dejavnosti za njihovo doseganje. Namen tega priročnika ni opis izoblikovanja celotnega prava integracije in integracijske politike. Prav tako ne opisuje podrobnosti posameznih programov. Vsako poglavje iz treh izdaj priročnika vsebuje praktično utemeljene „odločilne dejavnike uspeha“, neizčrpen katalog dobre prakse iz številnih držav v EU, ki izpolnjujejo enega ali več teh dejavnikov, in skupek sklepov. Dejstvo, da je določena država omenjena v povezavi s posameznimi dejavnostmi, ne pomeni, da se podobne prakse izvajajo tudi po drugih državah EU. Priloge k priročniku pojasnjujejo, kako se politike lahko prenesejo v projekte, in obratno, kako se lahko oblikovalci politik in strokovni delavci učijo drug od drugega, zato da izboljšajo svojo uspešnost pri integraciji.

Poglavja priročnika temeljijo na rezultatih štirinajstih tehničnih seminarjev, ki so jih gostili nacionalni organi. Vsaka država članica gostiteljica je predlagala tehnični seminar o določenem vprašanju integracijske politike ali upravljanja, nato pa je skupaj z Evropsko komisijo in nacionalnimi kontaktnimi točkami za integracijo (NCPI) izbrala teme delavnice in govornike iz celotne EU.

Prva izdaja je obravnavala tri teme, povezane s prednostnimi nalogami, ki so opredeljene v Sporočilu Evropske komisije o priseljevanju, integraciji in zaposlovanju iz leta 2003. Seminarji, ki so potekali v Københavnu (februarja 2004), Lizboni (aprila 2004) in Londonu (junija 2004), so vodili k oblikovanju treh poglavij:

- Uvajanje novoprispelih priseljencev in beguncev s priznanim statusom,
- Državljska udeležba,
- Kazalniki.

Druga izdaja je začela obravnavati teme iz skupnih osnovnih načel in Skupne agende EU. Pet seminarjev, ki so potekali v Talinu (maja 2005), Rimu (julija 2005), Dublinu (oktobra 2005), Berlinu (decembra 2005) in Madridu (aprila 2006), je vodilo k oblikovanju štirih poglavij:

- Integracija vključevanja priseljencev,
- Stanovanja v mestnem okolju,

- Gospodarska integracija,
- Upravljanje integracije.

Ta tretja in najnovejša izdaja nadaljuje sklop vsebinskih in metodoloških tem za izmenjavo. Na podlagi šestih seminarjev, ki so potekali na Dunaju (novembra 2007), v Parizu (novembra 2007), Atenah (marca 2008), Dublinu (maja 2008), Lizboni (novembra 2008) in Talinu (februarja 2009), so bila oblikovana naslednja poglavja:

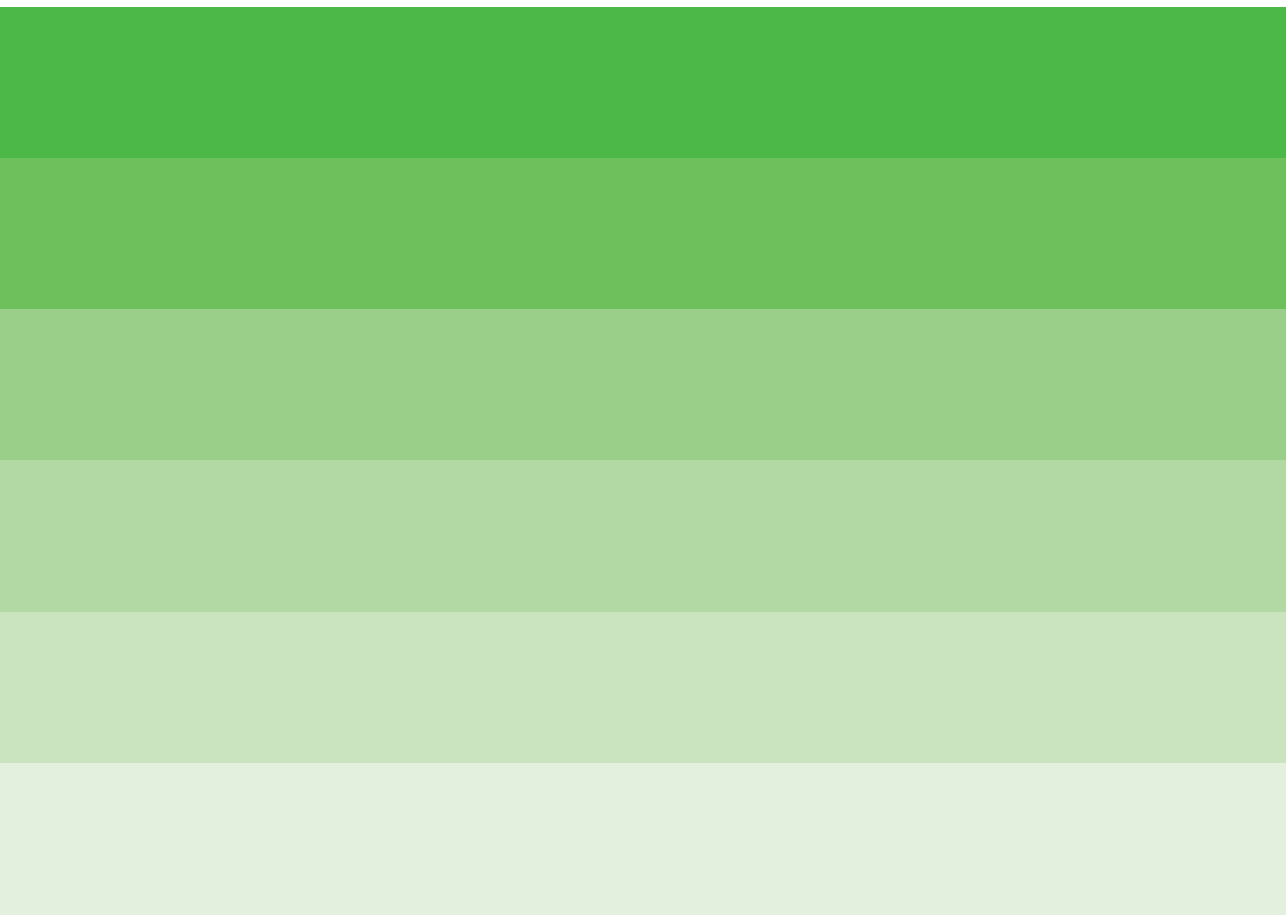
- Evropska izmenjava informacij in dobre prakse,
- Sredstva javnega obveščanja in integracija,
- Ozaveščanje in krepitev vloge in položaja priseljencev,
- Platforme za dialog,
- Pridobitev državljanstva in uresničevanje aktivnega državljanstva,
- Priseljenska mladina, izobraževanje in trg dela.

Nacionalne kontaktne točke za integracijo (NCPI) so bile povabljene, da za vsak seminar imenujejo tričlansko delegacijo, ki bi predstavila širok razpon izkušenj in strokovnega znanja njihove države o določeni temi (npr. regionalni/lokalni organi, akademiki, strokovnjaki, nevladne interesne skupine). Teh seminarjev so se udeležili predstavniki vseh držav članic EU in držav, ki niso članice EU, vključno z Avstralijo, Kanado, Norveško, Švico in ZDA. Približno sto udeležencev z vseh koncev Evropske unije z različnih vladnih in nevladnih ravni je dalo svoj prispevek k posameznemu seminarju. Lahko rečemo, da so vsi „avtorji“ tega priročnika, saj so bili njihovi pisni in ustni prispevki pomemben vir znanja in primerov, ponazorjenih v poglavjih.

Komisija, nacionalne kontaktne točke za integracijo (NCPI) in neodvisni svetovalec, v Skupini za migracijsko politiko (MPG), so bili nekakšni „uredniki“, ki so pripravili konceptualni okvir, zbrali informacije z vsakega seminarja, oblikovali ocenjevalni okvir za izbiro praks in opravili dodatne teoretične raziskave. Neodvisni svetovalec je napisal vrsto knjig o problematiki kot pripravo na posamezne seminarje, vodil razprave in oblikoval sklepni dokument seminarjev. O teh dokumentih so nato razpravljale nacionalne kontaktne točke za integracijo. Ta priročnik temelji na vseh teh elementih.

Prva izdaja je bila predstavljena na ministrski konferenci o integraciji, ki je potekala v Groningenu od 9. do 11. novembra 2004 med nizozemskim predsedovanjem EU. Druga izdaja je bila pomemben del neformalnega srečanja ministrov EU za integracijo, ki je potekalo v Potsdamu od 10. do 11. maja 2007 med nemškim predsedovanjem EU. Države članice EU so na podlagi sklepov Sveta vedno znova pozivale nacionalne kontaktne točke za integracijo in Komisijo, naj priročnik še naprej razvijajo ter pospešujejo in prilagajajo njegovo razširjanje do ciljnega občinstva. Zato je bila sprejeta odločitev, da se priročnik prevede v uradne jezike Unije. Vse tri izdaje so objavljene na <http://www.integration.eu>.

Poglavje 2

Sredstva javnega obveščanja in integracija

V liberalnih demokracijah z zagotovljeno svobodo tiska je vloga medijev obveščanje, izobraževanje in razvedrilo. Delujejo kot platforma za odprto in pošteno komunikacijo o pozitivnih in negativnih straneh družbene resničnosti, tudi o migraciji. Mediji so močno sredstvo, ki vpliva na odnose v družbi in z javnimi informacijami obvešča priseljenko skupnost in druge predstavnike družbe. Evropske družbe kot posledica priseljevanja postajajo vse bolj kulturno in jezikovno raznolike, to spreminjanje pa v medijih ni vedno upoštevano niti pri prikazovanju podobe ali zastopanosti priseljenec v medijih niti pri sestavi skupine medijskih strokovnjakov.

Pobude za vzpostavitev in ohranjanje medijev, ki bolje podpirajo in odražajo kulturno raznolikost evropskih družb, ne spodbujajo le enakosti, temveč tudi pripomorejo k lažji integraciji in podpirajo kohezijo v skupnosti. Pri tem imajo svojo vlogo medijske organizacije in strokovnjaki, na primer samoregulatorji, vlade, politiki, javnost, organizirana civilna družba in zasebna podjetja. To poglavje je namenjeno načrtovanju strategije za razvoj kompetenc interesnih skupin pri integraciji.

2.1 Izzivi in priložnosti v medijskem okolju

Globalizacija

Globalizacija in tehnološki napredek sta vplivala na naravo medijev. Ljudje imajo dostop do novic, informativnih in razvedrilnih programov iz vseh držav sveta ter nacionalnih, regionalnih in lokalnih programov. Za dostop do informacij uporabljamo najrazličnejša sredstva – televizijo, časopise, revije, radio in internet. Povečana izbira medijev deloma pojasni razvoj vzporednih medijskih prostorov, v katerih lahko priseljenki v Evropi gledajo satelitsko televizijo, poslušajo radijske oddaje ter pregledujejo spletne novice in forume za razpravo iz svoje države ali regije izvora ali od etničnih medijskih organizacij v Evropi. Priseljenki pogosto menijo, da so informacije, ki jih pridobijo iz matičnih držav in regij, zanesljivejše in verodostojnejše kakor tiste, ki jih objavijo mediji v gostiteljski državi. To lahko vodi k zgrešeni medkulturni komunikaciji v družbi, ki ima lahko negativne posledice tudi za integracijo.

Konkurenčnost

Globalizacija, povezana s tehnološkim napredkom, pomeni, da se medijske organizacije srečujejo s povečano konkurenčnostjo. Da bi lahko preživele na konkurenčnem tržišču, morajo zagotoviti, da so njihovi izdelki narejeni po meri in željah njihovih strank. To vse bolj velja za javne radiotelevizije in zasebne medijske hiše. V tem smislu konkurenčnost ponuja priložnost in izziv za integracijo.

Kombinacija tehnoloških sprememb in negotovost, ki vlada v industriji, pomeni, da je zaposlovanje bolj negotovo, manj je vlagan v uredniško vsebino in usposabljanje, kar vpliva na novinarske standarde in kakovost. Zaradi pomanjkanja časa in proračunskih omejitev medijski strokovnjaki težje opravljajo raziskovalno delo in dvojno preverjanje informacij. Poleg tega se veliko ponudnikov novic naslanja na star rek „slabe novice se hitreje prodajajo“, kar spodbuja senzacionalistične prispevke in ustvarja paniko v zvezi s priseljevanjem. Posledica tega je, da sta v oddajah in člankih pripisani manjša pomembnost in verodostojnost glasu priseljencev; priseljenci se prikazujejo v stereotipnih vlogah; pri medijskem poročanju, ki ni povezano s priseljenci, so le redko vključeni kot akterji novic; uveljavlja se epizodna zasnova (posamezni dogodki), ne pa tematska zasnova z ustreznim ozadjem in opisom, ki bi lahko povečala razumevanje in empatijo v zvezi s priseljenjskimi vprašanji.

Druga plat te zgodbe je, da priseljenci in njihovi potomci postajajo vedno večja skupina potrošnikov v Evropi. Priseljenci pomenijo potencialno povečanje občinstva in distribucije za medijske organizacije. Medijske organizacije morajo zagotoviti, da njihovi izdelki zadovoljijo vse bolj kulturno raznoliko tržišče, če se želijo obdržati. Če uveljavljenim medijem ne uspe učinkovito izpolniti potreb in želja priseljencev, bodo etnični mediji postali vidnejši, prav tako tudi uporaba satelitske televizije, radijskih oddaj, spletnih novic in forumov za razpravo iz držav in regij izvora.

Medijsko zrcaljenje družbe

Mediji vplivajo na javno mnenje o priseljenjih. Poleg tega odražajo odnose in stališča, ki v družbi prevladujejo, nekatera od njih so tolerantna, druga netolerantna, nekatera spet odprto sovražna, druga brezbrizna. Prav tako tudi pristop medijev do vprašanj migracije in integracije sega od simpatije do aktivnega zagovorništva, od ravnodušne in nenamerne pristranskosti do načrtne ksenofobije. Medijske organizacije lahko spodbujamo, da ustvarjajo točno in pošteno podobo priseljencev v medijih. Ne moremo pa pričakovati, da bodo mediji podpirali agendo za integracijo, razen če to ni v njihovem interesu.

Zakonska ureditev medijev

Razprave o medijih in integraciji se dotikajo temeljnih pravic in svoboščin. Svoboda izražanja je temeljna pravica v vsaki delujoči demokraciji, ki ne sme biti ogrožena. Ta pravica, utemeljena v členu 10 Evropske konvencije o človekovih pravicah in ustavah številnih držav, dovoljuje, da se v medijih pojavljajo tudi kontroverzne ideje in razprave, tudi tiste, ki upodabljajo priseljence v negativni luči in lahko ovirajo integracijo. Vendar ima vsaka delujoča demokracija tudi nalogo ščititi ljudi pred rasističnim in ksenofobičnim diskurzom, ki podžiga sovraštvo. Izziv, s katerim se spoprijemajo evropske družbe, je zaščititi ljudi pred sovražnim govorom in hkrati ohraniti pravico do svobode izražanja.

Samoregulacija medijev, zlasti tiska, obstaja, vendar se pogosto kritizira, češ da ni dovolj učinkovita pri brzdanju netočnega in senzacionalističnega poročanja in zaščiti priseljencev pred diskriminacijo. V primerjavi s tiskanim medijem je javna radiotelevizija v nekaterih državah zakonsko bolj regulirana ter lahko omogoča kvote medkulturne vsebine in izvajanje pozitivnih ukrepov. V Evropi obstajajo omejitve glede zakonske ureditve radiotelevizijske industrije zaradi različnih stopenj raznolikosti, različnih koncentracij priseljenjske populacije v državi in položaja, ki ga migracija zavzema na politični agendi.

Splošno mnenje medijev je, da obstoječa zakonska ureditev omejuje svobodo tiska in neodvisno novinarstvo. Nasprotno pa vlade in organizacije civilne družbe rešitev pogosto vidijo prav v strožji ureditvi. Številni strokovnjaki menijo, da je sistemska ureditev, ki je potrebna za pošteno in uravnoteženo podobo priseljencev v medijih, večinoma že vzpostavljena, težave pa ne izvirajo iz pomanjkanja zakonov, kodeksov in smernic, temveč iz njihovega nezadostnega izvajanja.

Razumevanje medijskih akterjev

Številni ljudje „medije“ vidijo kot eno entiteto. Taka poenostavitev ni niti pravilna niti koristna. Medijsko okolje je izredno raznoliko in zajema različne stopnje (globalno, nacionalno, regionalno, lokalno), oblike (televizija, radio, tisk in internet), lastnike in publiko.

Mediji so svet zase, zato se akterji integracije včasih le s težavo znajdejo v zmešnjavi medijskih organizacij, od katerih ima vsaka svoje poslanstvo in interese. Akterji integracije, ki želijo vplivati na medije, bi morali poznati strukture in mehanizme, v okviru katerih morajo mediji in medijski strokovnjaki delovati, to pa je mogoče doseči tako, da se izdelata zemljevid medijskega okolja bodisi na lokalni, regionalni, nacionalni ali evropski ravni.

Medijska industrija je zelo zapletena, saj je v njej mnogo udeležencev in akterjev, ki so medsebojno odvisni, vplivajo drug na drugega in med seboj sodelujejo. Interesne skupine vključujejo zakonodajalce, lastnike medijev, družbe za upravljanje medijev, produkcijska podjetja, storitvene družbe, oglaševalske agencije, inštitute za raziskavo javnosti in gledanosti, izvajalce anket, agencije za zaposlovanje, institucije za usposabljanje, organizacije potrošnikov, manjšinske organizacije, sindikate delavcev, sindikate učiteljev, verske organizacije, politične stranke, lobije, novinarje, upravljavce človeških virov, oblikovalce programov in javnega mnenja.

Akterji, ki želijo izdelati zemljevid medijskega okolja, morajo upoštevati štiri glavna področja:

Produkcijske in oddajne medijske organizacije

Akterji integracije, ki želijo doseči večjo raznolikost medijev ali poskušajo uravnotežiti podobo priseljencev, morajo najprej opredeliti, katera vrsta medijske organizacije je najprimernejša za sodelovanje. Je to lokalna, regionalna, nacionalna ali globalna organizacija, javna ali komercialna? Kako in kje ta organizacija oddaja, kateri so njeni cilji, kakšne so njene posebnosti in kako se povezuje z drugimi organizacijami? Nato morajo razumeti okolje,

v katerem medijska družba deluje, in vključene interesne skupine, na primer, kdo je lastnik družbe; kakšna je politika družbe (komercialna, novinarska, programska, politika kadrovanja in raznolikosti, politike sponzorjev in odnosov z javnostmi ter politične povezave) in kateri moderatorji ustvarjajo in oddajajo njene programe. Prav tako je pomembno spodbujati razumevanje vloge širokega kroga medijskih poklicev in organizacijskih oddelkov.

Zakonodaja in nadzorni organi, ki določajo način delovanja medijev

Za ravnotežje pri ustvarjanju javnih podob in za boj proti rasizmu v medijih je potrebno znanje o vrstah tiskovnih pritožbenih mehanizmov, ki jih omogočajo mediji, novinarski sindikati in protirasistična zakonodaja. Če imate opraviti z nadzornim organom, je treba najprej opredeliti status institucije. Ali je določen medij po zakonu odgovoren vladni instituciji ali instituciji, ki jo je medij sam vzpostavil na podlagi samoregulacije? Kdaj in o čem morajo mediji poročati? Ali so ta poročila dostopna javnosti? Kakšne so pristojnosti nadzornega organa, če medij ne izpolnjuje zahtev?

Uporabniki medijev

Pasivna vloga medijskih uporabnikov kot občinstva postopoma postaja bolj interaktivna. Medijski uporabniki vedno pogosteje sodelujejo v oddajah, oblikujejo svoja lastna spletišča in delujejo kot neformalni nadzorniki medijev, na primer na podlagi gledanosti in pritožb. Akterji integracije, ki želijo vplivati na medije, lahko izkoristijo rastoči vpliv medijskih uporabnikov. To lahko dosežejo s tem, da jih spodbujajo k večji uporabi pritožbenih struktur, k oblikovanju lastnih medijskih platform ali k sodelovanju v interaktivnih medijskih razpravah, in tako, da spodbujajo vzgojo o medijih v šolah, da bi se izboljšala medijska pismenost.

Trg dela

Akterji integracije, katerih cilj je, da se kratkoročno in dolgoročno doseže večja raznolikost delovne sile v medijski industriji, morajo opredeliti interesne skupine in morebitne „dejavnike sprememb“, ki so pristojni za splošna vprašanja trga dela, kot so poklicno usposabljanje, poklicno usmerjanje, mentorstvo na delovnem mestu in politike zaposlovanja. Ti vključujejo sindikate delavcev, združenja delodajalcev, institucije za poklicno usposabljanje in nacionalne svetovalne centre za medijske poklice, ki opredeljujejo okolje, iz katerega novi medijski strokovnjaki lahko vstopijo v medijsko industrijo, ter spodbujajo delodajalce, da svojim zaposlenim omogočajo pridobitev novih medkulturnih kompetenc in znanj.

Podrobnejše nasvete v zvezi z izdelavo zemljevida medijskega okolja lahko najdete v razpravi „Razmišljajmo o prihodnosti: ustvarjanje bolj raznolikih medijev in vloga ‚dejavnikov sprememb‘“ (*Thinking forward: Making the Media more Diverse and the Role of 'Change Agents'*):

http://www.eumap.org/advocacy/advoc_eumap/media/TV_followup/index

Glejte tudi „Mediji za raznolikost: merjenje utripa raznolikosti v medijih“ (*Media4Diversity: taking the pulse of diversity in the media*):

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=sl&catId=423&newsId=512&furtherNews=yes>

Izdelovanje zemljevida medijskega okolja je lahko zelo zamudna naloga. Zaradi omejenih sredstev številni akterji integracije ugotavljajo, da zemljevida ni mogoče izdelati. Torej bi bilo priporočljivo, da se razvije zavest o organizacijah, ki so že skicirale različna medijska okolja in ki lahko delujejo kot vir informacij za druge organizacije.

Ko bo proces izdelave zemljevida končan, bodo akterji lahko mnogo bolje razumeli, zakaj, kako in ali bi nekatere medijske organizacije zanimalo partnerstvo. Interesi akterjev integracije in medijskih organizacijam so lahko skupni, lahko se prekrivajo, lahko pa si tudi nasprotujejo. Proces izdelave zemljevida akterjem pomaga razumeti, katera je prava stopnja za posredovanje sporočil in prava ciljna oseba.

Če si akterji integracije vzamejo čas za izdelavo zemljevida medijskega okolja – ob upoštevanju glavnih akterjev, zakonodajnega okvira, uporabnikov in trga dela – lahko bolje razumejo, zakaj, kako in katere medijske organizacije imajo interes sodelovati pri ustvarjanju točnejše in bolj uravnotežene podobe priseljencev in zaposlovanju etnično bolj raznolike delovne sile.

2.2 Razvoj učinkovite medijske strategije

Za številne akterje integracije so lahko mediji bodisi nepomemben zaveznik ali sovražnik. Akterji integracije morajo razmisliti o razvoju medijske strategije in jo povezati s poslanstvom medijske(-ih) organizacije(-ij) tako, da oblikujejo svoje sporočilo in razvijajo strateške povezave.

Medijska strategija bo verjetno učinkovitejša, če bo akter izdelal zemljevid medijskega okolja, v katerem bo opredelil in analiziral interesne skupine. Prav tako bi bilo treba razmisliti o razvoju dolgoročne proaktivne medijske strategije, saj medijsko poročanje najučinkoviteje vpliva na spremembo vedenja, kadar je trajno.

Publikacija „Kako komunicirati: strateška komunikacija o migraciji in integraciji“ (*How to communicate: Strategic communication on migration and integration*), ki jo je izdala fundacija Fondation Roi Baudouin iz Belgije, ponuja praktične nasvete za organizacije civilne družbe, ki želijo bolje sodelovati z mediji.

[http://www.kbs-frb.be/uploadedfiles/KBS-FRB/05\)_Pictures,_documents_and_external_sites/09\)_Publications/PUB_1624_How_to_Communicate.pdf](http://www.kbs-frb.be/uploadedfiles/KBS-FRB/05)_Pictures,_documents_and_external_sites/09)_Publications/PUB_1624_How_to_Communicate.pdf)

Akterji integracije naj razmislijo, kako se njihov program ujema s poslanstvom določene medijske organizacije in njenih oddelkov, nato naj ustrezno prilagodijo svojo medijsko strategijo. Primeri strategij, ki podpirajo poslanstvo medijske organizacije, so:

- zagotavljanje doslednih in zanesljivih informacij za novinarje. Novinarji so pod vedno večjimi pritiski in nimajo več toliko časa na voljo za preverjanje zgodb. Dobro sestavljeno sporočilo za javnost je neprecenljivo pri pridobivanju medijske pozornosti, medtem ko lahko novinarji iz uporabnikom prijaznih informativnih publikacij (z dobrimi povzetki) črpajo potrebne spremljajoče informacije;
- zagotavljanje, da njihovo spletno mesto vsebuje ustrezne aktualne informacije in je uporabnikom prijazno, tako da lahko novinarji preprosto dostopajo do informacij, sporočil za javnost in publikacij;
- izdelava podatkovne baze o raznolikosti, v kateri novinarji lahko poiščejo uradne govornike, strokovnjake in posamezne priseljence, ki bodo povedali zgodbe iz lastnih izkušenj.

Akterji integracije lahko poskrbijo za večjo pojavnost v svojem lokalnem medijskem okolju tako, da odnose z javnostmi vključijo v svoje strateško načrtovanje in da svoj pristop prilagodijo izpolnjevanju skupnih nalog in kakovostnih standardov medijskih organizacij.

Akterji integracije morajo v svoji medijski strategiji določiti jasne namene in cilje, opredeliti svoje ciljno občinstvo in ustrezno prilagoditi svoje sporočilo. Različni vladni oddelki pogosto pošiljajo nasprotujoča si sporočila o migraciji in njeni zaželenosti. Vlade in druge interesne skupine lahko ublažijo taka sporočila in napačno sliko priseljencev, s tem da uporabljajo medije kot sredstvo za vzgojo javnosti o vprašanih priseljevanja in integracije, lahko pa celo financirajo neodvisne raziskave o vlogi in prispevku priseljencev v gostiteljski družbi in prek medijev razširijo njihove ugotovitve.

Akterji morajo razmisliti, kako naj povečajo dovezetnost javnosti za vprašanja priseljevanja. Lahko se, na primer, osredotočijo na podobne vrednote in vidik človeških interesov z navajanjem osebnih zgodb in študij primerov. Medijske akterje lahko nagovorijo, naj ne dajejo dokončnih izjav, ki sprožijo deljene reakcije. Prav tako je treba upoštevati medijski slog ciljne medijske organizacije. Tabloidi bodo verjetno bolj nagnjeni k objavi čustvenih zgodb, v katerih bi lahko prišle do veljave osebne zgodbe priseljencev, medtem ko drugi dnevni časopisi večinoma temeljijo na količinskih podatkih in spremnih informacijah.

Primeri strategij, ki zagotavljajo, da se sporočilo učinkovito prenese, so naslednji:

- Usposabljanje specializiranih govornikov, ki lahko zakonito nastopajo v imenu priseljen-skih skupnosti ter lahko pojasnijo in promovirajo vprašanja na medijsko prijazen način.
- Povečevanje podpore. Številne organizacije civilne družbe se ujamejo v past, da bolj delajo za svoje trenutne podpornike, kot širijo svoj poziv širši javnosti.

- Uporaba lokalnega tiska. Lokalni tisk je zelo vpliven zaradi pomembne branosti tedenskih časopisov skupnosti in zaradi dejstva, da integracijo ljudje doživljajo prav na lokalni, ne na nacionalni ravni. Pogosto nacionalni mediji povzamejo zgodbe, ki so bile objavljene v lokalnem tisku.
- Ohranjanje plodnih delovnih odnosov z uredniki in novinarji, ne le s tistimi, ki podpirajo vprašanja priseljevanja, temveč tudi s tistimi, ki jih ne.
- Vzgajanje javnosti k bolj kritičnemu odnosu do objav medijev, in sicer s pojasnjevanjem vpliva kulturnega in socialnega ozadja pri prikazu in razlagi.
- Spremljanje objav medijev in razpravljanje o ugotovitvah z medijskimi organizacijami, novinarji in uredniki ter uporaba pritožbenih teles (varuhi človekovih pravic, telesa za enakost, tiskovni sveti), kadar je to ustrezno.

Akterji integracije morajo zamisliti o tem, kako usmeriti in oblikovati svoje sporočilo za posebno ciljno občinstvo, poiskati v svojem lokalnem okviru in preteklih izkušnjah.

Osrednji urad za informiranje v Združenem kraljestvu (*Central Office of Information*) je leta 2004 izdal publikacijo, ki raziskuje družbene, kulturne in vedenjske dejavnike z vplivom na komunikacijske potrebe etničnih manjšinskih skupnosti ter ponuja strateško in kreativno vodenje komunikacije z etničnimi manjšinskimi skupnostmi.

<http://www.coi.gov.uk/documents/common-good-bme-exec-summ.pdf>

Medijsko okolje je preprosto preobsežno in preveč raznoliko, da bi ga lahko en sam akter integracije spremenil. Akterji integracije morajo razmisliti o sodelovanju z drugimi interesnimi skupinami, da bi lahko podali dosledno in močno sporočilo na lokalni, regionalni, nacionalni in evropski ravni.

Organizacije civilne družbe lahko krepijo odnose z vladnimi uslužbenci zaradi usklajevanja sporočil ali če so si sporočila nasprotujoča, da se zagotovi, da vlada upošteva stališča civilne družbe in hkrati civilna družba pri svojih reakcijah upošteva pomisleke vlade.

Akterji integracije lahko povežejo trenutne pobude in interesne skupine ter spodbujajo in podpirajo medijske pobude skupnosti. Sodelovanje med vlado, akademskimi institucijami in raziskovalnimi inštituti lahko pripomore k razvoju raziskav in informacij kot izhodišč za razprave o priseljevanju v medijih.

Strateške povezave med civilno družbo, vlado, raziskovalnimi inštituti in organizacijami medijskih strokovnjakov lahko pripomorejo k doseganju učinka tudi na področju, ki je tako široko in raznoliko kot so mediji.

Projekt Migrace, ki ga je izvedla nevladna organizacija „Ljudje v stiski“ (*Člověk v tísni*) v navezi s češko televizijo, je postavil pod vprašaj stereotipe z objavo migracijskih tem v sredstvih javnega obveščanja (televizija, radio, časopisi, dnevniki, revije, kulturne in izobraževalne oddaje) in z obveščanjem češke javnosti o izzivih in priložnostih, ki jih migracija ponuja.

http://www.diskriminace.info/dp-migrace/program_migrace.phtml

Lokalni časopis v Združenem kraljestvu, *The Leicester Mercury*, je partner večkulturne svetovalne skupine Leicester, ki vključuje vodilne predstavnike iz mestne uprave, lokalnih in verskih skupnosti, prostovoljskih organizacij ter akademskih krogov. Urednik časopisa ima reden dialog za večje razumevanje med mediji in skupinami v skupnosti. Po zaslugi partnerstva so poročanje in uredniške odločitve bolj ozaveščene, uvedli so novo dnevno kolumno, ki jo pripravijo različne osebe na lokalni ravni, obenem pa se je povečala branost časopisa predvsem s strani težje dosegljivih skupin priseljencev.

http://83.137.212.42/sitearchive/cre/about/sci/casestudy5_leicester.html

„Forum o migraciji in komunikacijah“ (*Forum on Migration and Communications*), ki ga vodi Dublinski tehnološki inštitut (*Dublin Institute of Technology*), združuje priseljenke in druge nepriseljenske medijske producente, izvajalce storitev/aktiviste skupnosti iz nevladnih organizacij ter družbene in politične raziskovalce, da bi se razširili glas in vidiki priseljencev, ki jih prej v predstavitvah uveljavljenih medijev ni bilo oziroma so bili predmet senzacionalizma ali marginalizacije, in sicer na podlagi vrste medijsko vodenih projektov, ki izpostavljajo osebne in kolektivne zgodbe o združitvah družin in nevidentiranih migracij.

<http://www.fomacs.org>

Vlada avstrijske zvezne dežele Tirolske sodeluje z mediji pri izvajanju svoje agende za integracijo. Osredotočeno poročanje vodilnih novinarjev in novinarjev s priseljenkim ozadjem javnosti omogoča vpogled v dnevno življenje priseljencev in njihov prispevek h gostiteljski družbi. Teme zajemajo vlogo in prispevek priseljencev na trgu dela; družinsko življenje tistih, ki ohranjajo dve kulturi; vključevanje v športne in razvedrilne dejavnosti in socialni položaj različnih vrst priseljencev, na primer prosilcev za azil, beguncev, oseb s stalnim prebivališčem, začasnih/sezonskih delavcev, študentov itd.

<http://www.tirol.gv.at/themen/gesellschaft-und-soziales/integration>

Razvijanje medkulturnih kompetenc medijskih organizacij

Medijski strokovnjaki morajo razvijati medkulturne kompetence, da bi lahko učinkovito delovali v raznolikem okolju, pri čemer lahko prispevajo k izboljšavam pri točnosti, nepristranskosti in poštenosti poročanja. Medkulturne kompetence novinarjev so bile opredeljene na šestem večnacionalnem srečanju EquaMedia, ki je leta 2004 potekalo v Rimu, in sicer:

- znanje: poznavanje glavnih akterjev v družbi, njihove vloge v družbi in njihovega ozadja (religija, kulturne navade in preteklost);
- spretnosti in izkušnje: poleg medkulturnih komunikacijskih spretnosti zajemajo še sposobnost iskanja in razvijanja virov, izdelavo novinarskega izdelka o medkulturni temi in vzpostavitev medkulturne mreže;
- odnos: osebna odprtost, vedoželjnost (neposredna uporaba virov, raje kot govornika skupnosti) in pripravljenost dati intervjuvancem večji nadzor.

Pridobitev medkulturne kompetence se lahko vključi v kurikulum medijskih šol. Ker mnogo ljudi v ta poklic vstopa brez formalne izobrazbe iz novinarstva ali medijskih študij, se lahko medkulturno usposabljanje vključi tudi v tečaje poklicnega razvoja ali v usposabljanja na delovnem mestu, ki jih organizirajo medijske organizacije, strokovna telesa in sindikati. Stalno usposabljanje za pridobivanje medkulturnih kompetenc je bistvenega pomena, saj se sestava družbe in razprave o priseljevanju v družbi spreminjajo. V pobude za usposabljanje je treba vključiti urednike, novinarje, učiteljsko osebje in samoregulativne organe. Akterji integracije lahko pomagajo medijskim in novinarskim šolam pri oblikovanju tečajev o priseljevanju in kulturni raznolikosti.

Zagotavljanje gradiva, usposabljanja in platform za dialog o medkulturni kompetenci je zelo praktičen način neposrednega dela z medijskimi strokovnjaki med študijem in na celotni poti poklicnega razvoja. Prvi korak je pridobitev zaveze medijskih izobraževalcev in upravnega osebja.

V Združenem kraljestvu sta Društvo urednikov (*Society of Editors*) in Medijski sklad (*Media Trust*) izdelala vodnik „Poročanje o raznolikosti“ (*Reporting Diversity*), ki novinarjem pomaga pri poštenem poročanju o vprašanih priseljencev. Vsebuje zapise o spreminjajočih se skupnostih, izpostavlja določene teme, na katere naletijo novinarji pri poročanju o vprašanih skupnosti, in črpa primere dobre prakse iz različnih medijskih ozadij.

<http://www.societyofeditors.co.uk/userfiles/file/Reporting%20Diversity.pdf>

Tematska revija Avstrijskega sklada za integracijo, ki izhaja vsako četrletje, „Integracija v središču“ (*Integration im Fokus*), ponuja lahko dostopen vir informacij, ki so zlasti namenjene novinarjem in ključnim obveščevalcem, kot so politiki in izobraževalci. Izredno pozitiven odziv sredstev javnega obveščanja na publikacijo in njena naklada v višini 17 000 izvodov jasno kažeta, da publikacija zapolnjuje vrzel na trgu medijev posebnega zanimanja.

<http://www.integrationsfonds.at/index.php?id=130>

Da bi bilo usposabljanje učinkovito, se morajo pridružiti vse interesne skupine, višje vodstvo mora podpirati njegove cilje, program usposabljanja pa mora biti tesno povezan z medijsko produkcijo. Podpora vodstva se lahko zagotovi tako, da se rezultati usposabljanja povežejo z njihovo željo po mednarodnem priznanju, zahtevo po izpolnjevanju zakonov, obljubo realnega izboljšanja in s študijskimi obiski v tujini. Podpora novinarjev in drugih medijskih strokovnjakov se lahko poveča s tem, da se omogoči izboljšanje znanja in spretnosti, da se ponudijo spodbude v obliki nagrad, študijskih izletov, certifikatov, priložnosti za mreženje ali preprosto kot sprememba rutine in prijetna izkušnja.

Medkulturno usposabljanje mora biti še naprej osredotočeno na praktično krepitev spretnosti. V okviru usposabljanja se na primer lahko izdelajo poročila o migraciji. Prav tako mora usposabljanje podati nasvete za boljšo komunikacijo z akterji integracije, vključno z vladnimi agencijami, organizacijami civilne družbe in skupnostmi priseljencev. Učinkovitost usposabljanja se ovrednoti. To se najlažje doseže s spremljanjem medijske pokritosti pred usposabljanjem in po njem.

Evropska komisija za predvajanje in oddajanje (*European Broadcasting Commission*) je skupaj s švedskim svetom za Evropski socialni sklad in Agencijo EU za temeljne pravice razvila „Orodje za obravnavo raznolikosti pri informativnih programih na javni televiziji“ (*Diversity Toolkit for factual programmes in public service television*), s katerim naj bi televizijski strokovnjaki razširjali načela kulturne raznolikosti v svojih službah. Orodje združuje elemente praktičnih informacij (kontrolne liste, reference) in nasvete o dobrih praksah, iz katerih je mogoče črpati primere. Vključuje tudi DVD z odlomki iz poročil in aktualno-informativnih oddaj iz dvanajstih evropskih držav s ponazoritvijo nekaterih težav, s katerimi se novinarji srečujejo pri poročanju o manjšinah.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/media-toolkit_diversity_en.pdf

Španski Observatorij za rasizem in ksenofobijo je v sodelovanju z najpomembnejšimi uveljavljenimi mediji in migrantskimi mediji izdelal „Praktični vodnik za medijske strokovnjake: medijska obravnava vprašanj priseljevanja“ (*Guía práctica para los profesionales de los medios de la comunicación: tratamiento mediático de la inmigración*). Vodnik vsebuje ključna priporočila pri obravnavi priseljevanja, praktična orodja in nasvete o tem, kako jih vključiti v vsakodnevno delo, in seznam ustreznih stikov in spletnih strani za medijske strokovnjake.

<http://www.oberaxe.es/files/datos/47d1394b65cc8/GUIA%20MEDIOS%20ELECTRONICANIPO.pdf>

Uredniki in novinarji lahko širijo svoje mreže za boljše razumevanje skupnosti priseljencev in njihovih težav, da bi tako lahko bolje zadostili njihovim potrebam in vzpostavili stik z osebami, ki so neposredno vpletene v dogodek/zadevo, ali z osebo, ki lahko točno in zakonito govori v imenu teh oseb.

Lahko se vzpostavijo tudi platforme za razpravo o boljšem razumevanju vpliva medijev na integracijo. Konstruktivni dialogi z izbranimi interesnimi skupinami iz medijev tudi omogočajo hiter odziv na spreminjanje razmer na terenu.

„Perslink“ (*Presslink*), pobuda Mira Media, nizozemske javne radiotelevizije in nizozemske zveze novinarjev, je razvila različne instrumente, vključno s podatkovno bazo o raznolikosti, za izboljšanje stikov med etničnimi manjšinskimi skupnostmi in mediji, da se zagotovi bolj uravnoteženo informiranje o medkulturni družbi in priseljencih. Govorniki opravijo medijsko usposabljanje, srečanja v okviru mreže pa so namenjena združevanju govornikov in novinarjev.

<http://www.perslink.nl>

Akterji integracije lahko svoje uveljavljeno strokovno znanje in avtoriteto pri integraciji najučinkoviteje izkoristijo tako, da priznajo in nagradijo dobro medijsko prakso. Tovrstna dejanja spodbujajo urednike in novinarje k nadgrajevanju podobe priseljencev in k njihovem vključevanju v medije.

Medijske organizacije, vlade in civilna družba lahko spodbujajo dobro medijsko prakso s podeljevanjem nagrad za odličnost.

Nagrade medijske fundacije CIVIS vključujejo evropsko televizijsko nagrado CIVIS, nemško televizijsko nagrado CIVIS (v kategoriji informativnih programov) in nemške radijske nagrade CIVIS (za kratke in daljše oddaje).

<http://www.civismedia.eu/tv/civis>

Novinarsko nagrado „Za raznolikost, proti diskriminaciji“ Evropska unija podeljuje tistim novinarjem, katerih delo prispeva k boljšemu javnemu razumevanju koristi raznolikosti in boja proti diskriminaciji v družbi.

<http://journalistaward.stop-discrimination.info>

Škotske medijske nagrade, ki jih v okviru tedna beguncev organizira „Mreža pozitivnih podob azila“ (*Asylum Positive Images Network*), v katero so vključeni Oxfam, nacionalna zveza novinarjev, Amnesty International, britanski rdeči križ in škotski svet za begunce, se podelijo novinarjem, ki so prispevali k izrednemu in poštenemu poročanju o azilu na Škotskem.

<http://www.refugeeweek.org.uk/scotland>

Manjšinski forum *Minderhedenforum's „Trefmedia“* (Flamska – Belgija) letno podeli med-kulturno televizijsko nagrado. Nominirane so oddaje, ki nestereotipno pristopajo k etnično-kulturni raznolikosti.

<http://www.trefmedia.be>

2.3 Ustvarjanje medijev z večjo raznolikostjo

Za priseljence je manj verjetno, da jih bo njihova poklicna pot zanesla v medijske vode, in sicer zaradi številnih razlogov, ki naj jih strategije zaposlovanja obravnavajo in rešujejo. Ti med drugim zajemajo pomanjkanje vzornikov, tako v njihovi skupnosti kot v medijih, nezazelenost medijske kariere v mnogih kulturah, dajanje prednosti poklicem s stabilnejšimi zaposlitvenimi možnostmi ter pomanjkanje znanja v priseljskih skupnostih o razponu služb, ki so na voljo v medijski industriji.

Spreminjanje demografske strukture v evropskih državah pomeni, da bodo mladi priseljenci pomemben del prihodnje delovne sile. Strategije zaposlovanja, ki jih izvajajo medijske organizacije in institucije za usposabljanje, morajo mladim priseljencem in njihovim staršem pokazati, da jih bo medijska industrija jemala resno in jim ponudila enake možnosti (sprejeta zakonodaja ščiti priseljence pred diskriminacijo na podlagi rase, etnične ali verske pripadnosti, ne pa na podlagi samega njihovega statusa priseljenca).

Medijske organizacije so vabljeni, da na srednjih šolah organizirajo dneve o medijskih poklicih, omogočijo posebne sheme za nabiranje delovnih izkušenj in zagotovijo financiranje študija. Sindikati, združenja delodajalcev in organizacije posameznih skupnosti lahko prav tako igrajo pomembno vlogo pri spodbujanju mladih priseljencev, da se odločijo za poklicno pot v medijih. Tako lahko na primer organizacije posameznih skupnosti mlade priseljence vključijo v lokalne medijske projekte skupnosti.

Povratne informacije skupin, ki v medijih niso zadostno zastopane, se lahko uporabijo za oblikovanje ciljno usmerjenih strategij zaposlovanja, da bi novinarstvo pri mladih priseljencah postalo bolj zaželeno poklicno izbira.

CREAM je evropski projekt, sestavljen iz različnih dejavnosti medijske vzgoje in dogodkov za poklicno usmerjanje mladih, ki se izvajajo v sodelovanju z medijsko industrijo. Celota teh dejavnosti in dogodkov študentom, zlasti tistim iz etničnih manjšin, ponuja priložnost izkusiti delo v medijih in jih spodbuja k izbiri študijev, ki so osnova za poklice v medijih.

<http://www.olmcm.org/section.php?SectionID=10>

Finski projekt „Mundo“ je projekt medijske vzgoje in delovnega usposabljanja, namenjen skupinam priseljencev in beguncev. Projekt ponuja obsežno medijsko usposabljanje, ki vključuje delovne prakse v medijskih organizacijah, njegov cilj pa je tudi razvoj mentorjev za posamezne študente medijskih ved iz priseljskih in etničnih manjšin z migracijskim ozadjem.

<http://www.yle.fi/mundo>

Projekt „DigiTales“ spodbuja priseljence k odločanju za poklicno pot v medijih tako, da jih vključi v digitalni projekt pripovedovanja zgodb, v katerem posnamejo kratek film o svojem življenju. Med izvajanjem projekta se naučijo pisati scenarij, posneti glas na magnetofon ter urejati fotografije, videoposnetke in slike v film.

<http://www.digi-tales.org>

Mentorske sheme raznolikosti in razvojne priložnosti posameznike pod mentorstvom usposobijo in jim omogočijo, da čim bolje izkoristijo lastne potenciale. To lahko dosežemo z realnimi in dosegljivimi programi poklicnega razvoja, ki posameznikom omogočajo, da presežejo organizacijske ovire, ki preprečujejo napredovanje in rast, ter razvijajo sposobnosti in povečujejo motivacijo. Prav tako je mogoče medijske strokovnjake s priseljskim ozadjem spodbujati, da se povezujejo prek sindikatov in delovnih skupin in tako drug drugemu zagotavljajo strokovno podporo, ki vključuje svetovanje o usposabljanju, delovnih priložnostih in poklicnem razvoju.

Etnične medijske organizacije lahko pospešujejo integracijo in hkrati ohranjajo etnično in kulturno identiteto. Ta dvojni pristop pomaga odpirati možnosti za alternativni diskurz z uveljavljenimi mediji, istočasno pa gradi most do države in kulture izvora. Etnični mediji imajo lahko pomembno vlogo pri spreminjanju odnosa širše javnosti. Priseljskim skupinam omogočijo izražanje svojega mnenja, pošteno predstavitev, vstop v dialog z gostiteljsko družbo in izpostavljanje težav. Zato bi morale medijske organizacije in interesne skupine pri integraciji razmisliti o tem, da strokovnjakom, ki delujejo v etničnih medijih, zagotovijo mentorstvo in razvojne priložnosti.

Mentorstvo in razvojne priložnosti za nove in sedanje strokovnjake s priseljskim ozadjem so učinkovito orodje za krepitev politike raznolikosti v določeni medijski organizaciji pri zaposlovanju, napredovanju in ohranjanju kadrov.

„Mediam 'Rad“ je triletni evropski program inštituta PANOS iz Pariza za povečevanje pluralizma mnenj in krepitev raznolikosti stališč v medijih s podporo trajnemu sodelovanju in partnerstvom med etničnimi in uveljavljenimi mediji. Njegove dejavnosti zajemajo spretnostne delavnice o poklicnih praksah in izkušnjah, evropska medijska srečanja, primerjalno analizo vsebine o medijskih informacijah, ki jih objavijo etnični in uveljavljeni mediji, in sklad za spodbujanje partnerstva – vse to pa ponuja razvojne priložnosti za strokovnjake iz etničnih medijev.

<http://www.mediamrad.org/>

Glede na pomanjkanje strokovnjakov za etnične medije so medijski strokovnjaki iz tujine premalo izkoriščen vir. Pogosto delodajalci ali sindikati njihovih kvalifikacij in izkušenj ne priznajo. Poleg tega oglaševanje zaposlitvenih možnosti v medijih pogosto poteka od ust do ust, kar izključuje medijske strokovnjake, ki trenutno ne študirajo oziroma niso del te industrije. Medijske organizacije, poklicne organizacije, sindikati in združenja delodajalcev bi morali razmisliti o tem, kako v svoje strategije zaposlovanja in organizacijo usposabljanja vključiti tuje strokovnjake in jim tako omogočiti pridobitev spretnosti in znanja, ki ga potrebujejo za učinkovito delovanje v gostiteljski državi.

Tuji novinarji, ki jih preganjajo zaradi opravljanja svojega poklica, so lahko prisiljeni v izgnanstvo in na podlagi tega v evropskih državah dobijo status beguncev. Tem strokovnjakom se nato lahko omogoči priznanje njihovih kvalifikacij in podpora pri nadaljnjem opravljanju poklica v Evropi. To se lahko doseže na podlagi sheme za oceno spretnosti in usposabljanja, programa delovnih praks, štipendij za izgnane novinarje, ki se podelijo za raziskovalno delo ali udeležbo na tečajih usposabljanja, in z vzpostavitvijo mrež izgnanih novinarjev za izmenjavo informacij ter spodbujanje usposabljanja in delovnih priložnosti.

Državni organi in civilna družba imajo ključno vlogo pri olajševanju zaposlovanja ter priznanju spretnosti in kvalifikacij tujih medijskih strokovnjakov in zlasti izgnanih novinarjev, ki so pogosto povsem neizkoriščen vir usposobljenih oseb.

V Združenem kraljestvu „Mreža izgnanih novinarjev“ (*Exiled Journalists' Network*), ki jo podpirata Nacionalna zveza novinarjev (*National Union of Journalists*) in sklad „MediaWise Trust“, pomaga novinarjem, ki so pobegnili v Združeno kraljestvo pred pregonom zaradi dela v medijih. Temelji na projektu RAM, ki je podpiral izgnane novinarje tako, da jim je ponudil delovne prakse, usposabljanje in informacije o medijskem okolju v Združenem kraljestvu, pomagal vzpostaviti lastno medijsko delovanje ter zagotovil poklicne vstopne točke in izvajalce usposabljanj. Dostop do specializiranih tečajev usposabljanja omogoča tudi Nacionalna zveza novinarjev. Poleg tega je bil v okviru projekta RAM izoblikovan seznam izgnanih novinarjev (*Directory of Exiled Journalists*), ki naj bi urednike iz tiskanih medijev in radiotelevizij spodbudil k zaposlovanju ali najemanju izgnanih novinarjev.

<http://www.exiledjournalists.net>

Izvajanje strategij raznolikosti

Vse učinkovite strategije raznolikosti odlikujejo naslednje značilnosti:

- pripravljene so kot nujen odgovor na spreminjanje demografske strukture publike in delovne sile;
- vključene so v vse vidike medijske organizacije in vidne pri ukrepih izvršilnih direktorjev in višjih vodstvenih uslužbencev, v strategijah zaposlovanja, pri izbiri delovnega mesta, prispevkov in oddaj, v odnosih s skupnostmi, pri trženju in komunikacijah;

- vključujejo trdne zaveze in cilje, na podlagi katerih se tesno spremlja napredek, podrobno opisan v letnih poročilih;
- zanje je predviden poseben proračun za raznolikost.

Nizozemska vlada že od leta 1996 izvaja politiko medijev in raznolikosti s posebnim proračunom za pobude nevladnih organizacij, tiskanih medijev in radiotelevizije. Nizozemska javna radiotelevizija ima z vlado sklenjeno pogodbo o izvajanju, v katero so vključeni tudi cilji raznolikosti. Tako ima na primer zakonsko nalogo, da nameni 20 odstotkov časa televizijskega oddajanja in 25 odstotkov časa radijskega oddajanja medkulturnim vsebinam.

Raznolikost in enake možnosti zaposlovanja so predvidene v Zakonu Združenega kraljestva o radioteleviziji (*UK Broadcasting Act*), obstajajo pa tudi posebne vladne politike raznolikosti, ki se nanašajo na različne vidike medijev in njihove interesne skupine. BBC si prizadeva zrcaliti raznolikost Združenega kraljestva in narediti svoje službe dostopne vsem državljanom. „Središče za raznolikost“ (*Diversity Centre*) pri BBC redno izvaja raziskave za spremljanje prikazovanja, ki ocenjujejo zastopanje manjšin v najbolj gledanih programskih vsebinah/poročanju na regionalni in nacionalni ravni.

<http://www.bbc.co.uk/info/policies/diversity.shtml>

Belgijska radiotelevizija VRT je leta 2003 sprejela „Listino za raznolikost“ (*Charter Diversiteit*), ki je bila osnova za ustanovitev celice za raznolikost. Ta vzpostavlja mreže z manjšinskimi združenji, mladinskimi organizacijami in medkulturnimi mediji z dvojnimi cilji iskanja talentov in vzpostavljanja stikov z morebitnimi udeleženci v oddajah. Prav tako pripomore k ozaveščanju in usposabljanju o raznolikosti pri kolegih, zagotavlja stike s strokovnjaki za manjšine in svetuje pri vključevanju vprašanj raznolikosti v načrtovanje glavnih programov.

http://www.vrt.be/vrt_master/over/vrt_overvrt_diversiteit_engagement_charter_bis/index.shtml

Francoska televizija *France Télévisions* je leta 2004 začela pozitivni akcijski načrt za integracijo. V sodelovanju z radijsko postajo *Radio France International* je odgovorna za projekt „PlurielMedia“, ki izvaja raziskave o raznolikosti v okviru televizije *France Télévisions*, usposabljanja o raznolikosti za vodilne delavce, medkulturna usposabljanja za novinarje in usposabljanje mladih medijskih strokovnjakov iz skupin etničnih manjšin, ki so zaposleni pri francoski televiziji.

<http://www.francetelevisions.fr>

Medijske organizacije lahko organizirajo izmenjavo informacij in praks ter se tako učijo iz izkušenj drugih.

Uspešne strategije raznolikosti medijskim organizacijam nalagajo, da oblikujejo mehanizme izvajanja in spremljajo učinkovitost.

Vodilne britanske radiotelevizije so vzpostavile „Mrežo kulturne raznolikosti“ (*Cultural Diversity Network*), da bi s tem zagotovile pošteno zastopanost britanske etnične populacije pred kamerami in za njimi. Člani podpirajo medpanožne pobude, si izmenjujejo strokovno znanje, vire in vzorce dobre prakse.

<http://www.culturaldiversitynetwork.co.uk>

Medijska produkcija, ciljno usmerjena na skupine priseljencev

Medijske organizacije lahko pri načrtovanju svojih vsebin bolj upoštevajo potrebe vse bolj etnično raznolikega občinstva. Mediji to lahko dosežejo, če v celoti upoštevajo raznolikost virov informacij, skupnostim priseljencev in subjektom poročanja pa dovolijo izraziti njihova mnenja; razvijajo oblike zapisa o članih različnih skupnosti in njihovem vsakdanu, raznolikost pa v priljubljenih oddajah prikažejo kot povsem običajno značilnost družbe.

Šesto skupno osnovno načelo integracije izpostavlja pomembnost dostopa priseljencev do javnih služb na enaki podlagi, kakor to velja za nacionalne državljane, in na način, ki ni razlikovalen. Javne radiotelevizije kot subjekti, financirani iz javnih sredstev, so odgovorne za izpolnjevanje potreb svojega raznolikega občinstva, ki vključuje tudi priseljence in etnične manjšine, ter za krepitev socialne kohezije.

Priseljence je treba spodbujati, da sodelujejo v oddajah kot akterji, subjekti, udeleženci, člani občinstva in strokovnjaki ter razvijajo lastne zabavne in razvedrilne programe. Da se zagotovi točna upodobitev priseljencev v limonadah in dramah, je treba vključiti igralce in scenariste iz vrst priseljencev, če so zgodbe postavljene v medkulturni okvir in se v njih pojavljajo liki priseljencev.

V okviru strategij raznolikosti je treba pri vsebinskih in programskih odločitvah upoštevati potrebe, želje in zastopanost priseljencev v odnosu do drugih ciljnih skupin občinstva.

Evrovizijska skupina za medkulturna vprašanja in raznolikost (*Eurovision Intercultural and Diversity group*) v okviru Evropske zveze radijskih in televizijskih postaj (EBU) spodbuja medkulturno izmenjavo televizijskih programov, kar članom omogoča izmenjavo kratkih dokumentarcev, ki odražajo medkulturno in raznoliko naravo evropskih družb, in njihovo prilagoditev lastnim radiotelevizijskim potrebam.

http://www.eurovisiontvsummit.com/pdf/interculturaldiversity_va.pdf

Nizozemska PSB NOS uporablja „Monitor“, ki prikazuje televizijsko oddajanje na podlagi količinske analize zastopanosti različnih skupin (vključno z etničnimi skupinami) kot instrument oblikovanja politike. Pri tem odgovarja na naslednja vprašanja: Ali nizozemska televizija omogoča reprezentativno podobo družbene raznolikosti; ali se javne in komercialne postaje razlikujejo pri odstotku prikazovanja domače populacije / priseljencev ter kakšno je razmerje navad gledanosti med različnimi skupinami in posamezniki ter med liki, ki se pojavljajo v televizijskih oddajah?

Zagotavljanje in spodbujanje učinkovite zakonske ureditve

Nadzorni organi zajemajo neodvisne radiotelevizijske organe, novinarske svete, tiskovne pritožbene mehanizme, ombudsmane, parlamente in tiskovne svete. Zakonsko ureditev medijev lahko zahteva vlada (kot pogosto velja za radiotelevizijo), lahko pa se medijska industrija samoregulira na prostovoljni podlagi (pogosto v primeru tiskanih medijev). Mediji so urejeni tudi neposredno z zakoni, ki prepovedujejo sovražen diskurz, in zakoni, ki se nanašajo na obrekovanje in obdolževanje. Mediji niso zakonsko urejeni le na nacionalni ravni, temveč tudi na evropski in mednarodni ravni (Unesco, EU, Svet Evrope, OVSE). Tako na primer Okvirni sklep EU o boju proti rasizmu in ksenofobiji prepoveduje namerno javno spodbujanje k nasilju ali sovraštvu proti določeni skupini zaradi njene rase, barve, veroizpovedi, porekla, nacionalne ali etnične pripadnosti. Nova Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah mora biti prenesena v nacionalno zakonodajo do konca leta 2009. Tako kot njena predhodnica, Direktiva o televiziji brez meja, tudi ta radiotelevizijam nalaga, da se borijo proti vsakršnemu spodbujanju k sovraštvu na podlagi rase, spola, veroizpovedi ali državljanstva.

Predpisi o boju proti diskriminaciji in spodbujanju raznolikosti že obstajajo na nacionalni, evropski in mednarodni ravni, mediji in interesne skupine za integracijo pa so povabljeni, da jih učinkoviteje izvajajo.

Ključna naloga Nemškega tiskovnega sveta (*Deutscher Pressrat*) in njegovih pritožbenih odborov je preiskovanje in sprejemanje odločitev o posameznih pritožbah v zvezi s publikacijami ali aktualnim dogajanjem v tisku. Ker je ta svet organ, ki so ga velika tiskovna združenja ustanovila v skladu z zasebnim pravom, ima pooblastila kot prostovoljni organ samospremljanja, ki izhajajo iz njegove priznane vloge kvalificiranega zasebnega kritika, na katerega se lahko obrne vsak posameznik. V zadnjem času so bile smernice večkrat dopolnjene in posodobljene, in sicer v zvezi s prepovedjo diskriminacije, povečevanja nasilja in dopustnostjo navajanja osebnih imen pri poročanju o kaznivih dejanjih.

<http://www.presserat.info>

Kjer zakonska ureditev ni zadostna, se lahko države članice oprejo na Konvencijo Unesca o kulturni raznolikosti (2005), Deklaracijo Sveta Evrope o poslanstvu javne službe v informacijski družbi (2006) in priporočilo njenega Odbora ministrov državam članicam o medijskem pluralizmu in raznolikosti (2007).

Samoregulacija sama po sebi ne preprečuje nepoštenega in diskriminatornega diskurza o priseljenicah in skupinah priseljencev. To pa zlasti zato, ker:

- pritožbe na podlagi rase, etnične, nacionalne ali verske pripadnosti ali prepričanja lahko vložijo predvsem osebe, ki so v določenem prispevku imenovane, ne pa druge oškodovane osebe; poleg tega verjetno ni nobene prepovedi v zvezi z diskriminatornimi sklicevanji na skupine oseb, kot so priseljenci in prosilci za azil;
- morajo pritožbe zaradi netočnosti dokazati, da je netočnost pomembna. To se najverjetneje presoja z vidika pomembnosti v okviru prispevka kot celote, ne pa z vidika pomembnosti za pritožnika ali za socialno kohezijo;
- kazni za neupoštevanje pravil ravnanja običajno niso hude, tako da se na primer od urednika zahteva samo, da objavi kritiko, ki jo je izrazil regulativni organ, kar pa se običajno zgodi šele čez mesece, torej prepozno, da bi se dosegel kak učinek ali zmanjšala storjena škoda.

Da se presežejo te ovire, morajo pravila stroke in organizacijska pravila ravnanja obravnavati vzroke izkrivljanja in napačnega informiranja v zvezi s priseljskimi vprašanji.

Medijske organizacije lahko sprejmejo nove instrumente za samoregulacijo, kot so kodeksi ravnanja ali etike in smernice uredniške politike glede strpnosti.

Vsebine poročil, ki jih je treba obravnavati, so opisane v pregledu raziskav o rasizmu in kulturni raznolikosti v evropskih medijih za leto 2003. Te so:

- Uporaba virov: priseljenci so le redko uporabljeni kot vir, tudi kadar se prispevek nanaša neposredno nanje; vidik priseljencev je manj pomemben, podeljena mu je manjša verodostojnost, pogosto pa se tudi navaja selektivno v povezavi z negativnimi temami oziroma je prikazan v stereotipnih vlogah; mediji ne odražajo popolne raznolikosti mnenj, saj se opirajo na mnenja omejenega števila predstavnikov; priseljenci so pri medijskem poročanju, ki ni povezano s priseljskimi temami, redko vključeni kot akterji novic.
- Pomanjkanje spremnih informacij: poročanje o ozadju je redko, kar povzroča, da se informacije o priseljskih vprašanjih le redko postavijo v ustrezen okvir. Premajhna pozornost je namenjena vsakodnevnomu življenju in razmeram priseljencev ali vzrokih zanje. Mediji lahko na primer prikazujejo prosilce za azil kot osebe, ki živijo od državne podpore, ne omenjajo pa dejstva, da jim vladne politike prepovedujejo opravljati delo.
- Poudarek na negativnih straneh: novice lahko poročajo senzacionalistično in selektivno ter se opirajo na predsodke javnosti. Prispevki poročil, ki preveč poudarjajo vlogo priseljencev v zgodbah o kaznivih dejanjih, lahko spodbujajo prepričanje ali

dojemanje, da je kriminalna dejavnost neizogibno povezana z določenimi skupinami priseljencev. Pozitivne zgodbe, zlasti o gospodarskem prispevku priseljencev k družbi, običajno niso tako pogoste.

- Odnosi med mediji in politiko: politične agende močno vplivajo na podobo priseljencev v medijih. Ekstremisti lahko priseljevanje prikazujejo kot grožnjo sedanjemu načinu življenja – kulturnim normam in vrednotam, nacionalni identiteti, življenjskemu standardu, socialni državi in zaposlitvenim možnostim.

Poleg tega naj bi pravila ravnanja preprečevala uporabo nepravilnega (in sovraštvo zbujajočega) izrazja, na primer „nezakoniti prosilci za azil“.

Uredniki lahko novinarje spodbujajo, naj krepijo medkulturno razumevanje tako, da o negativnih novicah poročajo uravnoteženo in kritično. Tovrstno poročanje naj ne zbuja sovražnega razpoloženja in stereotipov. Navajanje spremnih informacij omogoča, da prispevki temeljijo na dejstvih in ne na predpostavkah. Novinarji lahko izpodbijajo predpostavke o teh priseljenicah tako, da z njimi opravijo intervju o novicah, ki se ne nanašajo na priseljske teme, ali da novice o priseljenicah razširijo na nove teme, kot so hrana, šport, kultura, glasba, kino in moda v priseljskih skupnostih.

Za zagotovitev ustreznosti in točnosti lahko razvijejo tudi smernice v sodelovanju z organizacijami civilne družbe in vodilnimi predstavniki skupnosti. Smernice lahko vsebujejo informacije o:

- pravilnem in ustreznem izrazju pri poročanju o priseljskih vprašanjih;
- etnični sestavi države, regije ali skupnosti, ki jo zastopajo, ter o kulturnih in verskih praksah v teh priseljskih skupnostih;
- stikih v priseljskih skupnostih in etničnih medijih.

Medijske organizacije lahko poskrbijo za takojšnji odziv na kršitve kodeksa ravnanja, tako da na primer hitro objavijo popravke ali imenujejo „medijskega ombudsmana“, ki pogosto deluje kot posrednik pri preprečevanju pravnih sporov.

Pritožbeni sveti in medijski ombudsmani imajo lahko konstruktivno vlogo pri samoregulaciji industrije, krepitvi etičnih standardov in podpiranju integracije, in sicer tako da:

- spremljajo medijske prispevke o priseljskih vprašanjih;
- povečujejo vidnost samoregulacije za javnost;
- omogočajo brezplačne in pregledne pritožbene postopke;
- zagotavljajo hitro in verodostojno sprejemanje in uveljavljanje odločitev;
- ozaveščajo novinarje in urednike o veljavnih kodeksih in etičnih standardih.

Uspešnost lahko spremljajo neodvisni observatoriji, močni tiskovni sveti in druge interesne skupine na področju integracije.

Samoregulacija se lahko ocenjuje na podlagi učinkovitih postopkov medijskih pritožb in spremljanja, ki ga izvaja vrsta verodostojnih interesnih skupin.

Portugalska Visoka komisija za priseljevanje in medkulturni dialog (*Alto Comisariado para a Imigração e Diálogo Intercultural – ACIDI*) spremlja podobo o priseljencih in priseljevanju v medijih. O svojih ugotovitvah razpravlja z mediji in jih informira o vrzeli, ki obstaja med poročanjem in resničnostjo, objavi pa tudi izjave z uradnimi podatki, ki izpodbijajo stereotipne novice.

<http://www.acidi.gov.pt>

Letno poročilo o spremljanju „Krčenje državljanstva“ (*Izaicinājums pilsoniskajai līdzdalībai*), ki ga izdaja latvijski možganski trust Providius, vsebuje vsebinsko analizo obravnave novih priseljencev, beguncev, novih državljanov ter drugih etničnih in manjšinskih skupin v tiskanih medijih s ciljem, da se mobilizira podpora interesnih skupin za manjšine in udeležba nevladnih organizacij v javnopolitičnih razpravah.

<http://www2.providus.lv/public/27124.html>

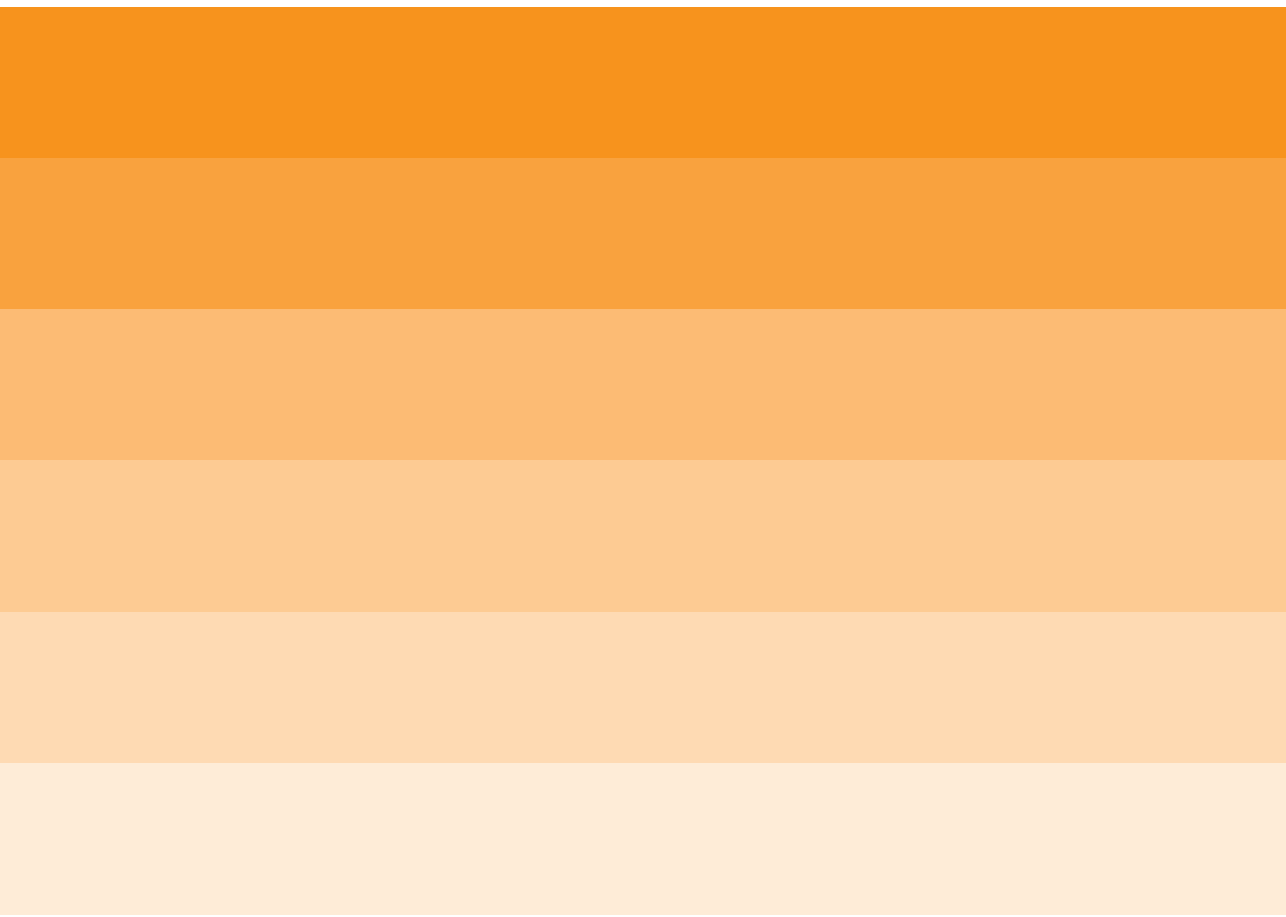

Sklepi

1. Če si akterji integracije vzamejo čas za izdelavo zemljevida medijskega okolja – ob upoštevanju glavnih akterjev, zakonodajnega okvira, uporabnikov in trga dela – lahko bolje razumejo, zakaj, kako in katere medijske organizacije imajo interes sodelovati pri ustvarjanju točnejše in bolj uravnotežene podobe priseljencev in zaposlovanju etnično bolj raznolike delovne sile.
2. Akterji integracije lahko poskrbijo za večjo pojavnost v svojem lokalnem medijskem okolju tako, da odnose z javnostmi vključijo v svoje strateško načrtovanje in da svoj pristop prilagodijo izpolnjevanju skupnih nalog in kakovostnih standardov medijskih organizacij.
3. Akterji integracije morajo zamisliti o tem, kako usmeriti in oblikovati svoje sporočilo za posebno ciljno občinstvo, poiskati v svojem lokalnem okviru in preteklih izkušnjah.
4. Strateške povezave med civilno družbo, vlado, raziskovalnimi inštituti in organizacijami medijskih strokovnjakov lahko pripomorejo k doseganju učinka tudi na področju, ki je tako široko in raznoliko, kot so mediji.
5. Zagotavljanje gradiva, usposabljanja in platform za dialog o medkulturni kompetenci je zelo praktičen način neposrednega dela z medijskimi strokovnjaki med študijem in na celotni poti poklicnega razvoja. Prvi korak je pridobitev zaveze medijskih izobraževalcev in upravnega osebja.
6. Medijske organizacije, vlade in civilna družba lahko spodbujajo dobro medijsko prakso s podeljevanjem nagrad za odličnost.
7. Povratne informacije skupin, ki v medijih niso zadostno zastopane, se lahko uporabijo za oblikovanje ciljno usmerjenih strategij zaposlovanja, da bi novinarstvo pri mladih priseljenih postalo bolj zaželeno poklicno izbira.
8. Mentorstvo in razvojne priložnosti za nove in sedanje strokovnjake s priseljenkim ozadjem so učinkovito orodje za krepitev politike raznolikosti v določeni medijski organizaciji pri zaposlovanju, napredovanju in ohranjanju kadrov.
9. Državni organi in civilna družba imajo ključno vlogo pri olajševanju zaposlovanja in priznanju spretnosti in kvalifikacij tujih medijskih strokovnjakov in zlasti izgnanih novinarjev, ki so pogosto povsem neizkoriščen vir usposobljenih oseb.
10. Uspešne strategije raznolikosti medijskim organizacijam nalagajo, da oblikujejo mehanizme izvajanja in spremljajo učinkovitost.
11. V okviru strategij raznolikosti je treba pri vsebinskih in programskih odločitvah upoštevati potrebe, želje in zastopanost priseljencev v odnosu do drugih ciljnih skupin občinstva.

12. Predpisi o boju proti diskriminaciji in spodbujanju raznolikosti že obstajajo na nacionalni, evropski in mednarodni ravni, mediji in interesne skupine za integracijo pa so povabljeni, da jih učinkoviteje izvajajo.
13. Medijske organizacije lahko sprejmejo nove instrumente za samoregulacijo, kot so kodeksi ravnanja ali etike in smernice uredniške politike glede strpnosti.
14. Samoregulacija se lahko ocenjuje na podlagi učinkovitih postopkov medijskih pritožb in spremljanja, ki ga izvaja vrsta verodostojnih interesnih skupin.

Poglavje 3

Ozaveščanje in krepitev vloge in položaja priseljencev

Z ozaveščanjem ljudje bolj spoznajo integracijo in postanejo zanjo dovzetnejši. Zadevnim skupinam omogoča, da izoblikujejo bolj ozaveščena mnenja o raznolikosti in pripomore k smiselnemu sodelovanju pri integracijskem procesu. S krepitvijo položaja in vloge priseljencev se povečajo njihova sredstva in sposobnosti, da lahko sprejmejo bolj ozaveščene odločitve in delujejo v smeri integracije.

Koncepta ozaveščanja in krepitev položaja in vloge združujeta prvo, šesto, sedmo in deveto skupno osnovno načelo s poudarkom na ideji, da je integracija dvosmerni proces vzajemnega prilagajanja med priseljenci in gostiteljsko družbo. Obe skupini lahko medsebojno sodelujeta, in sicer kot prebivalci v pogosti interakciji, kot prostovoljci na podlagi dostopa do uveljavljenih institucij in partnerstev med organizacijami, ali še oziroma kot lokalni državljani, udeleženi pri oblikovanju integracijske politike.

To poglavje je razdeljeno na dva dela, ki pojasnujeta, kako lahko strokovni delavci te pristope in svoje cilje prenesejo v različne korake kakovostnega vodenja projekta.

Dinamika med ozaveščanjem in krepitvijo vloge in položaja priseljencev

Prvi del opisuje posamezne korake pristopa k ozaveščanju. Ti ukrepi, ki so pogosto v obliki informacijskih kampanj in dogodkov, specifično ciljno skupino (širša javnost, oblikovalci politik, priseljenci itd.) oskrbijo z informacijami o dejstvih in izkušnjah na določeno temo integracije. Izboljšanje poznavanja in dovzetnosti ciljnim skupinam omogoča, da izoblikujejo bolj ozaveščena mnenja o raznolikosti in da aktivneje sodelujejo v integracijskem procesu in s tem vplivajo na vzajemno prilagoditev vseh državljanov.

Drugi del obravnava krepitev položaja in vloge priseljencev. Ti ukrepi, ki so pogosto v obliki usposabljanj, partnerstev in delovnih praks, posameznim priseljencem in predstavnikom organizacij priseljencev ponujajo priložnosti, da izrazijo in uresničijo svoje potrebe. Povečanje sposobnosti in sredstev priseljencem omogoča, da sprejmejo lastne odločitve o svojem položaju integracije, ukrepajo za njegovo izboljšanje in s tem prispevajo k večji udeležbi in zastopanosti v javnem življenju.

Ozaveščanje in krepitev položaja in vloge sta ločena ukrepa, ki se medsebojno dopolnjujeta; cilj obeh je boj proti diskriminaciji in marginalizaciji. Ukrepi za ozaveščanje, ki črpajo iz zgodb posameznih priseljencev in strokovnega znanja združenj priseljencev, hkrati krepijo položaj in vlogo priseljencev, saj omogočijo, da so bolj vidni v javnosti, razširjajo njihovo območje delovanja in odpirajo priložnosti za partnerstva med organizacijami. Poleg tega ukrepi za krepitev položaja in vloge izboljšujejo profil priseljencev in vprašanja integracije postavijo na dnevni red javnosti. Priseljenci z večjimi sposobnostmi in sredstvi lahko veliko naredijo za ozaveščanje in tako prispevajo k bolj ozaveščenemu in bolj uravnoteženemu dojemu migracije in integracije v javnosti.

3.1 Ozaveščanje: ozaveščanje mnenj in aktiviranje javnosti

Napačna razumevanja, ki se v javnosti pojavljajo v zvezi z vedenjem priseljencev, njihovimi značilnostmi in njihovo navzočnostjo v državi stalnega prebivališča (migracijski tok, število migracijskih delavcev na trgu dela itd.), ustvarjajo pogoje, ki spodbujajo etnocentrizem in diskriminacijo med prebivalstvom, segregacijo in marginalizacijo med priseljenci ter neukrepanje ali nazadovanje v politiki. Tako je bilo pomanjkanje točnih informacij in ozaveščenosti pri gostiteljski družbi opredeljeno kot najpomembnejši izziv pri obravnavi raznolikosti in boja proti diskriminaciji na delovnem mestu po navedbah skoraj 800 evropskih podjetij, ki so odgovorila na vprašalnik za „Poslovni študijski primer za raznolikost“ (*Business Case for Diversity*), ki ga je leta 2005 pripravil GD Evropske komisije za zaposlovanje in socialne zadeve. Večina jih je odgovorila, da trenutne dejavnosti ozaveščanja na tem področju niso zadostne, zavzeli pa so se za boljšo obveščenost s strani združenj delodajalcev in nacionalnih vlad.

Kampanje in dogodki za ozaveščanje vsem državljanom omogočijo, da spoznajo dejstva o migraciji in integraciji ter ugotovijo, kako lahko sodelujejo v integracijskem procesu. Prav tako ustvarjajo prostor za pogosto interakcijo med priseljenci in državljani neke države, kar prispeva k razvoju medkulturnih kompetenc vseh udeležencev.

Poročilo „Migracija in javno dojetje“ (*Migration and Public Perception*), ki ga je pripravil Urad svetovalcev za evropsko politiko pri Evropski komisiji (BEPA), opisuje, da so ukrepi za ozaveščanje uspešni, če so narejeni po meri in ciljno usmerjeni, ob upoštevanju specifičnih družbenih dejavnikov, zgodovinskih danosti ter lokalnih, regionalnih in nacionalnih identitet. Ukrepe prav tako lahko povežemo z izboljšanim zbiranjem podatkov in izčrpnimi projekti socialnih raziskav. Uspešno ozaveščanje prispeva k boljšemu razumevanju integracijskega procesa v javnosti in ustvarjanju številnejših priložnosti za sodelovanje javnosti v tem procesu.

Pristop k spremembi stališč javnosti, temelječ na dokazih

Primerjava informacij o priseljskih skupinah in prevladujočem prebivalstvu lahko ponazorijo razhajajoče informacijske vrzeli pri vprašanih integracije. Tudi raziskave in ankete lahko razkrijejo vpliv nacionalne prakse na oblikovanje javnih stališč (in obratno). Longitudinalne raziskave in ankete oblikovalcem politike in raziskovalcem pomagajo pri ovrednotenju vpliva strategij, katerih cilj je ozaveščanje javnosti in oblikovanje priseljencem bolj naklonjenih stališč javnosti.

Če je cilj ukrepov za ozaveščanje boj proti napačnemu razumevanju, potem je treba to napačno razumevanje opredeliti, izmeriti in analizirati z vrsto orodij, ki so na voljo za zbiranje informacij. Sestavljavci javnomnenjskih anket se ne smejo bati postaviti anketnega vprašanja zaradi bojzani, kakšen bo odgovor nanj. Pozneje se raziskave lahko uporabijo za soočanje z realnimi strahovi, napačnim razumevanjem in predsodki javnega mnenja.

Oblikovalci projektov imajo na voljo številne raziskovalne metodologije. Vseevropske kvantitativne raziskave so le eno od sredstev, da se izkušnje posameznih držav postavijo v širši okvir. Eurobarometer, Eurostat, Evropska anketa o delovni sili in Evropski družbeni pregled ponujajo primerljive podatke v zvezi s priseljivanjem in integracijo na evropski ravni. Kvantitativne reprezentativne raziskave na ravni držav članic se lahko učinkovito prilagodijo za poseben sklop demografske strukture in vprašanja, ki oblikovalcem politik in interesnim skupinam omogočajo sprejemanje ozaveščenih odločitev na različnih upravnih stopnjah. Kvalitativna orodja se lahko uporabijo tudi kot izhodiščna točka za ozaveščanje in zagovornišтво.

EU-MIDIS je prva vseevropska raziskava o izkušnjah skupin priseljencev in etničnih manjšin v zvezi z diskriminacijo in viktimizacijo v vsakdanjem življenju. Ta raziskava, ki jo je naročila Agencija EU za temeljne pravice, poizveduje, ali so bile nekatere skupine priseljencev in etničnih manjšin žrtve diskriminacije in rasističnega nasilja; zakaj so oziroma niso poročale o teh prestopkih in ali poznajo in zaupajo organizacijam in uradnim osebam, katerih naloga je, da jim pomagajo. EU-MIDIS je zajemal osebne intervjuje s 23 500 posamezniki iz izbranih skupin priseljencev in etničnih manjšin iz vseh 27 držav članic Evropske unije. Intervjuvali so tudi 5 000 oseb iz večinskega prebivalstva zaradi primerjave rezultatov.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/eu-midis/eumidis_details_en.htm

Danski urad za analize Catinét Research opravlja redne intervjuje s približno 1 000 priseljenci in njihovimi potomci, da bi spremljali njihove izkušnje z diskriminacijo, njihova osebna občutja v zvezi z integracijo ter mnenja o političnih predlogih in javnih razpravah. Urad ocenjuje, da je anketiranje priseljencev postalo del njegovega osnovnega delovanja, ker so mnenja in izkušnje priseljencev ključnega pomena za tiste, ki so udeleženi pri razpravah o integraciji, čeprav jih pogosto ne poznajo.

<http://www.catinet.dk/Forside/tabid/545/language/en-GB/Default.aspx>

Raziskave o integraciji redno opravljajo pri glavnih skupinah priseljencev v državah, kot sta Nizozemska in Portugalska. Če želite izvedeti več o razpoložljivih raziskavah, pojdite na

<http://www.prominstat.eu>.

Pristop, ki temelji na dokazih, lahko odpravi pomanjkljivosti pri pomembni fazi kampanj za ozaveščanje, namreč pri ovrednotenju. Zbiranje in posodabljanje temeljnih podatkov omogoča, da projekti kratkoročno, srednjeročno in dolgoročno sledijo spremembam, ki se pojavijo pri stališčih in ukrepih v njihovi ciljni skupini. Opredelijo lahko morebitno vzročno povezavo med poročanjem o integraciji, medijsko pokritostjo in posledičnimi spremembami v stališčih. Te informacije se uporabijo za stalno prilagajanje nalog, jezika, sporočil in ciljne skupine v kampanjah.

Posebne raziskave Eurobarometra o „Diskriminaciji v Evropski uniji“ (*Discrimination in the EU*) so bili naročeni pred evropskim letom enakih možnosti za vse 2007 in po njem. Primerjalna analiza posebnih raziskav Eurobarometra 263 in 296 evropskim oblikovalcem politik omogoča, da spremljajo, kako so se dojemanja in stališča spreminjala med letom, v katerem je potekalo 430 nacionalnih ukrepov in 600 dogodkov za ozaveščanje o diskriminaciji.

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_296_sum_en.pdf

Od leta 2002 je dolgoročna kampanja škotske uprave „Ena Škotska, več kultur“ (*One Scotland, Many Cultures*) poskušala javnost ozavestiti glede negativnega vpliva rasističnih nagnjenj in o pozitivnih prispevkih posameznikov iz različnih kultur k škotski družbi. Redno potekajo raziskovalni projekti, ki spremljajo rasistična nagnjenja in izkušnje z rasizmom ter ovrednotijo vpliv in učinkovitost kampanje pri njenem ciljnem občinstvu. Ta ovrednotenja omogočajo časovne primerjave pri spontani in spodbujeni ozaveščenosti, priklicu sporočil in spremembi vedenja. Javno dostopne letne ocene ovrednotijo kampanjo z vidika proračuna, medijske pokritosti, vidnosti in vpliva na stopnjo ozaveščenosti.

<http://www.scotland.gov.uk/News/Releases/2007/01/26113250>

V Španiji redno potekajo raziskave, ki opredelijo osnovne trende javnega mnenja v zvezi s priseljevanjem in spremljajo razvoj ksenofobičnih in rasističnih nagnjenj. V zvezi s prvo temo glej nacionalno raziskavo z naslovom „Nacionalna raziskava o priseljevanju“ (*Encuesta nacional sobre inmigración*), ki jo je izvedel Nacionalni statistični inštitut (*Instituto Nacional de Estadística*), v zvezi z drugo temo pa je najnovejši razpoložljiv dokument raziskava o razvoju rasizma in ksenofobije v Španiji iz leta 2008. Več specifičnih javnomnenjskih raziskav spremlja položaj skupnosti priseljencev muslimanskega porekla v Španiji in mnenje španske mladine o migraciji.

<http://www.oberaxe.es>

Projekti, ki se osredotočajo na majhne skupine in posameznike, lahko le neznatno vplivajo na spremembo splošnega vedenja. Kratkoročno se vpliv lahko izmeri na podlagi izčrpnih intervjujev in ciljno usmerjenih raziskav med udeleženci, srednjeročno in dolgoročno pa na podlagi spremljanja sprememb v okviru agend in partnerstev.

Na dokazih temelječ pristop k ozaveščanju se začne s fazo izdelave zemljevida, medtem ko raziskave in ankete zagotavljajo trdno podlago za redno ovrednotenje stališč priseljencev in širše javnosti.

Fazi izdelave zemljevida obvezno sledi faza natančne analize, ki obravnava komplementarne, a nasprotujoče rezultate (na primer različna stališča pri priseljenih in širši javnosti), postavi rezultate v okvir nacionalnih razprav, opredeli ciljne skupine in izbere najustreznejše ukrepe. Raziskave in ankete same po sebi ne morejo razložiti javnega mnenja.

Raziskovalno delo na ustrezni stopnji upravljanja pomaga pojasniti, kateri dejavniki vplivajo na odnos posameznikov ali skupin do priseljencev in njihove integracije.

Poročilo iz leta 2005 „Odnos večinskega prebivalstva do priseljencev in manjšin“ (*Majority Populations' Attitudes towards Migrants and Minorities*), ki ga je objavil predhodnik Agencije EU za temeljne pravice, daje pregled trendov javnega mnenja o priseljevanju in manjšinah ter dejavnikov, ki poskušajo pojasniti te trende.

<http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/Report-1.pdf>

V ozadju tega, zakaj ljudje tako ali drugače dojemajo priseljevanje, so številni nepojasneni dejavniki. Ne glede na to strokovni delavci še vedno lahko uporabijo rezultate, zbrane pri izdelavi zemljevida, za opredelitev glavnih dejavnikov in določitev ustrezne ciljne skupine za svoj ukrep ozaveščanja. Tako na primer iz številnih raziskovalnih študij izhaja, da imajo najbolj pozitivna in strpna stališča naslednje skupine:

- mladi,
- osebe z višjim socialno-ekonomskim položajem,
- osebe z doseženo višjo stopnjo izobrazbe,
- zaposleni z redno plačo,
- osebe s pogostejšimi stiki s priseljenci.

Družbeni, geografski in zgodovinski dejavniki prav tako vplivajo na širok razpon javnega dojemanja priseljencev po državah članicah. Pripravljalne raziskave, katerih funkcija je izdelava zemljevida in analiza, imajo tudi nalogo ozaveščanja in obveščanja. Tako na primer analiza posebnega Eurobarometra 263 o „Diskriminaciji v Evropski uniji“ (*Discrimination in the EU*) kaže, da je v državah z močno protidiskriminacijsko zakonodajo verjetneje, da bodo prebivalci ozaveščeni o pravicah, ki jih imajo kot morebitne žrtve, in da bodo diskriminacijo ocenili kot široko razširjeno.

Raziskave javnega mnenja, ki so dobro časovno umeščene, lahko pritegnejo pozornost javnosti in medijev v zvezi s ključnimi vprašanji in določijo, kako se bo odvijala razprava o prihajajočih pobudah. Časovna umestitev javne objave teh študij je tako ključnega pomena pri projektih za ozaveščanje in v procesu oblikovanja politike. Povečevanje javne ozaveščenosti o vprašanih integraciji istočasno pomeni, da so pričakovanja javnosti po političnih odgovorih večja.

Analiza rezultatov raziskav izpostavi dejavnike, ki oblikujejo stališča in ki pomagajo opredeliti ustrezno ciljno skupino. Ti rezultati se lahko uporabijo tudi za pritegnitev pozornosti medijev in javnosti na kampanjo za ozaveščanje.

Vpliv javne razprave

Oblika in vsebina javne razprave lahko pozitivno ali negativno vplivata na oblikovanje javnega mnenja o priseljencih in njihovi integraciji. Politične in medijske razprave se lahko preveč osredotočijo na manj pereča vprašanja integracije in včasih neutemeljeno povezujejo priseljevanje z drugimi socialnimi zadevami. V povezavi s priseljenci se pogosto porajajo občutki negotovosti zaradi javne skrbi, ki se nanaša na konkurenčnost pri potegovanju za službe in stanovanja, povečane zahteve do socialne države in splošno zaskrbljenost v zvezi z nacionalno varnostjo.

Ne smemo pozabiti, da javno dojemanje priseljencev neposredno izboljšujejo ukrepi politik, ki vodijo k uravnavani migraciji, boljšemu nadzoru zunanjih meja, verodostojni ureditvi azila, protidiskriminacijskim ukrepom in učinkoviti integraciji. Boljša primerljivost statističnih podatkov o pojavih migracije in integracije prav tako zagotavlja koristno podatkovno podlago za javne razprave in oblikovanje politik. V tem pogledu ukrepi za ozaveščanje igrajo pomembno vlogo pridobivanja povratnih informacij o politikah s tem, da povečujejo podporno bazo za različne izboljšave migracijske in integracijske politike.

Skladnost vladnih integracijskih politik in sporočil lahko pomembno vpliva na verodostojnost in učinkovitost pri ozaveščanju, zlasti pri kampanjah, ki jih vodi ali financira vlada.

Lokalna raven je lahko učinkovitejša pri oblikovanju partnerstev in ima večjo odmevnost pri ozaveščanju o nekaterih vprašanjih, ki se porajajo v mestih in soseščinah.

Informacijska kampanja razvojnega partnerstva „Živeti in delati skupaj“ v avstrijskem mestu Linz (*Miteinander arbeiten und leben*) je uspešno spodbudila zanimanje ciljnih delodajalcev, zlasti malih in srednje velikih podjetij in lokalnih oblikovalcev politik, za proučitev koristi čezmejnega trga dela in razvoj medkulturnih usposabljanj za sindikalne zaupnike in delavce s priseljenkim ozadjem.

http://ec.europa.eu/employment_social/equal/data/document/etg1-suc-liv&work_en.pdf

Med lokalnimi volitvami v avstrijskem Gradcu, ki so potekale januarja 2008, so strokovnjaki za protidiskriminacijo vzpostavili sistem spremljanja volitev s ciljem, da se javnost ozavešči v zvezi z vprašanjem diskriminacije in izboljša ključna sporočila sodelujočih strank. Po „metodi semaforja“ (rdeče/rumeno/zeleno) je bilo ovrednotenih 650 besedil, ki so bila pozneje predstavljena na štirih tiskovnih konferencah in na končni politični razpravi. Večina strank je pozitivno sprejela spremljanje, ki ga je mogoče preprosto prilagoditi za druga mesta in regije.

<http://wahlkampfbarometer-graz.at>

Enako lahko akterji, kot so učitelji, policisti ali zdravniki kot „običajni osumljenci“, ki razpravljajo o integraciji, postanejo bolj avtoritativni glasniki za ozaveščanje v zvezi s posebnimi vprašanji, s katerimi se srečujejo.

V zdravstvu se redno izvajajo javne kampanje o krvodajalstvu. Italijansko prostovoljno združenje za krvodajalstvo (AVIS) že deset let izvaja ciljno usmerjene kampanje za povečanje udeležbe priseljencev pri krvodajalstvu in s tem pospešuje priznavanje prispevka priseljencev s strani javnosti in priložnosti za medkulturni dialog. Na podlagi teh izkušenj je nastal „Observatorij za kulturo krvodajalstva“ (*Osservatorio della cultura del dono del sangue*), ki je podpisal protokole o sodelovanju z drugimi zdravstvenimi organizacijami v državah izvora priseljencev.

http://www.avis.it/usr_view.php/ID=0

Tesno sodelovanje z osebami „na terenu“ bistveno pripomore k temu, da dejavnosti ozaveščanja dobijo stalno javno pozornost. V nasprotnem primeru se kampanje, ki niso lokalno osredotočene, lahko obravnavajo kot usmerjene preveč „od zgoraj navzdol“ in kot temelječe le na ključnih politično popularnih sloganih. Ti lokalni partnerji v okviru kampanje lahko obveščajo tudi o spremembah, ki jih opazijo v lokalnem dojemanju. Tako zagotavljajo sistem zgodnjega opozarjanja, ki omogoča opredelitev in obravnavo teh sprememb.

Kadar ni zadostne politične usklajenosti oziroma se pojavlja vrsta nejasnih in nasprotujočih si sporočil, lahko večja javna ozaveščenost pripomore tudi k izboljšanju politične obravnave vprašanj.

Ker vladne politike in sporočila pomembno vplivajo na verodostojnost in učinkovitost posamezne kampanje, so lahko tudi oblikovalci politik in mnenja katere od njenih ključnih ciljnih skupin.

Namen projekta „Ljudje kot mi“ (*Ludia ako my*) v Slovaški republiki je bil povečanje znanja in strpnosti v javnosti in pri strokovnjakih, ki izvajajo priseljsko politiko. Ljudem v novih namembnih državah z majhno populacijo priseljencev je treba predstaviti zgodbe priseljencev, njihov vsakdan in njihov realen prispevek v družbi. Kampanja je potekala po televiziji in v okviru delavnic s šolami, oblastmi in cariniki.

<http://www.ludiaakomy.sk>

Na podlagi svežih podatkov, ki jih je o novih priseljencih pridobil oddelek Haut-Rhin v Alzaciji, je Regionalni observatorij za integracijo in urbanistične politike (ORIV) organiziral srečanja s 160 lokalnimi uradniki in interesnimi skupinami za ozaveščanje in razpravo o priporočilih glede posebnih načinov in pogojev sprejema po posameznih mestih.

<http://www.oriv-alsace.org>

Ena od ključnih motivacij Avstrijskega sklada za integracijo (*Österreichischer Integrationsfonds*) pri objavi svojega drugega letnega „Statističnega letopisa o migraciji in integraciji“ (*Statistikjahrbuch*) je bilo obveščanje o dejstvih in omilitve čustvene napetosti, ki jo je čutiti pri razpravi o integracijski politiki. Natiskanih je bilo 10 000 izvodov, ki so bili razposlani ključnim obveščevalcem po vsej Avstriji, npr. novinarjem, politikom in županom.

http://www.integrationsfonds.at/wissen/zahlen_und_fakten_2009

Opredelitev prave ciljne skupine, ozaveščanje mnenj

Tisti, ki imajo velika pričakovanja v zvezi z obveščanjem širše javnosti in izboljšanjem javnega mnenja, morajo razumeti, da taka kampanja za ozaveščanje pomeni dolgoročno zavezo. Zahteva časovno razporejeno uporabo najrazličnejših strategij in ukrepov: medijske kampanje, dogodki, projekti izvajanja, spremembe politik itd.

Kdor ima na razpolago manj sredstev, naj se raje osredotoči na posebne skupine, zlasti na oblikovalce odločitev ali mnenja. Delodajalci, stanodajalci, banke, javni uslužbenci in različne vrste ponudnikov storitev morda niso seznanjeni s statusi in pravicami različnih kategorij priseljencev, kot so begunci, in zato zaradi pomanjkanja informacij morda omahujejo pri zagotavljanju nujne podpore.

Določitev ustrezne ciljne skupine (npr. spreminjanje stališč v širši javnosti, pri priseljencih, izbranih interesnih skupinah ali drugih skupinah prebivalcev) nedvomno vodi k uspehu kampanje.

Informacijska kampanja zvezne dežele Berlin iz leta 2006 „Berlin vas potrebuje!“ (*Berlin braucht dich!*) je hkrati obravnavala nizko stopnjo zaposlovanja priseljske mladine in ozkost odnosa javnega sektorja. Svoje merilo uspeha je torej opredelila kot odstotek pripravnikov z migracijskim ozadjem, zaposlenih v javnem sektorju. V letih med 2006 in 2008 se je ta odstotek povečal od 8 na 14,5. Raziskave o oceni so ugotovile povečano zanimanje pri ciljni priseljski mladini in povečano medkulturno odprtost v javnih razpravah in pri zaposlenih v javnem sektorju.

<http://www.berlin-braucht-dich.de>

„OXLO – Oslo Extra Large“ je dolgoročna kampanja, ki jo je leta 2001 začel urad župana kot odziv na rasistični umor. Njeni cilji za ozaveščanje in povečanje dostopa do javnih služb so se večinoma osredotočili na šole, centre za dnevno varstvo in zdravstvene klinike. Do leta 2005 se je število zaposlenih z različnim ozadjem povečalo za skoraj 30 odstotkov.

<http://www.oslo.kommune.no>

V državi, kot je na primer Grčija, je „Grški inštitut za migracijsko politiko“ (*Hellenic Migration Policy Institute, Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής*) usmeril ukrepe na šoloobvezne otroke v okviru projekta „Od znotraj navzven“ (*Inside Out*) in na organizacije civilne družbe, kot je „Grška ženska atletska zveza“ (*Pan-Hellenic Athletic Women's Association, Πανελλήνιο Αθλητικό Σωματείο Γυναικών*).

<http://www.imepo.gr/imepo-mission-en.html>

Poznavanje ciljev in iskanje ustreznih sredstev

Med različnimi strategijami umetnost in kultura izstopata kot koristni sredstvi pri razvoju sposobnosti ciljne skupine za sprejemanje ozaveščenih odločitev in ukrepov za ozaveščenost. Če damo glas tistim, ki so drugače preslišani, in prikažemo podobe, ki so drugače prezrte, lahko z umetnostjo ustvarimo pogoje za razpravo o večkratnih identitetah in obravnavi razlik.

Realna slika priseljencev in raznolikosti skupnosti

Pri ozaveščenosti o integraciji je vrzel med dojemanjem in resničnostjo precejšnja. Dojemanje na primer izkrivljajo medijske in javne razprave, ki se osredotočajo na posamezne skupine, kot so prosilci za azil, migranti brez urejenega statusa ali migranti, ki se opazno razlikujejo oziroma izhajajo iz različnega kulturnega, jezikovnega ali verskega ozadja. Po javnomnenjskih raziskavah, v katere so bile vključene nekatere evropske države, naj bi bil odstotek prebivalcev, rojenih v tuji državi, veliko večji od dejanskega, in sicer za 60–70 odstotkov (na Danskem, Norveškem, v Nemčiji in na Švedskem) ter kar za 150–200 odstotkov v Franciji in Združenem kraljestvu. Raziskave v Veliki Britaniji so pokazale, da so ljudje povprečno ocenili, da naj bi v tej državi živelo štirikrat več priseljencev, kot jih dejansko res. Pri tem je več kot četrtnina ljudi ocenila, da priseljenci sestavljajo več kot polovico britanskega prebivalstva. Prav tako so na primer raziskave v Veliki Britaniji pokazale, da ljudje skrajno precenjujejo finančno pomoč, ki jo prosilcem za azil zagotavlja sistem prejemkov, in menijo, da Združeno kraljestvo nosi veliko večji del svetovnega bremena glede beguncev (to je desetkrat večji, kot kažejo dejanski podatki).

Kampanje za ozaveščanje lahko izpostavijo dejanske izkušnje migrantov in njihove življenjske razmere, pa tudi družbene spremembe in koristi, ki jih prinašajo za mesto, regijo ali državo, v kateri prebivajo. Poudarek je lahko na posebnih razmerah določene kraja, saj si lahko javnost bolje predstavlja ozadje abstraktnih pojmov, kot sta priseljevanje in integracija, če svoje domneve primerja s podatki in dejstvi o skupnosti, ki jo najbolj pozna.

Pobuda škotske uprave za nove talente (*Fresh Talent Initiative*) deloma temelji na predpostavki, da lahko Škotska postane privlačnejša za življenje, delo in študij, če prihodnji potencialni migranti dobijo točne informacije o priložnostih in pogojih nastanitve. Projekt se javno oceni vsakih šest mesecev (od 2005 do 2007) na podlagi prostovoljnih odgovorov na vprašalnike, ki se nanašajo na priložnosti in izzive, s katerimi se srečujejo tisti migranti, ki jim je ta pobuda pomagala do zaposlitve.

<http://www.scotlandistheplace.com>

Leta 2007 je španska vlada začela veliko kampanjo za ozaveščanje s televizijskimi spoti, radijskimi posnetki in oglasi v tiskanih medijih in javnih prostorih na podlagi najrazličnejših socialnih potreb priseljencev s sporočilom „Z integracijo priseljencev vsi pridobimo“ in s podnapisom „Vsi različni, vsi potrebni“.

<http://www.tt.mtin.es/periodico/spot/inmigra.htm>

Pobude lahko odpravljajo stereotipe, viktimizacijo ali stigmatizacijo migrantov kot skupine ter predstavijo zgodbe migrantov, njihovih družin in skupnosti, v katerih živijo. Realen pristop, ki lahko vpliva na javno mnenje, zajema:

- razvoj in opredelitev jasnih, točnih in realnih ciljev,
- opredelitev ciljne publike in razvoj ustreznih metod,
- utemeljitev ciljev in metod na raziskovalnih dokazih in teorijah o spremembah vedenja,
- pozorno proučitev ustreznega časovnega in geografskega okvira pobude,
- razvoj dobrih delovnih odnosov z mediji,
- vzpostavitev strategij in dodelitev ustreznih sredstev za oceno učinka pobude.

Pobude za „razbijanje mitov“ izboljšajo javno mnenje s tem, da dajejo realno sliko priseljevanja, ki temelji na dejstvih in osebnih pričevanjih. Tako postane družba bolj dojemljiva za posebne značilnosti in potrebe različnih migrantskih skupin, zlasti tistih, ki so najranljivejše in najbolj stereotipizirane, na primer osebe brez urejenega statusa, prosilci za azil in priseljenke.

V okviru irskega medkulturnega in protirasističnega tedna, financiranega iz irskega nacionalnega akcijskega načrta proti rasizmu, so izdajo publikacije *Challenging Myths and Misinformation on Migrant Workers & their Families* (Razbijanje mitov in napačnega informiranja o migrantskih delavcih in njihovih družinah) spremljali dogodki za ozaveščanje in izboljšanje storitev za skupine etničnih manjšin na mnogih življenjskih področjih.

<http://www.nccri.ie/pdf/MythsMigrantWorkers.pdf>

Kampanja „Ali sem migrant?“ (*Suis-je une migrante?*) belgijskega Središča za enake možnosti in boj proti rasizmu iz leta 2008 se je osredotočila na spodbujanje ozaveščanja javnosti o (lastnem) poreklu. V kampanji so bile predstavljene slavne osebnosti, ki jih le redki obravnavajo kot „priseljence“, da bi se gledalci soočili s svojimi stereotipi o migraciji in integraciji.

<http://www.journeesmigrants.be/www.dagvandemigrant.be>

Leta 2002 je nemška zvezna fundacija za kulturo (*Kulturstiftung des Bundes*) začela „projekt o migracijah“, ki je služil kot osrednja struktura za več kot 120 dogodkov in projektov za upodabljanje družbenih sprememb, ki jih povzroča migracija. Informacije so bile prikazane transdisciplinarno, pri čemer so bile poudarjene povezave med družbeno-znanstvenimi, dokumentarnimi in umetniškimi ugotovitvami ter med različnimi vrstami partnerjev iz Nemčije in Evrope. Projekt je zlasti spodbudil podobne projekte oseb s priseljskim ozadjem.

<http://www.projektmigration.de>

Javni muzeji, zlasti tisti, ki so namenjeni raznolikosti in zgodovini izseljevanja in priseljevanja, so primeren kraj za razstave, dogodke, izobraževalne programe, raziskave, razprave in mednarodne izmenjave. Vključevanje zgodb o priseljevanju, ki so pogosto marginalizirane, v širšo nacionalno zgodovino je zapletena in včasih sporna naloga za osebje muzeja. Konferenca iz leta 2008 z naslovom „Migracija v muzejih: pripovedi o raznolikosti v Evropi“ (*Migration in Museums: Narratives of Diversity in Europe*) je poudarila potrebo, da se razširijo muzejske raziskovalne zmogljivosti za svetovno zgodovino, da se poiščejo inovativne tehnike za predstavitev kulturnih sprememb ter da se zbere in dokumentira subjektivna in zelo osebna razsežnost priseljencev in raznolikosti njihovih skupnosti. Uporaba sproti nastajajočih arhivov, razstav in multidisciplinarni pristop izboljšajo povezave muzejev z različnimi interesnimi skupinami za integracijo in državami izvora.

Pariški muzej *Cité nationale de l'histoire de l'immigration* predstavlja zgodovino Francije kot tradicionalne države priseljevanja, ki se je gradila in oblikovala z integracijo različnih tokov priseljevanja. Zbirko večinoma sestavljajo posamezna pričevanja in artefakti. Od junija 2007 je muzej *Cité* poskrbel za razmeroma dobro medijsko pokritost, udeležbo in povezave s šolami, raziskovalci in nevladnimi organizacijami.

<http://www.histoire-immigration.fr>

Kjer ni na voljo namenskih prostorov, kot so muzeji o migraciji, lahko podobno funkcijo opravljajo razstave.

Ker so dogodki v Luksemburgu, evropski prestolnici kulture za leto 2007, potekali v znamenju edinstvenega čezmejnega sodelovanja z Belgijo, Francijo in Nemčijo, je migracija postala osrednja tema leta. To je bila edina od petih tem, ki je naletela na dober odziv pri podjetniških sponzorjih. Razstave o migraciji je kar 80 odstotkov prebivalcev Luksemburga ocenilo kot zanimive, spodbudile pa so tudi kulturno potrošnjo pri dveh novih vrstah občinstva, in sicer pri skupinah mladih in nekdanjih priseljencev. Leta 2007 je 43 odstotkov portugalskih državljanov, ki živijo v Luksemburgu, obiskalo več kulturnih prireditev kakor običajno.

http://www.mcesr.public.lu/presse/annee_culturelle_2007/portail_luxembourg_2007/Rapport_final_anglais.pdf

Leta 2005 je muzej lokalne zgodovine v berlinskem okrožju Friedrichshain-Kreuzberg odprl nov oddelek svoje stalne razstave „Vsak po svoji podobi? Tristo let migracijske zgodovine v Kreuzbergu“ (*Jeder nach seiner Façon? 300 Jahre Migrationsgeschichte in Kreuzberg*). Lokalni pristop razstave povečuje zanimanje zanjo in sprejemanje teme pri obiskovalcih, njen kronološki vidik pa ponazarja, kako je bila ustanovitev in rast Kreuzberga povezana z migracijo.

<http://www.kreuzbergmuseum.de>

Knjižnice imajo prav tako ključno vlogo pri obveščanju o kulturni raznolikosti in kot lokalno shajališče raznoliškega prebivalstva.

Od leta 2002 so bile v okviru češkega projekta „Raznolikost v knjižnicah“ (*Diversity in libraries*) petsto knjižnicam na Češkem, na Danskem, v Nemčiji in na Nizozemskem razdeljene zbirke knjig o zgodovini, tradicijah ter položaju skupin lokalnih priseljencev in etničnih manjšin. Organizirane so bile interaktivne delavnice za vodje knjižnic, v okviru katerih so potekala usposabljanja za medkulturne kompetence. Drug tak projekt, naslovljen „Knjižnice kot vrata“ (*Libraries as gateways*), se financira iz programa INTI ter se osredotoča na razširjanje strategij izvajanja in načrtovanje nadaljnjih smernic in promocijskih dejavnosti.

<http://www.mkc.cz/en/libraries-for-all.html>

Prosilci za azil

V javnosti se azil pogosto dojema kot nekaj, kar je ušlo nadzoru, kljub dejstvu, da se število prošenj za azil zmanjšuje in je že več let na najnižji ravni. Prav tako se pogosto ne razlikuje med prosilci za azil in nezakonitimi priseljenci, ki so v državo prišli zaradi dela. Eden od načinov za izboljšanje javnega dojemanja prosilcev za azil je financiranje projektov, v okviru katerih se pripovedujejo in razširjajo zgodbe, ki prosilce za azil približajo javnosti in ki neposredno povezujejo begunce s konflikti, zaradi katerih so zbežali.

Priročnik z naslovom *Understanding the Stranger: Building bridges community handbook* (Razumevanje tujcev: priročnik skupnosti za gradnjo mostov), ki ga je v Združenem kraljestvu izdalo informacijsko središče o azilu in beguncih, proučuje 21 projektov, ki so poskušali ublažiti napetosti in zgraditi mostove med lokalnimi gostiteljskimi skupnostmi ter prosilci za azil in begunci. Projekti kažejo, da lahko lokalna skupnost s skrbnim načrtovanjem, stalnim dostopom do informacij in priložnostmi za srečanje s prosilci za azil sprejme in izreče dobrodoščilo novim priseljencem, ki bi jih drugače pričakali sovražnost, predsodki in strah.

<http://www.icar.org.uk/uts>

V okviru projekta „Zgodbe beguncev“ (*Refugee Stories Project*) Evropskega sveta za begunce in azilante (ECRE) so bila zbrana osebna pričevanja 120 posameznikov na različnih stopnjah azilnega postopka v dvanajstih državah članicah EU. Zgodbe lahko pregledujete po regijah izvora, namembni državi ali po življenjski temi. Njihov namen je „vrnitev k temeljem“ tako, da se politične razprave ponovno osredotočijo na pričakovanja, potrebe in izkušnje v Evropi živečih prosilcev za azil.

<http://www.ecre.org/refugeestories>

Med projektom ozaveščanja o beguncih, ki je v letih od 2005 do 2008 potekal v Bristolu, Nottinghamu in Liverpoolu, se je 4 772 posameznikov udeležilo 192 posebnih prilagojenih interaktivnih delavnic. Več kot polovica jih je izjavila, da se je njihovo razumevanje položaja beguncev in prosilcev za azil bistveno izboljšalo. Številni udeleženci so sodelovali tudi pri nadaljnjih dejavnostih, ki so bile namenjene temu, da bi se begunci v njihovi skupnosti počutili bolj domače.

<http://www.refugee-action.org.uk>

Projekt „Najboljša zgodba beguncev“ (*Best Refugee Story*), ki je potekal v sodelovanju med predstavništvom UNHCR na Slovaškem in Fakulteto za novinarstvo Univerze Comenius, je spodbudil obširnejšo in bolj poglobljeno obravnavo težav beguncev v času, ko so bila ta vprašanja še povsem neznana v tej novi namembni državi. Podeljene so bile nagrade za izredne prispevke, ki opisujejo življenjske zgodbe, integracijski proces in življenjske razmere. Te oddaje in članki so neposredno dosegli širšo javnost, namenjeni pa so bili tudi ozaveščanju državnih uradnikov, ki so jih prebirali in o njih razpravljali kot člani žirije.

http://www.unhcr-budapest.org/slovakia/images/stories/pdf_new/bulletin2002_04.pdf

Številne mednarodne organizacije in organizacije civilne družbe so oblikovale izobraževalna orodja, knjige, igre in letake posebej za izobraževalne institucije. To gradivo vključuje vaje za igranje vlog, ki simulirajo izkušnje prosilcev za azil, beguncev in drugih skupin priseljencev.

„Prehodi“ (*Passages*) je simulacijska igra UNHCR, namenjena izboljšanju razumevanja težav, s katerimi se srečujejo begunci. Udeležence skozi številne korake, ki simulirajo izkušnje beguncev, popelje od bega do prihoda v begunski tabor ter skozi njihove težave pri integraciji in vrnitvi v domovino.

<http://www.unrefugees.org/atf/cf/%7Bd2f991c5-a4fb-4767-921f-a9452b12d742%7D/Passages.pdf>

Celoletna kampanja za ozaveščanje „Enseñame, Africa“, ki je leta 2005 potekala na Kanarskih otokih, je v delavnice o razlogih in prvotnih vzrokih za migracijo iz Senegala vključila 1 000 študentov. V okviru kampanje so študenti izdelali lastna gradiva za ozaveščanje, ki so jih pozneje lahko uporabljali tudi drugi učitelji v Španiji, ter darovali šolske pripomočke podeželskim šolam v Senegal.

http://www.aulaintercultural.org/breve.php3?id_breve=359

Priseljenke

Stereotip priseljenke kot odvisne in zatirane gospodinje ni le pojem, ki je povsem v nasprotju z vse večjim številom žensk med priseljenci, temveč je tudi sam po sebi lahko ovira za vključitev teh žensk na trg dela in v družbeno življenje.

O različnih položajih in profilih priseljenk ter spreminjajočih se odnosih med spoloma v priseljenjskih skupnostih je mogoče pripraviti in razširiti informacije. Prvi korak je pridobitev podrobnejših statističnih podatkov, ki upoštevajo vprašanja spola. Naslednji korak je priseljenkam omogočiti glas in večjo vidnost, kar vključuje tiste, ki uveljavljajo svoj položaj, in tiste, ki so žrtve izkoriščanja.

Evropski ženski lobi je v kampanji o prosilkah za azil iz leta 2001 oblikoval 20 000 razglednic in posvetil spletno stran izboljšanju javnega razumevanja položaja prosilk za azil, zlasti tistih, ki so bile izpostavljene skrajnemu nasilju, povezanemu s spolom, kot sta posilstvo in izkoriščanje. Lobi vse odtelej podpira vzpostavitev evropske mreže migrantskih žensk, katere eden od dolgoročnih ciljev je, da se izpostavijo vprašanja, ki vplivajo na integracijo žensk, in predstavijo nacionalnim in evropskim oblikovalcem politik.

<http://www.womenlobby.org/asylumcampaign/EN/CAM/why.html>

Ozaveščanje s povečevanjem udeležbe gostiteljske družbe

Strokovni delavci se morajo zavedati omejitev pri uporabi „realnega pristopa“ kot pglavitnega mehanizma za ozaveščanje. Če se javnosti zagotovijo pravilne informacije v boju proti napačnim informacijam, to ne vodi vedno do spremembe odnosa. Dejstva lahko spremenijo odnos oseb, ki so načeloma razmeroma brezбриžne do teh vprašanj. Večinoma pa ne izboljšajo stališč tistih, ki so najbolj sovražni, nasprotno, lahko jih celo stopnjujejo. Tako je bilo na primer v okviru pobude One Scotland ugotovljeno, da je po njenem šestletnem izvajanju javnost bolje obveščena, vendar je odstotek oseb, ki kažejo rasistična nagnjenja, ostal enak.

Ozaveščeni državljani imajo lahko še naprej pasivno vlogo v integracijskem procesu, če niso seznanjeni s priložnostmi za svojo udeležbo v integracijskih ukrepih in medkulturnem dialogu, ki obstajajo na številnih področjih njihovega življenja: pri delu, v njihovi soseščini, prek združenj ali verskih skupin itd.

Kampanje za ozaveščanje lahko spodbudijo udeležbo pri ukrepih za vzpostavitev plodnih stikov med priseljenci in gostiteljskimi skupnostmi. Posebni dogodki in festivali so priložnosti, na katerih lahko migranti prikažejo svoj prispevek k življenju in kulturi države, v kateri prebivajo. Delujejo tudi kot „tržnica“ za organizacije, ki zagotavljajo usposabljanje in priložnosti za prostovoljno delo. Zaradi teh prireditev se lahko izboljša javno mnenje o priseljenih in spodbuja razvoj medkulturnih kompetenc.

Leta 2009 je bilo mogoče v okviru 26. letnega festivala migracij, kultur in državljanstva v Luksemburgu obiskati stojnice skoraj 250 organizacij, ki se ukvarjajo z vključevanjem.

<http://www.restena.lu/clae/html/m2sm1.html>

Mavrični festival na Cipru je večkulturni festival, katerega namen je povečati ozaveščenost ciprske družbe glede bogastva kultur in civilizacij drugih narodov ter spodbujati raznolikost in spoštovanje pravic migrantov, beguncev, prosilcev za azil in vseh ljudi, ki niso ciprski državljani.

http://www.kisa.org.cy/EN/activities/cultural_events/586.html

Umetniki in izvajalci s priseljenkim ozadjem so lahko povabljeni, da prispevajo k povečanju prepoznavnosti svojega kulturnega prispevka v širši javnosti. Odločijo se lahko za predstavitve svojih tradicionalnih izvornih kultur ali novih medkulturnih oblik izražanja, ki so jih razvili v državi, kjer prebivajo.

Večletni projekt *Entre 2 Orillas* španske fundacije Directa je bil zamišljen kot prostor za medkulturno izmenjavo in zajema vrsto umetnikov iz priseljenjskih okolij, delujočih na področju glasbe, gledališča, slikarstva, kinematografije, plesa, kiparstva, fotografije ter drugih zvrsti. Namen projekta je, da prispevek umetnikov s priseljenjskim ozadjem postane prepoznavnejši.

<http://www.entredosorillas.org>

Kassandra, večkulturno umetniško združenje iz Helsinkov, z umetniškimi delavnicami in gledališčem prispeva k javnemu ozaveščanju ter obenem ponuja prostor za sodelovanje in povezovanje v mreže med domačimi in priseljenimi igralci, katerih talente predstavlja medijem.

<http://www.kassand.net/english>

Nemški Center za akcijo, komunikacijo in kulturo Zakk (*Zentrum für Aktion, Kommunikation und Kultur – Zakk*) se je razvil v osrednje prizorišče dogodkov s področja vključevanja v Düsseldorfu. Število medkulturnih dogodkov in obseg občinstva centra sta se močno povečala, s tem pa tudi zanimanje za tuje državljane, ki živijo v mestu.

<http://www.zakk.de>

Državni prazniki in športni dogodki lahko močneje vključujejo priseljence in kulturno raznolikost. Združeni narodi so uvedli mednarodne dneve, kot sta svetovni dan beguncev in mednarodni dan migrantov, da bi spodbujali in usklajevali nacionalne platforme in ukrepe.

Javne prireditve in kulturni dogodki pripomorejo k večji prepoznavnosti prispevkov priseljenjcev in koristi, ki jih širši javnosti prinaša raznolikost, hkrati pa organizacijam, ki so dejavne na področju vključevanja, ponujajo priložnost za pridobivanja prostovoljcev.

Pobuda za številne tovrstne dogodke na ravni EU in držav članic je bila podana v okviru evropskega leta medkulturnega dialoga 2008:

<http://www.interculturaldialogue2008.eu>

Spletni portal Sveta Evrope o medkulturnemu dialogu prav tako omogoča povezave do več zbirk podatkov, ki opisujejo podobne prakse:

http://www.coe.int/t/dg4/intercultural/database_EN.asp

Vseevropska informacijska kampanja „Za raznolikost. Proti diskriminaciji“ se je končala leta 2007 po petih letih izvajanja. Širšo javnost je obveščala o zakonih, ki urejajo boj proti diskriminaciji, in v sporočilih poudarjala pozitivne strani raznolikosti. Delovne skupine po posameznih državah

so pomagale oblikovati nacionalne in regionalne ukrepe, ki so bili izpopolnjeni v tesnem sodelovanju z nacionalnimi vladami, socialnimi partnerji in nevladnimi organizacijami.

<http://www.stop-discrimination.info>

Leta 2008 je flamska skupnost v Belgiji že drugič zapored organizirala dan integracije, v okviru katerega je bila izkazana čast priseljencem, ki so opravili program vključevanja. Namen posebnega dogodka skupaj z obširno nacionalno in regionalno medijsko kampanjo je bil, da se pokaže spoštovanje, ki ga ima družba do zavezanosti in prizadevanj svojih novih državljanov.

<http://www.binnenland.vlaanderen.be/inburgering/dagvandeinburgeraar.htm>

V okviru projekta z naslovom „Integracija pri športu“, ki ga je financiral program INTI, je potekalo razdeljevanje priročnika o najboljših praksah na tisoče avstrijskim, britanskim, nizozemskim, nemškimi in slovenskim športnim klubom, mladinskim skupinam ter šolam.

<http://www.united-by-sports.net/en>

Skupno ukrepanje: pristop za krepitev vloge in položaja javnosti

Najučinkovitejši ukrepi za ozaveščanje ustvarjajo prostor za plodne in trajne stike med posamezniki in organizacijami, zato je tukaj povezava s krepitvijo vloge in položaja najmočnejša. Poročilo *Challenging attitudes, perceptions and myths* (Izpodbijanje stališč, dojetanj in mitov), ki je bilo v Združenem kraljestvu izdelano za komisijo za integracijo in kohezijo, ugotavlja, da kratek in površen stik brez resnične zaveze ne zadostuje za krepitev spoštovanja ter lahko celo zaostri predsodke.

Skupni ukrepi lahko izboljšajo javno mnenje in pospešijo proces vključevanja, če:

- krepijo občutek pripadnosti pri vseh;
- opredeljujejo in izpodbijajo posebne predsodke in vedenje;
- omogočajo vpogled in življenje v izkušnje drugih;
- ustvarjajo razumevanje različnosti;
- vzpostavljajo skupne temelje ter skupne vrednote in interese;
- spodbujajo in krepijo prijateljstva, ki presegajo razhajanja, iz katerih izhajajo dolgoročne vzajemne obveznosti.

Ta prostor je lahko virtualen, kot so javni spletni forumi, ali praktičen, na primer pobude državljanov. Projekti, ki temeljijo na skupnih, praktičnih ciljih, so učinkovitejše sredstvo za razbijanje stereotipov in spodbujajo ustvarjalnejši pogled na proces vključevanja.

Pristop k ozaveščanju, ki temelji na krepitvi vloge in položaja javnosti, pomeni, da je zagotavljanje informacij neposredno povezano s prostorom za plodno in trajno interakcijo med posameznimi priseljenci in javnostjo.

Projekt „Turist doma“, ki je v Turinu potekal v letih 2000–2002, je 600 lokalnih prebivalcev vodil pri odkrivanju raznolikosti trgovin in restavracij v njihovem mestu. V lokalnem časopisu je bilo razdeljenih 200 000 kopij zemljevidov z večkulturnimi okoliškimi znamenitostmi. Projekt je spodbujal razvoj območja z visoko koncentracijo priseljencev zaradi visoke udeležbe okoliških priseljskih podjetnikov, ki so tako lahko razširili svojo bazo strank.

„Knjižnica glasbil“ v Leicesteru, Združeno kraljestvo, je edinstven ukrep skupnosti, ki je spodbudil razvoj nove medkulturne mreže glasbenikov. BBC organizira javne pozive za donacijo rabljenih glasbil. Lokalna knjižnica jih nato posodi pravkar prispelim prisilcem za azil in beguncem v regiji, ki so glasbeniki. Projekt zagotavlja prostor za izvajanje glasbe in sredstva za vključitev teh glasbenikov v lokalno glasbeno prizorišče.

http://www.interculturemap.org/upload/att/200612111049220.Instrument%20Library%20CASE%20STUDY_INFO.pdf

3.2 Krepitev sposobnosti in izbira ukrepov

Namen ukrepov za krepitev vloge in položaja posameznikov in organizacij je, da se povečata sposobnost priseljencev in njihovih združenj pri vzpostavljanju partnerstev z uveljavljenimi organizacijami ter njihova vključitev v družbeno in javno življenje.

Novi priseljenci imajo različne sposobnosti; številni od njih upajo, da bodo lahko izboljšali svoj obstoječi kapital, znanje in sredstva s tem, da bodo med procesom vključevanja pridobili dodatne spretnosti. Priseljenci si verjetno tudi želijo izboljšati svoj življenjski položaj ter preseči osebne ali institucionalne ovire, ki preprečujejo, da bi dostopali do razpoložljivih sredstev in uveljavljali pravice, bili udeleženi v javnem življenju ali imeli možnosti za avtonomno in dostojno življenje na podlagi lastne izbire.

Dejavna in enakopravna udeležba od sprejemanja odločitev do izvedbe

Če posameznim migrantom ali predstavnikom združenj migrantov dovolimo, da sami odločajo o tem, kako naj spremenijo svoj življenjski položaj ali kako naj sodelujejo v javnem življenju, s tem pomagamo prekiniti domnevne vzorce odvisnosti in preveč zaščitniške odnose.

V projektih, ki vključujejo pristop za krepitev vloge in položaja, se prispevek migrantov v političnih razpravah obravnava resno. Jasen cilj številnih ukrepov za krepitev vloge in položaja je pogosto ta, da se priseljencem omogočita izražanje mnenj in dejavna vloga pri razvoju politik. Pri tem so informiranje, povezovanje v mreže in platforme ključna orodja za krepitev moči migrantov. Udeleženci iz ciljne skupine so obveščeni o najpomembnejših vprašanih in procesih odločanja, hkrati pa so oblikovalci odločitev obveščeni o tem, kako naj se učijo iz izkušenj migrantov in kako naj na tej podlagi ukrepajo. Tako lahko ukrepi za krepitev vloge in položaja zajemajo potrebe in želje končnih uporabnikov in neposredno vplivajo na njihov življenjski položaj. Obravnavati bo treba pravna vprašanja v zvezi s pogodbami, razlikovanje med prostovoljnim in plačanim delom ter prostovoljno naravo teh dejavnosti, da se zagotovijo dobri rezultati prostovoljnega dela kot mehanizma za spodbujanje socialne vključenosti.

Načelo „nič o nas brez nas“ je bistveno za uspeh vsakega ukrepa za krepitev vloge in položaja priseljencev. To načelo narekuje, da so končni uporabniki glavni akterji v fazah načrtovanja, izvajanja in spremljanja.

Ovrednotenje in analiza potreb priseljencev s strani samih priseljencev

Krepitev vloge in položaja se začne na stopnji raziskav in ocene potreb, pri čemer se v projektih ugotavlja, ali priseljenci obvladujejo življenjske težave, značilne za njihov položaj, in na kakšen način. Raziskave povečujejo ozaveščenost vključenih posameznikov ali organizacij glede ključnih problematičnih področij in jih usmerjajo pri preoblikovanju teh ocen v ukrepe.

V okviru nizozemskega projekta EQUAL z naslovom „Vrijbaan“ je bila razvita vrsta diagnostičnih instrumentov na temo upravljanja lastnega vključevanja. Samoocenjevanje posameznikom omogoča, da ugotovijo, koliko po svojem mnenju vplivajo na lastno usmeritev v svojem okolju.

http://ec.europa.eu/employment_social/equal/data/document/etg1-suc-vrijbaan_en.pdf

Irski center za pravice priseljencev ugotavlja, da je njihov pristop k javnemu delu najuspešnejši, kadar lahko vključene osebe presežejo raven posameznih primerov ter se posvetijo analizi strukturnih neenakosti, dinamike moči in izvornih vzrokov. To ustvarja pogoje za skupne rezultate, od katerih imajo korist vsi pripadniki družbe, ter spodbuja solidarnost med skupinami (na primer domačimi delavci, nabiralci gob in priseljenkami).

<http://www.mrci.ie/activities/index.htm>

Projekt krepitev vloge in položaja skupnosti, ki ga vodi Forum priseljskih in begunskih skupnosti v Združenem kraljestvu, izvaja ovrednotenje potreb organizacij priseljencev. Nato prilagodi svojo ponudbo stalnih storitev zato, da se izboljšata zagotavljanje storitev organizacije in podpora njenim članom.

<http://www.mrcf.org.uk/#cep>

Partnerski program za krepitev vloge in položaja mladih (*Youth Empowerment Partnership Programme – YEPP*), ki se izvaja v nemškem mestu Mannheim-Neckarstadt West, uporablja podoben pristop za ozaveščanje o lokalnih strukturnih težavah, ki ovirajo integracijo, in nato oblikuje podporo za posamezne prikrajsane mlade osebe, prilagojeno njihovim potrebam.

<http://www.yepp-community.org/yepp/cms>

Sedemindeset skupin udeležencev iz črnskih in etničnih manjšin je obiskovalo usposabljanja, nato pa leta 2003 pod okriljem Ministrstva za zdravje Združenega kraljestva izvedlo projekt ovrednotenja potreb črnskih in manjšinskih skupnosti pri preprečevanju zlorabe drog (*Black and Minority Ethnic Drug Misuse Needs Assessment Project*). Raziskava je pokazala, da je zavest o zlorabi drog v vseh skupnostih nizka (zlasti med različnimi generacijami), na tej podlagi pa so skupine oblikovale svoje lastne konkretne predloge za politiko in kakovost storitev. Projekt je povečal udeležbo teh skupin pri oblikovanju lokalne politike, njihovi predlogi pa so prispevali h konkretnemu izboljšanju pri zagotavljanju storitev.

<http://www.uclan.ac.uk/old/facs/health/ethnicity/reports/documents/rep1comeng1.pdf>

Ocena potreb kot inovativna metoda participatorne raziskave je eden od načinov, kako se raziskovalci lahko vključijo v projekte skupaj z izvajalci in priseljenci.

Ocena in analiza potreb, ki ju opravijo neposredni upravičenci določenega ukrepa za krepitev vloge in položaja, ustvarja okvir za oceno njihovega osebnega položaja ali položaja v skupnosti/organizaciji.

V okviru raziskovalnega projekta „Politis“ je 76 diplomantov, ki niso iz EU, intervjuvalo 176 civilno aktivnih priseljskih aktivistov. Ugotovitev, da je eden od najpomembnejših dejavnikov državljanske udeležbe preprosto dejstvo, da vas mora določena organizacija k temu povabiti, je vodilo k nadaljnjemu projektu z naslovom „WinAct: Pridobivanje aktivnih članov med priseljenci“ (*WinAct: Winning immigrants as active members*). Odrasli strokovnjaki za izobraževanje, mnogi med njimi priseljenci, so bili usposobljeni za vodenje lokalnih delavnic, ki so bile namenjene političnim strankam in sindikatom, obravnavale pa so vprašanje, kako voditi uspešne strategije obveščanja in zaposlovanja priseljencev.

<http://www.politis-europe.uni-oldenburg.de>

Finsko Ministrstvo za socialne zadeve in zdravje je v letih med 2003 in 2005 financiralo dva sklopa raziskovalnih projektov o migrantskih skupnostih pri Univerzi v Tampereju. Raziskovalci s področja socialnega dela s priseljenci so opredelili konceptualni okvir za svojo študijo in raziskovalni cilj. Odločili so se, da se v svojih poročilih osredotočijo na vprašanja, kot so pogledi potrošnikov na storitve duševnega zdravja, mnenja skupnosti o osnovnih zdravstvenih storitvah in poklicne želje druge generacije.

<http://www.uta.fi/laitokset/sospol/migrant/abstr/clarke.pdf>

Opredelevitev prave ciljne skupine in izboljšanje njenega položaja

Neposreden stik s priseljenci in organizacijami v okviru participatornih raziskav in ovrednotenja potreb lahko razkrije zelo različen skupek potreb, ki temeljijo na različnih dejavnikih: starost, spol, izobrazba, pravni status, status na trgu dela, spretnosti in kvalifikacije, motivacija itd. Tako na primer posvetovalne strukture pri sprejemu beguncem omogočajo prosilcem za azil in beguncem, da podajo svoje mnenje o različnih vidikih sprejema in vključevanja, ter jih vključijo v upravljanje objektov. V uspešnih ukrepih za krepitev vloge in položaja je treba pogosto opredeliti zelo specifično ciljno skupino.

Projekt „Kommit – krepitev vloge in položaja priseljskih organizacij“ v Brandenburg, Nemčija, se je osredotočil na krepitev spretnosti in sposobnosti po izbiri sodelujočih priseljskih organizacij. 30 vodij priseljskih organizacij je opravilo 80-urno neposredno tematsko usposabljanje, medtem ko je 1 000 udeležencev sodelovalo pri delavnicah skupnosti in priložnostih povezovanja v mreže. Projektni kazalniki uspeha so bili zadovoljstvo udeležencev s temami, metodami in kakovostjo. V priročniku o projektu so bili objavljeni zelo pozitivni rezultati ovrednotenja in kakovostni standardi za prihodnje programe usposabljanja odraslih v okviru priseljskih organizacij.

<http://www.integrationsbeauftragte.brandenburg.de>

Krepitev vloge in položaja nekaterih ciljnih skupin se lahko izkaže kot uspešna strategija pri težko dosegljivih skupinah, kot so priseljenke. Projekti morajo upoštevati, da si te skupine morda želijo sodelovati drugače ali manj dejavno. Naloga organov javne uprave in drugih financerjev je morebitna izravnava stroškov ali zmanjšanje ovir za udeležbo.

Ukrepi, ki so prožni in prilagojeni posebnim potrebam, kakor so jih izrazili upravičenci, izpolnjujejo pričakovanja udeležencev ter končni cilj krepitve vloge in položaja, ki je izboljšanje njihovih razmer.

Center za ženske Delfshaven v Rotterdamu v celoti upravljajo priseljenke, ki v njem ustvarjajo vzdušje, v katerem se udobno počutijo ženske različnih starosti in narodnosti (tudi Nizozemke). Center je številnim ženskam neformalno ponudil pot iz osamitve ter na tisoče osebam omogočil jezikovne in ustvarjalne tečaje na podlagi ocene izvedljivosti njihove vključitve na trg dela.

http://www.eukn.org/eukn/themes/Urban_Policy/Social_inclusion_and_integration/Emancipation-centre-for-and-by-women-in-Delfshaven_2033.html

Vedno kadar ima interesna skupina bolnikov in strank „Clientenbelang Utrecht“ vprašanje, ki se nanaša na politiko o priseljenkih materah, ga lahko neposredno postavi mreži priseljenkih mater s šoloobveznimi otroki, imenovani „Immigrant Wmo Watchers“. Te ženske pridobijo potrebne informacije iz svoje razširjene socialne mreže in podajo neformalno mnenje zato, da bi izboljšale razvoj politike.

<http://www.senia.nl>

Program E.L.S.A. se je oprl na participatorno akcijsko raziskavo, da bi vplival na lokalne socialne politike v okrožjih italijanske province Forlì-Cesena. Projekt je priseljenkam, ki delajo kot negovalke, zagotovil informacije, usposabljanje in svetovanje, za katere so zaprosile. Olajšal je stike z lokalnimi organi in partnerskim sindikatom. Prav tako je s pobudami podprl prejemnike oskrbe in njihove družine, ki spodbujajo udeležbo in ureditev statusa njihovih negovalcev.

<http://www.palliative.lv/45/70>

Poznavanje ciljev in iskanje ustreznih sredstev za krepitev vloge in položaja

Različne vrste ukrepov za krepitev vloge in položaja priseljencev in organizacij imajo dinamičen, ciljno usmerjen pristop do enakih možnosti. Pobudniki morajo opredeliti ustrezna sredstva za doseganje jasno postavljenih ciljev pri specifični ciljni skupini in pustiti dovolj prostora za različne oblike učinkovitega ukrepanja. Tako ukrepi za krepitev vloge in položaja povečajo sposobnost priseljencev ali organizacij za spremembe in jim ponudijo prostor za uresničevanje te sposobnosti. Ta prostor je lahko v organizaciji/državnih organih, v okviru delovne prakse ali sodelovanja pri sprejemanju odločitev, oziroma v okviru novih ciljno usmerjenih programov.

Prostor za izmenjavo in sprejemanje odločitev med priseljenci in uveljavljenimi organizacijami je ključen koncept, ki je rdeča nit vseh teh ukrepov. Sheme za delovne prakse na področju umetnosti in kulture so dober primer.

Ukrepi za krepitev vloge in položaja priseljencev se razlikujejo od številnih izobraževalnih programov, ki potekajo na področju integracije priseljencev, po tem, da kombinirajo izobraževanje in ukrepanje, ki ciljnim skupinam daje enkratno priložnost, da izkoristijo svoje pridobljeno znanje.

Osnovna zamisel projekta *Inclusion and Diversity in Education* (Vključitev in raznolikost pri izobraževanju) organizacije British Council, je pustiti študentom iz etnično in kulturno raznolikih šol, da prevzamejo vodenje pri določitvi dnevnega reda, sporazumnih pogajanjih in izdelavi študentske listine za sodelujoče šole. Skupine študentskih voditeljev izvajajo projekte za krepitev vloge širših skupin študentov, staršev in skupnosti na splošno.

<http://www.britishcouncil.org/netherlands-youthprojects-indie-homepage.htm>

Namen sheme za kulturne delovne prakse *Jump in!* je, da bi bili mladi umetniki in študenti iz etničnih manjšin bolje zastopani v nizozemskih kulturnih organizacijah. S tem lokalnim orodjem za medkulturni dialog gostiteljske organizacije ustvarjajo neposredne komunikacijske poti za umetnike iz različnih skupnosti, medtem ko umetniki pridobivajo izkušnje iz prve roke, ki jim pomagajo pri njihovem nadaljnjem poklicnem razvoju. Shema temelji na pilotnih projektih, kot je bil medkulturni odbor Rotterdam Theater Zuidplein, ki že od leta 1998 pomembno vpliva na raznolikost občinstva, ki ga gledališče lahko pritegne.

<http://www.eurocult.org/we-focus-on/jump-in>

Ozaveščanje je idealen način, na katerega lahko priseljenci in njihove organizacije dajejo pobude za izmenjave mnenj in ukrepe.

Radijski projekt „Commedia.Net“, ki prejema sredstva v okviru pobude EQUAL, je priseljenecem, beguncem in prosilcem za azil v Grčiji, ki se zanimajo za medije, omogočil sprejemanje programskih odločitev, boljše razumevanje svoje in drugih skupnosti ter razširjanje pridobljenega znanja po etru. Poklicno in praktično usposabljanje na delovnem mestu jim je dalo ključno vlogo pri ozaveščanju in spreminjanju načina, na katerega so javnosti posredovane informacije o migraciji.

<http://www.commedia.net.gr/default.en.asp>

V letih 2003–2008 je bilo v okviru projekta „MiMi – Z migranti za migrante“ 600 priseljencev v 35 nemških mestih usposobljenih za „medkulturne posrednike“. Organiziranih je bilo 900 dogodkov v 32 jezikih, ki so obrazložili nemški zdravstveni sistem in s tem povezane teme približno 10 000 priseljenecem, nadaljnjim 100 000 osebam pa so bili razdeljeni letaki in zdravstveni vodnik.

<http://www.aids-migration.de>

Kampanja „STOP – Finska naprej brez diskriminacije“ je omogočila usposabljanje priseljencev in posameznikov iz etničnih manjšin ter organizirala delavnice za ozaveščanje na šolah in pri nacionalnih organih javne uprave. Sodelovanje priseljencev v pilotnem usmerjevalnem odboru, pri fazi načrtovanja, izvajanja in ocene projekta je bilo zelo koristno. Pozitiven odziv in odmevnost v javnosti sta omogočila, da so se protidiskriminacijska usposabljanja razširila tudi na prihodnje učitelje in policiste.

<http://www.stop-discrimination.info/134.0.html>

Vključevanje priseljencev in njihovih združenj v uveljavljene organizacije: korist za vse udeležence

Pobude za ukrepe za krepitev vloge in položaja dajo včasih sami priseljenci, pozneje pa jih financirajo uveljavljene organizacije, ki so lahko organi javne uprave, socialni partnerji, zasebni sektor ali civilna družba. V drugih primerih uveljavljene organizacije najprej začnejo s temi ukrepi in se nato povežejo s priseljenci (po načelu „ne delaj tega za nas, temveč z nami“). Pri tem lahko poskusijo podpreti vlogo in položaj posameznih priseljencev v okviru zagotavljanja storitev, pridobivanja različnih članov na podlagi programov obveščanja ali zagotavljanja platforme za udeležbo priseljencev v javnem življenju.

Pri tem ne smemo pozabiti, da so priseljenci in uveljavljene organizacije komplementarni upravičenci tovrstnih ukrepov, ki zajemajo tako prilagajanje gostiteljski družbi kot udeležbo priseljencev. Uveljavljene organizacije pričakujejo, da bodo ta partnerstva reševala posebne izzive pri integraciji ali izboljšala upravljanje integracije. Te morebitne koristi so močna spodbuda za krepitev vloge in položaja priseljencev in sprejemanje potrebnih ukrepov za zavarovanje teh pridobitev. Lahko se oblikujejo kakovostni standardi za vrednotenje, ali uveljavljene organizacije izvajajo postopke za krepitev vloge in položaja upravičenih priseljencev in osebja in ali so ti postopki pomembno prispevali k preoblikovanju politik in poslanstva organizacije.

Uveljavljene organizacije se prav tako krepijo na podlagi ukrepov, ki jih sprejmejo za krepitev vloge in položaja priseljencev. Njihove povečane sposobnosti, sredstva in medkulturne kompetence izboljšajo kakovost in odprtost njihovega odločanja in zagotavljanja storitev.

Namen festivala *Stranger Festival*, ki ga organizira Evropska fundacija za kulturo, je ustvarjanje „koristi za vse“ na podlagi zamisli, da se bo z boljšim usposabljanjem mladih z različnimi ozadji za uporabo novih spletnih medijev pozneje povečala sposobnost njihovega občinstva (evropskih nevladnih organizacij, kulturnih institucij, medijev in vlade) za delo z mladimi pri projektih na temo medkulturnega dialoga.

<http://www.eurocult.org/we-focus-on/strangerfestival>

„Involve“ je bil participatorni raziskovalni projekt, ki ga je financiral program INTI. Obravnaval je spodbujanje prostovoljstva v dvosmernem procesu integracije. Izoblikovanih je bilo šestnajst konkretnih priporočil za oblikovalce politik na različnih upravnih stopnjah in za strokovne delavce iz uveljavljenih organizacij in priseljskih organizacij.

<http://www.cev.be/data/File/INVOLVEreportEN.pdf>

Namen publikacije *Ethnicity Monitoring Guidance: Involvement*, ki jo je leta 2005 izdalo Ministrstvo za skupnosti in lokalno samoupravo Združenega kraljestva, je spodbujanje vključevanja skupnosti črnske manjšine in etničnih manjšin v okviru aktivnosti preнове soseščin na podlagi krepitev lokalnih partnerstev z združenji v skupnosti.

<http://www.neighbourhood.gov.uk/page.asp?id=771>

Razvojno partnerstvo Pangea v španski regiji Kastilja-La Mancha obsega združenja priseljencev, nevladne organizacije ter lokalne in regionalne organe javne uprave. „Medkulturnim povezavam“ oziroma mediatorjem je uspelo vzpostaviti stik z več kot polovico vseh priseljencev, ki živijo na tem podeželskem območju. Na voljo so jim integrirano in specializirano usposabljanje, svetovalne službe in stalni programi podpore na delovnem mestu. Ukrepi za ozaveščanje so povezani z raziskavami „medkulturnega barometra“ o temah, kot so socialno-ekonomski in kulturni prispevek populacije priseljencev v določeni občini.

http://ec.europa.eu/employment_social/equal/practical-examples/employ-06-pangea_en.cfm

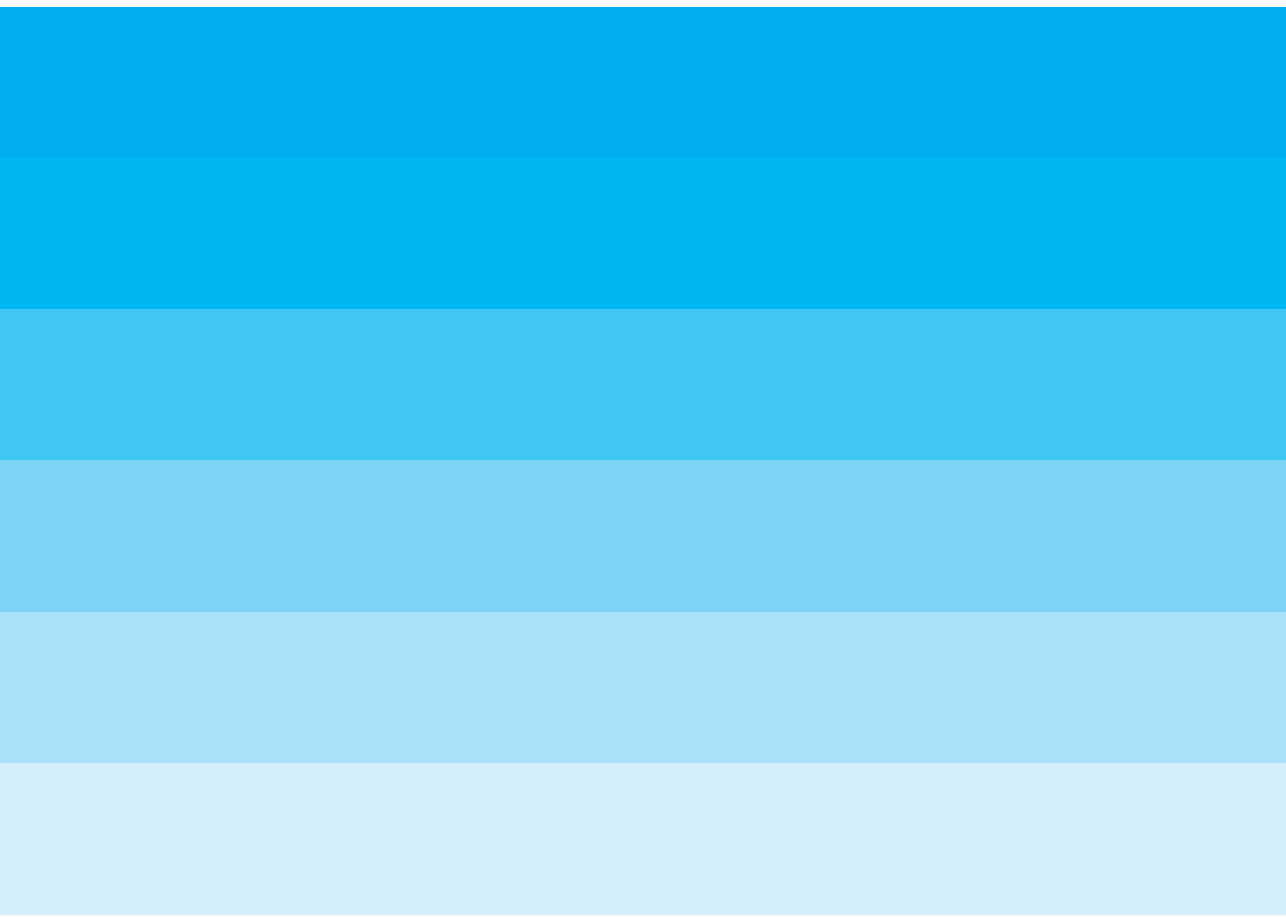
Sklepi

1. Kampanje in dogodki za ozaveščanje vsem državljanom omogočijo, da spoznajo dejstva o migraciji in integraciji ter ugotovijo, kako lahko sodelujejo v integracijskem procesu. Prav tako ustvarjajo prostor za interakcijo med priseljenci in državljani države, kar prispeva k razvoju medkulturnih kompetenc vseh udeležencev.
2. Na dejstvih temelječ pristop k ozaveščanju se začne z ugotavljanjem stanja, medtem ko raziskave in ankete zagotavljajo trdno podlago za redno ovrednotenje dojemanja priseljencev in širše javnosti.
3. Analiza rezultatov raziskav izpostavi dejavnike, ki vplivajo na dojetje, in tako pomaga opredeliti ustrezno ciljno skupino. Ti rezultati se lahko uporabijo tudi za pritegnitev pozornosti medijev in javnosti na začetku kampanje za ozaveščanje.
4. Ker vladne politike in sporočila pomembno vplivajo na verodostojnost in učinkovitost posamezne kampanje, so lahko med ključnimi ciljnimi skupinami tudi oblikovalci politik in mnenj.
5. Določitev ustrezne ciljne skupine (npr. spreminjanje stališč v širši javnosti, pri priseljencah, izbranih interesnih skupinah ali drugih skupinah prebivalcev) jasno opredeli cilje uspešne kampanje.
6. Pobude za „razbijanje mitov“ izboljšajo javno mnenje s tem, da dajejo realno sliko priseljevanja, ki temelji na dejstvih in osebnih pričevanjih. Tako postane družba bolj dojemljiva za posebne značilnosti in potrebe različnih priseljskih skupin, zlasti tistih, ki so najranljivejše in najbolj stereotipizirane, na primer osebe brez urejenega statusa, prosilci za azil in priseljenke.
7. Javne prireditve in kulturni dogodki pripomorejo k večji prepoznavnosti prispevkov priseljencev in koristi, ki jih širši javnosti prinaša raznolikost, hkrati pa organizacijam, ki se ukvarjajo z integracijo, ponujajo priložnost za pridobivanje prostovoljcev.
8. Pristop k ozaveščanju, ki temelji na krepitvi vloge in položaja javnosti, pomeni, da je zagotavljanje informacij neposredno povezano s prostorom za plodno in trajno interakcijo med posameznimi priseljenci in javnostjo.
9. Načelo „nič o nas brez nas“ je bistveno za uspeh vsakega ukrepa za krepitev vloge in položaja priseljencev. To načelo narekuje, da so končni uporabniki glavni akterji v fazah načrtovanja, izvajanja in spremljanja.
10. Ocena in analiza potreb, ki ju opravijo neposredni upravičenci, ustvarja okvir za oceno njihovega osebnega položaja ali položaja v skupnosti/organizaciji.

11. Ukrepi, ki so prožni in prilagojeni posebnim potrebam, kakor so jih izrazili upravičenci, izpolnjujejo pričakovanja udeležencev in končni cilj krepitev vloge in položaja, ki je izboljšanje njihovih razmer.
12. Ukrepi za krepitev vloge in položaja priseljencev se razlikujejo od številnih izobraževalnih programov, ki potekajo na področju integracije priseljencev, po tem, da kombinirajo izobraževanje in ukrepanje, ki ciljni skupini daje enkratno priložnost, da izkoristi svoje pridobljeno znanje.
13. Uveljavljene organizacije se prav tako krepijo na podlagi ukrepov, ki jih sprejmejo za krepitev vloge in položaja priseljencev. Njihove povečane sposobnosti, sredstva in medkulturne kompetence izboljšajo kakovost in odprtost njihovega odločanja in zagotavljanja storitev.

Poglavje 4

Platforme za dialog

Dialog se v vseh kulturnih tradicijah uporablja za spodbujanje medsebojnega razumevanja in zaupanja ter za preprečevanje in reševanje konfliktov. Namen začasnih in stalnih platform je lahko vodenje pogajanj o integraciji zato, da se izboljša medsebojno razumevanje in zaupanje med priseljenci, prebivalci, državljani s priseljskim ozadjem in brez njega ter med temi raznolikimi skupinami in vlado na vseh ravneh.

Uspešna platforma omogoča odprto in spoštljivo izmenjavo stališč in, če je dobro zasnovana, pomaga udeležencem, da opredelijo skupne točke sodelovanja. Je prostor za pogajanja o nasprotujočih si interesih in iskanje skupnih rešitev. Nadaljnje aktivnosti, ki se začnejo tam, kjer se je platforma za dialog končala, lahko krepijo socialne mreže in mreže združenj v skupnosti in skupni občutek pripadnosti raznoliki družbi.

To poglavje temelji na prvem skupnem osnovnem načelu, ki integracijo opredeljuje kot dvosmerni proces vzajemnega prilagajanja priseljencev in državljanov držav članic. Vlade je treba spodbujati, da obe skupini vključijo v integracijsko politiko in jih jasno obvestijo o njihovih vzajemnih pravicah in obveznostih. Eden od temeljnih mehanizmov po sedmem skupnem osnovnem načelu je redna in plodna interakcija na lokalni ravni med lokalnimi prebivalci s priseljskim ozadjem in brez njega.

To poglavje obravnava vsak korak v procesu vzpostavitve in vodenja platforme za dialog ter praktične ovire, ki jih je pogosto treba preseči. Najprej opisuje ustrezen pravni okvir, čigava vprašanja in potrebe so v središču platforme, kdo so njeni udeleženci, katere osnovne spretnosti so potrebne in kakšna so pravila igre. Razišče tudi, kako medsebojno razumevanje in zaupanje v dialog lahko prispevata k boljšemu sodelovanju v skupnosti. Vodilni organ javne uprave ali akter civilne družbe lahko spodbuja platformo za dialog s tem, da prevzame različne naloge za izboljšanje delovnih metod platform, učinkovitejše spremljanje in doseganje večjega vpliva v skupnosti. To poglavje pojasnjuje, katere naloge v posameznih fazah platforme za dialog lahko opravlja organ javne uprave ali akter civilne družbe, ki je pobudnik take platforme. Ta pridobljena nova spoznanja so lahko navdih za platforme na ravni sosesčin, občin, regij in držav, celo na evropski ravni, na kateri je bil aprila 2009 vzpostavljen evropski forum o integraciji.

Mednarodne migracije so povečale in bodo še naprej povečevale obstoječo etnično, kulturno, versko in jezikovno raznolikost Evrope. Večina državljanov EU je po rezultatih Flash Eurobarometra 217 iz leta 2007 poročala o nedavnih pozitivnih stikih z osebami različne etnične, verske in nacionalne pripadnosti. Čeprav so anketiranci le s težavo opredelili pojem medkulturnega dialoga, so z njim povezali veliko pozitivnih pojmov, na primer, komunikacijo med različnimi skupnostmi, transnacionalno mobilnost, dostop do kulture in jezikovno raznolikost. Dolgoročno bo lahko Evropa celoti izkoristila to raznolikost za svojo gospodarsko rast, konkurenčnost, ustvarjalnost in vlogo v svetu.

Vedno večja raznolikost prebivalstva javnim službam in drugim družbenim ureditvam narekuje, da se prilagodijo novi raznoliki stvarnosti. Način kratkoročnega ali srednjeročnega

prilagajanja določenega kraja tej raznolikosti – od države do soseščine – lahko povzroči dvige in padce v stopnji medsebojnega zaupanja in razumevanja v družbi. Nedavna raziskava je na primer izpostavila domnevo, da lahko visoka stopnja raznolikosti (npr. različne osebe, živeče skupaj v določeni skupnosti) sproži „samoosamitev“ in „socialno distanco“ med ljudmi. V primerjavi s povprečno osebo pa osebe, ki živijo v zelo heterogenih soseščinah, večinoma:

- slabše poznajo svoje sosede in so do njih bolj nezaupljive, ne glede na to, ali njihovo znanje izhaja iz enakega ali drugačnega ozadja;
- manj zaupajo lokalni politiki, voditeljem in medijem (čeprav ni nujno, da jih slabše poznajo);
- politično sodelujejo na drugačne načine, na primer pri uličnih protestih in v skupinah za socialno reformo;
- imajo slabši občutek za blaginjo;
- menijo, da je njihov vpliv na politične odločitve manjši in da njihove skupnosti verjetno ne bodo vključene v reševanje skupnih težav.

Te ugotovitve opozarjajo, da lahko skupnosti na prehodu, če jih prepustimo same sebi, začasno izkusijo nižjo stopnjo medsebojnega razumevanja in zaupanja med skupinami večinskega in manjšinskega prebivalstva, med večinskim prebivalstvom in manjšinami, kot tudi v svoji lokalni upravi.

Nižja stopnja medsebojnega razumevanja in zaupanja se pogosto pripisuje nižjim stopnjam socialnega kapitala (torej manjšemu številu socialnih in organizacijskih mrež). Posamezniki lahko v okviru prijateljstev in civilne družbe izkoristijo lokalne priložnosti za plodne interakcijo in odnose. Moč socialnih mrež in mrež združenj vpliva na stopnjo zaupanja in solidarnosti v skupnosti ter na osebno in gospodarsko blaginjo njenih prebivalcev. Povečanje raznolikosti je samo eden od dejavnikov, ki vpliva na splošno nazadovanje socialnega kapitala v številnih zahodnih družbah, kjer ljudje niso več tako družbeno in državljsko aktivni, kakor so bili včasih.

Na družbeno vključenost negativno vpliva slabitev socialnih mrež in mrež združenj, kar lahko povzroči skrajni individualizem in brezbriznost za blaginjo drugih, medsebojno stereotipiziranje in iskanje grešnih kozlov, neslišnost ranljivih skupin, neukrepanje v zvezi z resničnimi težavami skupnosti, konflikte pri razporejanju sredstev in večkratne oblike diskriminacije in ekstremizma vseh vpletenih strani.

To slabljenje vpliva tudi na integracijo novih priseljencev, ki so najbolj prizadeti. Med procesom nastanitve se novi priseljenci prej obrnejo na obstoječe socialne mreže in mreže združenj kot na domačine ali uveljavljene skupine, da tako nadoknadijo pomanjkanje svojega socialnega kapitala v tej državi.

Trajne plodne medkulturne interakcije lokalnim prebivalcem pomagajo razumeti, kako se drugi, njim podobni in tisti z drugačnimi ozadji, spreminjajo v vse bolj raznoliki družbi. Ko spoznajo, da so polnopravni člani skupnosti s skupno pripadnostjo in interesom za skupno blaginjo, začenejo drug drugega bolje razumeti in si zaupati.

4.1 Vzpostavitev in vodenje platforme: preseganje ovir

Oblikovalci politik se pogosto zatečejo k dialogu, da ublažijo odziv prebivalstva na pomembne novice o socialnih konfliktih. Ti konflikti so lahko znak večjih težav v zvezi z neenakostjo in slabim položajem v raznoliki družbi (npr. izključenost s trga dela, prikrajšana mestna območja, rasizem). Te napetosti bodo postopoma zahtevale dogovor o ustreznem odzivu na ravni integracijske politike za obravnavo specifičnih težav.

Platforma za dialog je lahko točka za začetek razprav o ustreznem odzivu politike. Postane lahko točka prvega stika za preseganje nerazumevanja in nezaupanja. Z zagotavljanjem družbenega prostora za odprto in spoštljivo izmenjavo stališč omogoča začetek pogovora o specifični težavi. Glede na to, kaj je vzrok pomanjkanja razumevanja in zaupanja, lahko ta izmenjava stališč poteka med priseljenci, s sodržavljeni ali z vlado. Udeleženci se vključijo v proces medsebojnega učenja. Svoje različne poglede sestavijo v enako razumevanje težave, vzpostavijo osnovno zaupanje in z združenimi močmi poiščejo skupno podlago za njeno rešitev.

Platforma za dialog je družbeni prostor, ki omogoči začetek odprte in spoštljive izmenjave mnenj med priseljenci, s sodržavljeni ali z vlado. Njen namen je, da udeleženci razvijejo medsebojno razumevanje in zaupanje v zvezi s specifično težavo ter najdejo skupne točke za njeno rešitev z združenimi močmi.

Predvideni rezultati in učinek platforme za dialog

Uspešne platforme za dialog vodijo k vzpostavitvi delovnih odnosov med udeleženci, ki razvijajo skupne javne dejavnosti, partnerstva in nove stalne posvetovalne mehanizme. Te nadaljnje dejavnosti ponujajo nov prostor za plodno interakcijo, tokrat s širšo javnostjo. Srednjeročno krepijo nove in močnejše socialne mreže in mreže združenj ter posvetovanje z vlado. Partnerji oblikujejo novo organizacijo oziroma sodelovanje vključijo v osnovno dejavnost svoje organizacije. Vsekakor pa bi morale biti to sodelovanje samostojno in naj ne bi potrebovalo podpore platforme za dialog.

Dolgoročno lahko proces, ki ga spodbudi platforma za dialog, zmanjša socialno distanco in vzajemno utrdi socialni kapital in blaginjo vseh prebivalcev. Prispeva lahko k združevanju in spremembi identitet na ravni sosesčin, mest, morda celo na regionalni, nacionalni ali evropski ravni. Politični voditelji in tisti iz vrst civilne družbe lahko ta družbeni prostor uporabijo za povezovanje raznolikosti z močnejšim, širšim občutkom skupne pripadnosti in za razvoj bolj vključujočega jezika pri razpravah o skupnih težavah.

Priseljevanje lahko sproži vprašanja v domači in tuji politiki v zvezi z vrednotami, ki so skupne vse bolj raznoliki Evropi. Evropska unija na to odgovarja s svojim geslom „Združena in raznolikost“, ki je opredeljeno v preambuli k Pogodbi o Evropski uniji kot „z željo poglobiti

solidarnost med svojimi narodi ob upoštevanju njihove zgodovine, kulture in tradicij“. Bela knjiga Sveta Evrope o medkulturnem dialogu nadaljuje to idejo in izpostavlja njeno pomembnost pri integraciji priseljencev in evropski integraciji: „Pomanjkanje dialoga ne upošteva naukov, ki izhajajo iz kulturne in politične dediščine Evrope. Evropska zgodovina je bila miroljubna in ustvarjalna, vsakokrat ko je z resnično odločnostjo izbrala dialog s sosedi in sodelovala pri preseganju medsebojnih razlik. Samo dialog omogoča življenje v enotnosti in raznolikosti.“

Več zamisli in primerov prakse na področju medkulturnega dialoga in platform najdete v naslednjih objavah:

Dejavnosti v okviru evropskega leta medkulturnega dialoga 2008:

<http://www.interculturaldialogue2008.eu>

The Rainbow Paper: Intercultural Dialogue: From Practice to Policy and Back, ki jo je izdala Platforma za medkulturno Evropo:

<http://rainbowpaper.labforculture.org/signup/public/read>

White Paper on Intercultural Dialogue: Living Together as Equals in Dignity, ki jo je pripravil Svet Evrope:

http://www.coe.int/t/dg4/intercultural/default_en.asp

Pravni okvir kot povezovalac dialoga

Platforma za dialog je lahko postavljena v določen okvir: delovno mesto, šola, kulturno področje, javne storitve, versko življenje, sosedski odnosi, zunanje zadeve itd. Vsak okvir ponuja priložnosti za izmenjavo stališč in skupno sprejemanje odločitev. Oblikovalci politik morajo državljanom tretjih držav in drugim državljanom zagotoviti podobne možnosti udeležbe v teh okvirih. V skladu z razpoložljivimi politikami o politični udeležbi to zajema pravico do oblikovanja združenj, političnih strank ali delovnih teles, do prejemanja sredstev za krepitev zmogljivosti, glasovanja na volitvah ali stalnega posvetovanja z vlado.

Te politike vodijo k izbiri različnih predstavnikov in drugih akterjev, ki bodo nato sodelovali v platformah. Navzočnost te civilne skupnosti lahko obravnavamo kot infrastrukturo, ki v določeni družbi omogoča platforme za dialog.

Leta 2006 je češko Ministrstvo za notranje zadeve sprejelo bolj vključujočo razlago zakona 83/1990, tako da vse fizične osebe, ne le državljani, lahko ustanovijo združenja. Pred tem so nedržavljeni to lahko storili le, če so vključili vsaj tri češke državljanke.

Špansko ustavno sodišče je v svoji Odločbi št. 236/2007 navedlo, da obstajajo določene temeljne pravice, ki pripadajo vsakemu posamezniku, ne glede na njegov upravni status, mednje pa spada pravica do združevanja, ponovne združitve, demonstracije in izobraževanja.

Avstrijski zakon o delavski zbornici iz leta 2006 in zakon o institucionalnih okvirih na delovnem mestu sta pravico kandidirati za sindikalne zaupnike (član sindikata, ki zastopa svoje stanovske kolege pri stikih z upravo) in delegate pri Delavski zbornici (platforma, ki združuje vse zasebne delodajalce) razširila na vse delavce, ki so državljani tretjih držav.

Nacionalni programi Evropskega sklada za vključevanje državljanov tretjih držav se lahko uporabijo za financiranje razvoja nacionalnih, regionalnih in lokalnih posvetovalnih teles ter programov, namenjenih krepitvi sposobnosti državljanov tretjih držav in njihovih združenj za sodelovanje v demokratičnem procesu.

http://ec.europa.eu/justice_home/funding/integration/funding_integration_en.htm

Nacionalni ali lokalni organ, ki je pokazal odprtost za stalno strukturno posvetovanje ter vzpostavil zaupanje in razumevanje, lahko te spretnosti uporabi za moderiranje nove platforme za dialog in prehod na obravnavo občutljivejših tem.

Odstranjevanje ovir v pravnem okviru za civilno udeležbo priseljencev ustvarja priložnosti za razvoj civilne družbe in posvetovalnih teles, ki bodo pozneje ključni udeleženci v platformi za dialog.

Svet za etnične manjšine na Danskem (*Rådet for Etniske Minoriteter*) je nacionalno posvetovalno telo, sestavljeno iz lokalno izvoljenih svetov za integracijo. Ko je bilo v okviru raziskovalne televizijske oddaje ugotovljeno, da lokalni sveti dobivajo nizke ocene glede zadovoljstva svojih članov in uživajo nizko stopnjo zaupanja lokalnih politikov, je svet izkoristil svojo obstoječo strukturo in spodbudil pet regionalnih platform k dialogu o tem, kako najbolje voditi dialog v prihodnje. Člani lokalnih svetov so delovali kot ključni povezovalci, ki jim je uspelo mobilizirati transetnične mreže in kot udeležence vključiti občino in medije.

<http://www.rem.dk>

Manjšinski forum (*Minderheden Forum*) je neodvisna krovna organizacija petnajstih združenj, ki vključujejo več kot 1 000 lokalnih organizacij migrantov iz Flandrije in Bruslja. Njeno financiranje in uradno priznanje, ki ga je flamska skupnost izkazala temu forumu, omogočata

zunanje sodelovanje pri novih dialogih z vlado in oblikovanju agende. Forum interno gosti delovne skupine in platforme za svoje člane. Vlada ima tako „bližnjico“ do različnih manjšinskih skupin brez tveganja, da eno skupino izbere kot „govornika v imenu vseh“. Člani lahko s forumom izražajo svoja mnenja in uporabijo njegove strukture za krepitev sposobnosti svoje organizacije.

<http://www.minderhedenforum.be>

Osredotočenje na posebno težavo na podlagi potreb skupnosti

Za platforme je priporočljivo, da ne obravnavajo širokega področja, ki pokriva celoten koncept integracije, temveč se raje osredotočijo na posebne potrebe in vprašanja, na primer zdravstvo, zaposlovanje, izobraževanje, trpinčenje ipd. Platforma, ki temelji na potrebah, obravnava najbolj pereče težave na določenem področju, ki tarejo priseljence in domačine. Če se preusmerimo na potrebe in vprašanja kot skupno stično točko, se lahko izognemo včasih nepotrebni razlikam, ki jih na primer izpostavljajo različne skupnosti. Pri posebnem vprašanju integracije je bistvenega pomena za uspeh platforme, ki temelji na potrebah, da prisluhnemo gostiteljski in priseljskim skupnostim, in sicer ne samo v fazi oblikovanja, temveč tudi v celotni fazi izvajanja. To zahteva, da se veliko časa nameni posvetovanju, odgovorom in povratnim informacijam.

Potreba po platformi se ovrednoti tako, da se prizadeta skupnost povabi, naj opredeli svoje ključne težave ter pove, ali meni, da so drugi s to težavo seznanjeni, in ali drugim toliko zaupa, da bi z njimi sodelovala pri njenem reševanju.

Manchestrski forum za begunce in migrante (*Refugee & Migrant Forum Manchester*) poskuša krepiti moč beguncev in prosilcev za azil tako, da jim pomaga izraziti njihove specifične potrebe in želje, ki se posredujejo oblikovalcem odločitev na lokalni in nacionalni ravni. Forum krepi spoštovanje in sodelovanje med begunskimi in priseljskimi prebivalci v Manchestru ter omogoča prostor za izmenjavo spretnosti, informacij in sredstev. Ustanovljen je bil leta 2006 na podlagi Listine o beguncih za Manchester (*Refugee Charter for Manchester*), izjave o pravicah in obveznostih, ki so jo sestavili begunci in prosilci za azil, potrdilo pa jo je sto oblikovalcev politik in mnenja iz Manchestra, tudi mestni svet.

<http://www.mrsn.org.uk/forum>

Posvetovalni proces pred vzpostavitvijo platforme lahko razkrije, katere ključne zadeve ustvarjajo razlike v mnenjih in vzbujajo sumničenja, ki preprečujejo sodelovanje v skupnosti. To vključuje obveščanje transetničnih mrež, vloge za neodvisne povezovalce in uporabo novih tehnologij v podporo stalnemu dialogu, ki se vodi zunaj platforme.

„Okvirni program za nove sosede“ (*New Neighbours Framework Programme*) je občinska platforma v Barceloni, znotraj katere ponudniki storitev, organi javne uprave in nevladne organizacije delajo v smeri olajšanja združitve družin. V načrtovalni fazi so bile opredeljene posebne potrebe, ki so bile prilagojene osrednji temi foruma na podlagi telefonske ankete s trenutnimi prosilci za združitve družine, in organizirane delovne skupine z nekdanjimi prosilci in njihovimi družinami ter srečanja z Uradom za vključitev v šolo na temo težav v izobraževalnem sistemu.

Projekt v okviru programa INTI, „Integracijska izmenjava“ (*Integration Exchange*), ki ga je vodila evropska mreža Quartiers en Crise – European Regeneration Areas Network, je vzpostavil osem lokalnih akcijskih skupin z lokalnimi interesnimi skupinami in večjezične spletne platforme zato, da se zbere lokalno in regionalno strokovno znanje za transnacionalne medsebojne preglede lokalnega izvajanja in ozaveščenosti o skupnih osnovnih načelih. Medsebojno učenje in izmenjava med skupinami prispevata h krepitvi sposobnosti in delovnih odnosov med sodelujočimi javnimi agencijami, organizacijami v skupnosti, lokalnimi organizacijami za boj proti diskriminaciji, delodajalci, sindikati in raziskovalci.

<http://www.qec-eran.org>

Potrebe naj se obrazložijo s preprostimi besedami, ki omogočajo pridobitev široke podpore vseh strani. Skupne točke je lažje opredeliti, kadar so zadeve postavljene v okvir, na primer, boja proti socialni izključenosti različnih manjšinskih skupin, izboljšanja delovnih razmer ali odnosov med starši in učitelji. Prav tako je potrebe treba prilagoditi spreminjajočim se razmeram na terenu, kar prispeva k odprtosti v trenutnem načinu političnega razmišljanja.

Ko je opredeljena osnovna tema platforme, je njenim udeležencem lažje najti skupne točke, če je bila težava umeščena v okvir skupnih vprašanj, ki se nanašajo na vse prebivalce.

Pri vprašanju, kdo naj bo član platforme za dialog, lahko pobudniki platforme bodisi uporabijo demokratični pristop izbire „predstavnikov“ ali bolj tehnični pristop izbire „udeležencev“. Poseben izziv je izbira metode, ki bi bila primerna za obravnavano temo, verodostojna z vidika zainteresiranih strani in obzirna do asimetrične dinamike moči med državnimi organi in državljani ter nedržavljeni z omejenimi političnimi možnostmi, zlasti novimi priseljenci.

Platforma za dialog lahko postane reprezentativna na podlagi demokratičnega procesa. To je postopek, ki mu sledijo tudi uradna posvetovalna telesa. Lokalna posvetovalna telesa v državah, kot so Avstrija, Danska, Nemčija, Luksemburg, Portugalska in Švedska, ki upoštevajo to priporočilo, lahko potrdijo, da njihovi člani zastopajo populacijo državljanov iz tretjih držav v vsej njeni raznolikosti.

Člen 5.2 Konvencije Sveta Evrope o udeležbi tujcev v javnem življenju na lokalni ravni iz leta 1992 priporoča, naj strukturna posvetovalna telesa zagotovijo, „da lahko predstavnike tujih prebivalcev ... izvolijo tuji prebivalci na območju lokalne oblasti ali pa jih imenujejo posamezna društva tujih prebivalcev.“

<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/144.htm>

Večina platform za dialog s priseljenci v Evropi se odloči za bolj tehničen pristop. Pobudniki si želijo, da bi platforma vključevala najpomembnejše in najučinkovitejše udeležence. Pomembnost se opredeli na podlagi strokovnega znanja, ki ga imajo udeleženci o obravnavani težavi, njihove splošne odprtosti za dialog in njihove povezanosti. Učinkovitost se opredeli na podlagi njihove sposobnosti delovati kot morebiten sprožitelj sprememb. Pri tem pristopu je vprašanje, ki si ga moramo postaviti, ali bo taka platforma vključevala najpomembnejše in najučinkovitejše posameznike in organizacije, ne pa, ali bo ta platforma reprezentativna.

Članstvo foruma je lahko tudi mešano. Predstavniki, ki so neposredno izvoljeni, so glasniki svojih volilnih okrožij in pobudniki pri dialogu in sprejemanju odločitev, medtem ko občasni udeleženci prispevajo svoje strokovno znanje in sposobnost za spodbujanje nadaljnjih ukrepov.

Člani določene platforme se imenujejo „predstavniki“, če so svobodno izvoljeni, in „udeleženci“, če so izbrani na podlagi svoje povezanosti in učinkovitosti glede na določeno težavo. Pobudniki morajo ovrednotiti, ali bo treba slediti demokratičnemu ali tehničnemu pristopu, da bi bila njihova platforma z vidika skupnosti obravnavana kot verodostojen družbeni prostor.

Merila za udeležbo morajo biti objektivna, pregledna in veljavna za vse zainteresirane udeležence. Načela dialoga narekujejo, da je udeležba prostovoljna in neprisilna. Posebna imenovanja ali posegi pobudnikov (zlasti pri organih oblasti) lahko platformi odvzamejo njeno verodostojnost in učinkovitost, posledično pa se njeni rezultati pojmujejo kot pristranski ali prikrojeni določenim interesom.

Verjetno je smiselno, da se ohrani odprtost platforme in opustijo merila upravičenosti in postopek izbire. Številne platforme so omejene na zelo specifične prostore in sektorje (npr. upravno bolnišnično osebje v določenem mestu) ali časovno opredeljene (npr. enkratne, kratkoročne, začasne). Najpomembnejši udeleženci bodo izbiro opravili sami glede na področje uporabe in cilje platforme.

„Platforma nevladnih organizacij o azilni in migrantski politiki EU“ (*NGO Platform on EU Asylum and Migration Policy*) je odprta vsem nevladnim organizacijam s sedežem v Bruslju, ki v aktivni evropski mreži vodijo razprave o razvoju azilnih, begunskih in priseljenskih politik v Evropski uniji. Ustanovljena je bila na pobudo UNHCR, Amnesty International in komisije cerkev za priseljence v Evropi (*Churches' Commission for Migrants in Europe*), deluje pa kot odprt, neformalen in politično nevtralen prostor za izmenjavo informacij z najrazličnejših

strokovnih področij in usklajevanje zagovorniških strategij in dela z nacionalnimi članskimi organizacijami, ki se osredotočajo na begunce, prosilce za azil ali priseljske skupnosti oziroma v državah izvora.

<http://www.caritas-europa.org/module/FileLib/NGOPlatformfactsheetlayout.pdf>

„Forum diaspore za razvoj“ (*Diaspora Forum for Development – DFD*) na Nizozemskem združuje 21 nacionalnih organizacij diaspore, ki zastopajo migrante in begunce iz šestnajstih držav izvora. Deluje kot usklajevalni organ, ki širi volilna okrožja teh organizacij, krepi njihove strateške horizontalne povezave in povečuje njihovo vlogo pri oblikovanju priseljskih in razvojnih politik. Ocena pomembnosti sodelovanja priseljskih voditeljev je temeljila na njihovi sposobnosti prenosa praktičnih izkušenj v modele političnih instrumentov. Oblika sestankov je bila uvedena zato, da se spodbudijo nemotene razprave med osebami z različnimi ozadji.

<http://www.basug.nl/activities/DiasporaForumforDevelopment.pdf>

Mnoge platforme določijo merila upravičenosti v povezavi s svojo sestavo. Večina jih želi ohraniti ravnotežje med skupinami priseljencev in skupinami iz gostiteljske družbe. Druge naredijo korak naprej in vključijo še raznolike vidike iz skupin priseljencev in gostiteljske družbe. Uravnoteženo zastopnost obeh spolov pogosto navajajo države z zakonskimi obveznostmi ali močno uveljavljeno kulturo enakopravnosti med spoloma pri odločanju. Za gostiteljsko družbo je starost pomemben dejavnik pri upoštevanju raznolikosti mnenj. Za priseljence je lahko pomembno merilo generacija (npr. prva, druga, tretja). Glede na temo bodo organizatorji morda želeli doseči ravnotežje med verskimi, kulturnimi ali etničnimi organizacijami. To zagotavlja, da se novejša, manjša ali bolj razdrobljene skupine ne porazgubijo.

Od leta 1997 naprej je „Struktura nacionalnega dialoga za skupine etničnih manjšin“ (*Het Landelijk Overleg Minderheden*) nizozemski vladi omogočala trdno pravno in finančno podlago za vodenje posvetovanj z etničnimi manjšinami, ki se izvajajo vzporedno z obstoječimi demokratičnimi načeli. Vsi spori med udeleženci v dialogu in vlado se rešujejo v nizozemskem parlamentu. Eden od štirih formalnih ciljev strukture je zagotoviti orodje za izbiro ustreznih kanalov v obdobju socialnih napetosti. Zakonodajca določa merila za zbiranje sredstev in udeležbo. Manjšinske organizacije morajo delovati na vsedržavni ravni, omogočiti, da ženske in pripadniki druge generacije zasedajo vodilne položaje, in imeti odbor s sposobnostmi in strokovnim znanjem iz različnih ključnih področij politik, kot so stanovanjsko področje, trg dela in izobraževanje. V letih 2004 in 2005 je bila zastopnost manjšinskih organizacij ovrednotena z uporabo vseh navedenih meril in posledično je bila ena neskladna organizacija izključena.

<http://www.minderheden.org/lom.html>

Nacionalni programi Evropskega sklada za integracijo se prav tako lahko uporabijo za spodbujanje državljanske udeležbe posameznih težko dosegljivih ali tradicionalno izključenih skupin, kot so vzdrževalci oseb, izbranih za programe sprejema, otroci, ženske, starejše osebe, nepismeni ali invalidne osebe.

http://ec.europa.eu/justice_home/funding/integration/funding_integration_en.htm

Ta raznolika merila ne pomenijo, da platforma ne upošteva internih nasprotij in konfliktov med populacijo priseljencev in gostiteljsko družbo, temveč ponuja priložnosti, da se te skupnosti sporazumejo, kar omogoča večje mreženje in sodelovanje.

Kratkoročne sektorsko opredeljene platforme imajo lahko odprto in diferencirano članstvo. Druge lahko sprejmejo merila upravičenosti v povezavi s pomembnostjo, učinkovitostjo in uravnoteženo sestavo. Namen meril je, da se vključijo interesne skupine z največjim strokovnim znanjem in vplivom na različne dele skupnosti.

Pravila sodelovanja: enakost in medsebojno spoštovanje med udeleženci

Vsi udeleženci morajo sprejeti načela enakosti in spoštovanja, prav tako morajo biti zavezani univerzalnim človekovim pravicam in pravni državi. Noben udeleženec, najsi bo gostiteljska družba, priseljenci ali vlada, ne sme trditi, da je izključni nosilec ali skrbnik teh temeljnih vrednot. Ta zaveza se kaže v odprtosti pri komunikaciji med udeleženci.

V praksi načelo enake obravnave pomeni, da lahko vsi udeleženci oblikujejo dnevni red platforme in enakovredno nastopajo. Udeleženci si ne smejo želeli, da bi bili v dialogu najmočnejši oziroma zmagovalci, kakor je značilno za razprave, saj je namen dialoga postavitev temeljev za medsebojno razumevanje in zaupanje, ki spodbuja oblikovanje koalicij in sodelovanje v praksi.

Proces, ki upošteva enako obravnavo vseh udeležencev, mora reševati notranje neenakosti, ki so zaznavne v javnih/zasebnih/NVO-partnerstvih in v večinskih/manjšinskih dinamikah moči. Res je, da imajo nevladne organizacije gostiteljske družbe uradne državne funkcije in ugodnejši dostop do sredstev, kar jim omogoča prednost pri sodelovanju v primerjavi z malimi nevladnimi organizacijami priseljencev. Napetost, ki jo želi dialog odpraviti, najverjetneje izvira prav iz dostopa do sredstev ter verskega in kulturnega priznavanja. Brez obravnave morebitnih nesorazmerij moči lahko platforme za dialog postanejo simptom težave, ki jo želijo razrešiti. Udeleženci lahko pokažejo dovzetnost za te dinamike tako, da razmislijo o ukrepih, ki predstavnikom priseljencev omogočajo, da dajo svoj enakovreden in cenjen prispevek.

„Pobuda za manjšine“ (*Initiative Minderheiten*), znana tudi kot „Platforma za manjšine v Avstriji“ (*Plattform für Minderheiten in Österreich*), zagovarja enako obravnavo in pravice manjšin, opredeljenih kot skupine, ki so izpostavljene diskriminaciji na podlagi svoje etnične, socialne ali verske pripadnosti, spolne usmerjenosti ali invalidnosti. Ta opredelitev ne temelji na številčnosti skupine, temveč na njenem pomanjkanju moči, da bi lahko pravično in enakopravno živela svoj način življenja. Cilj nevladne organizacije je oblikovanje zvez med združenji, organizacijami in posamezniki iz teh različnih skupin v podporo specifičnim družbenopolitičnim pozivom.

<http://www.initiative.minderheiten.at>

Zagotavljanje sredstev: partnerski pristop do enakosti in spoštovanja

Glede na to, da številne nevladne organizacije in združenja priseljencev vodijo prostovoljci, ki imajo opraviti s težko dosegljivimi večkulturnimi skupnostmi, lahko platforme razmislijo o uporabi koncepta „partnerstva“ pri obravnavi pomembnih operativnih ovir, kot je zagotavljanje sredstev. Partnerstvo je verjetno koristnejše za organizacije civilne družbe in manjšinske organizacije, ki sledijo različnim modelom udeležbe, njihov finančni položaj pa se razlikuje od tistega, ki ga imajo državni akterji, socialni partnerji ali druge dobro uveljavljene interesne skupine. Odločanje o razporeditvi sredstev ne vpliva na proces dialoga, kadar je decentralizirano, povsem pregledno in temelji na dokazih. Tako lahko organizacije pridobijo tehnična sredstva za udeležbo kot partnerji v dialogu, ne da bi to ogrožalo ali navidezno ogrožalo njihovih temeljnih obveznosti, ki jih imajo kot demokratični predstavniki svojih volilnih okrožij ali člani.

Pri partnerskem pristopu pobudniki zagotavljajo sredstva za udeležbo nevladnih organizacij in organizacij prostovoljcev v zameno za njihovo strokovno znanje in stike.

Urad za tehnično podporo združenjem priseljencev (*Gabinete de Apoio Técnico às Associações de Imigrantes – GATAI*) na Portugalskem sodeluje s Posvetovalnim svetom za vprašanja priseljencev pri sprejemanju odločitev o priznavanju združenj priseljencev in zagotavljanju tehnične podpore mreži različnih priseljskih skupnosti. Pri tem se opira na ugotovitev, da so tisti s statutom priseljskega združenja zakoniti predstavniki, ki so najprimernejši za sklepanje partnerstev pri kulturnih dejavnostih. GATAI omogoča prostor, infrastrukturo in tehnično znanje, sodeluje v projektih, jih ocenjuje in spremlja ter organizira redne sestanke z združenji priseljencev. V obdobju med julijem 2002 in februarjem 2005 je bilo odobrenih 88 zahtevkov za finančno podporo v višini približno 962 000 evrov.

<http://www.acidi.gov.pt/modules.php?name=News&file=article&sid=2674>

CAISA je mednarodno kulturno središče, ustanovljeno leta 1996, ki ga financira Kulturni urad mesta Helsinki. Podpira kulturne dejavnosti etničnih skupin v mestu, da bi tako olajšalo interakcijo med priseljenci in drugimi prebivalci Helsinkov. Po zadnjih ocenah naj bi združenja priseljencev veliko pridobila od materialne in blagovne podpore, saj drugače ne bi mogla zbrati zadostnih sredstev za organizacijo svojih dejavnosti in obveščanje finske javnosti.

<http://www.caisa.fi>

Hiša nacionalnih manjšin (*Dům národnostních menšin*) v Pragi, Češka, civilnim manjšinskim združenjem zagotavlja pisarniške prostore in nepovratna sredstva. Hiša se uporablja kot kontaktna točka za sodelovanje in srečanja med nacionalnimi manjšinami in zainteresiranimi člani javnosti.

<http://www.dnm-praha.cz>

Poglobitev temeljnega znanja in spretnosti

Z usposabljanji in kratkimi poročili lahko vse partnerje uvedemo v pravila igre, jim damo temeljno znanje, medkulturne kompetence in orodja za oblikovanje spretnosti in strategij. Usposabljanja za spretnosti vodenja in mediacije prav tako lahko povečajo sposobnost pobudnika pri vodenju platforme za dialog. Platforme za dialog tako lahko postanejo del medkulturne učne strategije organizacij.

Namen platforme „Generacija“ (*Geracão*) iz Amadore v bližini Lizbone, Portugalska, je bil razvoj boljšega razumevanja dinamike, ki se skriva za občutki socialne izključenosti, brezdelja in šolskega osipa med priseljensko mladino v tej ogroženi mestni soseščini. Okrožna uprava, prostovoljne organizacije, državne šole in lokalni župnijski svet so organizirali kongres in delavnice za mlade. Pet mladih so usposobili za povezovalce, da bi delovali kot vez med soseščino in zunanjimi skupnostmi.

<http://www.eukn.org/binaries/portugal/bulk/practice/2008/3/generation.pdf>

Evropska konfederacija trgovskih sindikatov (*European Union Trade Confederation – ETUC*) svoje člane oskrbuje z raziskovalnim poročilom in akcijskim načrtom o vprašanjih iz kolektivnih pogodb, ki zadevajo migrante in delavce iz etničnih manjšin in se lahko uporabijo kot orodje za vodenje dialoga o integraciji na delovnem mestu. Ti dokumenti predstavljajo glavne točke, ki jih morajo upoštevati politike za pogajanja o kolektivnih pogodbah, in izpostavljajo različne uspehe nacionalnih konfederacij ali članskih organizacij.

<http://www.etuc.org/r/113>

Združenje Migracija, solidarnost in izmenjava mnenj za razvoj (*Migration Solidarité et Echanges pour le Développement – Amsed*) iz Strasbourga v Franciji je organiziralo dvotedensko izmenjavo z naslovom „Srečanje kultur“ (*A meeting of cultures*) za 36 mladih iz treh evropskih držav sprejema (Nemčija, Švedska in Francija) in treh sredozemskih držav izvora (Turčija, Libanon, Alžirija). Teme poldnevni seminarjev, kulturnih delavnic in obiskov so bile namenjene migraciji in neenakostim med severom in jugom, identiteti in kulturni raznolikosti med manjšinami, pomenu vere pri integraciji in vprašanju, kako naj Evropa obravnava pravice priseljencev.

<http://amsed.fr/echanges.php>

Praktičen pristop

Pri odločitvah o izvajanju in vodenju platforme (tj. njene strukture, kraja in časovne umestitve) je mogoče slediti praktičnemu pristopu, ki temelji na načelu aktivne vključitve. Ta pristop vsebuje ustvarjalne in prilagodljive rešitve, kot so večerna posvetovanja za delavce, storitve varstva otrok za starše in kritje prevoznih stroškov za osebe v stiski. Ker lahko ljudje včasih precenijo svoje znanje jezika, lahko razpoložljivost tolmačev poskrbi za to, da jezik ne postane ovira pri gradnji medsebojnega zaupanja in razumevanja z dialogom. Nenazadnje je treba v dnevnem redu in programu predvideti prostor za obravnavo novih vprašanj, ki se bodo neizogibno pojavila, ko bodo partnerji sklicani in bo proces stekel.

Če odločitve o načinu izvajanja platforme (tj. strukture, kraja, časovne umestitve, razlage) temeljijo na načelih aktivne vključitve, potem vsak še tako majhen praktičen korak prispeva k ustvarjanju kulture odprtega in spoštljivega dialoga.

Ključna prednostna naloga nacionalne medkulturne zdravstvene strategije, ki jo vodi irski Izvršni odbor za zdravstvo (*Health Service Executive*), je spremljanje etnične enakosti. Če želimo, da sta načrtovanje in ovrednotenje ustrežnejša in temeljita na dokazih, je treba poznati zdravstvene potrebe in učinke pri uporabnikih storitev z različnimi ozadji. Posvetovalni proces v okviru strategije je dal številne prožne in ustvarjalne rešitve za aktivno vključitev „težko dosegljivih“ skupin, kot so priseljenki delavci, osebe z neurejenim statusom in ženske iz konservativnih okolij, ki niso vajene javnih srečanj. Koordinatorji so organizirali večerna posvetovanja, uporabljali različne metode, ki so segale od velikih delavnic in raziskav do majhnih delovnih skupin in individualnih razgovorov, zagotovili podporo pri prevozu in varstvu otrok ter poskrbeli za ustrezno razpoložljivost tolmačev.

<http://www.lenus.ie/hse/bitstream/10147/45775/1/9101.pdf>

Zagotavljanje skladnosti med sektorji in upravnimi stopnjami

Platforme za dialog so se pojavile nenačrtovano in neenakomerno v najrazličnejših sektorjih po vsej Evropi. V severozahodni Evropi obstajajo vladna posvetovalna telesa ali smernice za kolektivna pogajanja o vprašanih integracije že od povojnega obdobja, medtem ko so se nacionalni medverski dialogi začeli pojavljati razmeroma pozno. V zadnjem desetletju so se pojavili številni projekti s področja kulture in izobraževanja, njihovo število pa se je še povečalo med evropskim letom medkulturnega dialoga 2008.

Platforme za dialog bodo morda morale obravnavati stične teme, kot so na primer dostop do stanovanj, zdravstvenega varstva in izobraževanja. Organ javne uprave, ki prevzame vlogo pobudnika platforme za dialog, se zavezuje, da bo zagotovil skladnost politike in dialoga.

„Partnerstva za enakost“ (*Equalities Partnerships*) v Združenem kraljestvu združujejo lokalne svete in ključne organe javne uprave, kot so policija, nosilci osnovnega zdravstvenega varstva in prostovoljske službe, ki razpravljajo in usklajujejo svoje dejavnosti na področju uveljavljanja načela enakosti in raznolikosti pri zagotavljanju storitev v skupnosti. Primer takega partnerstva je *Sefton Equalities Partnership*.

<http://www.sbp.sefton.gov.uk/Default.aspx?page=357>

Od začasnega do stalnega dialoga in ukrepanja

Z uvedbo platforme se dvignejo pričakovanja javnosti in interesnih skupin, da bodo aktualna vprašanja uspešno rešena, zato načrtovanje rezultatov zahteva posebno pozornost. Pobudniki bodo veliko časa porabili za ohranjanje glavne teme platforme in za usklajevanje različnih interesov njenih udeležencev. Pri tem ne smejo izpustiti priložnosti, da za okroglo mizo zberejo interesne skupine, ki so sposobne ovrednotiti cilje platforme. V nasprotnem primeru platforme postanejo le „klepetalnice“. To lahko povzroči posvetovalno utrujenost, ko interesne skupine izgubijo zanimanje za sodelovanje v naslednji platformi, če njihovih izjav v prejšnji ni nihče upošteval.

Od platform za dialog ne moremo pričakovati hitrih rešitev. Prehod od dialoga k ukrepanju zahteva, da udeleženci že na samem začetku ne pojmujejo platforme kot enkratni dogodek, temveč kot del procesa, v katerem lahko odločilno sodelujejo. Dolžnost za nadaljnje ukrepanje najtesneje zavezuje prav organizatorje platforme, zlasti če gre za organ javne uprave.

Glede na stopnjo medsebojnega razumevanja in zaupanja, ki so jo dosegli udeleženci, lahko pričakujemo, da se bo platforma različno odražala in vplivala na udeležence in na skupnost.

Recimo, da dialog poteka v obliki medsebojne izmenjave informacij. Udeleženci podajo svojo razlago in mnenja o določeni situaciji. Dejstvo, da so se različne strani odločile izmenjati mnenja odprto in spoštljivo, je lahko za javnost pomirjajoče, čeprav le simbolično in začasno.

Udeleženci v dialogu na novo odkrijejo svojo dovzetnost za različna mnenja. V znak zaupanja te razlike uskladijo na retorični ravni. Te malenkostne prilagoditve nato vplivajo na način, na katerega ljudje razmišljajo in se izražajo o določeni temi. Po tem scenariju se udeleženci zblížajo v javnih razpravah, ki so manj radikalne in bolj vključujoče.

Naslednji korak je, da se udeleženci dogovorijo o skupnem, kompleksnejšem razumevanju vprašanja in opredelijo skupne točke in koristi, ki jih prinaša raznolikost. Na koncu si partnerji izkažejo vzajemno zaupanje in pozovejo k družbenemu ukrepanju, da bi s tem spodbudili nadaljnje dejavnosti drugih članov javnosti in civilne družbe. Ti rezultati lahko močnejše vplivajo na način razmišljanja in izražanja pri ljudeh. Pozivi pa lahko vodijo k enkratnim ukrepom skupnosti, ki vsaj začasno okrepijo socialne mreže in mreže združenj v skupnosti.

„Nemška islamska konferenca“ (*Deutsche Islamkonferenz – DIK*) je okvir za stalen dialog Ministrstva za notranje zadeve z nemškimi prebivalci in državljani z muslimanskim ozadjem o temah, kot so integracija, ekstremizem ter načela socialne in verske politike. Kot rezultat plenarnih zasedanj v letih 2007 in 2008 se je petnajst udeležencev z različnih upravnih stopenj skupaj s petnajstimi udeleženci iz nemških muslimanskih skupnosti dogovorilo o vmesnem povzetku sklepov štirih delovnih skupin DIK, ki opredeljuje skupno razumevanje integracije, financiranje raziskav za zbiranje več empiričnih podatkov o položaju muslimanskega prebivalstva v Nemčiji, opis možnosti za pospešeno uvajanje muslimanskega verskega pouka v javne šole, ozaveščanje medijev in zagotovitev sistema posredovanja podatkov za prihodnje sodelovanje. Namen novega spletnega mesta je povečati preglednost v zvezi s posvetovanji in priporočili, spodbuditi sprejemanje dialoga z ustvarjanjem večjih priložnosti za udeležbo in povečati nepristranskost nemških razprav o islamskih verskih navadah.

<http://www.deutsche-islam-konferenz.de>

Z dialogom uspe udeležencem opredeliti tudi konkretne okvire za nadaljnje ukrepanje.

S tem, da platformo institucionalizirajo, se lahko odločijo za trajni dialog. Če je pobudnik organ javne uprave, lahko platformo vključi v posvetovalno infrastrukturo pristojnih vladnih oddelkov. Rezultati te institucionalne spremembe so močnejše mreže združenj in občutek skupne usmerjenosti med organizacijami, ki obravnavajo isto vprašanje.

„Okrogla miza muslimanov“ (*Runde Tisch der Muslime*) in Muslimanski svet (*Muslimrat*) sta bila ustanovljena za navezavo stikov med predstavniki muslimanskih organizacij in uradom podžupana mesta München. Platforme so postale uveljavljene mreže, ki so privedle k sprejetju predloga o muslimanskih pogrebih v mestnem svetu in k uvedbi muslimanskega verskega pouka v tesnem sodelovanju z münchenskimi šolami in okroglo mizo.

<http://www.muenchen.de/interkult>

Irski nacionalni posvetovalni odbor o rasizmu in medkulturnosti (*National Consultative Committee on Racism and Interculturalism – NCCRI*) je deloval kot platforma za medkulturni dialog, njegov namen pa je bil, da se vzpostavita soglasje in obveščanje o političnem razvoju v letih od 1997 do 2008, ko je bil vključen v delo vlade.

<http://www.nccri.ie>

Udeleženci se prav tako lahko odločijo za vzpostavitev novih platform o drugih problemih. Članstvo je mogoče obnoviti in prilagoditi, vloga pobudnika pa lahko kroži. Tako lahko udeleženci izkoristijo medsebojno razumevanje in zaupanje, ustvarjeno na enem področju, pri obravnavi drugega področja v upanju, da se dosežejo pozitivni posredni učinki.

Udeleženci se v okviru vsakega delovnega programa kratkoročno zavežejo k izvajanju skupnih dejavnosti. To javno delovanje uporablja novo odkrito razumevanje in zaupanje udeležencev kot izhodiščno točko za povečanje razumevanja in zaupanja v njihovih volilnih okrožjih in širši javnosti. Rezultati so začasno močnejše socialne mreže in mreže združenj. Uvedejo se mehanizmi usklajevanja in uveljavljanja, ki zagotovijo skupno strukturirano izvajanje dejavnosti v določenem časovnem okviru.

Za uresničitev dialoga po prvem srečanju na vrhu o integraciji, ki je julija 2006 potekalo v Nemčiji, je Nacionalni načrt za integracijo (*Nationale Integrationsplan*) opredelil jasne cilje ter več kot 400 ukrepov in prostovoljnih zavez državnih in nedržavnih akterjev na različnih upravnih stopnjah. Prvo poročilo o napredku je bilo predstavljeno novembra 2008.

http://www.bundesregierung.de/nn_6516/Content/EN/StatischeSeiten/Schwerpunkte/Integration/kasten1-der-nationale-integrationsplan.html

Pobudniki pri razpravah o morebitnih ukrepih ne smejo biti preveč predpisujoči. Platforme bodo verjetneje pridobile več podpore za nadaljnje ukrepe, če bodo ti temeljili na njihovih lastnih zamislih. Tako na primer „odločilno sodelovanje“ vključuje pravico do protesta, peticije ter zagovarjanja in zastopanja različnih interesov. Udeleženci in javnost prav tako pričakujejo, da bo vlada njihove odgovore vključila v svoj prihodnji delovni načrt.

Akcijski program zvezne države Berlin za socialno kohezijo v sosesčini (*Das Aktionsprogramm für sozialen Zusammenhalt im Kiez des Landes*) je namenil pol milijona evrov leta 2007 in en milijon v letih 2008 in 2009 za „tandemske projekte“, da bi se vzpostavilo trajno sodelovanje med organizacijami priseljencev in gostiteljsko družbo/javnimi institucijami. Izvajajo se skupni projekti za izobraževanje mladih, boj proti diskriminaciji in usposabljanje odraslih s kratkoročnim ciljem prenosa znanja in krepitve sposobnosti združenj priseljencev.

<http://www.berlin.de/lb/intmig/index.html>

Svet religij v Genovi organizira redna srečanja za dialog med šestnajstimi verskimi skupnostmi in dvema ekumenskima združenjema za spodbujanje boljšega prenosa znanja in komunikacije z javno upravo. Vsako leto poskuša oblikovati vsaj eno skupno publikacijo in skupno dejavnost, ki vključuje državljane različne kulturne in verske pripadnosti.

<http://www.comune.genova.it>

Udeleženci se zavežejo k dolgoročnemu sodelovanju v upanju, da bodo kratkoročne pridobitve trajale, tudi ko platforma za dialog ne bo več obstajala ter se bodo pogled javnosti in politične agende usmerili k drugim vprašanjem. S tem namenom vgrajujejo mehanizme za pridobitev javne ocene in povratnih informacij v zvezi z uspešnostjo in rezultati skupnih dejavnosti.

„Dan dialoga“ (*Dag van de Dialoog*) v Rotterdamu trenutno organizira platforma predstavnikov iz 74 različnih organizacij. Člani usposobijo povezovalce tega dogodka, ki jim je zaupana naloga ustvarjanja varnega okolja, v katerem lahko sodelujoči prebivalci Rotterdama drug drugega poučijo o osrednjih temah, kot so sobivanje v večkulturnem mestu, občutek pripadnosti in identiteta. Pri tem člani uporabljajo tudi svoje mreže, tako da je na ta dan mogoče doseči široko območje mesta brez velikega proračuna za stike z javnostmi. Člani trdijo, da je sodelovanje v platformi postalo samo po sebi cilj njihovih organizacij. Leta 2007 se je Dneva dialoga udeležilo 1 700 prebivalcev Rotterdama. Po ocenah so udeleženci nad procesom nadvse navdušeni. Organizatorji so opazili, da je zamisel prevzelo še dvajset drugih mest na Nizozemskem, pa tudi Berlin in Bruselj.

<http://www.dagvandedialoog.nl>

„Mirovna skupina birminghamskih žensk“ (*Birmingham Women's Peace Group*), 1993–2006, je bila majhna molitvena skupina, oblikovana kot del molitvene verige žensk v odziv na vojno v Bosni. Sprva povezovalna ekumenska skupina se je razvila v medversko skupino, ki je na svojem vrhuncu pri vsakem srečanju povezovala od 80 do 100 žensk 30 narodnosti z različno versko, rasno, starostno pripadnostjo in socialnim ozadjem. Udeleženke so z odprto razpravo prispevale k boljšemu medsebojnemu razumevanju verskih, delovnih in življenjskih izkušenj. Njihov dialog je povečal število projektov z javnimi storitvami, skupinskih potovanj, mreženje z drugimi akterji integracije in prizadevanja za zbiranje sredstev za pomoč ob nesrečah ter podporo begunskim ženskam in storitvenim organizacijam priseljencev. Eden od vidnejših rezultatov je bil najemanje muslimanskih, sikhovskih in hindujskih duhovnic v birminghamskih bolnišnicah.

Projekt z naslovom „Priseljenski očetje prispevajo k varnosti skupnosti“ (*Immigrant fathers make community safer*) se je začel leta 1997 v kopenhavnskem okrožju Nørrebro na Danskem. Za umiritev nasilnih spopadov med policijo in mladimi druge generacije priseljencev je

skupina 70 očetov skupaj z lokalnim imamom vzpostavila dialog s skupino fantov o osebni in družbeni odgovornosti. Lokalni svet in prostovoljci Rdečega križa so podprli njihove dejavnosti, ki so se pozneje razširile na dekleta druge generacije in so vključevale tudi učne ure danskega in arabskega jezika. Po ocenah naj bi projekt povečal zaupanje med očeti, mladino in lokalnim svetom.

http://www.idebanken.no/english/Goodexamples/bibliotek_engelsk/ProjektID.asp?ProjektID=256

4.2 Naloge vodilnih organov javne uprave ali organizacij civilne družbe

Platformo morajo podpreti prepoznavne javne osebnosti, da bo vključena v proces oblikovanja politik na področju integracije in medkulturne kompetence vseh. Politika ustvarja okvir za začetek dialoga civilne družbe. Organi javne uprave lahko dialog vključijo v svoje delo, njegov učinek pa lahko povečajo tako, da ga povežejo z različnimi ravni in sektorji. Lahko pa se zgodi, da tisti, ki so najbolj primerni za dajanje opore platformi, niso sposobni, da jo vodijo ali organizirajo.

Načeli subsidiarnosti in bližine poudarjata, da so predvsem oblasti na nižjih upravnih stopnjah, ki so najbližje prebivalcem, verodostojne in poklicane za to, da delujejo kot pobudnik in predsedujoči. Mesto lahko svoje delo s posameznimi skupinami priseljencev, priseljenko skupnostjo, lokalnimi soseščinami in celotno občino bolje usklajuje v okviru platforme, ki sama po sebi postane prepoznaven znak vključenosti skupnosti na več ravneh.

Platforma lahko nastane tudi kot pobuda civilne družbe med podobnimi kulturnimi, izobraževalnimi in verskimi organizacijami. Gonilo njenega razvoja so lahko tudi fundacije, socialni partnerji ali drugi akterji iz zasebnega sektorja.

Vsako platformo za dialog lahko opredelimo na podlagi štirih faz: faza dogovora in priprave, faza dialoga in izmenjave mnenj, faza razmisleka in poročanja ter faza ocene in ukrepanja. V teh fazah organi javne uprave in voditelji civilne družbe opravljajo različne naloge.

Faza dogovora in priprave

Oblasti na lokalni, regionalni, nacionalni in evropski ravni lahko prevzamejo financiranje in spodbujajo razvoj platform za dialog na podlagi prednostnih nalog in pogojev iz svojih javnih razpisov. V ta namen se lahko ustanovi tudi poseben sklad. Poleg tega lahko oblasti pomagajo pri pridobivanju sredstev tudi z vzpostavljanjem stikov z drugimi morebitnimi donatorji in izpolnjevanjem njihovih pričakovanj.

Dialog, ki izhaja iz platform, je rezultat obširnih priprav in razgovorov med partnerji in njihovimi ustreznimi bazami. Da bi imel dogovor o ciljih čim bolj trdno osnovo, lahko organi javne uprave podprejo raziskovalno misijo, ki oceni trenutni položaj, pričakovanja različnih strank in potrebne metode dialoga. Financirajo ali zagotovijo lahko usposabljanja, raziskave in kratka poročila o življenjskem položaju priseljenjskih prebivalcev ter o ustreznih socialno-ekonomskih, integracijskih in protidiskriminacijskih politikah. Prav tako lahko pomagajo pri organizaciji srečanj med partnerji v dialogu in organizacijami, člani ali prebivalci, ki jih zastopajo. Organi bodo morda morali razmisliti o ukrepih ali politikah financiranja, ki odpravljajo vsak sum favoriziranja, zlasti v zvezi z organizacijami priseljenjskih skupnosti.

Organi javne uprave ali voditelji civilne družbe omogočajo delovanje platforme za dialog s tem, da financirajo pripravljalo oceno potreb in posvetovanja s skupnostjo, sekretariat ter udeležbo in usposabljanje svojih članov.

Tako na primer v Španiji fundacija Luis Vives igra to vlogo pri spodbujanju zmogljivosti nevladnih organizacij, zlasti priseljenjskih nevladnih organizacij, z zagotavljanjem specializirane tehnične pomoči in prispevka.

<http://www.fundacionluisvives.org>

Faza dialoga in izmenjave mnenj

Najmanj dejavna vloga, ki jo lahko imajo organi javne uprave, je vloga opazovalca, ki samo posluša in se uči iz izmenjave mnenj v okviru platforme. Nato se lahko organe javne uprave prosi za strokovno mnenje na določenem področju politike. Organom javne uprave se lahko podeli tudi bolj formalna vloga pobudnika. To lahko delijo z akterji civilne družbe, fundacijami in socialnimi partnerji, ki so pogosto pobudniki platform za dialog. Ta vloga zajema sklic platforme in njeno umestitev v kontekst z uvodnimi ali zaključnimi pripombami. Povabljeni so lahko tudi, da prevzamejo aktivnejšo vlogo moderatorja, ki je odgovoren za predsedovanje srečanju in usklajevanje dnevnega reda s partnerji. Njihova vloga je lahko še večja, če visoka raven nezaupanja med partnerji zahteva mediacijo. Organi javne uprave lahko tudi neposredno sodelujejo v dialogu kot najpomembnejši in najbolj pooblaščen partnerji za obravnavo določenega odločilnega vprašanja, zlasti kot odgovor na dramatične politične ali družbene dogodke.

Organi ali akterji civilne družbe imajo lahko več vlog: vlogo „poštenega posrednika“, ki spodbuja odprto in spoštljivo izmenjavo mnenj, vlogo pobudnika ali moderatorja, lahko pa sodelujejo kot običajni udeleženci, strokovnjaki na določenem področju ali zainteresirani opazovalci.

Dublinski mestni svet spodbuja integracijo s političnim sodelovanjem v projektu „priseljenskih volivcev“ (*Migrant Voters Project*). Mladim priseljenkim voditeljem, ki jim ljudje zaupajo, zlasti iz skupin novih priseljencev, se zagotovijo usposabljanje, večjezično promocijsko gradivo in sredstva za izvedbo ciljnih srečanj, namenjenih spodbujanju volilne udeležbe v njihovih skupnostih.

<http://www.dublin.ie/arts-culture/migrant-voters-campaign.htm>

V Španiji javna fundacija „Pluralizem in složno življenje“ (*Pluralismo y Convivencia*) deluje kot platforma za dialog s predstavniki različnih manjšinskih verskih skupnosti, nato pa projekte, ki so jih ti razvili, podpira s kulturnega in izobraževalnega vidika ter z vidika socialnega vključevanja. Drug ukrep je razširitev informacij o teh verskih skupnostih v španski družbi za boj proti javnim stereotipom in predsodkom.

<http://www.pluralismoyconvivencia.es>

Faza razmisleka in poročanja

Dialog se ne konča z dejanskimi izmenjavami mnenj, temveč pomeni stalen proces odgovorov in ponovnega razmisleka, dogovorov in nasprotovanja, podobnosti in razlik, protokola in eksperimentiranja. Proces se nadaljuje z novimi razgovori, dvostranskimi srečanji, raziskavami, posvetovalnimi srečanji ipd.

Vlogo pobudnika ali moderatorja lahko spremljajo dolžnosti vodenja sekretariata, ki ima nalogo, da olajša komunikacijo in pravilno delovanje platforme. Zapis in ohranjanje rezultatov platforme lahko zajema tudi funkcijo posredovanja informacij. Rezultati platforme so interna besedila, npr. zapisniki, pravilniki, evidence in ocenjevalna poročila. Obstaja tudi vrsta morebitnih zunanjih rezultatov, od okvirnih sporazumov o minimalnih standardih dialoga do okvirov za skupne ukrepe, smernic in kodeksov ravnanja za organizacije, prednostnih nalog skupne politike, skupnih mnenj, izjav, orodij ipd. Ti rezultati so dostopni širši javnosti, ki lahko gradivo uporabi za nadaljnje dialoge in procese „krepitve“.

Pomoč organov javne uprave pri razširjanju informacij je prav tako lahko bistvena sestavina obveščevalnih strategij platforme za dialog. Podpora pri razvoju komunikacijske strategije lahko poveča sposobnosti platforme za dialog pri vzburjanju zanimanja tiska in vzpostavljanju stikov z izobraževalnimi institucijami, civilno družbo in političnimi akterji iz drugih držav članic in na evropski ravni. Organi javne uprave lahko spremljajo proces in zagotovijo, da informacije dosežejo vse dele družbe, tudi ranljive skupine. Dajo lahko tudi izjave, ki dialog postavijo v določen okvir, in usmerjajo pričakovanja različnih akterjev in javnosti.

Leta 2008 je razvojni odbor pri Dublinskem mestnem svetu uvedel nov okvir za sodelovanje med državo, lokalno upravo ter poslovnimi in socialnimi partnerji z naslovom „Na poti do integracije: mestni okvir“ (*Towards Integration: A City Framework*). Interesne skupine se v okviru platforme spodbujajo k promociji partnerstev za izvajanje integracijske politike. Tako na primer pregledajo in prilagodijo svoje politike in prednostne naloge na podlagi skupne listine o zavezi, ki vsebuje deset točk. Namen platforme je, da deluje kot izhodiščna točka za posvetovanja s priseljenjskimi skupnostmi pri določitvi ključnih problematičnih področij, kot središče za mreženje in raziskovanje ter kot povezovalac letnega dialoga o integraciji in integracijskih forumov na območni ravni.

<http://www.dublin.ie/uploadedFiles/Culture/Towards%20Integration%20Final.pdf>

Faza ocene in ukrepanja

Organe javne uprave, ki opravljajo vloge pobudnika, moderatorja in pogosto financerja, se lahko povabi, da izvedejo oceno. Ocena platform za dialog je sporno področje, za katerega si strokovni delavci želijo, da bi v prihodnosti postalo predmet razprav. Čeprav partnerji dialog ocenjujejo pozitivno, lahko vsak iz izmenjave mnenj potegne različne nauke in nasprotujoča si stališča, temeljna družbena vprašanja pa bodo najverjetneje ostala nerešena. V svoji vlogi ocenjevalcev bodo organi javne uprave morali najti različne načine merjenja rezultatov platform za dialog. Interese in stališča sodelujočih partnerjev bodo morali ponazoriti z različnimi kvalitativnimi in kvantitativnimi metodami, kot so ankete in intervjuji. V drugi fazi, pred opredelitvijo končnih sklepov, se lahko izvede posvetovanje.

V letih 2007 in 2008 sta avstrijsko Zvezno ministrstvo za notranje zadeve in Avstrijski sklad za integracijo organizirala „Platformo za integracijo“ (*Integrations Platform*), h kateri so bili povabljeni vsi predstavniki vlade, zveznih dežel, verskih skupnosti, priseljenjskih organizacij in strokovnih nevladnih organizacij. Nacionalni akcijski načrt Ministrstva za notranje zadeve je bil podlaga za vsedržavno razpravo, ki je povezovala ugotovitve strokovnjakov, ideje državljanov in pobude skupnosti. Spletno mesto je obiskalo 40 000 oseb, od katerih jih je 6 000 sodelovalo pri potujoči informacijski kampanji po dvajsetih mestih, ki je zbrala več kot tisoč predlogov. Rezultati te platforme, vključno s poročili strokovnjakov, so vplivali na razvoj nacionalnega akcijskega načrta za integracijo v Avstriji.

<http://www.integration.at>

Nenazadnje se organi javne uprave lahko odločijo, da bodo rezultate dialoga preoblikovali v ukrepe s pomočjo različnih partnerjev v dialogu. Platforme lahko sprožijo množico novih platform za dialog, informacijskih kampanj, peticij, referendumov, tečajev, javnih

storitev, priročnikov, festivalov, projektov prostovoljcev, brošur, raziskovalnih dokumentov, učbenikov, spletišč, umetniških projektov ipd. Organi javne uprave ali tretje osebe lahko financirajo ali nadzorujejo izvajanje morebitnih sporazumov o skupnih ukrepih, ki izhajajo iz platform za dialog. Prav tako lahko zagotovijo nepretrgano dolgoročno delovanje s tem, da omogočijo kroženje povratnih informacij z drugimi dialogi ali pa povratne informacije vključijo v svoje posvetovalne postopke. Tako lahko organi javne uprave pomagajo utrditi sodelovanje in zaupanje, ki ga je ustvaril dialog.

Lokalni sveti v Združenem kraljestvu lahko uporabijo „najboljše vrednosti nacionalnih kazalnikov uspešnosti“ (*Best Value Performance Indicators*) v zvezi s stopnjo standardov enakosti za lokalne uprave, ki omogočajo samoovrednotenje kakovosti in napredka pri njihovem delu za enakost in raznolikost. Na drugi stopnji se preveri, ali imajo lokalni organi vzpostavljeno oceno razvoja in posvetovalne platforme, ki združujejo različne vladne službe.

<http://www.communities.gov.uk/localgovernment/performanceframeworkpartnerships/bestvalue/bestvalueperformance>

Inštitut za ovrednotenje javnih storitev Accenture (*Accenture's Institute for Public Service Value*) je vodil osem „globalnih forumov“ (med drugim tudi v Londonu, Berlinu, Parizu in Madridu), ki so združevali delovne skupine od 60 do 85 lokalnih prebivalcev, ti pa so zastopali demografsko sliko mesta. Njihove povratne informacije so prispevale k oblikovanju upravljaljskega okvira za ovrednotenje javnih storitev (*Public Service Value Governance Framework*) kot modela upravljanja z večjo javno udeležbo, ki državljanom v sodelovanju z izvoljenimi uradniki pomaga oblikovati in uravnavati javne storitve.

http://www.accenture.com/NR/rdonlyres/468CFD7A-73CC-4047-B56D-D647DF271D45/0/ExecutiveOverview_051508.pdf

Sklepi

1. Platforma za dialog je družbeni prostor, ki omogoči začetek odprte in spoštljive izmenjave mnenj med priseljenci, s sodržavljeni ali z vlado. Njen namen je, da udeleženci razvijejo medsebojno razumevanje in zaupanje v zvezi z določeno težavo ter najdejo skupne točke za njeno rešitev z združenimi močmi.
2. Odstranjevanje ovir v pravnem okviru za civilno udeležbo priseljencev ustvarja priložnosti za razvoj civilne družbe in posvetovalnih teles, ki bodo pozneje ključni udeleženci v platformi za dialog.
3. Potreba po platformi se ovrednoti tako, da se prizadeta skupnost povabi, naj opredeli svoje ključne težave ter pove, ali meni, da so drugi s to težavo seznanjeni, in ali drugim toliko zaupa, da bi z njimi sodelovala pri njenem reševanju.
4. Ko je opredeljena osnovna tema platforme, je njenim udeležencem lažje najti skupne točke, če je bila težava umeščena v okvir skupnih vprašanj, ki se nanašajo na vse prebivalce.
5. Člani določene platforme se imenujejo „predstavniki“, če so svobodno izvoljeni, in „udeleženci“, če so izbrani na podlagi svoje povezanosti in učinkovitosti glede na določeno težavo. Pobudniki morajo ovrednotiti, ali bo treba slediti demokratičnemu ali tehničnemu pristopu, da bi bila njihova platforma z vidika skupnosti obravnavana kot verodostojen družbeni prostor.
6. Kratkoročne sektorsko opredeljene platforme imajo lahko odprto in diferencirano članstvo. Druge lahko sprejmejo merila upravičenosti v povezavi s pomembnostjo, učinkovitostjo in uravnoteženo sestavo. Namen meril je, da se vključijo interesne skupine z največjim strokovnim znanjem in vplivom na različne dele skupnosti.
7. Pri partnerskem pristopu pobudniki zagotavljajo sredstva za udeležbo nevladnih organizacij in organizacij prostovoljcev v zameno za njihovo strokovno znanje in stike.
8. Če odločitve o načinu izvajanja platforme (tj. strukture, kraja, časovne umestitve, razlage) temeljijo na načelih aktivne vključitve, potem vsak, še tako majhen praktičen korak, prispeva k ustvarjanju kulture odprtega in spoštljivega dialoga.
9. Organi javne uprave ali voditelji civilne družbe omogočajo delovanje platforme za dialog s tem, da financirajo pripravljalno oceno potreb in posvetovanja s skupnostjo, sekretariat ter udeležbo in usposabljanje svojih članov.
10. Organi ali akterji civilne družbe imajo lahko več vlog: vlogo „poštenega posrednika“, ki spodbuja odprto in spoštljivo izmenjavo mnenj, vlogo pobudnika ali moderatorja, lahko pa sodelujejo kot običajen udeleženec, strokovnjak na določenem področju ali zainteresirani opazovalec.

Poglavje 5

Pridobitev državljanstva in uresničevanje aktivnega državljanstva

Državljanstvo pomeni pravno razmerje med ljudmi in državami. Državljeni in države imajo drug do drugega vzajemne pravice in dolžnosti. Državljanstvo se pridobi na podlagi različnih pravnih postopkov, vključno z naturalizacijo in pridobitvijo državljanstva po območju *ius soli* (rojstvo v državi). Čeprav v današnjem svetu obstaja veliko vrst državljanstva, je osnovni koncept uveljavljanje pravic in izvajanje dolžnosti, ki izhajajo iz pripadnosti liberalni demokratični skupnosti (kot državljan, državljan EU, lokalni prebivalec, gospodarski, družbeni in kulturni akter ipd.). Aktivno državljanstvo povezuje večkratne identitete svojih članov in jim omogoča, da prispevajo h gospodarskemu, družbenemu, kulturnemu, civilnemu in političnemu življenju družbe.

To poglavje obravnava dvojne strategije za pospeševanje integracije priseljencev na podlagi pridobitve državljanstva. Pristop k integraciji, ki se osredotoča na državljanke, pomeni odpiranje različnih poti, ki prebivalce določene države vodijo k pridobitvi državljanstva. Nekatere pravne in politične ovire, ki nenamerno izključujejo ali priseljence odvrčajo od vložitve prošnje, se lahko odpravijo, kar omogoča večjo odprtost pri širši javnosti in višjo stopnjo pridobitve državljanstva med priseljenci. Okrepijo se lahko elementi upravnega postopka, ki bi najverjetneje pospešili proces, s čimer bi se povečala zadovoljstvo s storitvami pri novih državljanih in učinkovitost pri izvajanju ukrepov, kot je preverjanje jezikovnega znanja. Eden od vidikov skrajševanja postopkov, ki mu več držav članic namenja večjo pozornost, je večja vključenost širše javnosti, na primer v obliki naturalizacijskih slovesnosti. Spodbujanje aktivnega državljanstva med novimi in starimi državljanji omogoča izoblikovanje skupne prihodnosti raznolike družbe.

Pridobitev državljanstva in posledično državljanstva EU urejajo izključno zakonodaja in politike držav članic. Ne glede na to je državljanstvo tudi tema številnih srečanj ministrov in Evropskega sveta ter sporočil Evropske komisije. Prav tako je Sodišče Evropske unije večkrat obravnavalo primere, ki se nanašajo na državljanstvo pravo držav članic.

Leta 1999 je Evropski svet v Tampereju potrdil cilj, da se državljanom tretjih držav, ki so dlje časa zakoniti rezidenti, ponudi možnost, da pridobijo državljanstvo države članice, v kateri stalno prebivajo.

V skladu s Skupno agendo za integracijo iz leta 2005 je uresničevanje devetega splošnega osnovnega načela (udeležba priseljencev v demokratičnem procesu) okrepljeno na nacionalni ravni z izdelavo nacionalnih programov za pripravo na državljanstvo in naturalizacijo.

Neformalno srečanje evropskih ministrov za integracijo, ki je potekalo leta 2007 v Potsdamu, je Evropsko sodelovanje povabilo k temu, naj razišče in razjasni „različne koncepte in pristope k idejam udeležbe ter različne koncepte obravnavanega državljanstva ob upoštevanju ustreznega pravnega reda Evropske unije, ki se nanaša na integracijo priseljencev, ustavno in pravno ureditev držav članic, ter tudi izmenjave mnenj in izkušenj o sistemih naturalizacije, ki jih uporabljajo države članice.“

5.1 Koncepti in različni interesi za skupno prihodnost raznolike družbe

Pojme „narodnosti“, „državljanstva“ in „pripadnosti“ v vsakdanjem jeziku pogosto zamenjujemo. Številni evropski jeziki med njimi sploh ne razlikujejo.

Evropska konvencija o državljanstvu (*European Convention on Nationality*) je bila podpisana v Strasbourgu 6. novembra 1997 in je začela veljati 1. marca 2000. Ta obsežna konvencija Sveta Evrope vsebuje bistvena načela in pravila, ki se nanašajo na vse vidike državljanstva, kot so preprečevanje apatridnosti, prepoved diskriminacije in spoštovanje pravic oseb, ki imajo stalno prebivališče na zadevnih območjih. Do zdaj je Konvencijo podpisalo osemnajst in ratificiralo enajst držav članic EU.

<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=166&CM=1&DF=7/5/2007&CL=ENG>

Evropska konvencija o državljanstvu opredeljuje „državljanstvo“ kot „pravno razmerje med posameznikom in državo, ki ne nakazuje etničnega izvora posameznika“. To razmerje ureja pravice (politične, ekonomske, socialne, kulturne itd.) in dolžnosti, ki so predvidene samo za državljane določene države. Večkratno državljanstvo je opredeljeno kot istočasno posameznikovo posedovanje dveh ali več državljanstev. Člen 15 Splošne deklaracije o človekovih pravicah (1948) določa, da ima vsakdo pravico do državljanstva, ki ga država ne sme samovoljno odvzeti. Prav tako ima vsakdo pravico do spremembe državljanstva z odpovedjo državljanstva in/ali pridobitvijo novega državljanstva. Naturalizacija je pravni proces, na podlagi katerega nedržavljanji lahko pridobijo državljanstvo določene države.

„Pripadnost“ lahko pomeni tudi uresničevanje teh pravic in dolžnosti, ki izvirajo iz pripadnosti določeni entiteti (npr. državi, regiji, mestu oziroma poklicnim združenjem, političnim strankam, družbenim gibanjem in verskim organizacijam). Je bolj pojem politične filozofije kakor pravni koncept. Določena entiteta se zaveže, da bo odprla svoje članstvo s prilagoditvijo pravil, ki bodo potencialne nove člane spodbudila k vstopu, in ustvarjanjem pogojev, ki jim bodo omogočali sodelovati kot aktivni člani. Novi člani, ki izhajajo iz različnih skupnosti, se zavezujejo, da bodo dali svoj prispevek k oblikovanju prihodnosti te skupnosti in izkoristili priložnosti za članstvo in aktivno udeležbo. Obstoječi člani pa se zavezujejo, da bodo izrazili dobrodoščilo novim članom, jih enakovredno obravnavali in z njimi delili prihodnost entitete.

„Nacionalna pripadnost“ kot običajna povezava med pravnim in politično-filozofskim konceptom se lahko opredeli kot sprejem in uresničevanje pravic in dolžnosti, ki so predvidene samo za državljane.

Sodobna politika je začela razlikovati med pojmom državljanstva in nacionalne pripadnosti in s tem pomnožila njune pomene. V okviru evropskega in mednarodnega sodelovanja so bile ustvarjene nove pravne oblike nadnacionalnega in subnacionalnega državljanstva. Priložnosti in pogoji sodelovanja v teh oblikah državljanstva se redno spremljajo na mednarodni ravni.

„Civilno državljanstvo“ je nastalo v okviru evropskega sodelovanja na področju integracije kot koncept za spodbujanje solidarnosti in skupnega občutka pripadnosti med domačimi državljani, državljani EU in državljani tretjih držav z zakonitim prebivališčem. Država se zavezuje, da bo državljanom tretjih držav z zakonitim prebivališčem podelila večje pravice in dolžnosti na podlagi trajanja njihovega stalnega bivanja.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52000DC0757:EN:HTML>

„Državljanstvo Evropske unije“ temelji na državljanstvu države članice EU. Državljeni EU, ki živijo v Uniji, morajo imeti enake temeljne pravice in dolžnosti. To med drugim vključuje tudi pravico do prostega gibanja in prebivanja v drugi državi članici EU, skupnega življenja z družino, glasovanja in kandidiranja na občinskih volitvah in volitvah v Evropski parlament.

Standardni Eurobarometer od leta 1974 redno spremlja subjektiven vidik državljanstva EU glede občutka pripadnosti državljanov EU, dojemanja glavnih težav politike, podpore članstvu, podobe Evropske unije in zaupanja v njene institucije. Na voljo so tudi podatki o uresničevanju pravic, ki izhajajo iz državljanstva EU.

http://ec.europa.eu/public_opinion/standard_en.htm

<http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2006/59/en/1/ef0659en.pdf>

Poleg tega so bile razvite nove, nepravne oblike državljanstva v zvezi z aktivnim uresničevanjem pravic in sprejemanjem obveznosti v skupnostih, ki delujejo nad in pod nacionalno ravno.

Evropska komisija meri aktivno državljanstvo na podlagi udeležbe v političnem življenju, civilni družbi, življenju skupnosti in na podlagi skupnih vrednot, ki so potrebne za aktivno državljanstvo (npr. človekove pravice, demokracija, medkulturno razumevanje).

<http://active-citizenship.jrc.it/Documents/active%20citizenship/Measuring%20Active%20Citizenship%20across%20Europe.pdf>

Odpiranje poti k državljanstvu

Ko prva generacija priseljencev požene korenine v svoji državi stalnega prebivališča, se odloči za sodelovanje v različnih oblikah državljanstva. Države, regije, občine, delodajalci in izobraževalne institucije imajo svojo vlogo pri odpiranju in spodbujanju poti do državljanstva, ki vodijo k pridobitvi državljanstva. Ta pristop k integraciji, ki se osredotoča na državljane, se lahko preoblikuje v ukrepe za odpravo ovir pri udeležbi in podporo organizacijam, ki omogočajo nove oblike državljanstva za priseljske in domače prebivalce. Ti ukrepi segajo od državljske vzgoje v šolah do izobraževalnih tečajev skupnosti, volilnih pravic na lokalnih volitvah in pomoči ter skupnih razvojnih programov z državami izvora. Poti, ki spodbujajo aktivno prostovoljno udeležbo, so lahko:

- prožne (malo ovir za vstop in udeležbo);
- variabilne (upoštevajoč lastne sposobnosti in želje priseljencev);
- odprte vsem prebivalcem (spodbujajoč pogoste interakcije in enako obravnavo);
- dobro organizirane (usklajene s standardi kakovosti aktivnega državljanstva in vseživljenjskega učenja).

Interesi državljanov in prihodnjih državljanov

V interesu priseljencev, ki se nameravajo ustaliti v državi, kjer stalno prebivajo, je, da pridobijo državljanstvo skupaj z vsemi pravicami in dolžnostmi, ki izhajajo iz tega, vključno s pravico dostopa do zaposlitve na mnogih področjih javnega sektorja, pravicami do prostega gibanja in polnopravnimi formalno-demokratskimi pravicami. V vsedržavni raziskavi nevladnih organizacij, ki podpirajo prosilce pri postopku naturalizacije, so bile ugotovljene druge spodbude v odvisnosti od nacionalnega konteksta: zavarovanje pravic do stalnega prebivališča, enake socialne pravice in odprava upravnih ovir.

Prosilci za državljanstvo lahko naturalizacijo pojmujejo kot svoj končni cilj integracije ali pa ne. Pridobitev pravnega statusa državljana sama po sebi ne prepreči trajne izključitve ali diskriminacije na podlagi etničnega, verskega ali narodnostnega porekla, ki se lahko odpravi le s politično udeležbo in bojem proti diskriminaciji.

Priseljenci, ki svojo prihodnost vidijo v določeni državi, imajo interes za stalno prebivanje v njej kot polnopravni člani nacionalne skupnosti.

Državljanstvo in pripadnost dobivata vse večjo pozornost v političnih krogih in civilni družbi. Preseljevanje in integracija sta lahko gonilni sili, ki povezujeta različne ravni identitete. Lokalni prebivalci se počutijo bolj mednarodne, nacionalne zgodovine pa postajajo univerzalnejše in pomembnejše v tem medsebojno povezanem svetu. Različne ravni identitete postajajo bolj komplementarne, tako da se, na primer, prebivalec Cardiffa obenem počuti kot Valižan, Britanec, Evropejec, državljan Britanske skupnosti narodov in svetovni državljan.

Če se državljanstvo spreminja z uporabo prava, se identitete razvijajo in postajajo bolj dinamične z izvajanjem aktivnega državljanstva. V interesu družb sprejemnic je, da priseljenke spodbujajo k pridobitvi državljanstva ter tako starim in novim državljanom omogočijo oblikovanje skupne prihodnosti v raznoliki družbi.

Interes državljanov in prihodnjih državljanov se vedno zbliža takrat, ko se pojavi vprašanje nove generacije. Otroci in vnuki priseljencev, ki so rojeni in socializirani v državi enako kakor otroci državljanov, sestavljajo pomemben del prebivalstva v številnih zgodovinskih državah priseljevanja. Tako imenovani druga in tretja generacija pogosto svojo državo rojstva vidita kot pomemben del svoje identitete in nobene druge države ne priznata za svojo.

Interes države priseljevanja

Država ima demokratičen, družben in gospodarski interes za hitrejšo pridobitev državljanstva prebivalcev, ki so dlje časa nedržavljeni, zlasti otrok, ki so rojeni v tej državi.

Pridobitev državljanstva preprečuje pojav dolgotrajnih demokratičnih primanjkljajev, ko so državljeni tretjih držav izključeni iz demokratičnih postopkov v svoji državi izvora in v številnih državah članicah EU. Državljeni, ki dlje časa prebivajo v tujini, ali generacije, ki so bile izseljene iz države, se ne morejo zanesti na to, da se bo njihova država izvora zanje zavzela pri zadevah, za katere je pristojna država njihovega stalnega prebivališča. Pri tem postane pomembna podelitev volilnih pravic, tako da imajo tisti, ki živijo po zakonih določene države, enakovredno besedo pri njenem oblikovanju.

Dolgotrajnim primanjkljajem pri socialni in ekonomski integraciji je mogoče kljubovati s pridobitvijo državljanstva in uresničevanjem aktivnega državljanstva. Poleg številnih oprijemljivih koristi, ki so jasno povezane z državljanstvom, primerjalne raziskave ocenjujejo tudi neoprijemljive koristi „nagrade“ za državljanstvo. Delodajalci raje zaposlujejo tiste prebivalce, ki imajo državljanstvo države, kot tiste, ki ga nimajo. Podobno prednostno obravnavo državljanov je opaziti pri zahtevah za zaposlovanje v javnem sektorju. Zamisel o nagradi za državljanstvo torej temelji na večji donosnosti naložbe, ki je povezana z večjimi priložnostmi sodelovanja in večjo odprtostjo gostiteljske družbe do naturaliziranih državljanov.

Odstranitev teh ovir za zaposlovanje je eden od večjih opaznih učinkov ob pridobitvi državljanstva. Longitudinalne raziskave kažejo, da v letih po naturalizaciji novi državljeni, zlasti prejšnji državljeni tretjih držav, dosegajo večjo poklicno mobilnost in hitrejšo rast svojih plač, tako da na koncu „dohitijo“ nacionalno povprečje. Obseg koristi naturalizacije je različen in odvisen od strukturnih dejavnikov (nagrade, ki jo država in gostiteljska družba da za nacionalno državljanstvo) in osebnih dejavnikov (na primer starost). Pridobitev državljanstva je sama po sebi nadaljnje orodje za promocijo enakih možnosti, saj državljenke tretjih držav s stalnim prebivališčem vzame pod okrilje nacionalne in evropske protidiskriminacijske zakonodaje.

V interesu države priseljevanja je, da zavarujejo polnopravno socialno-ekonomsko in politično vključitev na podlagi priznanja polnopravnega državljanstva rezidentov, ki v njej stalno prebivajo.

Obravnavna problema nizkih stopenj naturalizacije

Dejstvo, da je število ustaljenega priseljskega prebivalstva v zadnjih petindvajsetih letih v Evropi naraščalo, pomeni, da se tudi število kandidatov, ki so upravičeni do pridobitve državljanstev EU, povečuje. Stopnje naturalizacije so se v večini držav povečevale, vendar se v Evropski uniji razlikujejo oziroma nihajo. V letih od 1996 do 2005 so te stopnje ostale razmeroma nespremenjene v državah, kot sta Italija in Španija, medtem ko so na Danskem in Madžarskem bistveno nihale po letih. Ponekod so se sčasoma povečevale, na primer na Finskem in v Združenem kraljestvu. Drugje so dosegle vrh in se pozneje znižale, kakor to velja za Avstrijo in Belgijo. Ponekod, na primer na Nizozemskem, so včasih strmo padle.

Kljub splošnemu povečanju števila novih državljanov ostajajo stopnje po Evropski uniji nizke, zlasti v primerjavi s tradicionalnimi državami priseljevanja, kot sta Avstralija in Kanada, ki poudarjata pomembnost pridobitve državljanstva za priseljske skupine. Tako je bilo na primer v EU-27 leta 2006 podeljenih samo 25 državljanstev na 1 000 tujih prebivalcev. V resnici za državljanstvo zaprosi le majhen odstotek nedržavljanov, ki so upravičeni do pridobitve državljanstva. Drugi ostanejo „civilni državljani“ do konca svojega življenja v državi, bodisi po izbiri, zaradi okoliščin ali zapletov pri procesu naturalizacije.

Za stalno nizke in neskladne stopnje naturalizacije v EU obstajajo številne razlage. Ena je, da je spodbuda za pridobitev državljanstva manjša pri rezidentih za daljši čas in državljanih EU, ki živijo v drugi državi članici EU. Tako so na primer rezidenti za daljši čas dosegli razmeroma dobro varnost stalnega prebivališča in so pri zaposlovanju, izobraževanju, v zdravstvu in na lokalnih volitvah že enako obravnavani kakor nacionalni državljani. Na njihove priložnosti za integracijo in poznejšo udeležbo kot nacionalni državljani vpliva veliko več dejavnikov politik in postopkov državljanstva.

Vztrajno nizke stopnje naturalizacije lahko zvišamo, če odstranimo nekatere elemente v državljskem pravu, ki nenamerno ustvarjajo velike ovire in ustaljeno populacijo nedržavljanov odvrtačajo od vložitve prošnje.

Zemljevide nacionalnih politik o pridobitvi državljanstva v EU in njihove povezave z migracijo lahko poiščete v objavah:

„Pridobitev in izguba državljanstva: politike in trendi v petnajstih evropskih državah“ (*Acquisition and Loss of nationality: policies and trends in 15 European Countries*), pripravil projekt NATAC

http://www.aup.nl/do.php?a=show_visitor_book&isbn=9789053569498

„Politike državljanstva v novi Evropi“ (*Citizenship policies in the new Europe*), pripravil projekt CPNEU

http://www.aup.nl/do.php?a=show_visitor_book&isbn=9789053569221&l=2

5.2 Pridobitev državljanstva

Pogoji za pridobitev stalnega prebivališča, ki jih novi priseljenci lahko izpolnijo

Dve pomembnejši zahtevi, ki opredeljujeta upravičenost do naturalizacije, sta zakonito običajno prebivališče in določeno število let stalnega prebivanja. Evropska konvencija o državljanstvu predpisuje najdaljše obdobje stalnega prebivanja deset let. Pri tem niso upoštevane prednostne naloge države pri spodbujanju integracije priseljencev. V skladu z obrazložitvenim poročilom Evropske konvencije o državljanstvu lahko spodbujanje v okviru naturalizacije vključuje skrajšanje zahtevanega obdobja stalnega prebivanja, manj stroge jezikovne zahteve, preprostejši postopek in nižje stroške postopka.

Številni priseljenci prve generacije pridobijo pristne in učinkovite vezi ter praktično znanje o državi že po prvih nekaj letih stalnega prebivanja. Ti morda že izpolnjujejo pogoje za naturalizacijo in si želijo prevzeti pravice in dolžnosti, ki izhajajo iz nacionalnega državljanstva. Priseljenci v mnogih državah lahko vložijo prošnjo za naturalizacijo po približno enakem obdobju, ki velja za pravico do prebivanja za daljši čas v skladu z direktivo ES. Nato lahko po svoji izbiri postanejo polnopravni nacionalni državljani ali „civilni državljani“.

Merila upravičenosti za naturalizacijo lahko odražajo dejstvo, da običajni novi priseljenci lahko izpolnjujejo pogoje in si želijo postati nacionalni državljani po nekajletnem stalnem prebivanju.

Kakor je bilo predvideno, so reforme belgijskega državljskega zakonika iz let 1984, 1991 in 2000 delovale kot ključni dejavniki pri spodbujanju integracije nedržavljanov na podlagi večje stopnje naturalizacije. Reforma iz leta 2000 je zmanjšala zahtevo po zakonitem stalnem prebivanju za diskrecijski parlamentarni postopek s pet na tri leta za običajne priseljence prve generacije. Ta reforma je tudi omogočila brezpogojno pravico do državljanstva z izjavo po sedmih letih. V desetih letih je delež priseljskega prebivalstva brez belgijskega državljanstva padel z dveh tretjin v letu 1995 na približno polovico. Od leta 2003 je stopnja naturalizacije padala in ostala na ravni iz leta 1997.

<http://www.diplomatie.be/en/services/nationalitydetail.asp?TEXTID=42519>

Kot del nove obsežne priseljske strategije je reforma nemškega državljskega prava iz let 1999–2000 potrdila, da je pridobitev državljanstva zaželen rezultat za status Nemčije kot države priseljevanja. Znižanje zahteve po stalnem prebivanju s petnajstih na osem let je pomembno vplivalo na večjo pripravljenost tujcev, da postanejo Nemci. Naturalizacija še vedno poteka v večjem obsegu kot kadar koli pred letom 1998.

<http://www.bundesregierung.de/Webs/Breg/DE/Bundesregierung/BeauftragtefuerIntegration/Einbuengerung/einbuengerung.html>

Večje spodbude za nekatere skupine

Najkrajše zahtevano obdobje stalnega prebivanja je predvideno samo za skupine prve generacije, ki imajo spletene posebne pristne in učinkovite vezi, kakor je začrtano v Evropski konvenciji o državljanstvu. Na voljo so številni mednarodni pravni instrumenti, ki opredeljujejo vezi na podlagi individualnih potreb po zaščiti, na primer za begunce s prizanim statusom, osebe brez državljanstva in otroke brez državljanstva, rojene na tem ozemlju. Člen 34 Konvencije o beguncih določa, da mora država čim bolj olajšati naturalizacijo beguncev s tem, da kar najbolj pospeši postopke naturalizacije in zmanjša njihove stroške.

Številne države članice EU spodbujajo naturalizacijo beguncev in oseb brez državljanstva. Po belgijski reformi iz leta 2000 je bila zahteva po stalnem prebivanju za ti dve skupini oseb znižana na dve leti. V Luksemburgu in na Irskem postopki naturalizacije ustrezajo potrebi po mednarodni zaščiti tudi s tem, da begunce oprostijo številnih materialnih pogojev, kot je znanje jezika.

Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o državljanstvu iz leta 2002 se je Slovenija odzvala na mednarodne pravne standarde in med drugim sprostila naturalizacijo za begunce s prizanim statusom in osebe brez državljanstva. Ta reforma je zmanjšala uporabo izrednega postopka in pomembno povečala uporabo pospešene metode.

Države zakoncem ali partnerjem državljanov pogosto podelijo neodvisen status v državljanskem pravu. Ta pristop, ki upošteva različnost spolov, zagotavlja enakost med moškimi in ženskami in enotnost družine v okviru državljanstva.

Zakonci državljanov lahko za državljanstvo zaprosijo po enoletnem stalnem prebivanju in sklenitvi zakonske zveze v Španiji oziroma po šestih mesecih v Italiji, če je bil zakonec že rezident. Partnerji ali zunajzakonski partnerji državljanov so vključeni v državah, kot sta Belgija in Portugalska.

Nekatere države še vedno spodbujajo naturalizacijo „prednostnih“ etničnih ali nacionalnih skupin na podlagi zgodovinskih vezi z njihovo državo. Narodnost ali etnično poreklo določenega priseljenca je lahko pokazatelj določenih pristnih in učinkovitih vezi (npr. jezikovno znanje in družinske vezi). Ker pa so tokovi priseljencev vse bolj globalni, tudi priseljenko prebivalstvo v številnih evropskih državah postaja bolj raznoliko glede etničnega in nacionalnega porekla. Integracija teh novih prebivalcev se lahko pospeši na podlagi prednostnega postopka za priseljence vseh narodnosti in etničnih porekel, ki izpolnjujejo osnovne pogoje.

Med letoma 1996 in 2005 je bila stopnja naturalizacije na Portugalskem ena od najnižjih v OECD, in sicer je obsegala približno 0,5 odstotka v tujini rojenega prebivalstva. Številni Moldavijci, Romuni in Kitajci so razvejali njene tradicionalno postkolonialne tokove. Pravzaprav so Ukrajinci danes ena največjih priseljenjskih skupin v državi. Namen novega zakona o državljanstvu z dne 17. aprila 2006 na Portugalskem je bil boj proti dejavnikom, ki vodijo k socialni izključenosti, zmanjševanje zapletenosti postopkov za pridobitev državljanstva in spodbujanje integracije v tej novi državi priseljevanja. Novi zakon je razširil pogoj krajšega obdobja stalnega prebivanja, ki je bilo nekoč predvideno samo za državljane iz portugalsko govorečih afriških držav (šest let), na vse priseljence prve generacije, ki imajo osnovno znanje portugalščine in čisto kazensko evidenco. Uspeh zakona je večinoma temeljil na dogovoru, ki so ga sklenile glavne politične stranke o nepolitizaciji vprašanja državljanstva. To soglasje je vodilo k soglasni potrditvi zakona v parlamentu.

http://www.acidi.gov.pt/modules.php?name=FAQ&myfaq=yes&id_cat=32&categories=Nacionalidade

Približevanje novi generaciji

Številne države članice so pri izpolnjevanju integracijskih ciljev po državljanstem pravu prevzele generacijski pristop.

Uvedba državljanstva po območju (*ius soli*) za potomce priseljencev pomeni, da je rojstvo zadosten osnovni pogoj, ki upravičuje državljanstvo. „Nagrada za državljanstvo“ pomeni, da so koristi ob pridobitvi državljanstva največje za najmlajše. Mlajši kot je državljan, večja je donosnost naložbe, saj se bodo tako ugodnosti nabirale v njegovem celotnem osebnem in poklicnem razvoju. Nasprotno, če otrok dolgo čaka, da postane polnopraven državljan, je večja verjetnost, da mu bo status nedržavljana prinesel neugodnosti na formativni stopnji njegovega razvoja, ki jih je pozneje v življenju mogoče le s težavo odpraviti.

Druga generacija ima v tradicionalnih državah priseljevanja, kot sta Kanada ali Združene države Amerike, samodejno pravico do državljanstva ob rojstvu. Med praksami, ki veljajo v državah članicah EU, lahko podobno pravico zahtevata bodisi tretja generacija ali druga generacija le nekaj časa po rojstvu in/ali samo tisti, ki so rojeni zakonitim rezidentom.

Z uvedbo državljanstva po območju (*ius soli*) za potomce prve generacije ima pravo lahko pomembno vlogo pri zagotavljanju enakih pravic za otroke, rojene v državi, ter boljšega izhodiščnega položaja za njihove izobraževalne in poklicne poti.

Irska otrokom priseljencev, ki so rojeni v državi, dovoljuje, da ob rojstvu postanejo irski državljani, če so bili njihovi starši zakoniti rezidenti tri od zadnjih štirih let. Podobne določbe, ki temeljijo na statusu staršev, veljajo v državah, kot so Belgija, Portugalska

in Združeno kraljestvo. Vsi otroci tretje generacije samodejno postanejo državljani ob rojstvu v Belgiji, na Irskem, Nizozemskem, Portugalskem in od 1. januarja 2009 naprej tudi v Luksemburgu.

Številne reforme državlanskega prava prav tako upoštevajo integracijski položaj „poldruge generacije“. To generacijo sestavljajo lastni ali posvojeni otroci priseljencev, ki prispejo na podlagi dovoljenj za združitev družine. Razlog za upravičenost do državljanstva je enotnost družine; ti otroci samodejno postanejo državljani potem, ko so bili njihovi starši sprejeti v postopek naturalizacije. Drug razlog je socializacija; nekajletna vključenost v izobraževalni sistem pomeni upravičenost do državljanstva. Večinoma jih v njihovem imenu prijavijo starši, vendar imajo tudi pravico do zaslivanja pri odločitvah o državljanstvu, ki jih zadevajo, glede na razlago člena 12 Konvencije o otrokovih pravicah.

Na Švedskem mladoletni otroci priseljencev po petletnem stalnem prebivanju postanejo Švedi na podlagi prijave njihovih staršev. Otroci priseljencev imajo v skandinavskih državah pri dvanajstih letih in v Avstriji pri štirinajstih letih starosti pravico do izražanja svojega mnenja oziroma lahko sami vložijo prošnjo za postopek naturalizacije.

Prihodek kot prag za pridobitev nacionalnega državljanstva

Glede na to, da nedržavljeni prosilci za državljanstvo še ne uživajo nagrade za državljanstvo, ki bi povišala njihove plače, lahko pogoji v zvezi s prihodkom ali visoki stroški nenamerno prej povečajo neugodnosti pri integraciji na trg dela, kakor pa spodbujajo vključitev v delovno silo. Dejstvo, da je bila zahteva po minimalnem prihodku v preteklosti umaknjena kot pogoj za pridobitev polnopravnega nacionalnega državljanstva in volilnih pravic, ker je ustvarjala prag na podlagi socialnega razreda, je vredno obravnave. Ker so številni prosilci za državljanstvo rezidenti za daljši čas, ki že imajo enak dostop do socialnega varstva in socialne zaščite kot domači državljani, je pridobitev državljanstva verjetno bolj povezana z dostopom do demokratične udeležbe kakor pa z dostopom do socialnih ugodnosti in dajatev za brezposelnost.

Preskus sredstev za preživljanje in stroškov postopka je mogoče oceniti, da se določi njihov učinek na ekonomsko integracijo in njihove posledice za demokratično upravljanje.

Preskus „sredstev za preživljanje“ je bil umaknjen iz postopkov naturalizacije na Švedskem leta 1976, na Nizozemskem leta 1977, v Belgiji leta 2000 in na Portugalskem leta 2006. Poleg tega so na Portugalskem vse prošnje ali izjave v zvezi z državljanstvom in vsa zahtevana potrdila brezplačna za tiste, katerih prihodki so enaki minimalni plači v državi ali nižji.

Postopek naturalizacije je brezplačen tudi v Belgiji, Franciji, Luksemburgu in Španiji. Uredba estonske vlade z dne 6. februarja 2006 je zvišala nadomestilo v zvezi z jezikovnim usposabljanjem za naturalizacijo na 100-odstotno povračilo vseh stroškov.

Obveznost odpovedi prejšnjemu državljanstvu

Večkratno državljanstvo pri državi sproža dve vrsti skrbi. Prva se navezuje na odnos države do drugih držav. Pri tem predpostavljamo, da bi prišlo do nasprotij med državami v zvezi z vojaško dolžnostjo, obveznim služenjem vojaškega roka in obdavčitvijo, če bi se kandidatom za naturalizacijo dovolilo, da ohranijo svoje prejšnje državljanstvo. Druga se navezuje na odnos države do svojih državljanov. Obstajajo odprta vprašanja o zvestobi (kako državljani izražajo svojo zvestobo do države?), stalnem prebivališču v tujini (ali državljani, ki se izselijo iz svoje države, ohranjajo učinkovite vezi z njo in imajo enake pravice, npr. v zvezi s konzularno zaščito?) in kulturnih vplivih (ali se od tistih, ki pridobijo državljanstvo države svojega stalnega prebivališča, pričakuje, da bodo prevzeli določeno kulturo, kakor določa država, za ceno svoje izvirne kulture?).

Kljub tem dolgotrajnim skrbem je večkratno državljanstvo postalo pravna stvarnost. Če se ozremo v konec dvajsetega stoletja, so se v številnih evropskih državah odpravljale pravne ovire za večkratno državljanstvo, ki so bile uvedene na začetku in sredi stoletja. Razlogi za spremembo odnosa do dvojnega državljanstva v nekaterih državah članicah so: njihovi lastni državljani so postali mobilni in globalno povezani, njihove populacije priseljencev so se povečale in bolj ustale, v zakone o državljanstvu pa je bilo uvedeno načelo *ius soli*. Številne države dovoljujejo večkratno pravno (*de iure*) ali dejansko (*de facto*) državljanstvo za lastne državljane, nove državljane in njihove otroke. Druge to omogočajo samo nekaterim skupinam ali v določenih situacijah. Na nacionalni ravni se nato pojavijo nadaljnja vprašanja v zvezi z dosledno uporabo načela večkratnega državljanstva.

Večkratno državljanstvo je postalo tudi demografska stvarnost, saj je dopuščanje večkratnega državljanstva povečalo število tako imenovanih dvojnih državljanov. Državljanji držav članic se selijo in poročajo z državljani iz drugih držav. Poleg tega so se zaradi odprave obvezne odpovedi prejšnjemu državljanstvu stopnje naturalizacije v večini držav EU v letih med 1996 in 2005 povečale.

Razlogi, zakaj se bodo novi prebivalci verjetneje naturalizirali v državah, ki dovoljujejo večkratno državljanstvo, so pogosto bolj povezani z osebnimi ali pragmatičnimi vezmi z njihovo državo izvora kakor z integracijskim položajem v njihovi državi stalnega prebivališča. Priseljenci, stalno prebivajoči v državi, ki dovoljuje večkratno državljanstvo, se lahko naturalizirajo brez vsakršnih stranskih učinkov za svojo širšo družino ali družbene vezi zunaj države. Tisti, ki smejo ohraniti svoje prejšnje državljanstvo, ohranijo pomembne pravice do mobilnosti in se izognejo novim, včasih dragim omejitvam glede vizumov in potovanj. Seveda se bodo osebe z višjim človeškim kapitalom najverjetneje prej odločile za večkratno državljanstvo, kadar je to dovoljeno, na primer priseljenki podjetniki in poslovneži, ki delujejo na področju skupnega razvoja. Želja po ohranitvi prejšnjega državljanstva je lahko odvisna tudi od države rojstva. Tako je na primer v številnih državah Balkana, Severne Afrike in Bližnjega vzhoda odpoved državljanstvu bodisi nezakonita ali pa povezana z visokimi stroški ter izgubo dednih in premoženjskih pravic.

Na podlagi teh strpnih razvojnih usmeritev poskušajo države rešiti svoje dolgotrajne težave z drugimi političnimi instrumenti. Nedavno razvite mednarodne pravne smernice so odpravile skrbi v zvezi z morebitnimi meddržavnimi spori s tem, da so dale prednost državi stalnega prebivališča. Odprta vprašanja o zvestobi v liberalni demokraciji, pravicah novih in starih državljanov, ki se odločijo izseliti, in kulturnih vplivih se lahko obravnavajo v okviru državljske vzgoje ter večje interakcije med državljani z večkratnim državljanstvom in brez njega.

Ena od prednosti pravnega in demografskega prizadevanja za dopuščanje večkratnega državljanstva so povečane stopnje naturalizacije v številnih državah članicah EU. V teh državah odločitev priseljenca, da se naturalizira, nima negativnih stranskih učinkov na njegovo družino, družbene in gospodarske vezi.

Številne države, od Cipra in Francije do Madžarske in Slovaške, pri naturalizaciji od državljanov ne zahtevajo, da se odpovejo svojemu prejšnjemu državljanstvu. Belgija, Francija, Irsko, Portugalska in Združeno kraljestvo dovolijo prvi generaciji otrok, rojenih v državi, da postanejo dvojni državljani.

Leta 2003 je med finskimi političnimi strankami prišlo do splošnega dogovora, da bo dopuščanje večkratnega državljanstva ohranilo konkurenčnost in dobro povezanost države na mednarodni ravni ter imelo pozitivne učinke na novonastale priseljske skupnosti na Finskem. Ta dogovor naj bi tudi sledil trendom dopuščanja večkratnega državljanstva v drugih državah EU (med drugim na Švedskem leta 2001). Omenjena reforma je podvojila interes za pridobitev državljanstva na Finskem, kar je omogočilo najugodnejšo stopnjo naturalizacije v EU, ki je leta 2004 znašala 6,4 odstotka.

<http://www.migri.fi/netcomm/content.asp?path=8,2477,2652>

Cilj, ki ga je Luksemburg opredelil v svojem zakonu z dne 28. oktobra 2008, je prilagoditev državljskega prava spreminjajočim se razmeram v družbi in okrepitev integracije tujcev, ki so se odločili, da se v tej državi dokončno ustalijo. Če prosilec zaprosi za večkratno državljanstvo, je to znak njegove navezanosti na Luksemburg, njegove pripravljenosti za integracijo in njegovih vezi z lastno državo in kulturo izvora.

<http://www.luxembourg.public.lu/fr/actualites/2009/01/01-droit-nationalite/index.html>

5.3 **Upravni postopki, spodbudni za prihodnje državljane**

Kadar naturalizacija vključuje razna merila in pogoje upravičenosti, je treba rešiti težave, povezane s široko upravno diskrecijo. Prošnje priseljencev in uprava morajo izpolnjevati pogoje, kakor jih predpisuje zakonodaja. Jasne, podrobne in zavezujoče smernice dobrega upravljanja zagotavljajo, da so javna merila za naturalizacijo hkrati realna merila, ki se uporabljajo v preglednih, hitrih, obvladljivih postopkih ob razumskih stroških. Tako lahko na primer protidiskriminacijska zakonodaja izrecno zagotovi enako obravnavo vseh prijaviteljev za državljanstvo.

Države lahko pojasnjujejo in izvajajo svoje politike tako, da pospešijo postopke za dobrodošlico priseljskim prosilcem za državljanstvo kot tudi prihodnjim državljanom.

Vse države članice EU so se kot podpisnice Mednarodne konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije (1965) v tretjem odstavku prvega člena dogovorile da določb konvencije ne glede na svoje državljanstvo in politiko ne bodo uporabljale razlikovalno proti določenim narodnostim.

http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/d_icerd.htm

Del pristopa dobrega upravljanja je, da kultura v upravi priznava prosilce kot prihodnje nacionalne državljane. Pravila ravnanja pri upravni praksi, spremljanje skladnosti, ocenjevalni mehanizmi ter programi primerjalne analize in medsebojnih pregledov so le nekatera orodja, ki se lahko uporabijo na več upravnih stopnjah.

Odprava široke upravne diskrecije ter zagotavljanje ustreznega vodenja in nadzora povečujejo spoštovanje načela pravne države in učinkovitost postopkov naturalizacije.

V večini držav je naturalizacija diskrecijski postopek. Nemška reforma iz leta 2000 je diskrecijske prakse nadomestila s pravico do pridobitve državljanstva na podlagi priznavanja dejstva, da je naturalizacija v javnem interesu. Zvezna in deželna raven sta se dogovorili o skupnih upravnih smernicah in vodili več pogajanj za obravnavo neskladnih regionalnih razlag in praks. Tudi v Avstriji so nejasna pravna merila popravili z rednimi srečanji med zveznimi in deželnimi predstavniki in odločbami Upravnega sodišča.

Na Madžarskem lahko dvig stopenj naturalizacije od leta 1990 naprej deloma pojašnjemo z ustavnimi reformami, ki stalno preverjajo diskrecijska pooblastila Ministrstva za notranje zadeve pri vprašanih državljanstva. Ministrstvo mora zagotoviti, da odločbe o naturalizaciji, ki jih sprejme predsednik, koristijo tistim prosilcem, ki izpolnjujejo zakonske pogoje.

Dokumentacija

V upravnih postopkih se lahko upošteva položaj v državi izvora, s čimer se zmanjša obseg potrebne dokumentacije. Pridobitev dokumentov od države izvora je lahko obremenjujoč proces, ki ustvarja previsoke stroške, vključuje pogosta potovanja ter zahteva prevod in izdajo potrdila konzularnih uradnikov. Zaradi varnostnih zadržkov je lahko za osebe iz nekaterih držav ali za osebe brez državljanstva celo neizvedljiv. S fleksibilnostjo in jasnimi smernicami za izjeme se lahko uspešno izognemo večkratnim zahtevkom za dokumente in napačnemu obveščanju med agencijami, kar upočasni postopke in povzroči iztek veljavnosti dokumentov z omejeno veljavnostjo še pred sprejetjem odločitve.

Kadar nekaterih dokumentov ni mogoče pridobiti, finski direktorat za priseljevanje sprejme izjavo prosilca, če je le zanesljiva in skladna. Fleksibilen pristop k dokumentaciji v povezavi z znižanjem ravni odločanja omogoča takojšnji začetek obravnave in sprejem odločitev v nekaj mesecih. Kjer so potrebna dopolnila, se je povprečen čas obravnave skrajšal s treh let leta 2003 na dve leti leta 2009.

<http://www.migri.fi/download.asp?id=kansalaisuus%5Fhakemuksesta%5Feng%2C+kansalaisuus%5Fhakemuksesta%5Feng;1080;{A73BFF7B-BDFC-481E-8B45-90C365CBA821}>

Na Nizozemskem se morebitne težave z izdajo dokumentov, zlasti rojstnih in poročnih listov, rešujejo že zgodaj, in sicer ko se priseljenci prvič prijavijo na občini. V številnih primerih za prošnjo za državljanstvo zadostujeta že potni list in dovoljenje za prebivanje.

Služba za preverjanje prošenj za državljanstvo (*Nationality Checking Service – NCS*) je partnerstvo med skupino za državljanstvo pri Ministrstvu Združenega kraljestva za notranje zadeve (*Home Office Nationality Group*) in različnimi lokalnimi sveti v Angliji in Walesu. To zmanjšuje nepotrebne zamude pri postopku prijave za britansko državljanstvo. Pristojni lokalni sveti pri preverjanju, ali so prošnje pravilno izpolnjene in ali so priloženi vsi potrebni podporni dokumenti, zaračunavajo nižjo provizijo kot zasebni odvetniki.

<http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/britishcitizenship/applying/checkingservice/#header1>

Najdaljši roki za obravnavo prošenj

Evropska konvencija o državljanstvu določa, da mora biti obravnava končana v razumnem roku. Ena od možnih rešitev je določanje najdaljših dovoljenih rokov za obravnavo, ki so primerjalno merilo za upravno prakso in jamstvo za prosilce. Uprave lahko tako namenijo več človeških in finančnih virov za reševanje težav pri naslednjem koraku, kot so odprava zaostankov in obveščanje prosilcev o trenutnem stanju njihove prošnje ter predložitev pisne obrazložitve vsake negativne odločitve.

Od leta 2003 naprej irski informacijski pooblaščenec zahteva, da je postopek naturalizacije skladen z zakonom o dostopu do informacij (*Freedom of Information Act*) na podlagi predložitve utemeljene odločitve za zavrnitev.

<http://www.foi.gov.ie>

Leta 2006 so smernice švedske uprave za migracije (*Migrationsverket*) omejile postopek naturalizacije na osem mesecev. Trenutna čakalna doba za odločbo v povprečju znaša od enega do šest mesecev. Prav tako so Avstrija, Belgija in Nizozemska najdaljše dovoljeno trajanje postopka omejile na manj kot eno leto.

<http://www.migrationsverket.se/english.jsp?english/estudier/estuduniv.jsp>

Predpisano obdobje za vrnitev rehabilitiranih prosilcev na pravo pot

Interes države pri zagotavljanju, da se v postopkih naturalizacije opozori na kandidate, ki so bili obsojeni za resna kazniva dejanja, je upravičen. Vendar se v številnih postopkih naturalizacije prejšnja obsodba za hudo kaznivo dejanje šteje kot razlog za avtomatično zavrnitev brez upoštevanja načel rehabilitacije. Ena od rešitev je uvedba „predpisanega obdobja“, s katerim se omogoči druga priložnost tistim, ki so bili obsojeni za nekatera kazniva dejanja. Odslužiti morajo svojo kazen kot vsak drug storilec kaznivega dejanja in so nato, če izpolnjujejo pogoje, po določenem obdobju sprejeti v državljanstvo. Upravno diskrecijo lahko omejijo poštena, pregledna in nedvoumna merila, ki so določena z zakonom, in metode izračuna, povezane s posameznimi kaznivimi dejanji in kaznimi.

Prosilci za naturalizacijo na Švedskem, ki so storili kaznivo dejanje, se lahko obravnavajo po izteku čakalne dobe, katere trajanje se določi na podlagi teže kaznivega dejanja in kazni. Doba teče od datuma storitve kaznivega dejanja ali, v primeru daljših kazni, od datuma izpustitve na prostost. Ta doba pristojnim organom omogoča, da upoštevajo trenutno vedenje posameznega prosilca. Deli stopnjevanega sistema čakalne dobe se uporabljajo na Danskem, Finskem in Norveškem.

<http://www.migrationsverket.se/english.jsp?english/evisum/index.jsp>

Jezikovni pogoji in pogoji integracije, ki učinkovito spodbujajo prosilce in zagotavljajo njihov uspeh

Pri večini postopkov naturalizacije se razumno pričakuje, da je večina prosilcev prve generacije, ki izpolnjujejo pogoje šele po nekaj letih stalnega prebivanja, uspela pridobiti osnovno znanje enega od skupnih jezikov sporazumevanja v državi. Uspešnost in končno učinkovitost standardov in učinkov nekaterih nedavno sprejetih jezikovnih pogojev ali pogojev za integracijo/državljanstvo, vključno s tečaji in testi, bi bilo treba oceniti na podlagi zunanjega preverjanja, preden se potrdi, da učinkujejo kot spodbude za integracijo. Nekatere države članice so sprejele te pogoje z utemeljitvijo, da bodo dolgoročne priseljske prebivalce spodbudili k izboljšanju jezikovnih spretnosti ter poznavanja javnih institucijah in političnega sistema. Istočasno so druge odstranile ali omejile te iste pogoje, saj jih pojmujejo kot dejavnike, ki negativno vplivajo na naturalizacijo, ki služijo drugim političnim ciljem in imajo nesorazmeren vpliv na nekatere skupine, na primer na ljudi z nižjo izobrazbo ali nižjim socialno-ekonomskim statusom.

V prvi fazi se lahko z upoštevanjem jezikovnih pogojev, pogojev integracije oziroma z izvajanjem testov učinkovito omejijo diskrecijske pravice upravnih organov. Obiskovanje tečaja oziroma predložitev potrdil ali drugih dokazil o uspešno opravljenem testu je bolj standardizirano, primerljivo in neodvisno od upravnih posegov in učinkovitejše pri obravnavanju velikega števila prošelj. Prav tako zmanjšuje tveganje samovoljne, neuskajane ali potencialno diskriminacijske uporabe zakonov, kakršna se lahko pojavi pri drugih, bolj osebnih ali subjektivnih oblikah upravnega ocenjevanja. Nejasna merila se tako lahko odpravijo ali nadomestijo z jasnejšimi načini ocenjevanja, ki temeljijo na analizi in dogovoru.

Luksemburški zakon z dne 24. julija 2001 je nadomestil ubeseditev iz leta 1940, da morajo tujci „dokazati zadostno asimilacijo“, s formulacijo „prikazati zadostno integracijo“. Formalizirani so bili jezikovni testi in državljanski tečaji, različna orodja pa omogočajo lažji dostop javnosti do teh informacij, na primer prek brezplačne telefonske linije.

Med razpravami o reformi belgijskega zakonika o državljanstvu (*Code de la nationalité belge*) iz leta 2000 je bilo ugotovljeno, da je prejšnji test o integraciji le omejeno uporaben za naturalizacijo. „Pripravljenost prosilca za integracijo“ naj bi se ugotovila iz preiskav lokalne policije, kar je pomenilo skrajno subjektivne in neskladne ocene. Zdaj priseljenci dokazujejo svojo pripravljenost za integracijo že s tem, da predložijo prošnjo za naturalizacijo, izrazijo željo postati Belgijci in spoštujejo belgijsko ustavo, zakone in Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Švedski zakoni o državljanstvu ocene jezikovnega znanja niso nikoli predpisovali kot pravne zahteve, arbitrarno ocenjevanje pa je v praksi prepovedano že od poznih sedemdesetih let prejšnjega stoletja. Zamisel o uvedbi te prakse je bila večkrat zavrnjena zaradi širših pomislekov v zvezi z integracijo in pravičnostjo ter zaradi nesoglasij o namenu in standardih ocenjevanja.

V drugi fazi se pogoji glede jezika ali državljanstva lahko uredijo tako, da sčasoma vplivajo na povečanje ali ohranjanje števila prošenj in zagotavljajo zelo visoko stopnjo uspešnosti pri testiranju, kar vodi k podobnim ali višjim stopnjam sprejema v državljanstvo. Če se osredotočimo na število prošenj, uspešnih prosilcev pri testiranju in sprejemov v državljanstvo, lahko povečamo učinkovitost postopkov in s tem utrdimo verodostojnost politike. Ti podatki lahko postanejo primerjalno merilo za trajni interes, naložbo in pozitivne odnose priseljencev do naturalizacije kot poti do integracije.

Verjetneje je, da bodo priseljenci vlagali prošnje oziroma še naprej vlagali prošnje z isto pogostnostjo, če so na voljo brezplačni pripravljalni tečajji s potrjeno kakovostjo, ki so dovolj fleksibilni, da izpolnjujejo učne in praktične potrebe prosilcev. Naloga države je lahko zagotavljanje kakovosti z organizacijo tečajev ali z uradno potrditvijo strokovno pooblaščenih nevladnih organizacij in izobraževalnih institucij. Država prav tako lahko zagotovi informacije in osebne kupone ali davčne olajšave, tako da so storitve brezplačne oziroma se zanje zahteva le simbolično plačilo. Strokovna potrdila so v nekaterih primerih cenejša in učinkovitejša za prosilce in pristojne organe.

Zelo visoko stopnjo uspeha je mogoče doseči tudi z brezplačnimi in preprosto dostopnimi postopki ter pripravljanim gradivom za samostojno učenje, kot so učbeniki in kopije izpitov. Oblikovalci testov ali tečajev lahko uporabijo tudi splošno priznane standarde, kot je Skupni evropski okvir za učenje jezika. Smernice, referenčne standarde in povezane študije primerov je razvil tudi Sektor za jezikovno politiko pri Svetu Evrope.

Evropski observatorij o državljanstvu (Eucitac) se financira iz Evropskega sklada za integracijo. Poleg zagotavljanja informacij o standardih, zakonih, politiki in analizi državljanstva bo spletno mesto prikazovalo razpoložljive aktualne uradne statistične podatke o pridobitvi in izgubi državljanstva v 27 državah članicah EU in sosednjih državah. Statistični podatki iz projekta NATAC, ki so že na voljo, bodo razširjeni z opredelitvijo nacionalnih trendov v številkah in na podlagi primerjav.

Na Madžarskem je na voljo seznam s testnimi vprašanji in učbenik za ustni izpit iz osnovnega političnega in zgodovinskega znanja. Kopije se lahko natisnejo z minimalnimi stroški ali pa brezplačno prenesejo s spleta. Tudi v državah, kot so Avstrija, Danska, Estonija, Latvija in Združeno kraljestvo, učbenike zagotovi vlada.

<http://www.bmbah.hu>

Prosilci za naturalizacijo na Portugalskem morajo predložiti dokumentacijo, ki dokazuje njihovo osnovno znanje portugalskega jezika, na primer na podlagi potrdila o uspešno opravljenem izpitu. To potrdilo o izpitu lahko izda vsaka uradna portugalska izobraževalna institucija. Prav tako so na voljo brezplačni, javno dostopni vzorci jezikovnih testov.

http://www.acidi.gov.pt/modules.php?name=FAQ&myfaq=yes&id_cat=32&categories=Nacionalidade

Finski Zakon o integraciji priseljencev in sprejemu prosilcev za azil predpisuje, da je vsak priseljenec, ki je brezposeln ali prejema socialna nadomestila, upravičen do osebnega načrta integracije, ki lahko vključuje jezikovne tečaje, večkulturne tečaje, uvod v finsko življenje in poklicno šolanje. Prosilci za naturalizacijo na različne načine dokažejo jezikovno znanje, na primer v obliki potrdila o zaključku finske osnovne šole.

http://www.suomi.fi/suomifi/english/subjects/migration/guidance_for_immigrants_and_integration/index.html

Pri testih je mogoče zagotoviti visoko stopnjo uspeha, če se opravi preskušanje v fazi oblikovanja ali kot pilotni projekt. Napake se lahko pojavijo pri vseh preskusnih vajah, zato je treba zahtevna ali neustrezna vprašanja izločiti, preden se začnejo javno uporabljati. V nadaljevanju bosta pogosto javno pregledovanje in čim večje osveščanje javnosti prikazala težave in subjektivnost izbir, ki so povezane z dviganjem in utemeljevanjem standarda za osnovno ali zadostno znanje.

Obstaja tudi možnost upoštevanja razmer posameznih priseljencev. Obsežni, pogosto računalniško podprti testi lahko podcenjujejo dejanske sposobnosti. Nekatere države dovoljujejo izjeme za prikrajšane in ranljive posameznike, kot so mladoletniki, starejši, nepismeni, tisti brez dokončane osnovne izobrazbe ali tisti, ki imajo težave z duševnim zdravjem. Številni nimajo zadostnih sposobnosti, da bi dobro opravili test, ne glede na njihovo pripravljenost za učenje in sprejem pripadnosti državi.

Osebam, ki zapošajo za naturalizacijo na Nizozemskem, ni treba opraviti izpita za naturalizacijo, če so v državi živeli že osem let v šoloobvezni starosti, če so diplomirali na nizozemskih univerzah oziroma so nizozemski govorci iz Surinama ali Belgije. Drugi so vsaj delno izvzeti, če imajo zdravstvene težave ali težave z jezikom/pismenostjo. Med drugim je tudi Estonija uvedla izjeme pri testu za državljanstvo za osebe z omejeno aktivno poslovno sposobnostjo in olajševalnimi zdravstvenimi okoliščinami. V Avstriji so izjeme mogoče tudi za osebe, ki so preživele holokavst, mladoletne otroke, ki obiskujejo osnovno šolo, starejše osebe oziroma iz zdravstvenih razlogov.

Zunaj EU je v avstralska vlada oktobra 2007 nadomestila svojo prejšnjo subjektivno obliko razgovora s prvim poskusom testa za državljanstvo. Precejšen upad števila prošenj in visoka stopnja neuspeha pri testiranju, zlasti med priseljenci iz humanitarnih razlogov, sta vlado prisilila, da je januarja 2008 začela oceno testa za državljanstvo in javno posvetovanje. Vlada in organizacije priseljencev so na podlagi tega pregleda sprejele priporočila, ki ugotavljajo, da je namen testa za državljanstvo ugotoviti, ali oseba izpolnjuje zakonske zahteve. To ne pomeni, da je potrebno poznavanje vseh podrobnosti v zvezi z Avstralijo, temveč poznavanje pojma državljan, torej „državljska zaprisega“, ki jo prosilci izrečejo, ko postanejo Avstralci. Testna vprašanja in študijsko

gradivo bodo na voljo v preprostejši, jasnejši angleščini. Poenostavljen postopek bo omogočil več testnih metod in izjeme zaradi izpolnjevanja potreb prikrajšanih in ranljivih oseb. Prav tako se bo v osnovne šole uvedel program o državljanstvu, ki bo usklajen na nacionalni ravni.

<http://www.citizenshiptestreview.gov.au>

Potem ko je bilo v okviru ukrepov učinkovitosti ugotovljeno, da določen pogoj v zvezi z jezikom ali državljanstvom še naprej spodbuja priseljeno prebivalstvo in mu omogoča, da zaprosi za državljanstvo in ga enako uspešno pridobi, lahko sledi končno merjenje učinkovitosti. V fazi oblikovanja se lahko izvede longitudinalna raziskava s kontrolnimi skupinami. Rezultati bodo pokazali, ali je skupina, ki je pogoje izpolnila, opazila količinsko opredeljiva izboljšanja pri svoji ravni udeležbe (družbene, gospodarske, politične ipd.) ter pri samooceni svojega dobrega počutja in občutka pripadnosti. Te ugotovitve lahko nato usmerjajo javne razprave o skupnih točkah med pripadnostjo državi in dolgotrajno integracijo.

Učinkovit pogoj za naturalizacijo, ki se nanaša na jezik ali državljanstvo, mora še naprej spodbujati prošnje, njegovo izvajanje pa mora prosilcem omogočiti uspeh. Dokazano je bilo, da je ta učinkovit, kadar so tisti, ki izpolnjujejo pogoj, dejavnejši v družbenem, gospodarskem in političnem življenju ter poročajo o močnejšem občutku pripadnosti kot prej.

Brošura iz leta 2007, ki jo je objavila ocenjevalna komisija za državljanstvo v Združenem kraljestvu (*UK Lord Goldsmith QC Citizenship Review*), priporoča longitudinalno oceno vpliva novih testov in zahtev za naturalizacijo na migrantovi poti do državljanstva. Leta 2005 je takratna komisija za rasno enakost (*Commission for Racial Equality*) objavila poročilo „Državljanstvo in pripadnost: kaj je britanskost?“ (*Citizenship and Belonging: what is Britishness?*), v katerem so bili Britanci z najrazličnejšimi ozadji zaproseni, da povejo svoje mnenje o skupni opredelitvi britanskosti.

<http://www.justice.gov.uk/reviews/citizenship.htm>

http://www.ethnos.co.uk/what_is_britishness_CRE.pdf

5.4 Od pridobitve državljanstva do aktivnega državljanstva med starimi in novimi državljani

Aktivna politika javnega obveščanja

Vsi državljani imajo koristi od informacij o prednostih državljanstva ter pogojih in določbah glede upravičenosti do njega. Priseljenci in javnost pogosto kažejo slabo poznavanje postopka naturalizacije z izjavami, da je naturalizacija povsem preprosta v državah, v katerih je dejansko precej zapletena, in obratno. Neustrezno obveščanje je predmet številnih pritožb, ki jih prosilci vložijo pri podpornih nevladnih organizacijah. Pristojni organi pa se po drugi strani pritožujejo, da prejemajo neupravičene ali nepopolne prošnje, kar povečuje zaostanke. Javno nerazumevanje politike naturalizacije in njenih ciljev za državo priseljevanja je tudi izvor nesprejemanja priseljencev v družbi, kar lahko ovira oblikovanje politike.

Aktivna strategija komuniciranja je v pomoč priseljskim prosilcem in jih spodbuja ter hkrati obvešča javnost o koristih naturalizacije za državo priseljevanja.

Stalna kampanja z naslovom *Passt mir!*, ki jo je začel berlinski pooblaščenec za integracijo, je že v prvem letu 2006 izpolnila svoj glavni cilj: dvig stopnje naturalizacije v Berlinu prvič po šestih letih. Njen glavni rezultat je knjižica, podobna nemškemu potnemu listu, v kateri berlinske znane osebnosti, kot je boksarski prvak Oktay Urkal, pojasnjujejo koristi naturalizacije za socialno in politično integracijo in z njo povezane postopke. Vzporedno s knjižico poteka tudi kampanja za ozaveščanje javnosti, ki vključuje javne razprave in reklamne publikacije v javnih institucijah, šolah in medijih etničnih manjšin.

http://www.berlin.de/lb/intmig/passt_mir.html

Vzpostavijo se lahko brezplačna spletna mesta za samooceno, katerih kakovost preverijo pristojni organi ali nevladne organizacije. Z odgovarjanjem na preprosta vprašanja potencialni prosilec korak za korakom pregleduje zakonodajo in spozna, ali je upravičen ali ne oziroma kaj lahko pričakuje in na kaj mora biti pozoren v procesu.

<http://www.migri.fi/kansalaiseksi/eng/en-intro-2.html>

http://www.allrights.be/index.php?option=com_wrapper&Itemid=494

Nacionalni podporni centri za priseljevanje (*Centros Nacionais de Apoio ao Imigrante – CNAI*) na Portugalskem ponujajo „vse na enem mestu“ in stalno izpopolnjujejo svoje storitve kot odgovor na politične spremembe in potrebe priseljske populacije v državi, ki je vse bolj ustaljena, ter svojih državljanov. Dejansko je vse več portugalskih državljanov začelo uporabljati njihove storitve, ki niso omejene na določen pravni status. Na podlagi novega

zakona o državljanstvu (*Lei da Nacionalidade Portuguesa*) iz leta 2006 je bila v okviru centrov odprta podružnica osrednjega matičnega urada za obravnavo prošelj priseljencev in njihovih potomcev, rojenih na Portugalskem. Uradi za pravno podporo z odvetniki zagotavljajo kakovostne pravne storitve, ki temeljijo na izpolnjevanju potreb.

<http://www.oss.inti.acidi.gov.pt>

Razvoj dojemanja državljanstva pri državljanih in nedržavljanih je lahko del spremljanja integracije. Spremljanje integracije v Estoniji leta 2000 je pokazalo, da so priselenci v tej državi večinoma pozitivno naravnani do pridobitve državljanstva, najbolj pa si ga želijo za svoje otroke, zakonce in starše. Spremljanje iz leta 2005 je pokazalo, da je višja raven strpnosti izboljšala estonsko javno mnenje, pri čemer je kar 54 odstotkov podprlo poenostavljeni postopek za pridobitev državljanstva rusko govorečih oseb, rojenih v Estoniji.

<http://www.meis.ee/eng/raamatukogu/?k=monitoring&a=&t=&y=&view=search>

Slovesnosti kot priložnost za srečanje

V preteklosti je bilo samo dejanje podelitve državljanstva razmeroma nepomembna in birokratska zadeva, ki je zajemala podelitev dokumentov o nacionalnem državljanstvu. Javne podelitve državljanstva lahko združujejo številne plasti identitete: lokalno, regionalno, nacionalno in mednarodno. Čeprav se te slovesnosti pogosto navezujejo na širše razprave o razvoju nacionalnih identitet, se odvijajo lokalno v občinah, kar jim daje posebno barvitost in pomen, ki je bližje dnevni stvarnosti priseljencev in javnosti. Pri tem črpajo iz izkušenj, pridobljenih iz zgodovine demokracije v državi, oziroma se lahko primerjajo z drugimi civilnimi slovesnostmi, kot so prireditve za mlade ob podelitvi volilne pravice.

Slovesnosti morajo vključevati javnost, politike in medije. Njihova udeležba spremeni slovesnosti v platformo za ozaveščanje in predvsem da glas novim državljanom. Vsi akterji, ki delujejo na področju aktivnega državljanstva in raznolikosti, jih lahko izkoristijo kot priložnost za pridobitev novih prostovoljcev ali registracijo novih volivcev.

Javne zaobljube in slovesnosti, ki so sicer v Evropski uniji še vedno redkost, so dinamičen element sodobnih politik državljanstva. Države, ki so v preteklosti poznale take javne slovesnosti, so svojo tradicijo oživile (npr. Norveška po tridesetletni prekinitvi). Druge so začele od začetka pod navdihom severnoameriških modelov, ki so sami predmet razprav in preoblikovanja. Danes slovesnosti organizirajo v Estoniji, Franciji, Združenem kraljestvu, v nekaterih avstrijskih zveznih deželah, na Nizozemskem za „dan naturalizacije“ (24. avgust) in na Danskem (v nacionalnem parlamentu).

Glavno vprašanje, ki ga je treba obravnavati, so zahteve, zaradi katerih uspešni prosilci ne morejo sodelovati ali se udeležiti slovesnosti ob prejetju svojega nacionalnega državljanstva.

Organizatorji morajo prav tako biti pozorni na to, da poskušajo dvigniti stopnjo udeležbe, z nadaljnjimi dejavnostmi nadgradijo pobudo in privabijo javnost ter da za slovesnosti namenijo dovolj javnih sredstev.

Slovesnosti ob sprejemu državljanstva delujejo kot platforma za ozaveščanje in izvajanje aktivnega državljanstva med novimi in starimi državljani.

Francoske prefekture se od leta 2006 zavezujejo, da bodo organizirale prostovoljne slovesnosti, ki naj izrazijo dobrodoščilo v francosko državljanstvo (*Cérémonies d'accueil dans la citoyenneté française*) za priseljence, ki so pridobili francosko državljanstvo. Potrebni dokumenti se izročijo neodvisno od slovesnosti. Dogodek je zamišljen kot slovesen in slavnosten trenutek, pri katerem sodelujejo uradniki in politiki. Po navedbah ocenjevalnega vprašalnika iz leta 2008 so skoraj vse prefekture menile, da slovesnosti dobro potekajo in da so jih povabljeni dobro sprejeli.

<http://vosdroits.service-public.fr/particuliers/F15868.xhtml>

V Združenem kraljestvu je posvetovalni postopek leta 2002 sprožil razvoj slovesnosti ob sprejemu državljanstva, v okviru katerih se zaželi dobrodoščila novim državljanom v skupni civilni prostor. Lokalni organi imajo proste roke pri opredelitvi sloga svojih lokalnih slovesnosti, vključevanju nacionalnih in lokalnih simbolov, zaprisegi/izjavi kraljici ter zaobljubi upoštevanja demokratičnih vrednot in državljanskih dolžnosti. Od 1. junija 2007 naprej lahko novi državljani Združenega kraljestva v Walesu dajo zaprisego in zaobljubo v valižanskem jeziku. Od februarja 2004 do julija 2005 se je slovesnosti ob sprejemu državljanstva udeležilo 77 900 odraslih.

<http://ukba.homeoffice.gov.uk/britishcitizenship/applying/ceremony>

Služba za priseljevanje in naturalizacijo (*Immigratie- en Naturalisatiedienst, IND*) pri nizozemskem Ministrstvu za pravosodje je občinskim organom naročila, naj se v slovesnem govoru osredotočijo na teme, kot so novo pridobljene temeljne pravice novih državljanov, njihova volilna pravica in pravica do kandidiranja na volitvah v poslansko zbornico, deželni svet in Evropski parlament, ter na njihovo pravico do imenovanja na vse položaje javnih služb, kot so minister, sodnik, veleposlanik ali policist.

http://www.justitie.nl/onderwerpen/immigratie_en_integratie/naturalisatieceremonie

Če si ogledamo države, ki niso članice EU in imajo dolgoletne izkušnje s slovesnostmi, na primer Združene države Amerike, vidimo, da so bile te slovesnosti osrednjega pomena za „Demokratični projekt novih Američanov“, ki ga usklajuje Koalicija Illinois za pravice priseljencev in beguncev (*Illinois Coalition for Immigrant and Refugee Rights*). V letih med 2004 in 2006 se je za glasovanje registriralo 42 000 novih priseljenjskih volivcev. Samo

v letu 2008 je dvajset terenskih organizatorjev na celotnem območju Chicaga registriralo približno 20 000 in mobiliziralo približno 50 000 volivcev za predsedniške volitve, ki so potekale novembra 2008.

<http://icirr.org/en/nadp>

Projekti za državljanstvo ter vzgoja starih in novih državljanov

Aktivno državljanstvo zajema načine, na katere se lahko posamezniki udeležujejo v civilni družbi, skupnosti in političnem življenju na različnih upravnih ravneh ter s tem gradijo svoj kolektivni socialni kapital. Pravila sodelovanja pri aktivnem državljanstvu opredeljujejo sodobni politični standardi in pravna država: skupne vrednote, kot so človekove pravice, demokracija in medkulturno razumevanje.

Organizacije odraslih prostovoljcev in organizacije za sprejem državljanstva nove in stare državljanke enakopravno vključijo v konkretne vsakodnevne situacije, ki pomagajo oblikovati prihodnje nacionalne politike in razprave o identiteti.

Pobude za aktivno državljanstvo in vzgoja v obvezni šoli spodbujajo uveljavljanje pravic in dolžnosti, ki jih s seboj prinese državljanstvo, kar krepi skupni občutek pripadnosti raznoliki družbi.

Nizozemsko središče za politično participacijo (*Instituut voor Publiek en Politiek – IPP*) je neodvisna nestranska organizacija, ki je razvila več posebnih tečajev, okroglih miz, raziskovalnih projektov in mrežnih aktivnosti za spodbujanje politične participacije državljanov s priseljenkim ozadjem ter za povečanje njihovega deleža v občinskih in okrožnih svetih.

<http://www.publiek-politiek.nl/English>

„Glas novih državljanov“ (*New Citizens Voice*) je neprofitna organizacija, ki si od leta 2003 prizadeva izboljšati status in prepoznavnost naturaliziranih državljanov Združenega kraljestva in Britanske skupnosti narodov, ki imajo volilno pravico. Njen namen je tem državljanom zagotoviti enakovredno sodelovanje pri razvoju Združenega kraljestva. Aktivnosti zajemajo delovne skupine migrantov, delavnice, potovanja na temo državljanstva in radijsko postajo novih državljanov (*New Citizens Radio*). Organizacija poroča, da sta se ponos in samospoštovanje med udeleženci povečala, prav tako tudi sodelovanje v lokalni skupnosti ter opravljanje državnih funkcij, kot so ravnatelj šol, svétniki ali poslanci v angleškem parlamentu.

<http://www.newcitizensvoice.com>

Italija je leta 2006 sprejela „Listino vrednot državljanstva in integracije“ (*Carta dei valori della cittadinanza e dell'integrazione*), v kateri so obrazloženi vrednote in načela, veljavni za vse pripadnike italijanske družbe. V njej so obravnavani človeško dostojanstvo, socialne pravice, družinsko življenje, posvetnost in verska svoboda ter mednarodna zaveza Italije. Listina in prvih 44 členov italijanske ustave so dostopni na spletu v številnih domačih jezikih italijanskih priseljenjskih rezidentov.

http://www.interno.it/mininterno/export/sites/default/it/assets/files/14/0919_charter_of_values_of_citizenship_and_integration.pdf

Državljska vzgoja in obvezno šolanje sta lahko izhodiščni točki aktivnega državljanstva v raznoliki družbi.

V okviru Raziskave o državljski vzgoji iz leta 1999 (*Civic Education Survey*), ki jo je izvedla Mednarodna zveza za ovrednotenje učnih dosežkov (*International Association for the Evaluation of Educational Achievement – IEA*), je bilo anketiranih 90 000 štirinajstletnih šolarjev iz 28 držav, vključno z Anglijo, Švedsko, Nemčijo, Švico in francosko govorečo skupnostjo v Belgiji. Socialno prikrajšane etnične manjšine so večkrat navedle, da so se nečesa naučile v okviru državljske vzgoje med obveznim šolanjem. Ugotovljeno je bilo, da so te enako podpirale državljske vrednote (npr. patriotizem, zaupanje in enakopravnost med spoloma) kakor domača mladina iz enakega družbenega okolja, saj so te vrednote pojmovalle kot univerzalne in ne povezane le z določeno kulturo ali identiteto. Izražale so celo večjo solidarnost in strpnost do priseljencev, zanje pa je bila značilna tudi večje udejstvovanje v šolskem okolju in političnem življenju.

<http://nces.ed.gov/surveys/CivEd>

V Avstriji, zlasti na Dunaju, od leta 1997 potekajo tečajji o etiki, deloma kot odziv na vse večjo versko raznolikost. Ta učni predmet učencem pomaga pridobiti osnovno znanje o človekovih pravicah, primerjalnih verskih študijah in osnovnih vrednotah državljanstva. Ocene kažejo boljše znanje ter okrepljen dialog o primerjalnih verskih in kulturnih prepričanjih med učenci. Tudi učitelji so pozdravili učni načrt kot dodatek k verski vzgoji in kot premostitveno sredstvo za spodbujanje dialoga.

Transnacionalna pobuda nemške Zvezne agencije za državljsko vzgojo (*Bundeszentrale für politische Bildung*) z naslovom „Mreženje evropske državljske vzgoje“ (*Networking European Citizenship Education – NECE*) spodbuja prenose spretnosti in novo evropsko razsežnost sedanjih nacionalnih pobud. Na konferencah v okviru te pobude je bila dana priložnost za ponovni razmislek o državljski vzgoji v evropskih migracijskih družbah.

[http://www.bpb.de/themen/NL4E3C,0,0,Networking_European_Citizenship_Education_\(NECE\).html](http://www.bpb.de/themen/NL4E3C,0,0,Networking_European_Citizenship_Education_(NECE).html)

Sklepi

1. Priseljenci, ki svojo prihodnost vidijo v določeni državi, imajo interes za stalno prebivanje v njej kot polnopravni člani nacionalne skupnosti.
2. Čeprav se državljanstvo spreminja z zakonodajo, se identitete razvijajo in postajajo bolj dinamične z izvajanjem aktivnega državljanstva. Interes družb v državah sprejema je, da priseljence spodbujajo k pridobitvi državljanstva ter tako starim in novim državljanom omogočijo oblikovanje skupne prihodnosti v raznoliki družbi.
3. Interes držav priseljevanja je, da zavarujejo polnopravno socialno-ekonomsko in politično vključevanje na podlagi priznanja polnopravnega državljanstva svojim ustaljenim rezidentom.
4. Vztrajno nizke stopnje sprejema državljanstva je mogoče zvišati, če se odstranijo določeni elementi v državljskem pravu, ki nenamerno ustvarjajo velike ovire in ustaljeno prebivalstvo nedržavljanov odvrta od vložitve prošnje.
5. Merila upravičenosti za naturalizacijo se lahko odražajo v dejstvu, da običajni novi priseljenci lahko izpolnjujejo pogoje in si želijo postati nacionalni državljani po nekajletnem stalnem prebivanju.
6. Z uvedbo državljanstva po ozemlju rojstva (*ius soli*) za potomce prve generacije ima pravo lahko pomembno vlogo pri zagotavljanju enakih pravic za otroke, rojene v državi, ter boljšega izhodiščnega položaja za njihove izobraževalne in poklicne poti.
7. Preskus sredstev za preživljanje in stroškov postopka je mogoče oceniti, da se določi njihov učinek na ekonomsko integracijo in njihove posledice za demokratično upravljanje.
8. Ena od prednosti pravnega in demografskega prizadevanja za sprejemanje večkratnega državljanstva je povečano število naturalizacij v številnih državah članicah EU. V teh državah odločitev priseljence, da se naturalizira, nima negativnih stranskih učinkov na njegovo družino, družbene in gospodarske vezi.
9. Države lahko pojasnjujejo in izvajajo svoje politike tako, da pospešijo postopke za dobrodošlico priseljenkim prosilcem kot bodočim državljanom.
10. Odprava široke upravne diskrecije ter zagotavljanje ustreznega vodstva in nadzora povečujejo spoštovanje načela pravne države in učinkovitost postopkov naturalizacije.
11. Učinkovit pogoj za naturalizacijo, ki se nanaša na jezik ali državljanstvo, mora še naprej spodbujati prošnje, njegovo izvajanje pa mora prosilcem omogočiti uspeh. Dokazano je bilo, da je tak pogoj učinkovit, kadar novi državljani poročajo o močnejšem občutku pripadnosti in so dejavnejši v družbenem, gospodarskem in političnem življenju.
12. Aktivna strategija komuniciranja pomaga in spodbuja priseljenke prosilce ter hkrati obvešča javno mnenje o koristih naturalizacije za državo priseljevanja.

13. Slovesnosti ob sprejemu državljanstva delujejo kot platforma za ozaveščanje in izvajanje aktivnega državljanstva med novimi in starimi državljani.
14. Pobude za aktivno državljanstvo in vzgoja v obvezni šoli spodbujajo uveljavljanje pravic in dolžnosti, ki jih s seboj prinese državljanstvo, kar krepi skupni občutek pripadnosti raznoliki družbi.

Poglavje 6

Priseljenska mladina, izobraževanje in trg dela

Povečanje kakovosti in učinkovitosti izobraževanja in usposabljanja ter izboljšanje njihove dostopnosti priseljcem pomaga ustvariti boljše in številnejše poklicne priložnosti. To olajša njihov prehod na trg dela, kar izboljša socialno kohezijo.

Socialno-ekonomski dejavniki in znanje jezika pomembno vplivajo na priložnosti in izzive, s katerimi se posamezniki s priseljskim ozadjem srečujejo na vsaki stopnji izobraževanja, vse od otroške dobe do zgodnje dobe odraslosti. Ustrezni ukrepi pripomorejo h krepitvi sposobnosti mladih priseljencev in sposobnosti uveljavljenih institucij, ki so pristojne za izpolnjevanje njihovih učnih potreb.

To poglavje opisuje strategije za zvišanje dosežene šolske izobrazbe pri priseljskih učencih z izboljšanjem šolskega sistema, s povečanjem sposobnosti pri učiteljih in upravnem osebju ter z aktivnim vključevanjem mladih priseljencev in njihovih staršev.

To poglavje temelji na petem skupnem osnovnem načelu, ki poudarja, da „imajo sistemi izobraževanja in usposabljanja v državah članicah bistveno vlogo pri integraciji novih mladih priseljencev in bodo še naprej pomembni za drugo in tretjo generacijo, zlasti v povezavi z učenjem jezika“.

6.1 Izboljšanje šolskega sistema

Vzroki za nižjo šolsko uspešnost priseljencev prve in druge generacije, pa naj so to jezikovne sposobnosti njihovih družin ter migracijske in nastanitvene razmere ali drugi dejavniki, se spreminjajo od enega do drugega šolskega sistema in skozi čas. Uspeh priseljskih otrok v šoli je večinoma povezan z njihovim socialno-ekonomskim statusom, ki pa ne pojasnjuje v celoti njihovega slabšega položaja. V nekaterih državah ti otroci dosegajo slabše ali boljše šolske rezultate v primerjavi z drugimi otroki s podobnim socialno-ekonomskim statusom. Različne stopnje izobraževalnega sistema priseljskim učencem ponujajo različne priložnosti in povzročajo različne ovire. Ovire, ki jih ne obravnavamo dovolj zgodaj, lahko pozneje v življenju privedejo do težav, medtem ko priložnosti, ki se takoj izkoristijo, lahko ponudijo nove in boljše učne in delovne možnosti.

Tehtnost teh različnih neugodnih dejavnikov na različnih stopnjah in v različnih šolskih sistemih odloča o tem, kateri skupek ukrepov politik je najustreznejši. Raziskave kažejo, da v nekaterih državah ali na nekaterih točkah v šolskem sistemu na uspešnost učenca najbolj vpliva njegov socialno-ekonomski status. V teh primerih bo politika učinkovitejša, če bo uporabljala splošne ukrepe pri široki ciljni skupini, ki vključuje priseljske in domače učence. Ta ciljna skupina so lahko učenci s slabimi učnimi rezultati, učenci na posebnih

smereh ali točkah prehoda ali učenci iz družin z nizkim socialno-ekonomskim statusom. Po drugi strani pa raziskave ugotavljajo, da na uspešnost učencev najbolj vplivata njihovo obvladovanje jezika oziroma dejstvo, ali imajo migracijsko ozadje ali ne. V teh državah in na teh točkah v šolskem sistemu bo politika učinkovitejša, če bo uporabljala ciljno usmerjene ukrepe, ki so posebej namenjeni nekaterim kategorijam priseljencev in njihovih potomcev. Ciljna skupina so lahko novi priseljenci, druga in tretja generacija priseljencev ali učenci iz gospodinjstev, v katerih se govori drug jezik in ne jezik države prebivanja. Zato se v šolskem sistemu uporablja ciljno usmerjanje in vključevanje v prevladujoče usmeritve (*mainstreaming*) ob upoštevanju rezultatov raziskav, ki kažejo, s katerim od obeh načinov je mogoče najučinkoviteje doseči dvig uspešnosti.

Leta 2008 je GD Evropske komisije za izobraževanje in kulturo začel evropsko razpravo o teh temah v zeleni knjigi z naslovom „Migracija in mobilnost: izzivi in priložnosti za izobraževalne sisteme v EU“.

Nadaljnjo analizo in primere praks lahko najdete v naslednjih publikacijah:

Spremljevalna študija k zeleni knjigi „Izobraževanje in integracija migrantov“ (*Education and the Integration of Migrants*):

<http://www.efms.uni-bamberg.de/pdf/NESEducationIntegrationMigrants.pdf>

„Vključitev priseljskih otrok v evropske šole“ (*Integrating Immigrant Children into Schools in Europe*), pripravilo informacijsko omrežje Eurydice o izobraževanju v Evropi pri GD za izobraževanje in kulturo:

http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/pdf/0_integral/045EN.pdf

„Kakšno je uspešno izobraževanje migrantov? Pregled dokazov in možnih politik“ (*What Works in Migrant Education? A Review of Evidence and Policy Options*), za tematski pregled izobraževanja migrantov pri OECD:

[http://www.oalis.oecd.org/olis/2009doc.nsf/NEWRMSFREDAT/NT00000B0A/\\$FILE/JT03259280.PDF](http://www.oalis.oecd.org/olis/2009doc.nsf/NEWRMSFREDAT/NT00000B0A/$FILE/JT03259280.PDF)

„Kjer priseljski učenci uspejo: primerjalni pregled uspešnosti in vključenosti iz PISE 2003“ (*Where Immigrant Students Succeed: A Comparative Review of Performance and Engagement in PISA 2003*), pripravil OECD:

<http://www.oecd.org/dataoecd/2/38/36664934.pdf>

Kakšna naj bo vloga oblikovalcev politik pri izobraževanju, integraciji in na drugih področjih politik?

Številni državni organi na različnih upravnih stopnjah si prizadevajo za izboljšanje dosežene šolske izobrazbe pri prvi in drugi generaciji priseljencev. Večina neugodnih dejavnikov, s katerimi se srečujejo priseljenki učenci v šolskem sistemu in pri prehodu na trg dela, je v pristojnosti izobraževalne politike.

Ministrstva za izobraževanje imajo glavno besedo pri tem, ali se bodo uresničevali splošni ali specifično usmerjeni cilji. Naknadno lahko spodbujajo horizontalno usklajevanje in medresorske projekte z drugimi ministrstvi, tudi s tistimi, ki se ukvarjajo z integracijo. Ciljni mladinski programi, ki jih potrjujejo ministrstva za priseljevanje ali integracijo, se lahko oprejo na strokovno znanje, načela in standarde iz izobraževalne politike. Druga ministrstva se lahko vključijo pri posebnih vprašanjih: ministrstva za stanovanjske zadeve in razvoj mest v zvezi s segregacijo šol, ministrstva za družino in socialne zadeve v zvezi s predšolsko vzgojo ali ministrstva za zaposlovanje in enake možnosti, dejavna pri programih integracije na trgu dela. Vertikalni usklajevalni organi so enako pomembni za vzpostavitev operativnih partnerstev, da se uresničujejo cilji politike na ustrezni upravni ravni. Ti organi prav tako lahko pomagajo oblikovati strateška partnerstva, na primer pri lokalnih pobudah, da se pridobijo finančni vzvodi in pozornost interesnih skupin ali vlagateljev na višjem nivoju.

Širši družbeni pogoji, ki jih urejajo različne politike, npr. za priseljevanje, stanovanjske zadeve, socialne zadeve in zaposlovanje, lahko delujejo bodisi kot povezovalni elementi ali kot ovire za učinkovito izobraževalno politiko.

Dostop do osnovnega in srednjega šolstva za vse

Večina držav članic razširja pravico do izobraževanja na vse otroke v osnovnošolski in srednješolski starosti ne glede na njihov pravni položaj ali dolžino stalnega prebivanja. Ta pravica je izražena v Splošni deklaraciji ZN o človekovih pravicah in v Konvenciji ZN o otrokovih pravicah. Le peščica držav še nima uvedenih varovalnih ukrepov, ki šole zavezujejo k vpisu otrok, katerih status ni urejen oziroma ki so le kratkotrajno bivali ali bodo predvidoma stalno prebivali v državi le kratek čas. Tako se lahko, na primer, opravi pregled ureditev ob sprejemu prosilcev za azil, da se zagotovi ustrezna ocena potreb in vpis otrok prosilcev za azil v šolo čim prej po prihodu ali vložitvi prošnje.

Morebitna segregacija pri dostopu do šol delno izvira iz stanovanjske segregacije. Priseljenci z nizkim socialno-ekonomskim statusom so lahko zaradi previsokih cen izrinjeni (ali v primerih diskriminacije izgnani) iz soseščin s kakovostnimi šolami, medtem ko se „domače“ družine ponekod selijo iz soseščin, v katerih je vse večje število priseljenkih prebivalcev (tako imenovani „beg belcev“). Nekaterim učencem je uspela vključitev v kakovostne šole zunaj njihovih soseščin na podlagi programov za „izbiro šol“, ki staršem dajo večje možnosti pri izbiri šol za njihove otroke. Vendar pa številni od teh programov za „izbiro šol“ ne delujejo v korist družin s priseljenkim ozadjem ali z nizkim socialno-ekonomskim statusom.

Ugotovljeno je bilo, da družine z državljani pogosteje uporabljajo možnost izbire šol in se ne odločajo za šole z visokim odstotkom priseljencev. OECD priporoča, naj programi za „izbiro šol“ uporabijo preprosto loterijsko metodo za zmanjševanje neugodnosti, ki jih priseljenci doživljajo kot tujci.

Ena od strategij za prekinitve povezave med gručenjem priseljencev in nizko šolsko uspešnostjo je, da se osredotočimo na izboljšanje kakovosti šol in poučevanja v šolah z visokim odstotkom priseljencev.

„Kakovost v večetničnih šolah“ (*Quality in Multi-Ethnic Schools – QUIMS*) v Švici prispeva k dvigu izobraževalnih standardov in zagotavlja kakovost v šolah, v katerih je stopnja učencev s priseljskim ozadjem 40 odstotkov ali več, da bi se privabilo več domačih Švicarjev in učencev iz srednjega razreda. Te šole lahko črpajo dodatna sredstva in strokovno podporo na določenih področjih, kot so poučevanje jezika, ocena potreb za stalno podporo ter vključujoč in nediskriminacijski celostni etos šole.

<http://www.quims.ch>

Druga strategija je, da se šole z večinskim odstotkom državljanov združijo s priseljskimi šolami. Tako lahko na primer šole z večinskim odstotkom domačih učencev s finančnimi spodbudami privabijo migrante. Nekatere koristi lahko prinese tudi oblikovanje močnih partnerstev v okviru učnega načrta in zunaj njega med bližnjimi šolami, ki imajo visok odstotek domačega ali priseljskega prebivalstva.

Ena od zamisli je zmanjšanje segregacije v šolah s priseljski in šolah z domačini, kakor izpostavlja kopenhavski model integracije (*Københavns integrationsmodel*) iz leta 2006. Šole, v katerih prevladujejo priseljenci, naj bi uporabile različne strategije obveščanja za pridobitev družin z danskim poreklom, medtem ko naj bi šole z večinskim odstotkom učencev danskega porekla najele delavce, ki se ukvarjajo z integracijo, in domače prevajalce ter s tem privabile priseljske družine. Treba je opozoriti na to, da je petnajstodstotni razkorak med uspešnostjo priseljencev in domačih učencev mogoče povezati z gručenjem priseljencev in pridobljeno šolsko izobrazbo staršev.

<http://www.kk.dk>

Odprava pristranskosti pri izbiri in razvrščanju v šolskem sistemu

Gručenje priseljencev je lahko tudi posledica pristranskosti, ki je vgrajena v izobraževalni sistem. V skladu s splošno šolsko prakso začnejo učence razvrščati in opazovati predvsem glede na „večje“ ali „manjše“ sposobnosti. Toda če ima otrok nižji socialno-ekonomski

status ali priseljsko ozadje, raziskave kažejo, da bo z večjo verjetnostjo uvrščen v razred z manjšo sposobnostjo v primerjavi s sovrstnikom, ki je dosegel podoben rezultat pri standardiziranih testih. Pristranskost, ki je vzrok tega neugodnega položaja, izvira iz subjektivnih priporočil učiteljev, razvrščanja v zgodnji starosti, množice različnih vrst šol in morebitne napačne diagnoze učencev iz skupin priseljencev ali etničnih manjšin kot učencev s „posebnimi potrebami“.

Pred kratkim so številne države članice EU začele izvajati šolske reforme. Selekcija po sposobnostih se lahko opravi razmeroma pozno, tako da imajo mladostniki dovolj časa, da presežejo neenakovredni začetni položaj. Različne vrste šol se lahko združijo v eno, tako da lahko učenci iste starosti uživajo ugodnosti zahtevnega in kakovostnega kurikuluma. Ocene se nato lahko oprejo na objektivnejša merila, ki omilijo vpliv stereotipov in napačnega dojetja. Strokovnjaki, ki izvajajo oceno „posebnih potreb“, se lahko usposobijo za prepoznavo jezikovnih težav, kulturno odstopajočega vedenja in negativnih stereotipov pri priseljskih učencih. Koncept „osnovne šole višjega razreda“ (*Top Class Primary School*) sposobnim in motiviranim otrokom omogoča, da obiskujejo dodatno leto osnovne šole, kar jim omogoča opravljanje sprejemnega izpita za uglednejše izobraževalne smeri. Ni se še pokazalo, ali bodo ta različna obetajoča prizadevanja uspešna pri zagotavljanju natančnejših ocen in ustrežnejših izobraževalnih poti.

Priseljski učenci so običajno uspešnejši v šolskih sistemih z manj vrstami šol, poznejšo selekcijo po sposobnostih in objektivnimi načini ocenjevanja, kar velja tudi za učence s posebnimi potrebami.

Natančna ocena novih priseljencev glede predhodnega šolanja v tujini

Izobraževalne institucije morajo pravilno oceniti prejšnjo stopnjo šolanja novih priseljencev, ki je potekalo v njihovi državi izvora. Oblasti lahko oceno vsakega posameznega udeleženca prepustijo šolskemu osebju. Šole pogosto nimajo usposobljenosti ali sredstev za ugotovitev stopnje šolanja in primerjavo šolskega sistema v državi izvora s tistim v državi gostiteljici. Poleg tega je večja verjetnost, da bo učenec uvrščen v razred, ki je pod njegovo starostno skupino, če se ocena v celoti ali vsaj delno ne opravi v maternem jeziku učenca, kar negativno vpliva na njegov izobraževalni in družbeni razvoj. Pomanjkanje enotnih meril večinoma vodi k neskladni uporabi obstoječih meril v državi. Neustrezne razvrstitve po stopnji ter posledično nesorazmerne podpore, ki jo imajo novi priseljski učenci, ni mogoče ugotoviti, če ni nobene revizije razvrščanja učencev.

Pristojni organi morajo pri oceni predhodnega šolanja uporabiti enotna merila na podlagi aktualnih informacij, pridobljenih od države izvora. Istočasno se lahko uporabijo instrumenti za oceno njihovega znanja jezika, v katerem poteka poučevanje,

na podlagi katerih se oblikujejo ustrezni jezikovni podporni programi. Pred kratkim uvedeni ukrepi za oceno predhodnega šolanja v številnih državah se pogosto ne uporabljajo zaradi pomanjkanja ozaveščenosti o teh ukrepih med priseljenci in pri upravah, ki jih zagotavljajo.

Ocene že dosežene šolske izobrazbe v tujini, ki se zahtevajo za vpis v obvezno izobraževanje za polni čas, se v državah, kot so Belgija, Madžarska, Luksemburg, Malta, Portugalska in Romunija, opravijo na podlagi zunanjih meril.

V Belgiji prosilci za azil ali begunci, ki ne morejo predložiti potrebne dokumentacije za postopke priznanja tujih diplom ali spričeval osnovnega in srednjega šolanja, lahko dajo formalno izjavo.

V Franciji oceno stopnje šolanja in jezikovne sposobnosti ob prihodu opravi specializirana služba Ministrstva za šolstvo v jeziku, ki ga učenec razume.

Novi priseljski učenci, zlasti tisti, ki ne govorijo jezika, veliko pridobijo v programih usmerjanja, ki jim pomagajo preseči začetne ovire, povezane s prekinitvijo njihovega izobraževanja in spremembo nastanitvenih razmer njihove družine. Končni cilj je, da se vsakemu učencu omogoči čim lažji in čim hitrejši prehod. Ti programi so intenzivni, pogosto so časovno omejeni na nekaj mesecev in temeljijo na natančno določenem učnem načrtu o državi in njenem šolskem sistemu. Svet Evrope priporoča, naj izobraževalni organi razmislijo o tem, da bi novim priseljencem v okviru šolskega usmerjanja dovolili, da del študija opravijo v svojem maternem jeziku. Pri otrocih, ki prehajajo med šolskimi sistemi, lahko preprečimo še večji zaostanek za njihovimi domačimi sovrstniki s tem, da še naprej razvijamo kognitivne in učne spretnosti, ki so nujne za uspešno nadaljevanje šolanja v jeziku poučevanja.

Visoki in enotni standardi za ocene predhodnega šolanja ter programi usmerjanja novim priseljskim učencem omogočijo, da se na ustrezni stopnji vključijo v šolski sistem.

Projekt za prehod beguncev, ki se izvaja v Boltonu, Združeno kraljestvo (*Gateway Refugee Project*), in nosi naslov „Izhodišče“ (*Starting Point*), novim priseljencem, ki ne govorijo angleško, ponuja uvod v britanski izobraževalni sistem s srednjo stopnjo znanja angleščine. Otroci so v ta projekt povprečno vključeni šest tednov. „Izhodišče“ učencem ponuja varno in zaščiteno okolje. Zaradi večje samozavesti, boljšega sporazumevanja in spretnosti pri raznolikih izobraževalnih izkušnjah se lahko bolje izkažejo v rednih šolah.

<http://www.refugee-action.org.uk/ourwork/projects/Gateway.aspx>

Sistematična stalna podpora na podlagi potreb priseljskih učencev

Tekoče govorjenje jezika poučevanja v šolah je bistvenega pomena za uspešnost priseljskih učencev, oblikovalci izobraževalnih politik v državah priseljevanja so mu zato dali največjo prednost. Po začetnem obdobju nastanitve je zbiranje sredstev za sistematično stalno podporo običajno omejeno na tako imenovane „ranljive učence“. Študije o vplivu migracijske izkušnje na šolsko uspešnost kažejo, da je ena od največjih ovir za učinkovito učenje jezika razpoložljivost podpore na vseh stopnjah šolanja. Ti dodatni podporni ukrepi morajo biti na voljo za različne starosti in stopnje znanja, vključevati pa morajo več kot le jezikovno podporo, saj naj bi priseljenci, ki govorijo isti jezik kot domači učenci, s tako pomočjo lahko tudi vsebinsko dohiteli druge učence.

Metode, kakovost in stopnja izvajanja dodatne podpore se bistveno razlikujejo med posameznimi državami članicami EU in ponekod v njih. Nekatere šole se odločijo za „integrirani model“. Potem ko so novi priseljenci razvrščeni v ustrezeni razred in končajo program usmerjanja, se neposredno vključijo v redno izobraževanje. Jezikovno poglobitev med rednim poukom dopolnjuje sistematična dodatna jezikovna podpora po pouku ali med običajnimi šolskimi urami. Slednje vključuje „programe inštruiranja“, pri katerih učenci za nekaj ur izostanejo od rednega pouka zaradi individualnih inštrukcij. Druge šole uporabljajo „model ločevanja“. Po končanem usmerjanju se novi priseljski otroci razvrstijo v ločene razrede, ki so prilagojeni njihovim posebnim potrebam. Preden se premestijo v redno izobraževanje, morajo doseči določeno stopnjo jezikovnega znanja. Končni cilj obeh modelov naj bi bil integrirano izobraževanje kot način lažjega vzpostavljanja družbenih vezi in izboljšanja uspešnosti vseh učencev pri rednem pouku.

Stalna podpora učencem s priseljskim ozadjem pomaga, da v prehodnem obdobju čim prej dohitijo druge. Te tečaje odlikujejo dobro uveljavljeni in redno ovrednoteni standardi kakovosti za učenje drugega jezika ter tesno sodelovanje učiteljev pri poučevanju integrirane vsebine.

Primernost in strukturiranje obeh modelov zahteva nadaljnjo oceno in razpravo. Tako na primer OECD ugotavlja, da za priseljske otroke ni niti nujno niti koristno, da odlično obvladajo jezik poučevanja, preden so sprejeti v redno izobraževanje. Jezik in kognitivni razvoj gresta z roko v roki, kar pomeni, da se bodo priseljski učenci bolje naučili jezika v pomenljivem, praktičnem in interaktivnem okolju.

Iz tega sledi, da je treba učenje drugega jezika povezati z vsebinskim učenjem, ki ustreza učnim uram rednega šolskega kurikulumu. Za najuspešnejše programe je značilno naslednje:

- sistematično visoki standardi in zahteve za učenje drugega jezika;
- tesno sodelovanje med rednimi in jezikovnimi učitelji;
- centralno razvito učno gradivo;

- ureditve, ki omogočajo večje in ne manjše število ur individualnih inštrukcij za nove priseljence;
- ukrepi za boj proti učinku stigmatizacije udeležencev.

V državah z dobro uveljavljenimi in jasno opredeljenimi programi jezikovne podpore je vrzel med uspešnostjo priseljskih in domačih učencev oziroma med prvo in drugo generacijo priseljskih učencev razmeroma majhna.

Priseljski učenci na Švedskem so vključeni v tečaje švedščine kot drugega jezika, dokler ne znajo govoriti in pisati o kompleksnih vsebinah. Učitelji v teh tečajih morajo biti usposobljeni za poučevanje drugega jezika in slediti natančno določenemu učnemu načrtu. Ti dodatni jezikovni tečaji v integriranem modelu so enako obsežni in zahtevni kakor redni tečaji švedščine in prav tako zagotavljajo usposobljenost za višješolsko izobraževanje.

<http://www.sweden.gov.se/sb/d/2063>

Estonska Fundacija za integracijo ponuja zgodnji sistematični in večjezični program jezikovnega poglobljanja, ki se zgleduje po podobnih programih v Kanadi in na Finskem. Osebe, ki so končale ta program, so se odlikovale z višjo stopnjo jezikovnega znanja kakor njihovi sovrstniki, ki niso bili vključeni v programe jezikovnega poglobljanja, medtem ko so bili rezultati pri matematiki in znanosti ter znanju maternega jezika primerljivi. Ti dosežki in visoka stopnja zadovoljstva staršev so povezani s prostovoljno naravo programa, tesnim sodelovanjem med starši in oblikovalci programa ter nadaljnjo podporo pri poučevanju maternega jezika in kulture.

<http://www.meis.ee/eng/immersion>

Mehanizmi dodeljevanja sredstev

Pri dodatnih sredstvih, ki se zagotovijo na individualni ali šolski ravni, se upoštevajo spremembe v populaciji, da bi se lahko zagotovila ustrezna podpora pri prehodu novih priseljencev v šolski sistem in ohranjanje prijaznega šolskega okolja. Dodatno financiranje ni toliko strošek kot naložba za mesto, regijo ali državo s prebivalstvom, ki se uči drugega jezika. Na eni strani šole pridobijo sredstva, na drugi strani pa lahko tudi investirajo v razvoj svojega strokovnega znanja o integraciji in poučevanju drugega jezika, ki se pozneje lahko prizna in izmenja z manj izkušenimi šolami na občinski, regionalni ali nacionalni ravni.

Pri ugotavljanju, katere šole najbolj potrebujejo pomoč, morajo oblikovalci politik opredeliti ciljno skupino za mehanizme dodeljevanja sredstev (tj. rojeni v tujini, nematerni govorniki, osebe z nizkim socialno-ekonomskim statusom, prikrajšana območja), razporeditev

sredstev na različnih stopnjah izobraževanja (tj. predšolsko, osnovnošolsko, srednješolsko) in upravno stopnjo za razdelitev teh sredstev v izobraževalnem sistemu države (tj. občinska, regionalna, nacionalna).

Sklad za nepovratna sredstva za dosežke etničnih manjšin (*Ethnic Minority Achievement Grant – EMAG*) v Združenem kraljestvu podeljuje sredstva za dodatno podporo na podlagi potreb in števila v šolo vključenih učencev z nizkim učnim rezultatom, ki izhajajo iz manjšinskih etničnih skupin, in učencev drugega jezika. Po nedavni oceni se je žarišče z jezikovne podpore preneslo na slab učni uspeh, tako da so se opredelili jasni cilji za zmanjšanje razlik pri uspešnosti, lokalni organi pa so bili povabljeni, da pripravijo podporne strategije.

http://www.qca.org.uk/qca_7278.aspx

„Prednostne izobraževalne cone“ (*Zones d'éducation prioritaires – ZEP*) v Franciji, uvedene leta 1981, pri dodeljevanju javnih sredstev za spodbujanje enake možnosti uporabljajo kombinacijo geografskih meril in meril porekla. Eno od teh meril je, na primer, delež otrok z najmanj enim od staršev, rojenim v tujini.

<http://www.educationprioritaire.education.fr/>

Usposabljanje in zaposlovanje učiteljev za raznolike razrede

Izobraževalni strokovnjaki se strinjajo, da so učitelji najpomembnejši vložek, ki ga lahko izobraževalni sistemi zagotovijo za izboljšanje šolske uspešnosti učencev, zlasti tistih s priseljskim ozadjem ali iz socialno prikrajšanih okolij. Ne glede na to so te skupine najredkeje deležne kakovostnega poučevanja. Raziskave kažejo, da prevladujoča orodja za izboljšanje kakovosti učiteljev, kot so zmanjšanje števila učencev v razredu in zaposlovanje več kakovostnih učiteljev in pomočnikov, učinkoviteje vplivajo na povečanje uspešnosti pri priseljenicah in prikrajšanih učencih kakor pri povprečnih učencih. Čim mlajši so učenci, ko prejemo kakovostno poučevanje, tem večji je vpliv na njihovo splošno izobraževalno pot.

Raznolike šole, ki zaposlujejo več kakovostnih učiteljev in pomočnikov, lahko sprejmejo ukrepe za spodbujanje prošelj oseb s priseljskim ali manjšinskim ozadjem. Nekateri dokazi poudarjajo pozitiven učinek na rezultate priseljskih učencev, saj učitelji s priseljskim ali manjšinskim ozadjem večinoma bolj pozitivno dojemajo priseljske učence, imajo pozitivnejša pričakovanja in z njimi bolje komunicirajo. Kakovost učitelja priseljskih učencev je odvisna od številnih lastnosti, kar pomeni, da je ozadje pomembno, vendar ni edino merilo za zaposlitev. Povečevanje deleža učiteljskega osebja s priseljskim ozadjem je učinkovito sredstvo za spodbujanje medkulturne kompetence šole in povezovanje z lokalnimi skupnostmi, vendar se ne uporablja dovolj.

Možni pozitivni ukrepi, ki jih šole lahko sprejmejo, so povečevanje priznanja tujih učiteljskih diplom, na primer na podlagi tečajev za potrditev kvalifikacij in kampanj obveščanja v sodelovanju z izobraževalnimi organi in inštituti za usposabljanje učiteljev.

Agencija za usposabljanje in razvoj šol v Angliji in Walesu (*Training and Development Agency for Schools*) privablja nove učitelje z opaznim manjšinskim ozadjem s ciljno usmerjenim oglaševanjem, programi mentorstva in nepovratnimi sredstvi za usposabljanje ter z določanjem kvot zaposlovanja v inštitutih za usposabljanje učiteljev.

<http://www.tda.gov.uk/partners/recruiting/diversesociety.aspx?keywords=ethnic>

Druga ciljno usmerjena strategija za izboljšanje kakovosti učiteljev je uvedba zahteve, da morajo vsi učitelji pridobiti temeljne veščine, ki so potrebne za poučevanje razredov s kulturno in jezikovno raznolikimi učenci.

Zaposlovanje več kakovostnih učiteljev je eden od najučinkovitejših vložkov za izboljšanje stopnje dosežene izobrazbe, zlasti pri učencih s priseljskim ozadjem ali iz prikrajšanih okolij. S povečevanjem števila učiteljev s priseljskim ozadjem in/ali z medkulturnim usposabljanjem lahko povečamo doseženo šolsko izobrazbo učencev, pričakovanja učiteljev in splošno kakovost učnega okolja.

Učenje jezika poteka pri vsakem rednem pouku, pa naj bo to književnost, matematika ali kemija. Pouk zahteva medkulturno kompetenco, obvladovanje kulturnih razlik v razredu, spretnosti reševanja sporov, diagnostične spretnosti pri razlikovanju med jezikovnimi težavami in učnimi pomanjkljivostmi ter sposobnost razvijanja didaktičnih pripomočkov in učnih strategij. Učitelji, ki niso dovolj dobro pripravljene ali usposobljeni za raznolike razrede, verjetno težje dojemajo otroke z drugo rasno, etnično, versko ali družbeno pripadnostjo in v zvezi z njimi gojijo nižja pričakovanja, kar zmanjšuje njihovo šolsko uspešnost in samozavest.

Belgija, Finska, Nizozemska, Norveška, Portugalska in Združeno kraljestvo so, na primer, opredelili medkulturne kompetence, ki jih morajo učitelji pridobiti v okviru svojega usposabljanja. Te zajemajo poznavanje položaja učencev z drugačnim kulturnim ozadjem, dojetje teh učencev in sposobnosti obvladovanja odnosov med učenci z različnim kulturnim poreklom.

Inštituti za usposabljanje učiteljev in spodbude za usposabljanje na delovnem mestu so osrednjega pomena pri zagotavljanju različnih orodij za strokovni razvoj prihodnjih in sedanjih učiteljev, na primer smernice o dobri praksi pri jezikovni podpori in o poučevanju govorcev drugega jezika. Univerze in centri odličnosti za medkulturno

izobraževanje in poučevanje drugega jezika lahko oblikujejo skupne kakovostne kurikule, modele usposabljanja ter izvedbene smernice za izobraževalce in oblikovalce politik. Ta usposabljanja imajo lahko pozitiven stranski učinek ozaveščanja pri učiteljih glede njihovih morebitnih, čeprav nenamernih, nižjih pričakovanj, ki lahko vodijo k spremembi njihovega vedenja.

Britanski pilotni program z naslovom *Raising the Achievement of Bilingual Learners in Primary Schools* (Dvig uspešnosti dvojezičnih učencev v osnovnih šolah) je poskrbel za strokovni razvoj in gradivo o najboljši praksi, da bi s tem izboljšal strokovno znanje in samozavest učiteljev v osnovnih šolah. Leta 2006 je postal nacionalna strategija, potem ko so ocene pokazale, da so v šolah, kjer se je program izvajal, pričakovanja učencev, prisotnost v razredu in znanje angleščine presegla raven, ki so jo dosegale podobne šole, ki niso bile vključene v program.

<http://www.dcsf.gov.uk/research/data/uploadfiles/RR758.pdf>

Dajanje prednosti medkulturnemu izobraževanju

Uspešnost pristopa z medkulturno kompetenco pri povečevanju kakovosti učiteljev in šol je nujno povezana s spremembami v instituciji. Sposobnost posameznega učitelja, da uporablja spretnosti in gradivo, pridobljeno med usposabljanjem, je odvisna od stopnje zavezanosti celotne šole k medkulturnemu izobraževanju. Tako so na primer učenci, ki so jih anketirali v inštitutih za usposabljanje v španski Kataloniji, na Nizozemskem in Švedskem, izrazili mnenje, da je treba medkulturnemu izobraževanju dati večjo prednost ne le na tečajih, temveč tudi na terenu.

Obsežno javno razpravo o pomembnosti medkulturnega izobraževanja mora v prakso prenesti šolsko upravno osebje. Prakse zajemajo module ali predmete o medkulturnem izobraževanju in državljanstvu, večnarodnostne navedbe v didaktičnem gradivu in bolj raznolike obšolske dejavnosti. „Evropska konferenca o aktivni udeležbi mladih iz etničnih manjšin v družbi“ (*European conference on Active Participation of Ethnic Minority Youth in Society*), ki jo je leta 2006 organizirala danska vlada, je predlagala, da se ustanovijo specializirani centri, ki bi ponujali usposabljanje za reševanje sporov, komunikacijske spretnosti in medkulturne programe mentorstva, da bi se krepila samostojnost mladih ter povečala njihova pričakovanja in dosežki.

S polnim izvajanjem medkulturnega izobraževanja po kurikulumu, didaktičnem gradivu in obšolskih dejavnostih povečamo ozaveščenost domačih in samozavest priseljenskih učencev.

Od leta 2004 naprej je „raznolikost in večkulturnost“ (*Diversity and Multiculturalism*) obvezen predmet v britanskih šolah za učence od enajstega do devetnajstega leta starosti, ki se tudi ocenjuje. Predmet obravnava vprašanja, povezana z raznoliko družbo, tudi z etničnimi in verskimi skupnostmi ter njihovimi kulturami, spreminjanje vzorcev notranje in zunanje migracije ter politične in gospodarske razloge za migracijo doma in v tujini.

<http://curriculum.qca.org.uk/index.aspx>

Na Češkem se izvajanje medkulturnega pristopa spremlja v nekaterih šolah. Inšpektorji preverijo, ali ravnatelj, učitelji in drugo šolsko osebje izvajajo smernice, navedene v direktivi Ministrstva za šolstvo, mladino in šport o boju proti rasizmu, ksenofobiji in nestrpnosti v šolskem etosu.

<http://www.msmt.cz>

6.2 Naložba v učence

V interesu oblikovalcev izobraževalne politike je, da se povečata dostopnost in obveznost predšolske vzgoje in otroškega varstva za vse prebivalce. Zgodnje izobraževanje majhnim otrokom ponuja najboljše razvojne možnosti. Otroci, ki obiskujejo kakovostne institucije za predšolsko vzgojo in vrtce, razvijejo boljše kognitivne spretnosti in spretnosti reševanja težav, znajo bolje sodelovati in upoštevati druge, so bolj samozavestni in bolje pripravljeni na učinkovit preskok v osnovno šolo. Koristi zgodnjega izobraževanja se še večajo med osnovnim in srednjim šolanjem ter se odražajo pri nemotenem prehodu v nadaljnje izobraževanje in na trg dela. Institucije za predšolsko vzgojo in vrtci prav tako omogočijo več prostega časa materam, da se lahko aktivneje vključijo v družbo in na trg dela.

Mednarodne raziskave potrjujejo, da vključenost v predšolsko vzgojo otrokom iz socialno-ekonomsko prikrajšanih družin omogoča boljše napredovanje v šoli. Prav tako tisti iz družin, v katerem govorijo tuji jezik, vzpostavijo zgodnji in reden stik z jezikom poučevanja v državi gostiteljici prav v starosti, ko so najbolj dojemljivi za učenje jezika.

Pri družinah z nizkimi prihodki, med katerimi so priseljenci običajno visoko zastopani, je manjša verjetnost, da bodo otroci vključeni v zgodnje varstvo in izobraževanje. S težavami dostopa do zgodnjega otroškega varstva se spopadajo vsi starši, kjer so mesta omejena ali je vpis drag. Priseljenki starši in starši z nizkimi prihodki tudi ne dobijo zadostnih informacij o možnostih, ki so na voljo, manj zaupajo neznanim vzgojiteljem in dajejo prednost ugodnim neformalnemu varstvu na domu, ki ga zagotavljajo družinski člani. Tisti priseljenki starši pa, ki uporabljajo storitve institucij za predšolsko vzgojo in vrtcev, lahko naletijo na odsotnost dialoga, razumevanja in empatije med njimi in osebjem, kadar vzgojiteljsko

osebje nima medkulturnih izkušenj in, še pomembneje, spretnosti poučevanja jezika gostiteljske države kot drugega jezika. Veliko institucij za predšolsko vzgojo tudi ne zna ustrezno oceniti jezikovnih spretnosti priseljskih otrok, da bi jim lahko omogočili primerno učenje jezika in programe podpore (kjer obstajajo).

Kakovostne institucije za predšolsko vzgojo in vrtci so dolžne izpolnjevati potrebe družin, v katerih se govori več jezikov in ki so socialno-ekonomsko prikrajšane. Pristojni organi lahko učinkovito zagotovijo vključenost družin z nizkimi prihodki tako, da zagotavljajo ciljno usmerjeno finančno podporo ali brezplačen dostop do storitev predšolske vzgoje. Od predšolskih učiteljev se lahko zahteva usposobljenost za poučevanje drugega jezika z uvedbo novih postopkov zaposlovanja, ki dajejo prednost učiteljem drugega jezika in vzgojiteljem s tujim poreklom in strokovno usposobljenostjo. Da bi bili lahko učinkoviti, morajo biti njihove metode poučevanja in programi neposredno primerljivi s tistimi, ki se uporabljajo v osnovni šoli. Uporabljajo se lahko strategije obveščanja, ki omogočajo medsebojno obveščanje nosilcev izobraževanja in priseljskih staršev o prednostih zgodnjega izobraževanja na eni strani ter posebnih potrebah in pričakovanjih družin na drugi strani.

Danska, Finska in Švedska so poskrbele za visoko stopnjo udeležbe priseljencev s starostno integriranim pristopom, ki združuje različne izobraževalne in vzgojno-varstvene programe v istem lokalnem središču za otroke od enega do šestih let.

Poročilo Eurydice iz leta 2009 z naslovom „Izobraževanje in vzgoja v zgodnjem otroštvu v Evropi: obravnava družbenih in kulturnih neenakosti“ (*Early childhood education and care in Europe: tackling social and cultural inequalities*) priporoča izdelavo enotnega sistema, primerne za vse starostne skupine do šestih let, ki celotnemu osebju omogoča kakovostno usposabljanje v učnih in kulturnih pristopih ter vzpostavljanje aktivnih partnerstev s starši iz prikrajšanih in raznolikih okolij:

http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/pdf/0_integral/098EN.pdf

Obveščanje in partnerstvo s starši iz prikrajšanih okolij

Starši imajo osrednjo vlogo pri izobraževanju svojih otrok – pri pridobivanju jezika, pomoči pri domačih nalogah in učenju, pri usmerjanju njihovih poklicnih poti in pričakovanj ter kot vzorniki. Vendar starši z nižjim socialno-ekonomskim statusom, vključno s priseljenci, običajno redkeje sodelujejo pri šolskih dejavnostih. Mednarodne raziskave potrjujejo, da priseljski starši gojijo visoka upanja glede izobrazbe svojih otrok, a se pri vključevanju v izobraževanje srečujejo s številnimi ovirami. Te med drugim zajemajo omejena finančna sredstva in pomanjkanje „notranjih“ informacij o izobraževalnem sistemu, občutek nezaželenosti

v neznanem šolskem okolju, jezikovne ovire in različna kulturna pričakovanja glede vloge družine v izobraževalnem procesu. Šole lahko spodbujajo odnos med starši in otrokom s strategijami, ki ne pomagajo le razvijati kompetenc staršev, temveč podpirajo tudi otroke, ki so pogosto v vlogi tolmača ali razlagalca med starši in učitelji.

Učinkovit način obveščanja je zagotovitev lahko dostopnih informacij o šolskem sistemu države v okviru nastanitvenih paketov za nove priseljence ter ponujanje dodatnih učnih priložnosti in jezikovnih storitev, kot so prevedena gradiva in tolmači. Šole prav tako lahko veliko vlagajo v programe usmerjanja za priseljenke starše v povezavi z vpisom v šolo, nastanitvijo, aktivnim vključevanjem in dostopom do informacij o prihodnjih izbirah v šolskem sistemu. Ta podpora lahko sega od upravne pomoči, vključno s prevodom informacij o šolskem sistemu za starše in učence, dostopa do tolmačev, osebja, ki skrbi za izpolnjevanje potreb priseljenkih učencev in njihovih družin, do posebnih srečanj za priseljenke družine ali zagotavljanja psihosocialne podpore. Obiski na domu so pogost in precej koristen način vzpostavitve stika z družinami iz prikrajšanih okolij.

Aktivne strategije obveščanja priseljenkih in prikrajšanih staršev ter prostovoljni programi za nadaljnje izobraževanje odraslih, namenjeni vsem, spodbujajo boljšo prisotnost pri pouku, boljše šolske rezultate ter povečajo udeležbo staršev pri šolskih dogodkih in dejavnostih.

Na Irskem spletno mesto Ministrstva za šolstvo in znanost (*Department of Education and Science*) ponuja informacije o šolskem sistemu v šestih jezikih. Poleg tega Agencija za sprejem in integracijo (*Reception and Integration Agency*) pripravlja informativno knjižico v glavnih jezikih priseljenkega prebivalstva, ki je namenjena staršem prosilcev za azil in beguncev ter mladoletnikom brez spremstva.

<http://www.education.ie>

<http://www.ria.gov.ie>

Od leta 1997 naprej je projekt za izobraževalno usmerjeno delo s starši (*Ausbildungsorientierte Elternarbeit – AOE*) v Frankfurtu na Majni usposobil 60 „mediatorjev“ iz migrantskih organizacij in šol. V delavnicah usmerjanja o nemškem sistemu izobraževanja in usposabljanja, ki so potekale v 17 jezikih in se jih je leta 2006 udeležilo 3 450 oseb, so bila obravnavana tudi vprašanja, kot so disleksija, hiperaktivnost, storitve poklicnega svetovanja in večjezičnost.

<http://www.stadt-frankfurt.de/amka>

Na Švedskem je treba po potrebi zagotoviti tolmačenje na posebnih uvodnih srečanjih, ki se organizirajo za novo prispelle družine, da se jim pojasnijo pravice in temeljne vrednote, povezane s predšolskim in šolskim izobraževanjem. Starši imajo prav tako pravico do tolmačenja, da lahko sledijo „pogovoru o osebnem razvoju“, ki se odvija dvakrat letno.

Namen mednarodne pobude z naslovom „Program za domače poučevanje predšolskih mladostnikov“ (*Home Instruction Programme for Preschool Youngsters*) je povečanje ozaveščenosti in sposobnosti staršev iz prikrajšanih okolij, tudi priseljencev in etničnih manjšin, z zagotavljanjem inštruktorjev, ki izvirajo iz njihovih skupnosti. Redne ocene v državah, kot sta Nemčija in Nizozemska, kažejo, da so se kognitivne sposobnosti sodelujočih otrok bistveno izboljšale v primerjavi z drugimi otroki.

<http://www.hippy.org.il>

Številne države so testirale prostovoljne programe za nadaljnje izobraževanje odraslih, da bi ugotovile, ali izpolnjujejo potrebe priseljskih staršev in pomagajo preoblikovati šolo v skupno središče skupnosti, ki združuje tiste z domačim in priseljskim ozadjem. Ti programi, znani tudi kot „široko zasnovana šola“, „skupnostna šola“ ali „šola s celostnimi storitvami“, temeljijo na zamisli, da je treba povečati vključitev staršev. Če staršem ponudimo brezplačno učenje jezika gostiteljske države in države izvora ter storitve, kot so športne dejavnosti in dostop do interneta, lahko s tem povečamo njihovo zaupanje v šolo, njihova pričakovanja in spodbujanje šolske uspešnosti njihovih otrok.

Projekt Rucksack (*Nahrbtnik*) regionalnega urada RAA Essen v Nemčiji, ki povezuje jezikovno usposabljanje z drugimi izobraževalnimi dejavnostmi v vrtcih in osnovnem izobraževanju, usposablja priseljske matere za vodenje lokalnih skupin z vrstnicami, ki tako izboljšujejo svoje sposobnosti zagotavljanja podpore svojim otrokom pri učenju. Kvalitativna ocena projekta, ki so jo dali udeleženci, kaže, da je projekt vnesel in ohranil pozitivne spremembe v odnose med starši in učitelji.

<http://www.essen.de/module/bildungsangebote/index.asp?version=integrationsatlas>

Izobraževalni projekt za matere in otroke (*Mother Child Education Project*) obvešča starše turškega porekla, ki živijo v Belgiji, Franciji, Nemčiji, na Nizozemskem in v Švici, o izobraževalnem sistemu v njihovi državi stalnega prebivališča ter jim pomaga, zlasti ženskam, da pridobijo spretnosti in sredstva za sodelovanje v lokalnih družbenih in izobraževalnih dejavnostih. Nevladna fundacija z enakim imenom (AÇEV) sodeluje z lokalnimi združenji migrantov in žensk, reprezentativnimi posvetovalnimi telesi in uveljavljenimi združenji civilne družbe. AÇEV nadzira in usposablja nacionalne inštruktorje, ki organizirajo podporne programe in tečaje v turškem jeziku in jeziku države stalnega prebivališča. Zunanje akademske ocene za primerjavo družin, ki so bile udeležene v program AÇEV, in družin, ki tega usposabljanja niso opravile, so pokazale, da je projekt pri materah izboljšal samozavest in njihov interes za šolanje. Projekt je bil pozitivno ovrednoten tudi glede uspešnosti in učinkovitosti izvajanja in razširjanja.

<http://www.acev.org/educationdetail.php?id=16&lang=en>

Novembra 2008 se je v Franciji začela nova eksperimentalna akcija z naslovom *Ouvrir l'école aux parents pour réussir l'intégration* (Odpiranje šole staršem za uspešno integracijo), ki poteka na 61 osnovnih in srednjih šolah ter bo ocenjena leta 2009. Cilj te prostovoljne pobude je seznaniti starše otrok prve in druge generacije s šolskim sistemom, njegovimi cilji in delovanjem, da bi tako lahko bolje sodelovali in pomagali svojim otrokom pri šolskih obveznostih. Program ponuja tudi prostovoljne jezikovne tečaje.

<http://www.education.gouv.fr/bo/2008/31/MENE0800648C.htm>

Poučevanje maternega jezika

Večina držav ponuja vsaj nekaj podpore pri poučevanju maternega jezika in kulture z različnimi stopnjami zaveze. Ta podpora tradicionalno temelji na „hipotezi soodvisnosti“, po kateri priseljenjski učenci ne morejo obvladati novega jezika, dokler se formalno ne naučijo in začnejo kritično razmišljati o jeziku, ki so se ga naučili najprej in ga najverjetneje uporabljajo doma. V pregledu literature OECD ne najdemo nobenega jasnega raziskovalnega soglasja za podporo ali zavrnitev hipoteze soodvisnosti, kar nam pomaga pojasniti zmedo in politizacijo okoli vloge poučevanja maternega jezika.

Večjezičnost je postala prednostna naloga za tiste razvite države, ki se vidijo kot inovativne in globalno povezane družbe, temelječe na znanju. Kadar učenci vstopijo na trg dela s tekočim obvladovanjem drugega jezika in maternega jezika, ta človeški kapital prinese izmerljive gospodarske in družbeno-kulturne koristi namembni državi, zlasti kadar je znanje njihovega maternega jezika povezano z znanjem in mrežami v njihovih državah izvora.

Poučevanje maternega jezika je lahko temeljni kamen medkulturnega izobraževanja šole in njenega kurikulumu tujega jezika. Učenci s priseljenjskim ozadjem bodo lahko ohranili in razvili to obliko človeškega kapitala in ga nato delili z zainteresiranimi študenti brez priseljenjskega ozadja. Domači učenci v teh šolah bodo imeli več in boljše priložnosti za učenje tujega jezika ter medkulturnih spretnosti za delo in življenje v svoji raznoliki družbi in v tujini. Vsaka šola verjetno ne more ponuditi kakovostne možnosti dvojezičnega izobraževanja za različne jezikovne skupine svojih učencev, saj bi to zahtevalo preveč sredstev. Na voljo pa so številne stroškovno učinkovite kurikularne možnosti za vse zainteresirane učence s priseljenjskim ozadjem ali brez njega. Raznolik kurikulum se lahko uvede v tuje jezike, ki jih ponujajo osnovne in srednje šole, vključno z nadaljevalnimi tematskimi tečaji. Druga možnost je, da se v redni razred pri nekaterih predmetih vključijo dvojezični razredni pomočniki. Taka konkretna uporaba pristopov k medkulturnemu izobraževanju na šolah zagotavlja boljše učenje in priložnosti za premostitev socialnih razlik.

Poznavanje domačih jezikov in kultur prispeva k človeškemu kapitalu v državi priseljavanja, ki ga oblikovalci politik lahko povečajo skladno s svojimi cilji za izobraževanje na svetovni ravni in za konkurenčnost na trgu dela.

Projekt „Jezikovna raznolikost v portugalskih šolah“ (*Diversidade Lingüística na Escola Portuguesa*) spodbuja medkulturno in večjezično kompetenco ter se bori proti segregaciji tako, da uvaja dvojezične pilotne šole, kjer se poučujeta kreolščina Zelenortskih otokov in kitajska mandarinščina, odprte za priseljence, ki so domači govorci, in za domače portugalske učence.

http://www.iltec.pt/projectos/em_curso/turmas_bilingues.html

Tečaji maternega jezika (in zlasti učitelji maternega jezika) imajo lahko tudi pomembno povezovalno vlogo med družinami in šolami. Organizacija takih tečajev je lahko del šolske proaktivne podpore staršem, ki je namenjena mobilizaciji priseljskih družin in članov skupnosti. Šole lahko dajo na voljo izobraževalno gradivo in prostor ali pa subvencionirajo programe, ki se zagotavljajo zunaj razreda.

„Forum dopolnilnih šol“ (*Supplementary Schools Forum*) v Bristolu, Združeno kraljestvo, je sestavljen iz petindvajsetih prostovoljnih šol skupnosti, ki ponujajo dodatne učne ure iz domačega jezika in kulture ter iz glavnih predmetov, kot je angleščina. Po oceni iz leta 2005 bi bilo mogoče pozitiven učinek teh šol na šolsko uspešnost, samozavest in identiteto povečati z mestno platformo za najboljšo prakso. Forum je spodbudil večjo izmenjavo in partnerstva med ustaljenimi in novo priseljenimi skupnostmi ter z uveljavljenimi šolami.

<http://www.bristol.gov.uk/ccm/navigation/community-and-living/equality-and-diversity>

Na Švedskem ima učenec, ki je vključen v obvezno šolanje in srednje izobraževanje, pravico do poučevanja maternega jezika, če materni jezik enega ali obeh staršev/skrbnikov ni švedščina, če je jezik dnevna oblika sporazumevanja za učenca ter učenec že ima osnovno znanje in željo po učenju jezika. Poučevanje se izvaja tam, kjer je najmanj pet učencev in en učitelj, kar pomeni, da je to splošna praksa v šolah z visokim odstotkom priseljskih učencev in v neodvisnih šolah z jezikovnim značajem. Raziskave kažejo, da lahko tečaj maternega jezika pozitivno učinkuje na ocene otroka ter občutek identitete in pripadnosti. Prav tako se je povečalo vključevanje staršev v šolanje otroka ne glede na njihove prihodke in stopnjo izobrazbe.

http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/eurybase/pdf/section/SE_EN_C10_7.pdf

Zagotavljanje vzornikov in mentorjev za priseljske učence

Mentorji imajo lahko dragoceno vlogo pri inštruiranju in vodenju mladih pri njihovem izobraževanju. Mladi strokovnjaki s priseljskim ozadjem (plačani ali prostovoljci) se lahko vključijo kot pedagoški pomočniki, ki dodatno podpirajo priseljske učence. Tako priseljskim

učencem ne ponudimo le akademske podpore, temveč tudi pozitivne vzornike. To je lahko posebej dragoceno, kjer se etnične skupnosti delijo v dve ločeni skupini – nižji razred in nastajajočo elito srednjega razreda. Mentorji, ki so zelo uspešni, lahko dajejo navdih in nasvete študentom z nižjo šolsko uspešnostjo.

Mentorstvo povečuje samozavest priseljskih učencev in jih povezuje z vzorniki iz nastajajočih priseljskih elit.

Inštitut za večkulturni razvoj (*Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling – FORUM*) in Izobraževalni inštitut de Baak organizacije delodajalcev VNO-NCW (*Managementcentrum van de werkgeversorganisatie VNO-NCW*) spodbujata osebno inštruiranje visoko izobraženih mladih oseb s priseljskim ozadjem na zadnji stopnji njihovega študija. Mentor pomaga izboljšati njihove socialne kompetence in vodstvene lastnosti.

<http://www.forum.nl/wereldstalent/organisaties.html>

Pošolska pomoč za izboljšanje uspešnosti in povezovanja

Rekreacijske dejavnosti, npr. športni dogodki in poletni tabori, lahko spodbujajo komunikacijo med priseljskimi otroki in domačini. Starši teh otrok so prav tako lahko povabljeni k sodelovanju in po možnosti k organizaciji teh dogodkov, ki se lahko organizirajo tudi v sodelovanju s priseljskimi organizacijami.

Pošolske dejavnosti povezujejo sodelujoče priseljske in domače učence ter šolske organizatorje, starše in združenja priseljencev.

Fundacija Jacobs Foundation iz Švice organizira poletne taborne za učence drugega jezika iz priseljskih družin, na katerih preskušajo različne metodologije, npr. gledališko vzgojo, rezultate udeležencev in kontrolnih skupin pa ocenijo v določenem obdobju z namenom izboljšanja znanja in razširitve uspešnih pristopov.

<http://www.jacobsfoundation.org>

„Odprta šola“ (*École Ouverte*) od leta 1991 v Franciji odpira vrata osnovnih in srednjih šol za širok spekter kulturnih, pristočasnih dejavnosti, dejavnosti učenja tujega jezika in drugih dejavnosti ob sredah in sobotah ter med poletnimi in zimskimi šolskimi počitnicami. Program je dostopen vsem učencem, ki živijo v problematičnih mestnih območjih, ter učencem iz prikrajšanih ekonomskih in kulturnih okolij, vključno z novimi priseljskimi

učenci. Kvalitativne ocene kažejo, da je program učinkovit v boju proti konfliktom v soseščini in zaboljšanje socialne integracije, šolskega okolja ter odnosov med učitelji, starši in lokalnimi skupnostmi.

<http://eduscol.education.fr/D0116/accueil.htm>

Prav tako je v Franciji od septembra 2008 Ministrstvo za šolstvo vzpostavilo „šolsko usmerjanje“ po prostovoljni izbiri v osnovni šoli in prvih štirih letih srednje šole. V dveh urah nadzora po koncu pouka učitelji učencem pomagajo pri domačih nalogah in poskrbijo za dodatne šolske ure ali športne, kulturne in umetniške dejavnosti.

<http://www.education.gouv.fr/cid5677/accompagnement-educatif.html>

6.3 Olajšanje prehoda v visoko šolstvo in na trg dela

Evropska unija priznava terciarno izobraževanje kot pomembno strategijo za spodbujanje inovativnosti, produktivnosti in rasti v družbi znanja. Odstotek mladih priseljencev, ki končajo terciarno izobraževanje, se bistveno razlikuje med skupnostmi priseljencev. Te razlike najverjetneje nastanejo, kjer je bilo izobraževanje mladih prekinjeno (kakor to velja za večino prosilcev za azil in beguncev) in/ali ti prihajajo iz držav, kjer je dostop do izobraževanja omejen, zato ne izpolnjujejo akademskih pogojev za vstop v terciarno izobraževanje. Razlike prav tako nastanejo zaradi vrednot, ki jih starši povezujejo z visokim šolstvom.

Vlada, izobraževalne institucije, organizacije civilne družbe, fundacije ter zasebna podjetja lahko povečajo število štipendij in programov za nadarjene mlade osebe s priseljskim ozadjem (in njihove starše).

V Franciji so razvili različne programe za spodbujanje raznolikosti v centrih odličnosti za visoko šolstvo. Inštitut za študij političnih ved Sciences-Po je sprejel več sto študentov (dve tretjini z enim od staršev, ki je tujec) na podlagi prilagojenega postopka izbire. Triletni program usposabljanja z naslovom „Visoka šola? Zakaj ne tudi zame?“ (*Une grande école? Pourquoi pas moi?*), ki ga je uvedla poslovna šola in šola za menedžment ESSEC, je prevzelo še 30 elitnih šol, v katere je vključenih 3 000 študentov. Podobno podporo na individualni ravni zagotavljajo programi tehniških ved in menedžmenta, ki jih vodijo velike francoske telekomunikacijske družbe v okviru združenja *Cercle Passeport Telecoms*.

<http://www.sciences-po.fr> / www.pourquoiipasmoi.essec.fr / www.passeport-telecoms.com

Alternativno šolanje

Mladi, ki so zavrnil tradicionalne oblike šolanja, potrebujejo druge možnosti za razvoj svojih kompetenc, za katere menijo, da so privlačne in pomembne. Izobraževanje, sestavljeno iz modulov, temelječih na potrebah, ki je hkrati praktično in oprto na moderne tehnologije, je za mlade precej privlačnejše. Tako je namen „šol za drugo priložnost“ zagotavljanje novih priložnosti za izobraževanje in usposabljanje mladih izločenih oseb, ki nimajo zadostnih spretnosti in kvalifikacij za nadaljnje usposabljanje ali vstop na trg dela.

Poklicno izobraževanje in usposabljanje

Del programa lizbonske strategije za obdobje od 2000 do 2010, po katerem naj bi Evropska unija postala najbolj dinamično, konkurenčno in na znanju temelječe gospodarstvo, je povečanje števila mladih, ki končajo srednje izobraževanje. Visoko šolstvo je najbolj zaželen pot za pridobitev spretnosti, ki jih zahteva družba znanja. Ko so bili sprejeti že vsi ukrepi, ki zagotavljajo, da mladi priseljenci pridobijo kompetence za uspešen zaključek srednjega izobraževanja, je poklicno izobraževanje in usposabljanje druga izbira za tiste, ki kljub podpori najverjetneje ne morejo končati srednjega izobraževanja in šolo zapustijo z zelo omejenimi možnostmi.

Priseljenci so v nadaljnjem izobraževanju in usposabljanju nizko zastopani, njihov osip pa je velik. Programi obveščanja, ki priseljence seznanjajo z razpoložljivimi tečaji, so lahko neučinkoviti ali pa jih sploh ni, tečaji pa so pogosto slabo prilagojeni različnemu izobraževalnemu, kulturnemu in/ali jezikovnemu ozadju priseljencev. Prav tako tečaji običajno niso strukturirani dovolj fleksibilno, da bi učencem omogočili usklajevanje družinskih in delovnih obveznosti. Ukrepi za odpravo teh ovir bodo spodbudili mlade priseljence k nadaljevanju izobraževanja in vrnitev tistih, ki so predčasno prekinili ali opustili šolanje.

Namen kampanje danskega Ministrstva za integracijo „Potrebujemo vse mladostnike“ (*Brug for alle unge*) je spodbuditi več mladih priseljencev, da začnejo in končajo poklicno usposabljanje. Kampanja vključuje projektno skupino, ki pomaga poklicnim šolam pri pospeševanju pobud za znižanje osipa med priseljenci in spodbujanje najboljše prakse.

http://www.brugforalleunge.dk/fileadmin/bruger_upload/Billeder/Publikationer/English_Summary_evaluation_BFAU_final-version.pdf

Poleg tega danska usmeritev „Nova priložnost za vse“ (*Ny chance til alle*) poskuša na trg dela vključiti brezposelne osebe iz etničnih manjšin. To zajema obvezno vključitev v splošno ali poklicno izobraževanje za vse mlade prejemnike denarne podpore. Posebni programi pomagajo mladim, starim manj kot 25 let, ki niso končali mladinskega izobraževalnega programa. Programi mladim omogočajo tudi pridobitev kvalifikacij, ki so potrebne za uspešen zaključek poklicnega usposabljanja.

<http://www.nychance.dk>

V projektu PALMS je bila izoblikovana mreža 250 strokovnjakov in socialnih delavcev iz italijanskih občin za razvoj poti do integracije in vključitve na trg dela za mladoletnike brez spremstva, kar bi jim omogočilo, da lahko pri 18 letih zaprosijo za pridobitev dovoljenja za prebivanje. Poti so bile individualno oblikovane za 260 mladoletnikov brez spremstva, od katerih jih je bilo 179 sprejetih na delovno prakso, 157 jih je prejelo štipendijo in 110 potrebno službo po koncu usposabljanja.

http://www.comune.torino.it/stranieri-nomadi/min_stranieri/progetti/equal.htm

Učenci prve in druge generacije lahko naletijo na večje ovire pri potegovanju za prvo službo kakor njihovi domači vrstniki zaradi socialno-ekonomskega statusa njihovih družin, šibkejših socialnih mrež in nezadostnega znanja o „razvejanosti“ trga dela. Poleg tega ni mogoče spregledati diskriminacijskih praks zaposlovanja.

Spodbujanje zgodnjega vstopa na trg dela

Pri postopkih zaposlovanja delodajalci običajno večjo težo dajejo delovnim izkušnjam priseljencev v državi kakor pa prejšnjim delovnim/izobraževalnim izkušnjam v tujini ali potrdilom o obiskovanju jezikovnih tečajev v gostiteljski državi. Pogodbe, ki povezujejo delovne in učne priložnosti, učencem omogočajo pridobitev različnih delovnih, jezikovnih in dodatnih socialnih kompetenc ter jim pomagajo prepoznati lasten potencial in vrednost lastnega dela. Priporočljiva so poklicna jezikovna usposabljanja oziroma jezikovna usposabljanja na delovnem mestu, ki zagotovijo, da poučevanje jezika države gostiteljice za mlade priseljence ne postane preobsežno in neučinkovito. Programi usposabljanja na delovnem mestu so lahko koristni tudi za tiste z delovnimi/izobraževalnimi izkušnjami v tujini, ki potrebujejo dodatna potrdila.

Povečevanje števila mladih priseljencev, ki so vključeni v vajeništvo in druge sheme usposabljanja, je ena od strategij reševanja brezposelnosti pri mladih. Poleg izvajanja stranskih ukrepov so potrebne tudi strategije, ki spodbujajo več mladih priseljencev k poklicnemu usposabljanju. Uspeh programov, ki temeljijo na vajeništvu, je odvisen od kakovosti sodelovanja s podjetji, ki zagotavljajo delovna mesta. Oblasti lahko omogočijo pregled odprtih delovnih ali vajeniških mest ter potrdijo raven osnovnega jezikovnega znanja in kompetenc, potrebnih za opravljanje navedene funkcije. Prav tako se lahko vključijo v stalno zagotavljanje dobre kakovosti in izvedbe vajeništva, ki se dogovori med šolami, organizacijami civilne družbe in različnimi vrstami delodajalcev. Mala in srednja podjetja so posebej težko dostopna skupina delodajalcev.

Dokazano je, da so zgodnje delovne izkušnje, ki temeljijo na kakovostnem vajeništvu in delovnih/učnih programih, zlasti pomembne za uspešnost priseljenske mladine na trgu dela.

Avstrija in Nemčija sta vzpostavili sisteme zgodnjega in dobro uveljavljenega vajeništva, ki traja razmeroma dolgo ter vodi k pridobitvi spričevala in osebnega potrdila o delovni dobi. Raziskovalni projekt TIES je ugotovil, da je bila druga generacija turških priseljencev v teh državah boljše usposobljena za vstop na trg dela, da so nanjo manj vplivale diskriminacijske prakse zaposlovanja in da je bila uspešnejša pri zaposlovanju v primerjavi z državami brez sistemov vajeništva.

<http://www.tiesproject.eu>

Mestu Dunaj je uspelo povečati število vajencev s priseljskim ozadjem z uporabo večjezičnih letakov in spletnih oglasov. Vsi vajenci prejmejo informacije o raznolikosti in končajo modul o medkulturnem izobraževanju.

Program „Step2Work“ na Nizozemskem pomaga ne kvalificiranim mladim, ki prezgodaj prekinejo šolanje, pri vstopu na trg dela tako, da jim za eno leto zagotovi in financira delovno prakso, potem pa naj bi se z delodajalcem sklenilo redno delovno razmerje. Med to delovno prakso so udeleženci projekta vključeni v pripravljani tečaj in stalno usposabljanje. Projekt je izpolnil svoje cilje za prvo leto, ko je 102 od 120 udeležencev omogočil sklenitev delovnega razmerja, ustanovil usposobljeno skupino svetovalcev in uvedel preizkušeni kurikulum za usposabljanje.

http://www.nuon.com/nl/Images/Jaarverslag%20Step2Work_tcm164-66002.pdf

Projekt „Mreža za poklicno usposabljanje, ki ga zagotavljajo tuji podjetniki“ (*Network Netzwerk berufliche Bildung – Ausbildung durch ausländische Unternehmer*) v Mannheimu, Nemčija, obravnava dvojno težavo priseljske mladine, ki prezgodaj prekine šolanje in ne more najti vajeniškega dela, ter omejene sposobnosti priseljskih podjetnikov, da to delo zagotovijo. Projekt spodbuja oblikovanje novih vajeniških mest v sektorjih trgovine in gostinstva ter zagotavlja dodatna usposabljanja udeležencev za medkulturne kompetence in večjezičnost. Vanj je vključenih 120 priseljskih podjetnikov, njihovo število pa narašča od dvanajst do petnajst letno. Na koncu se je 80 odstotkov udeležencev stalno zaposlilo v podjetju, drugi pa so našli delo ali se vpisali na visoke šole.

Pozitivni ukrepi

Vlada in zasebna podjetja upoštevajo kodeks ravnanja pri izpolnjevanju določenih meril za spoštovanje raznolikosti pri praksah zaposlovanja. Javni sektor mora upoštevati pravne obveznosti za spodbujanje enakosti in raznolikosti, enako velja za podjetja, ki jim je uspelo pridobiti pogodbe za javna naročila, posojila, nepovratna sredstva ali druge vladne datjave. Pri malih in srednjih podjetjih, ki so posebno težko dostopna, se je izkazalo, da neposredna vladna pomoč pri plačah in davčne ugodnosti zelo učinkovito spodbujajo zaposlovanje

posameznikov, ki so že po sami naravi prikrajšani na trgu dela (mladi priseljenci, dolgoročno brezposelni, invalidne osebe ipd.).

V skladu z belgijskim načrtom „Plan Rosetta“ so delodajalci upravičeni do vračila prispevkov za socialno zavarovanje, če se zavežejo, da bo najmanj tri odstotke njihove delovne sile sestavljene iz mladih, pri čemer naj bi bili otroci priseljencev dvojno ponderirani.

<http://pdf.mutual-learning-employment.net/pdf/official-paper-belgium-jun01.pdf>

Prilagajanje politik potrebam mladih priseljencev

Evropske smernice o zaposlovanju, ki vsebujejo skupne prednostne naloge za nacionalne politike zaposlovanja, priporočajo, da države članice izvajajo skupek ukrepov, ki zagotavljajo, da nobena mlada oseba ne ostane brez šolanja ali zaposlitve. Strategije so prilagojene izpolnjevanju posebnih potreb nekaterih skupin mladih priseljencev, za katere je značilna slaba udeležba na trgu dela.

Oblikovalci politik izobraževanja in integracije so razvili programe, ki pomagajo učencem pri pripravi, ohranjanju ali celo oblikovanju njihove prve službe v poklicu, ki ustreza njihovim sposobnostim in željam. Udeleženci lahko v teh programih pridobijo samozavest, socialne kompetence na trgu dela, poklicne podporne mreže in potrdila, vse od pripravništva do delovnih mest. Namen teh programov je vplivati na socialno-ekonomsko vključevanje in na prepoznavnost tega, kaj so mladi priseljenci že lahko in kaj še bodo prispevali h gospodarskemu življenju.

Številnim mladim priseljencem, ki so brez zaposlitve ali izobrazbe, aktivnosti za krepitev položaja in vloge pomagajo s tem, da jih spodbujajo in jim dajo sredstva za spremembe ter jih prepričajo, da so spremembe mogoče in v okviru njihovih sposobnosti. „Državljska središča“ (*Citizen centres*) ponujajo vire, ki mladim zagotavljajo dostop do informacij, interneta, jezikovnih tečajev in usposabljanj za socialne kompetence.

Programi lahko povečajo socialne kompetence učencev, ki izboljšajo možnosti za službo na vstopni točki tako, da zagotovijo več priložnosti za neformalno učenje v okviru informacijskih središč, usposabljanj, mentorstva in dostopa do mrež.

Nemška služba za integracijo mladine (*Jugendmigrationsdienste – JMD*) je ciljno usmerjena služba za integracijo mladih z migracijskim ozadjem. Skupno število služb JMD je 360, njihov cilj pa je izboljšati možnosti mladih za uspešno integracijo glede na jezik, šolo in izobrazbo ter prehod v zaposlitev na podlagi individualnega svetovanja in vodenja posameznih primerov, skupinskih srečanj, družbenih nasvetov in priložnosti mreženja.

http://www.jmd-portal.de/_template.php?browser=ie

Ustvarjalne metode za vključevanje priseljske mladine in njihovih družin

Prevzem odgovornosti za projekt se zagotovi tako, da si učenci in partnerji sami izberejo projekte. Ti programi poskušajo čim bolj izkoristiti lokalni okvir. Priseljenskim učencem pomagajo spoznati, kakšna je njihova formalna in neformalna izobrazba ter kakšne so v njihovi okolici priložnosti za službo. Platforme za dialog s priseljskimi organizacijami in skupnostmi, zlasti z mladimi predstavniki, so lahko koristne pri določitvi ovir na trgu dela in strategij za njihovo preseganje.

Storitve poklicnega usmerjanja morajo biti kulturno prilagojene. Lahko dostopne informacije so lahko v obliki prevedenega gradiva in spletnih strani, na voljo pa so lahko tudi prek tolmačev ali dvojezičnega osebja. Dostop do mladih priseljencev je mogoč s komunikacijskimi tehnologijami, kot so interaktivna spletna mesta in elektronski mediji. Številni primeri zajemajo obiske na domu in brezplačne telefonske linije, pa tudi zaposlitvene seje, kampanje za zaposlovanje ter celo propagandne prijeme.

Avstrijsko razvojno partnerstvo v okviru pobude EQUAL z naslovom „Pridruži se nam“ (*Join In*) je organiziralo turnejo po Tirolski, v okviru katere so organizirali informacijsko kampanjo, zelo kratke delovne prakse, seje za izobraževanje in zaposlovanje ter delavnice na terenu. Člani ciljne skupine so bili usposobljeni kot medkulturni mentorji projekta, saj se je izkazalo, da so pri zaposlovanju učinkovitejši kot domače avstrijske osebe. Regionalna agencija za trg dela je prejela smernice za revizijo podatkov o svojih uporabnikih za evidentiranje „migrantskega ozadja“, ponovno ocenila učinkovitost trenutnih ponudb za te skupine, zdaj pa vodi obsežnejše projekte obveščanja med njimi in zunanjimi mestnimi območji.

<http://www.join-in.at>

„Agenda X – Mladi v večkulturni družbi“ (*Agenda X – Youth in a Multicultural Society*) je bila oblikovana za mladino in jo mladi tudi vodijo. Med različnimi aktivnostmi, ki povezujejo domačo in manjšinsko mladino, ki vstopa na trg dela, je njihova največja posamezna aktivnost tečaj za zaposlovanje z naslovom „Jobb X“. Udeleženi je bilo več sto mladih v starosti od 15 do 26 let, stopnja uspešnosti pri iskanju službe kmalu po zaključku programa pa je 80-odstotna, kar precej presega uspešnost tistih, ki obiskujejo standardne tečaje v organizaciji norveške Službe za zaposlovanje in socialno skrbstvo. Razlogi za primerljivo prednost projekta „Jobb X“ so v njegovi osredotočenosti na dejanske kompetence, prednosti posameznikov in višjem številu učiteljev na učenca.

<http://www.agendax.no>

Manjše pobude po vsej Evropi uporabljajo orodja informacijskih in komunikacijskih tehnologij (IKT) za usposabljanje mladih priseljencev tako, da spodbujajo priložnosti za medkulturno in osebno usmerjeno učenje, pridobivanje pismenosti, jezika ter vsebinskih, digitalnih in medijskih spretnosti, ki lahko odprejo poti do zaposlitve. Dinamične in multimedijske lastnosti IKT so za mlade privlačne, prav tako pa jih (ponovno) vključijo v učno okolje, ki je bolj interaktivno in prilagojeno njihovim specifičnim potrebam. Tako se lahko na primer učenci učijo brez zatekanja k jeziku, samo z uporabo ikon ali prevodov v materni jezik. Dostop do računalnikov in osnovnih digitalnih spretnosti sta dva nujna pogoja za izkoriščanje teh priložnosti.

Portugalski program z naslovom „Izbire“ (*Escolhas*) je program „od spodaj navzgor“, ki je od leta 2001 financiral in podprl 121 projektov. Ti projekti temeljijo na lastnih spoznanjih lokalnih združenj o tem, kako izboljšati dosežke pri izobraževanju in na trgu dela pri izpostavljenih mladih vseh starosti, ki živijo v prikrajšanih sosesčinah, zlasti priseljskih otrok. Od leta 2006 je 110 lokalnih „Centrov digitalnega vključevanja“ (*Centros de Inclusão Digital – CID@NET*) 27 000 uporabnikom omogočilo brezplačen internetni dostop za iskanje služb in različne podporne aktivnosti. Tako je bil na primer v okviru Microsoftovega programa digitalnega opismenjevanja razvit učni načrt za izboljšanje zaposljivosti.

<http://www.programaescolhas.pt>

Projekt LIFT v Hamburgu je namenjen krepitvi in razvoju jezikovnih spretnosti in medkulturne kompetence pri priseljenih učencih, hkrati pa jih nauči tudi odlično uporabljati nove medije. LIFT, ki je ciljno usmerjen na mlade od 12 do 16 let z migrantskim ozadjem, katerim so bile odvzete državljsanske pravice, je omogočil spletno učno okolje z dostopom do spletnih učnih enot in iger.

Več praks lahko najdete v „Pregledu pobud za digitalno podporo za rabo/s strani priseljencev in etničnih manjšin v EU-27“ (*Overview of Digital Support Initiatives for/by Immigrants and Ethnic Minorities in the EU27*) iz leta 2008, poročilo IPTS,

<http://ipts.jrc.ec.europa.eu/publications/pub.cfm?id=1888>

Mentorji in vzorniki

Vzorniki so zgled drugim mladim, da je z izobrazbo in vključitvijo na trg dela mogoče uspeti. Posamezni mentorji ne le navdihujejo, temveč tudi vodijo in usmerjajo mlade priseljence. Programi lahko omogočijo združevanje učencev iz prikrajšanih okolij v pare s prostovoljci (zaposlene ali upokojene osebe) iz določenega poklica oziroma s strokovnimi poklicnimi inštruktorji. Vzorniki s podobnim ozadjem so se izkazali kot posebno uspešni

mentorji, kadroviki in projektni vodje v teh programih. Uspešni udeleženci, katerim so bila ponujena delovna mesta mentorjev, prispevajo k temu, da ti programi izpolnjujejo splošen cilj zagotavljanja pomoči mladim priseljencem na poklicnih poteh, ki ustrezajo njihovim edinstvenim sposobnostim in izkušnjam.

V okviru belgijskega projekta za iskanje dela (*Work-Up*) terenski svetovalci s priseljskim ozadjem ponujajo individualno vodstvo mladim brezposelnim vrstnikom. S tem povezujejo iskalce zaposlitve in javne agencije za zaposlovanje, saj opredelijo specifične težave, s katerimi se srečujejo njihovi vrstniki, ter predlagajo izboljšave pri zagotavljanju storitev. Sodelujoča združenja priseljencev poskrbijo za dodatno svetovanje in usposabljanja, ki jih javne agencije ne ponujajo.

http://www.minderhedenforum.be/2pers/documents/Work-up_004.pdf

V okviru projekta pobude EQUAL z naslovom „SpraKuM“ so v Nemčiji opravili kvalifikacije za jezikovne in kulturne mediatorje (*Qualification for Language and Culture Mediators*), da bi ponudili usposabljanja in odpiranje poklicnih poti mladim priseljencem, beguncem in prosilcem za azil, ki želijo delovati kot posredniki pri izboljšanju osnovnih storitev ter zdravstvenega in socialnega položaja ranljivejših priseljencev.

http://ec.europa.eu/employment_social/equal/practical-examples/asyl-07-de-transkom_en.cfm

Širjenje mrež

Veliko ljudi si službo najde prek svojih socialnih mrež. Mladi priseljenci imajo večinoma slabše razvite mreže kakor domačini, kar jih postavlja v neugodnejši položaj. Vlada, civilna družba, izobraževalne institucije in zasebna podjetja – vsi so lahko udeleženi v gradnjo mrež. Tako bi na primer delodajalci v gospodarskih panogah, kjer je zaposlovanje prek neformalnih mrež pogosto, lahko ponudili posebno usmerjene sheme uvajanja v delovna mesta. „Nacionalne zbirke nadarjenih“ (*National Talent Pools*) delujejo kot platforma za vzpostavitev stika med iskalci zaposlitve in potencialnimi delodajalci ter nudijo priložnost prostovoljnega dela, ki tem mladim omogoča izboljšanje življenjepisa.

Projekt z naslovom „Iz klopi na igrišče“ (*Fra bænken til banen*) je zasnoval Brøndby IF, eden največjih nogometnih klubov na Danskem, v sodelovanju z občino Brøndby in Ministrstvom za integracijo. Njegov namen je vzpostaviti stike med mladimi s priseljskim ozadjem in mrežo kluba, ki zajema približno 350 sponzorskih podjetij. Od leta 2003 je več kot 130 mladih s priseljskim ozadjem tako dobilo vajeništvo ali redno zaposlitev.

<http://brondby.com/article.asp?aid=51211>

Tudi prostovoljstvo in sodelovanje v mladinskih mrežah lahko izboljšata kompetence mladih priseljencev ter krepita njihove mreže in samozavest. Tako je mogoče mlade priseljence v srednji šoli spodbuditi k priložnostnemu delu med šolskimi počitnicami ali v prostem času, saj s tem pridobijo dragocene izkušnje na trgu dela, izboljšajo svoje jezikovne spretnosti ter razvijajo socialne in medosebne kompetence.

Nizozemski projekt pobude EQUAL „Ujemi bodočega inštruktorja“ (*Catch the Coach to Be*) se posveča socialnim težavam mladih priseljencev in jih spodbuja, naj sami postanejo mladinski delavci. Projekt zajema razvoj in izvedbo programov poučevanja, praktično inštruiranje, krepitev večkulturne narave mladinskega dela, povečanje števila učnih/delovnih mest z vzpostavljanjem stika z delodajalci ter razvoj in izvedbo multimedijske učne metode.

http://www.osa-amsterdam.nl/index.php?option=com_content&task=view&id=135&Itemid=88

Boj proti posredni diskriminaciji na podlagi porekla in socialnih razmer

Glede na lokalno situacijo so mladi priseljenci lahko neenakomerno razporejeni po gospodarsko prikrajšanih območjih, kjer je večja verjetnost, da prebivalci živijo v socialnih stanovanjih, da so brezposelni, imajo slabo izobrazbeno raven, so vpleteni v kriminalne dejavnosti ali imajo težave z duševnim zdravjem, kot je depresija. V teh primerih to območje najverjetneje ne bo zagotavljalo širokih poslovnih in prometnih povezav, možnosti zaposlitve pa bodo slabe. Priložnosti za mlade, ki odraščajo v gospodarsko in socialno prikrajšanih območjih, so precej bolj omejene. Lokalni organi bi morali spodbujati delodajalce zunaj segregiranih in prikrajšanih območij, naj zaposlijo mlade s teh območij in po potrebi razmislijo o rezervaciji določenega števila vajeniških mest zanje.

Švedski projekt „Mirna ulica“ (*Lugna Gatan*) poskuša ponovno integrirati mlade, ki se srečujejo s socialno izključenostjo v prikrajšanih območjih nekaterih mest. Po trimesečnem usposabljanju je mladim ponujena zaposlitev, s čimer postanejo vzor drugim mladim z njihovega območja. Projekt je več sto brezposelnim mladim pomagal do usposabljanja in zaposlitve, drugih sto in več pa je dobilo delo kot prostovoljci. Velika večina tistih, ki delajo ali so delali v projektu, ima zdaj zaposlitev s polnim delovnim časom oziroma se izobražuje.

http://www.bra.se/extra/measurepoint/?module_instance=4&name=020919974.pdf&url=/dynamaster/file_archive/050118/fa1a18c360e97265c5f6f9c2eea61910/020919974.pdf

Francoski program za cone s posebnimi olajšavami (*Zones Franches Urbaines*) poskuša spodbuditi gospodarsko dejavnost, zmanjšati brezposelnost ter olajšati fizično in socialno regeneracijo na območjih z visokim odstotkom šolskega osipa z uvedbo ekonomskih spodbud za zasebna podjetja.

http://www.ville.gouv.fr/IMG/pdf/zfu-pratique_cle714cfb.pdf

Sklepi

1. Širši družbeni pogoji, ki jih urejajo različne politike, npr. za priseljevanje, stanovanjske zadeve, socialne zadeve in zaposlovanje, lahko delujejo bodisi kot povezovalni elementi ali kot ovire za učinkovito izobraževalno politiko.
2. Priseljenski učenci so običajno uspešnejši v šolskih sistemih z manj vrstami šol, poznejšo selekcijo po sposobnostih in objektivnimi načini ocenjevanja, kar velja tudi za učence s posebnimi potrebami.
3. Visoki in enotni standardi ocenjevanja predhodnega učenja ter programi usmerjanja novim priseljskim učencem omogočijo, da se na ustrezni stopnji vključijo v šolski sistem.
4. Stalna podpora priseljskim učencem pomaga, da v prehodnem obdobju čim prej dohitijo druge. Te tečaje odlikujejo dobro uveljavljeni in redno ovrednoteni standardi kakovosti za učenje drugega jezika ter tesno sodelovanje učiteljev pri poučevanju usklajenih vsebin.
5. Zaposlovanje več kakovostnih učiteljev je eden od najučinkovitejših vložkov za izboljšanje stopnje dosežene izobrazbe, zlasti pri učencih s priseljskim ozadjem ali iz prikrajšanih okolij. S povečevanjem števila učiteljev s priseljskim ozadjem in/ali z medkulturnim usposabljanjem lahko povečamo doseženo šolsko izobrazbo učencev, pričakovanja učiteljev in splošno kakovost učnega okolja.
6. S polnim izvajanjem medkulturnega izobraževanja po kurikulumu, didaktičnem gradivu in zunajkurikularnih dejavnostih povečamo ozaveščenost domačih in samozavest priseljskih učencev.
7. Aktivne strategije obveščanja priseljskih in prikrajšanih staršev ter prostovoljni programi za nadaljnje izobraževanje odraslih, namenjeni vsem, spodbujajo boljšo prisotnost pri pouku, boljše šolske rezultate ter povečajo udeležbo staršev pri šolskih dogodkih in dejavnostih.
8. Poznavanje domačih jezikov in kultur prispeva k človeškemu kapitalu v državi priseljevanja, ki ga oblikovalci politik lahko povečajo skladno s svojimi cilji za izobraževanje na svetovni ravni in za konkurenčnost na trgu dela.
9. Mentorstvo povečuje samozavest priseljskih učencev in jih povezuje z vzorniki iz nastajajočih priseljskih elit.
10. Pošolske dejavnosti povezujejo sodelujoče priseljske in domače učence ter šolske organizatorje, starše in združenja priseljencev.
11. Dokazano je, da so zgodnje delovne izkušnje, ki temeljijo na kakovostnem vajeništvu in delovnih/učnih programih, zlasti pomembne za uspešnost priseljske mladine na trgu dela.

12. Programi lahko povečajo socialne kompetence učencev in izboljšajo možnosti za vstop v svet dela tako, da zagotovijo več priložnosti za neformalno učenje v okviru informacijskih središč, usposabljanj, mentorstva in dostopa do mrež.

Priloga I

Skupna osnovna načela za politiko integracije priseljencev v Evropski uniji

1. Integracija je dinamičen dvosmerni proces vzajemnega prilagajanja priseljencev in državljanov držav članic.
2. Integracija pomeni spoštovanje temeljnih vrednot Evropske unije.
3. Zaposlovanje je ključni del integracijskega procesa, ki je osrednjega pomena za udeležbo priseljencev, za prispevek, ki ga priseljenci dajo gostiteljski družbi, in za prepoznavnost tega prispevka.
4. Osnovno poznavanje jezika, zgodovine in institucij gostiteljske družbe je nujno za integracijo; omogočanje priseljencem, da pridobijo to osnovno znanje, bistveno vpliva na uspešnost integracije.
5. Prizadevanja za izobraževanje odločilno vplivajo na pripravo priseljencev in zlasti njihovih potomcev na uspešnejše in aktivnejše udejstvovanje v družbi.
6. Dostop priseljencev do institucij ter do javnih in zasebnih dobrin in storitev, ki je enakovreden dostopu domačih državljanov in ni razlikovalen, je odločilen temelj za boljšo integracijo.
7. Pogosta interakcija med priseljenci in državljani države članice je temeljni mehanizem integracije. Skupni forumi, medkulturni dialog, izobraževanje o priseljencih in njihovih kulturah ter stimulativen življenjski pogoji v mestnih okoljih krepijo interakcije med priseljenci in državljani države članice.
8. Spoštovanje kulturne in verske raznolikosti je zagotovljeno v Listini o temeljnih pravicah in ga je treba varovati, razen če je ni v nasprotju z drugimi nedotakljivimi evropskimi pravicami ali z nacionalno zakonodajo.
9. Udeležba priseljencev v demokratičnem procesu ter pri oblikovanju integracijskih politik in ukrepov, zlasti na lokalni ravni, podpira njihovo integracijo.
10. Pri oblikovanju javne politike in njenem izvajanju je treba dobro razmisliti o vključevanju integracijskih politik in ukrepov v vse pomembne portfelje politik ter na vse ravni vladnih in javnih služb.
11. Razvoj jasnih ciljev, kazalnikov in ocenjevalnih mehanizmov je nujen za prilagoditev politike, oceno napredka pri integraciji ter učinkovitejšo izmenjavo informacij.

Priloga II

Orodje za primerjalno analizo integracije

Priloge k prvi in drugi izdaji priročnika predstavljajo metode za politike, ki se prenesejo v projekte, in za rezultate dejavnosti strokovnih delavcev, ki jih morajo oblikovalci politik pretvoriti v nove pobude. Ta priloga je orodje za oblikovalce politik in strokovne delavce, ki si želijo medsebojnega učenja, zato da bi sistematično in stalno izboljševali svoje delovne metode, standarde in ponujanje storitev.

Vsaka interesna skupina, ki se pojmuje kot akter integracije (oblikovalci politik, ponudniki storitev, akterji civilne družbe), lahko oceni svoje delo na podlagi skupnega pooblastila, skupka ciljev in dejavnosti.

Metoda, na kateri temelji primerjanje, je primerjalna analiza, ki jo opravijo strokovni delavci ali pa so sami njen predmet. Uspešna je, če udeleženci izrazijo pripravljenost za skupno učenje drug od drugega. V procesu udeleženci opredelijo:

- ključna področja za izboljšave;
- ustrezne mednarodne pravne in strokovne standarde;
- najboljše prakse, ki izpolnjujejo te standarde, in dejavnike, ki so odločilni za njihovo izpolnjevanje;
- pridobljena spoznanja, ki se lahko prenesejo iz ene situacije v drugo in vodijo k prilagoditvi lastnih politik in praks.

V nadaljevanju je opisano orodje za primerjalno analizo, ki ga akterji integracije lahko uporabijo za preskus, ki je poučen in vodi k izboljšanju politik in praks. Udeleženci skupaj pregledajo kontrolni seznam v zvezi s štirimi posameznimi stopnjami primerjalne analize in različnimi koraki:

1. Načrtovanje

- **Predmet:** Integracija je večdimenzionalni proces. Na katero specifično področje se nanaša vaše delo?
- **Opredelitev delovne definicije procesa:** Razhajajoči se koncepti ali modeli integracije lahko ovirajo sodelovanje in primerjalno analizo. Kako vaša organizacija ocenjuje svoje delo glede prispevka k dolgoročni blaginji in konvergenci družbenih učinkov za vse člane raznolike družbe? Ali vaše delo spodbuja aktivno udeležbo, pridobivanje spretnosti in kompetenc ali institucionalno odprtost in kulturne spremembe?
- **Iskanje morebitnih udeležencev:** S kom si delite skupni interes za medsebojno učenje? Ali bi si želeli vzpostaviti partnerstvo z organizacijami, ki izvajajo podobne aktivnosti v drugih mestih ali državah? Ali pa se raje učite od organizacij s podobnimi cilji, ki delujejo v drugih sektorjih?

- **Vzpostavitev primerjalne strukture:** Vodstvo organizacije izkazuje pripravljenost za izvedbo primerjalne analize in zagotovi zadostna sredstva. Katero metodologijo, protokol sodelovanja in kodeks ravnanja bodo udeleženci uporabljali?

2. Raziskave

- **Opredelitev neposrednih upravičencev:** Sedanja raznolikost Evrope se povečuje s prihodom priseljencev, ki so prav tako raznoliki. Kateri člani raznolike družbe imajo neposredno korist od vašega dela za integracijo? Ali so to posebne kategorije priseljencev, različne generacije, širša javnost, javne institucije itd.?
- **Opredelitev veljavnih virov informacij:** Ker je zaradi nacionalnih in transnacionalnih vrzeli pri zbiranju podatkov iskanje primerljivih podatkov zahtevna naloga, so običajno osebe, ki opravljajo primerjavo, same sebi najboljši vir. Kateri viri so na voljo za pridobitev razvrščenih in primerljivih podatkov o vaših upravičencih?
- **Zbiranje podatkov in ugotovitev ovir, s katerimi se srečujejo upravičenci:** Katere težave so po mnenju neposrednih upravičencev na vašem delovnem področju najbolj obremenjujoče za njihovo dolgoročno blaginjo? Če nimate na voljo podatkov o njihovih izkušnjah, navedite, katere težave strokovni delavci najpogosteje opazijo in zanje izvedo.
- **Odprava ovir za izboljšave:** Kateri bi lahko bili jasni in usmerjeni cilji ukrepov, ki bi jih vaša organizacija lahko sprejela za odpravo ovir in krepitev nosilcev integracije?
- **Označitev politik:** Katera sredstva, storitve in politike uporabljajo organizacije, da bi napredovala na področjih za izboljšavo?

3. Analiza

- **Ocena preteklih in prihodnjih učinkov:** Kako je vaše preteklo delo učinkovalo na ta področja za izboljšavo? Kateri delovni pristopi bi lahko izboljšali vaš učinek v prihodnje?
- **Opredelitev standardov:** Katere mednarodne pravne norme ali strokovni standardi se neposredno uporabljajo na vašem delovnem področju?
- **Iskanje in proučitev najboljše prakse:** Katere razpoložljive prakse najboljše izpolnjujejo različna merila iz teh standardov?
- **Proučitev praks in organizacij:** Tehnike segajo od preprostega prebiranja javno razpoložljivih informacij do skupinskih obiskov, seminarjev in bolj prefinjenih metod, kot so medsebojni pregledi, izmenjave in učna partnerstva. Kako je druga organizacija uporabila te standarde pri oblikovanju svoje prakse? Kateri so naslednji koraki, na katere morate biti pozorni pri izvajanju? Kateri dejavniki pojasnjujejo njihov uspeh?

4. Izvajanje

- **Izboljšave politike in prakse:** Sprejmite nove ukrepe za zmanjšanje ali odpravo vrzeli med sedanjo in najboljšo prakso. Kako bi lahko vaše prakse izpolnile ali celo presegle te standarde?
- **Dogovor o spremljajočih skupnih kazalnikih, ciljih in primerjalnih merilih:** Kako bi se lahko vaša področja za izboljšave pretvorila v skupna merila in izračune, ki vrednotijo prispevek vašega dela k celotni integraciji?
- **Poročanje, pregled in prilagoditev procesa primerjalne analize:** Kako bi lahko sčasoma ta proces izpopolnili in s tem stalno izboljševali svojo uspešnost na tem področju ali pri obravnavi novih tem?

Priloga III

Nacionalne kontaktne točke za integraciju

Avstrija

Avstrijski sklad za integracijo (Österreichischer Integrationsfonds)
Schlachthausgasse 30, 1030 Dunaj, AVSTRIJA, faks +43 17101203591

Belgija

Kabinet podpredsednika vlade, ministra za delo in enake možnosti (Vice-Première ministre, ministre de l'Emploi et de l'Égalité des chances / Vice Eerste minister, minister van Werk en van Gelijke Kansen)

Avenue des Arts/Kunstlaan 7, 1210 Bruselj, BELGIJA, faks +32 22202067

Center za enake možnosti in preprečevanje rasizma (Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme / Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding)

Rue royale/Koningsstraat 138, 1000 Bruselj, BELGIJA, faks +32 22123030

Bolgarija

Ministrstvo za delo in socialno politiko (Министерство на труда и социалната политика)

Direktorat za prosto gibanje oseb, migracije in integracijo

Ulica Triaditza 2, 1051 Sofija, BOLGARIJA, faks +359 29873980

Ciper

Ministrstvo za notranje zadeve (Υπουργείο Εσωτερικών) – Oddelek za odnose z EU in mednarodne odnose

Avenija Demosthenis Severis, 1453 Nikozija, CIPER, faks +357 228678383

Češka

Ministrstvo za notranje zadeve Češke republike (Ministerstvo vnitra České republiky)

Oddelek za azilno in migracijsko politiko

Nad Štolou 3, poštovni schránka 21, 170 34 Praga 7, ČEŠKA, faks +420 974833512

Danska

Ministrstvo za begunce, priseljevanje in integracijo (Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration) – Oddelek za politiko integracije

Holbergsgade 6, 1057 København K, DANSKA, faks +45 33111239

Estonija

Ministrstvo za kulturo (Kultuuriministeerium)

Suur-Karja 23, 15076 Talin, ESTONIJA, faks +372 6282200

Finska

Ministrstvo za notranje zadeve (Sisäasiainministeriö)

Oddelek za migracije, Enota za integracijo

Vuorikatu 20 A, Helsinki, p. p. 26, FI-00023, FINSKA, faks +358 916042940

Francija

Ministrstvo za priseljevanje, integracijo, nacionalno identiteto in sorazvoj (Ministère de l'Immigration, de l'intégration, de l'identité nationale et du développement solidaire)

Oddelek za sprejem, integracijo in državljanstvo
101, rue de Grenelle, 75323 Pariz Cedex 07, FRANCIJA, faks +33 172716825

Grčija

Ministrstvo za notranje zadeve, decentralizacijo in e-upravo
(Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης)
Generalni direktorat za migracijsko politiko in socialno integracijo
Oddelek za socialno integracijo
Ulica Evangelistrias 2, 105 63 Atene, GRČIJA, faks +30 2103741239

Irska

Urad ministra za integracijo
Dún Aímhirgin, 43-49 Mespil Road, Dublin 4, IRSKA, faks +353 16473119

Italija

Ministrstvo za notranje zadeve (Ministero dell'Interno) – Oddelek za civilne svoboščine
in priseljevanje – Osrednji direktorat za politike priseljevanja in azila
Palazzo Viminale, Via A. Depretis, 00184 Rim, ITALIJA, faks +39 0646549751

Ministrstvo za delo, zdravje in socialno politiko (Ministero del Lavoro, della Salute
e delle Politiche Sociali) – Generalni direktorat za priseljevanje
Via Fornovo 8, 00192 Rim, ITALIJA, faks +39 0636754769

Latvija

Ministrstvo za pravosodje Republike Latvije (Latvijas Republikas Tieslietu ministrija)
Brīvības blvd. 36, Rīga, LV-1536, LATVIJA, faks +371 67285575

Litva

Ministrstvo za socialno varnost in delo (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija)
Oddelek za mednarodne zadeve
A. Vivulskio Str. 11, LT-03610 Vilna, LITVA, faks +370 52664209

Luksemburg

Ministrstvo za družino in integracijo (Ministère de la Famille et de l'intégration)
Luksemburška agencija za sprejem in integracijo (Office luxembourgeois de l'accueil
et de l'intégration – OLAI)
7-9, avenue Victor Hugo, 1750 Luxembourg, LUKSEMBURG, faks +352 24785720

Madžarska

Ministrstvo za pravosodje in policijo (Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium)
Oddelek za usklajevanje na področju pravosodja, notranjih zadev in migracij
Kossuth Lajos tér 4., 1055 Budimpešta, MADŽARSKA, faks +36 14413599

Malta

Ministrstvo za družino in družbeno solidarnost
(Ministeru għall-Familja u Solidarjeta' Soċjali)
Palazzo Ferreria, 310 Republic Street, Valletta CMR 02, MALTA, faks +356 25903121

Nemčija

Zvezno ministrstvo za notranje zadeve (Bundesministerium des Innern)
Enota MI2–Politike integracije
Alt-Moabit 101 D, 10559 Berlin, NEMČIJA, faks +49 30186812926

Nizozemska

Ministrstvo za stanovanjska vprašanja, prostorsko ureditev in okolje
(Ministerie van VROM)
Generalni direktorat za stanovanjska vprašanja, skupnosti in integracijo
Oddelek za civilno državljanstvo in integracijo
Rijnstraat 8, Postbus 30941,
2500 GX Haag, NIZOZEMSKA, faks +31 703390618

Poljska

Ministrstvo za delo in socialno politiko (Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej)
Oddelek za socialno pomoč in integracijo
1/3/5 Nowogrodzka Str., 00-513 Varšava, POLJSKA, faks +48 226611140

Portugalska

Predsedstvo Ministrskega sveta (Presidência do Conselho de Ministros)
Rua Prof. Gomes Teixeira, 1399-022 Lizbona, PORTUGALSKA, faks +351 213927860

Romunija

Ministrstvo za upravo in notranje zadeve (Ministerul Administrației și Internelor)
Romunski Urad za priseljevanje – Enota za socialno integracijo
Str. Tudor Gociu nr. 24 A, Bukarešta 4, ROMUNIJA, faks +40 214500479

Slovaška

Ministrstvo za delo, socialne zadeve in družino Slovaške republike
(Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR)
Oddelek za migracije in integracijo tujcev
Špitálska 4, 816 43 Bratislava, SLOVAŠKA, faks +421 220461623
Ministrstvo za notranje zadeve Slovaške republike (Ministerstvo vnútra SR)
Urad za migracije
Pivonková 6, 812 72 Bratislava, SLOVAŠKA, faks +421 243414759

Slovenija

Ministrstvo za notranje zadeve
Direktorat za migracije in integracijo
Beethovnova 3, SI-1000 Ljubljana, SLOVENIJA, faks +386 14284695

Španija

Ministrstvo za delo in priseljevanje (Ministerio de Trabajo e Inmigración)
Državni sekretariat za priseljevanje in izseljevanje
Generalni direktorat za integracijo priseljencev
C/ José Abascal, 39 -1ª Planta-, 28003 Madrid, ŠPANIJA, faks +34 913637057

Švedska

Ministrstvo za integracijo in enake možnosti
(Integrations- och jämställdhetsdepartementet)
Oddelek za integracijo in urbanizem
SE-103 33 Stockholm, ŠVEDSKA, faks +46 84053578

Združeno kraljestvo

Agencija ZK za meje – Politika priseljevanja (UK Border Agency – Immigration Policy)
Whitgift Centre B Block, 9th Floor West Wing, 15 Wellesley Road, Croydon, Surrey CR9 4AR,
ZDRUŽENO KRALJESTVO, faks +44 2086046894

Opazovalka

Norveška

Ministrstvo za delo in socialno integracijo (Arbeids- og inkluderingsdepartementet)
Oddelek za integracijo in raznolikost
p. p. 8019 Dep. 0030 Oslo, NORVEŠKA, faks +47 22240265

Nacionalne spletne strani so na voljo na evropski spletni strani za integracijo
<http://www.integration.eu> (del: Podatki o državah)

Priloga IV

Izbrana bibliografija

Ta dokument temelji na teoretičnih raziskavah, knjigah o problematikah, sklepnih dokumentih ter pisnih in ustnih predstavitvah s tehničnih seminarjev. Glavna referenčna dela, ki so v njem citirana, so navedena spodaj.

„Acquisition and Loss of nationality: policies and trends in 15 European Countries“ (Pridobitev in izguba državljanstva: politike in trendi v petnajstih evropskih državah), projekt NATAC, http://www.aup.nl/do.php?a=show_visitor_book&isbn=9789053569498

„Citizenship policies in the new Europe“ (Politike državljanstva v novi Evropi), projekt CPNEU, http://www.aup.nl/do.php?a=show_visitor_book&isbn=9789053569221&l=2

„Discrimination in the European Union“ (Diskriminacija v Evropski uniji), Poseben Eurobarometer 263, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_263_en.pdf

„Diversity Toolkit for factual programmes in public service television“ (Orodje za obravnavo raznolikosti pri informativnih programih na javni televiziji), Evropska komisija za predvajanje in oddajanje, švedski svet za ESS, Agencija za temeljne pravice, http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/media-toolkit_diversity_en.pdf

„Education and the Integration of Migrants“ (Izobraževanje in integracija migrantov), Generalni direktorat Evropske komisije za izobraževanje in kulturo, <http://www.efms.uni-bamberg.de/pdf/NESEducationIntegrationMigrants.pdf>

„European Conference on Active Participation of Ethnic Minority Youth in Society“ (Evropska konferenca o aktivni udeležbi etnične manjšinske mladine v družbi), København, Danska, http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/10CF2C4E-CFDC-49DA-9B73-8B86C82117AF/0/european_conference_web.pdf
http://www.nyidanmark.dk/resources.ashx/Resources/Publikationer/Konferencer/UK/issuepaper_youthevent.pdf

„For Diversity, Against Discrimination“ (Za raznolikost, proti diskriminaciji), knjižnica dokumentov kampanje, evropsko leto enakih možnosti za vse 2007, <http://www.stop-discrimination.info/4895.0.html>

„Good practice database: Compendium: Cultural Policies and Trends in Europe“ (Podatkovna zbirka dobre prakse: Zbirka: Kulturne politike in trendi v Evropi), <http://www.culturalpolicies.net/web/intercultural-dialogue-database.php>

„Handbook for local consultative bodies for foreign residents“ (Priročnik za lokalna posvetovalna telesa za tuje rezidente), Svet Evrope, http://book.coe.int/EN/ficheouvrage.php?PAGEID=36&lang=EN&produit_aliasid=1750

„How to communicate: Strategic communication on migration and integration“ (Kako komunicirati: strateška komunikacija o migraciji in integraciji), fundacija Roi Baudouin, [http://www.kbs-frb.be/uploadedfiles/KBS-FRB/05\)_Pictures,_documents_and_external_sites/09\)_Publications/PUB_1624_How_to_Communicate.pdf](http://www.kbs-frb.be/uploadedfiles/KBS-FRB/05)_Pictures,_documents_and_external_sites/09)_Publications/PUB_1624_How_to_Communicate.pdf)

„Integrating Immigrant Children into Schools in Europe“ (Vključitev priseljenskih otrok v evropske šole), informacijsko omrežje Eurydice o izobraževanju v Evropi pri GD za izobraževanje in kulturo,

http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/pdf/0_integral/045EN.pdf

„Intercultural dialogue in Europe“ (Medkulturni dialog v Evropi), Flash Eurobarometer 217,

http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_217_sum_en.pdf

„Involve – Integration of migrants through volunteering“ (Involve – integracija migrantov s pomočjo prostovoljstva), Evropski center prostovoljstva,

<http://www.cev.be/data/File/INVOLVereportEN.pdf>

„Jobs for Immigrants (Vol. 2): Labour market integration in Belgium, France, the Netherlands, and Portugal“ (Službe za priseljence (2. knjiga): Integracija na trg dela v Belgiji, Franciji, na Nizozemskem in Portugalskem), OECD,

<http://www.oecd.org/els/migration/integration/jobs2>

„Locating immigrant integration policy measures in the machinery of the European Commission“ (Umestitev ukrepov integracijske politike priseljencev znotraj mehanizmov Evropske komisije), Skupina za migracijsko politiko,

http://www.migpolgroup.com/projects_detail.php?id=21

„Majority Populations’ Attitudes towards Migrants and Minorities“ (Odnos večinskega prebivalstva do migrantov in manjšin), Evropski center za spremljanje razizma in ksenofobije, <http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/Report-1.pdf>

„Media4Diversity – Taking the pulse of diversity in the media“ (Mediji za raznolikost – merjenje utripa raznolikosti v medijih), Internews Europe, Inštitut za raznolikost medijev, IFJ,

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=nl&catId=423&newsId=512&furtherNews=yes>

„Migration and Integration – Europe’s big challenge: What role do the media play?“

(Migracija in integracija – veliki izziv Evrope: kakšno vlogo igrajo mediji?),

[http://www.miramedia.nl/media/files/Reader_WorkingGroups\(1\).pdf](http://www.miramedia.nl/media/files/Reader_WorkingGroups(1).pdf)

„Migration and Public Perception“ (Migracija in javno dožemanje), Urad svetovalcev

za evropsko politiko pri Evropski komisiji, http://ec.europa.eu/dgs/policy_advisers/publications/docs/bepa_migration_final_09_10_006_en.pdf

„Moving Europe: EU research on migration and policy needs“ (Evropa v gibanju: raziskava

EU o potrebah migracije in politike), Generalni direktorat Evropske komisije za raziskave, ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/ssh/docs/ssh_research_migration_20090403_en.pdf

„Overview of Digital Support Initiatives for/by Immigrants and Ethnic Minorities in the EU27“ (Pregled pobud za digitalno podporo za/od priseljencev in etničnih manjšin v EU-27), poročilo IPTS, <http://ipts.jrc.ec.europa.eu/publications/pub.cfm?id=1888>

„Politis: Building Europe with New Citizens? An Inquiry into the Civic Participation of Naturalised Citizens and Foreign Residents in 25 Countries“ (Politis: Gradimo Evropo

z novimi državljani? Raziskava o civilni udeležbi naturaliziranih državljanov in tujih rezidentov v 25 državah), <http://www.politis-europe.uni-oldenburg.de/>

„Racism and cultural diversity in European media: a review of research“ (Rasizem in kulturna raznolikost v evropskih medijih: pregled raziskav), sestavila Jessica ter Wal, <http://www.ekr.admin.ch/themen/00114/00120/00121/00122/index.html?lang=de&download=NHzLpZeg7t>

„Racism, Xenophobia and the Media: Towards respect and understanding of all religions and cultures: conference report“ (Rasizem, ksenofobija in mediji: za spoštovanje in razumevanje vseh ver in kultur: konferenčno poročilo), avstrijsko predsedstvo EU in Evropski center za spremljanje rasizma in ksenofobije, http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/euromed_en.pdf

„Sharing Diversity: national approaches to intercultural dialogue in Europe“ (Delimo si raznolikost: nacionalni pristopi k medkulturnemu dialogu v Evropi), http://www.interculturaldialogue.eu/web/files/14/en/Sharing_Diversity_Final_Report.pdf

„The Rainbow Paper: Intercultural Dialogue: From Practice to Policy and Back“ (Mavrična knjiga: medkulturni dialog: od prakse do politike in nazaj), Platforma za medkulturno Evropo, <http://www.eurocult.org/uploads/docs/886.pdf>

„Thinking forward: Making the Media more Diverse and the Role of Change Agents“ (Razmišljajmo o prihodnosti: ustvarjanje bolj raznolikih medijev in vloga, dejavnikov sprememb), http://www.miramedia.nl/media/files/guide_for_change_agents.pdf

„TIES: The integration of the European second generation“ (TIES: integracija evropske druge generacije), <http://www.tiesproject.eu>

„What Works in Migrant Education? A Review of Evidence and Policy Options“ (Kakšno je uspešno izobraževanje migrantov? Pregled dokazov in možnih politik), OECD, tematska revija o izobraževanju migrantov, [http://www.oecd.org/olis/2009doc.nsf/NEWRMSEFREDAT/NT00000B0A/\\$FILE/JT03259280.PDF](http://www.oecd.org/olis/2009doc.nsf/NEWRMSEFREDAT/NT00000B0A/$FILE/JT03259280.PDF)

„Where Immigrant Students Succeed: A Comparative Review of Performance and Engagement in PISA 2003“ (Kjer priseljenski učenci uspejo: primerjalni pregled uspešnosti in vključenosti iz PISE 2003), OECD, <http://www.oecd.org/dataoecd/2/38/36664934.pdf>

„White Paper on Intercultural Dialogue: Living Together as Equals in Dignity“ (Bela knjiga o medkulturnem dialogu: Živeti skupaj enakopravno v dostojanstvu), Svet Evrope, http://www.coe.int/t/dg4/intercultural/default_en.asp

Evropska komisija

**Priročnik o integraciji za oblikovalce politik in strokovne delavce,
tretja izdaja, april 2010**

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije

2010 – 178 str. – 17 x 24 cm

ISBN 978-92-79-13523-1

doi:10.2758/1949

Kako do publikacij EU

Publikacije, ki so naprodaj:

- prek EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
 - z naročilom v knjigarni, z navedbo naslova, založnika in/ali številke ISBN;
 - z vzpostavitvijo neposrednega stika z našimi pooblaščenimi prodajalci.
- Njihovi kontaktni podatki so na voljo na povezavi <http://bookshop.europa.eu> ali po faksu +352 2929-42758.

Brezplačne publikacije:

- prek EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- na predstavništvih ali delegacijah Evropske komisije. Njihovi kontaktni podatki so na voljo na povezavi <http://ec.europa.eu> ali po faksu +352 2929-42758.

Ta priročnik ponuja najboljše prakse in pridobljena nova spoznanja iz 27 držav članic ter drugih držav priseljevanja o naslednjih temah: evropska izmenjava informacij in dobre prakse; sredstva javnega obveščanja in integracija; ozaveščanje in krepitev moči migrantov; platforme za dialog; pridobitev državljanstva in uresničevanje aktivnega državljanstva; priseljska mladina, izobraževanje in trg dela.

Priročnik je bil pripravljen v tesnem sodelovanju z nacionalnimi kontaktnimi točkami za integracijo, njegov cilj pa je oblikovanje koherentnega evropskega okvira za integracijo s spodbujanjem izmenjave izkušenj in informacij. Priročnik je namenjen oblikovalcem politik in strokovnim delavcem na lokalni, regionalni, nacionalni in evropski ravni.

Urad za publikacije

ISBN 978-92-79-13523-1

9 789279 135231